

MARCALI TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

I. kötet: Megalapozó vizsgálat

Projekt azonosító: DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés
a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák
kidolgozása”

EGYEZTETÉSI ANYAG
(kiegészített)
2015.06.

Készítette:
Terra Stúdió Kft.
1134 Budapest, Szomolnok u. 14

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Megalapozó vizsgálat Marcali Településfejlesztési Konceptiójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kidolgozásához

Készítették:

Generáltervező:

Dulicz László, Terra Stúdió Kft.
dr. Kukely György, Terra Stúdió Kft.
Rác Andrea, Terra Stúdió Kft.

Közlekedés:

Könczey Gábor, Pro Urbe Kft.
Mezőfi Szilvia, Pro Urbe Kft.

Településtervezés:

Cs. Kelemen Ágnes, Archi-Profil Bt.

Tájrendezés, környezetvédelem:

Vincze Attila, Pagony Kft.

Közművek:

Hanczár Zsolt, KÉSZ Kft.
Csima-Takács Judit, KÉSZ Kft.

Társadalom:

Szabó Mariann, Terra Stúdió Kft.

Gazdaság:

Hohl Zsófia, Terra Stúdió Kft.

Szociológia:

Csizmady Adrienne

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	11
1 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	14
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	15
1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban	17
1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	19
1.1.3 A település vonzáskörzete.....	21
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata.....	25
1.2.1 EU 2020 stratégia	25
1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)	25
1.2.3 Somogy megye Területfejlesztési Konceptiója	29
1.2.4 Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Konceptiója 2014-2030	36
1.2.5 A Marcali kistérségi fejlesztési koncepció, program, kapcsolódó dokumentumok	39
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	44
1.3.1 Országos Területrendezési Terv	44
1.3.2 Somogy megye területrendezési terve	47
1.3.3 Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve	49
1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	53
1.4.1 Kéthely.....	53
1.4.2 Somogyszentpál.....	54
1.4.3 Csömend.....	54
1.4.4 Libickozma	54
1.4.5 Hosszúvíz	55
1.4.6 Mesztegnyő	55
1.4.7 Kelevíz.....	55
1.4.8 Gadány.....	56
1.4.9 Somogyzsitfa	56
1.4.10 Somogysámson.....	56
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása.....	57
1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai	57
1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia vonatkozó megállapításai	58
1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata.....	61

1.6.1	A hatályban lévő településrendezési eszközök	61
1.7	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	62
1.8	A település társadalma	65
1.8.1	Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	65
1.8.2	Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	77
1.8.3	Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	78
1.9	A település humán infrastruktúrája	81
1.9.1	Humán közszolgáltatások	81
1.9.2	Esélyegyenlőség biztosítása	93
1.10	A település gazdasága	96
1.10.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	96
1.10.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	100
1.10.3	Szolgáltatások:	104
1.11	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere..	108
1.11.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	108
1.11.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	110
1.11.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	110
1.11.4	Foglalkoztatáspolitikai	111
1.11.5	Lakás és helyiséggazdálkodás	111
1.11.6	Intézményfenntartás	112
1.11.7	Energiagazdálkodás	113
1.12	Településüzemeltetési szolgáltatások	114
1.13	A táji és természeti adottságok vizsgálata	115
1.13.1	Természeti adottságok	115
1.13.2	Tájhasználat, tájszerkezet	117
1.13.3	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	122
1.14	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	132
1.14.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	132
1.14.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	134
1.15	Az épített környezet vizsgálata	135
1.15.1	Területfelhasználás vizsgálata	135

1.15.2	A telekstruktúra vizsgálata	142
1.15.3	Az épített környezet értékei	144
1.16	Közlekedés	145
1.16.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	145
1.16.2	Közúti közlekedés	146
1.16.3	Közösségi közlekedés	151
1.16.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	152
1.16.5	Parkolás	153
1.17	Közművesítés	154
1.17.1	Víziközművek.....	154
1.17.2	Energiaközművek	158
1.17.3	Elektronikus hírközlés.....	165
1.18	Környezetvédelem (és településüzemeltetés).....	167
1.17.1	Talaj	167
1.17.2	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	168
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	169
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés	170
1.17.5	Sugárzás védelem.....	170
1.17.6	Hulladékkezelés.....	171
1.17.7	Vizuális környezetterhelés.....	172
1.17.8	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	172
1.19	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	173
1.18.1	Építésföldtani korlátok	173
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	174
1.18.3	Egyéb	176
1.20	Ásványi nyersanyag lelőhely.....	176
1.20	Városi klíma	176
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	177
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	178
2.1.1	Településhálózat.....	178
2.1.2	Társadalom	179
2.1.3	Gazdaság.....	180
2.1.4	Táji és természeti adottságok.....	181

2.1.5	Zöldfelületek.....	181
2.1.6	Épített környezet.....	182
2.1.7	Közlekedés.....	182
2.1.8	Közművek	183
2.1.9	Környezetvédelem.....	184
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	186
3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	187
3.1.1	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	187
3.1.2	A településfejlesztés és - rendezés kapcsolata.....	195
3.2	Problématérkép/értéktérkép	196
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	198
3.3.1	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	198
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	212
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek az IVS szerint, már megvalósult, illetve még megvalósulásra váró feladatok)	218

Ábrajegyzék

1.1-1. ábra: Magyarország régiói.....	15
1.1-2. ábra: A városi ranggal rendelkező települések (balra) és az aprófalvak elhelyezkedése (jobbra) a Dél-Dunántúli Régióban	16
1.1-3. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon.....	17
1.1-4. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon.....	18
1.1-5. ábra: Somogy megye elhelyezkedése	19
1.1-6. ábra: Somogy megyei járások térképe	20
1.1-7. ábra: Marcali járás térképe	20
1.1-8. ábra: Az általános iskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013.....	22
1.1-9. ábra: A középiskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013	22
1.1-10. ábra: Általános iskola és háziorvos megléte a településen, 2013.....	23
1.1-11. ábra: Marcali kistérség térképe	23
1.2-1. ábra: Az OFTK célrendszere.....	26
1.2-2. ábra: Somogy megye területfejlesztési stratégiai célrendszere	31
1.2-3. ábra: Az átfogó célok kapcsolódási pontjai.....	33
1.2-4. ábra: A Balaton térség jövőképe 4 pillére	36
1.2-5. ábra: Marcali kistérség települései	39
1.3-1. ábra: Marcali az Ország Szerkezeti Tervében.....	45
1.3-2. ábra: Marcali a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Térségi Szerkezeti Tervében	49
1.6-1. ábra: Marcali Város hatályos településszerkezeti terve	61
1.7-1. ábra: Népsűrűség (fő/km ²), 2013.....	65
1.7-2. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos népességnövekedés a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége.....	65
1.7-3. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos természetes szaporodási ráta a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége.....	66
1.7-4. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos vándorlási egyenleg a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége.....	67
1.7-5. ábra: Az öregedési index alakulása 2000-2013 között.....	67
1.7-6. ábra: 100 időskorúra jutó gyermekkorú az állandó népességből (fő), 2013	68
1.7-7. ábra: A német nemzetiségűek aránya a népességből (%), 2011	69
1.7-8. ábra: A cigány nemzetiségűek aránya a népességből (%), 2011	69
1.7-9. ábra: A 10 % feletti részesedéssel rendelkező nemzetiségek, 2011.....	70
1.7-10. ábra: A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya (%), 2011	70
1.7-11. ábra: Nyilvántartott álláskereső aránya a munkaképes korú népesség százalékában (%), 2006-2013	71
1.7-12. ábra: A foglalkoztatottak aránya a teljes népességből (%), 2011	72
1.7-13. ábra: A nyilvántartott álláskereső aránya a 15-64 éves korúakon belül (%), 2014. 12. 20-án	72
1.7-14. ábra: A nyilvántartott álláskereső arányának változása a 15-64 éves korúakon belül (%), 2009. 12. 20. és 2014. 12. 20. között	73
1.7-15. ábra: Szezonális munkanélküliség (%), 2006 és 2014 évben	73
1.7-16. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2012, Ft	74
1.7-17. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma, fő	75

1.7-18. ábra: Egy állandó lakosra jutó befizetett személyi jövedelemadó (Ft), 2013	75
1.7-19. ábra: 1000 lakosra jutó lakások száma (db) 2000 és 2013 között Marcaliban és térségében..	76
1.7-20. ábra: Az összkomfortos és komfortos lakások együttes aránya (%), 2011	77
1.8-1. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma 2001-2013	81
1.8-2. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) Marcaliban (fő), 2001-2013	82
1.8-3. ábra: Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő), 2001-2013	82
1.8-4. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%), 2008-2013	83
1.8-5. ábra: Az általános iskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013.....	83
1.8-6. ábra: Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat-, nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) Marcaliban (fő), 2001-2013	84
1.8-7. ábra: A középiskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013	84
1.8-8. ábra: Szakközépiskolai tanulók száma a gimnáziumi tanulók számának %-ban Marcaliban, 2001-2013	85
1.8-9. ábra: A hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali tanulókból (%), 2013....	86
1.8-10. ábra: Általános iskola és háziorvos megléte a településen, 2013	87
1.9-1. ábra: Naponta ingázó foglalkoztatottak egyenlege Dél-Dunántúlon, ill. Marcaliban és térségében, 2011, %	96
1.12-1. ábra: Első katonai felmérés (1780-1784)	118
1.12-2. ábra: Második katonai felmérés (1819-1866)	118
1.12-3. ábra: Negyedik katonai felmérés	118
1.12-4. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	119
1.12-5. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	119
1.12-6. ábra: Turisztikai fejlesztési terület övezete	120
1.12-7. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete (OTrT)	120
1.12-8. ábra: Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	120
1.12-9. ábra: Szőlőtermőhelyi kataszteri terület övezete	121
1.12-10. ábra: Marcali erdőterületei, elsődleges rendeltetésük szerint	122
1.12-11. ábra: Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	123
1.12-12. ábra: Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	123
1.12-13. ábra: Marcali erdőterületei, védettségük szerint	123
1.12-14. ábra: Természetvédelmi célú korlátozások alá eső területek	126
1.12-15. ábra: A Boronka-melléki TK elhelyezkedése Marcali területén	127
1.12-16. ábra: Natura 2000 területek	128
1.12-17. ábra: Érzékeny természeti területek	129
1.12-18. ábra: Védett Védett természeti területek	129
1.12-19. ábra: Natura 2000 védettségek Marcali területén	129
1.12-20. ábra: Országos Ökológiai Hálózat övezete	130
1.12-21. ábra: Országos ökológiai hálózat övezete	130
1.13-1. ábra: Zöldfelületek nagysága Marcaliban és környékén (m ²)	132
1.13-2. ábra: Egy lakosra jutó zöldfelületek nagysága Marcaliban és környékén (m ²)	134
1.15-1. ábra: Marcali járás közlekedési hálózata	145
1.15-2. ábra: Marcali közúti hálózata	147
1.15-3. ábra: A járási települések közútjainak hossza	149

1.15-4. ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma 1000 főre vetítve	149
1.15-5. ábra: A régió motorizációs mutatói településenként	150
1.15-6. ábra: Marcali járás motorizációs mutatói	150
1.15-7. ábra: Évente forgalomba helyezett gépjárművek száma	150
1.16-1. ábra: Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között	154
1.16-2. ábra: Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között	156
1.16-3. ábra: Szennyvíz okozta környezetterhelés	156
1.16-4. ábra: Villamosenergia ellátottság változása 2000-2014 között	158
1.16-5. ábra: Földgáz ellátottság fejlődése 2000-2014 között	159
1.16-6. ábra: A háztartási fogyasztókból a fűtési fogyasztók száma	160
1.16-7. ábra Magyarország geotermikus energiahordozó hasznosítási lehetősége	165
1.16-8. ábra Magyarországon geotermikus energia hasznosítási lehetőség a felhagyott CH meddő kutak	165
1.16-9. ábra: Egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma	165
1.16-10. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma	166
1.18-1. ábra: Magyarország földrengés-veszélyeztetettsége	173
1.19-1. ábra: Ásványi nyersanyag övezete	176
3.2-1. ábra: Marcali problématérkép	196
3.2-2. ábra: Marcali értéktérkép	197
3.3-1. ábra: Marcali településrészek	198
3.3-2. ábra: Marcali városrészeinek népességmegoszlása	199
3.3-3. ábra: 1. szegregátum - áttekintő	213
3.3-4. ábra: 1. szegregátum	214
3.3-5. ábra: 2. szegregátum	215
3.3-6. ábra: IVS akcióterületek	218

Táblázatok:

1.1-1. táblázat: 2014-es településszerkezet, 2013. jan. 1. lakosságszám	16
1.8-1. táblázat: sajátos nevelési igényű gyermekek Marcaliban, 2014/2015 tanév	85
1.9-1. táblázat: Nyilvántartott álláskeresők alakulása Kaposváron, Dombóváron és Marcaliban a lakosság számához százalékosan viszonyítva, 2007-2013.....	96
1.9-2. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma Marcaliban (db), 2011-2013.....	97
1.9-3. táblázat: Marcali legnagyobb foglalkoztatói (fő), 2007-2014	98
1.9-4. táblázat: 20 legtöbb adót fizető cég Marcaliban (ezer Ft), 2013-2014.....	99
1.9-5. táblázat: A használt földterület művelési ág szerinti megoszlása a Marcali kistérségben és Marcaliban 2010-ben (ha).....	101
1.9-6. táblázat: Az állattartók gazdaságok száma és a legjellemzőbb gazdaságok Marcali kistérségben és Marcaliban 2010-ben (db)	102
1.9-7. táblázat: Kiskereskedelmi üzletek száma Marcaliban, 2007-2013	104
1.9-8. táblázat: Vendégek száma és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma Marcaliban, 2007-2013	106
1.10-1. táblázat: Az önkormányzati költségvetés főbb összegeinek alakulása Marcaliban (ezer Ft) .	108
1.10-2. táblázat: Marcali fontosabb gazdaságfejlesztési projektjei (ezer Ft).....	110
1.10-3. táblázat: A bérlakások számának és kihasználtságának alakulása Marcaliban 2008-2014	112
1.12-1. táblázat: Védett területek	124
1.12-2. táblázat: Településszerkezeti szempontból jelentős védett parkok, fasorok, facsoportok....	125
1.15-1. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége	146
1.15-2. táblázat: Járási települések elérése Marcaliról gépjárművel	148
1.15-3. táblázat: Marcali elérhetősége a járás településeiről helyközi autóbusz járáttal.....	151

A 2007-2013-as programozási időszakban a magyarországi városok nagyjából kétharmada készítette el a 2007-ben megjelenő, majd 2009-ben felülvizsgált, a várospolitikáért felelős minisztérium által kiadott Városfejlesztési Kézikönyv útmutatásai alapján az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS).

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiák felülvizsgálata, az azóta eltelt nagyjából 5-7 év után több szempontból is aktuálissá vált, illetve különösen fontos a stratégia elkészítése ott, ahol ilyen dokumentum még nem áll rendelkezésre.

A fentiek figyelembe vételével a Belügyminisztérium 2014 júniusában közbeszerzési eljárást írt ki a járasszékhely városok IVS-nek felülvizsgálatára, valamint bizonyos esetekben a Városfejlesztési Koncepció elkészítésére. A Dél-Dunántúli Régióban az eljárást a Terra Studio Kft. nyerte meg. A nyertes ajánlattevő szakemberek bevonásával a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet tartalmi követelményeinek megfelelően 2014 decemberében megkezdte a munkát.

A megalapozó vizsgálat követte a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) mellékletében foglaltakat, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz.

A részletesebb és bővebb helyzetfeltáró munkarész fogja át Marcali város térségi kapcsolatait, a különféle tervekben, koncepciókban való megjelenését, a területrendezési tervekkel kapcsolatos megállapításokat, a szomszédos településekkel terveinek a vizsgált településre vonatkozó észrevételeit és a hatályos fejlesztési dokumentumokat. Részletes elemzések készültek a település társadalmáról, a gazdaságra vonatkozó fejezetben pedig kitértünk a gazdasági szerkezet jellemzőire és annak változására. Az önkormányzati gazdálkodás és a településüzemeltetési szolgáltatások vizsgálatánál törekedtünk azokra a tényezőkre felhívni a figyelmet, amelyek az önkormányzati kompetenciában és tevékenységben a településfejlesztésre, hangsúlyozottan a gazdaságfejlesztésre vonatkoznak. A táji, települési adottságokban és a zöldfelületet kezelésében történt változásokat regisztráltuk.

Alapos elemzésnek vettük alá az épített környezetet, támaszkodva a rendelkezésre álló dokumentumokra és a változásokra, az elmozdulásokra fókuszáltunk, kijelölve azokat a főbb megállapításokat, amelyek a település fejlesztésében a 2008-ban készült IVS -hez viszonyítva a napjainkig lezajlottak.

Részletes elemzéseket és áttekintést végeztünk a város közlekedési hálózatával kapcsolatban. A leggyakrabban jelentkező problémákat és azok összefüggéseit vizsgálatuk, kitérve Marcali Város által elért eredményekre.

A környezeti, katasztrófavédelmi összefüggéseket külön ismertettük. A városi tér a környezet vonatkozásában jelentős értékeket mutat, így külön hangsúlyt adtunk ezen tényező bemutatásának.

A helyzetelemző és -értékelő munkarészben nagy hangsúlyt helyeztünk az összefoglalást jelentő SWOT elemzésre, amelyet kiegészítettünk egy rövid kockázatelemzéssel, így a fejlesztés kereteihez olyan információkat kínálhatunk, amik a gondolkodás kereteiként is számba vehetők. A településrészeket egyenként értékeltük, itt a társadalmi, demográfiai paraméterek mellett a

településszerkezeti elemeket is összefoglaltuk kijelölve a problémapontokat, felhívva a tervezők figyelmet a szükséges vagy kívánatos beavatkozásokra.

A város terv-ellátottsága kedvezőnek mondható. Folyamatosan készülnek elemzések a különféle funkciókra. Ezeket az anyagokat a felméréshez felhasználtuk, megismertük.

Elemzési szemléletünk volt, hogy a város és térségére is kitekintettünk, bemutatva azokat településeket, amelyek szoros kapcsolatban vannak a várossal, annak szolgáltatásait használják.

Hasonlóan elemzési szempont és szemléletmód volt, hogy az Európai Unió 2014-2020 tervezési időszak célrendszereire, valamint az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptió 2014-2020, illetve Somogy Megye Területfejlesztési Konceptió 2014-2020 és a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Konceptió 2014-2030 dokumentumok iránymutatásait is kövessük, hogy Marcali város fejlesztései – éppen a helyzetfeltárás segítségével – ezekhez jól illeszkedjenek.

Budapest, 2015. május

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

A Dél-Dunántúli Régió Magyarország délnyugati részén, a Zalai-dombságtól a Dunáig húzódik. Dél-nyugaton Horvátországgal határos, míg északi irányban a Közép-dunántúli régió, keletről a Dél-alföldi-, nyugatról a Nyugat-dunántúli régió határolja. Északi határa a Balaton és a Mezőföld, déli részén a Dráva folyik. A tervezési-statisztikai régió Baranya, Tolna, valamint Somogy megyéket foglalja magában, központja Pécs.

1.1-1. ábra: Magyarország régiói
(Forrás: TEiR)

Marcali a Dél-Dunántúli Régióban, Somogy megyében fekszik. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak- és kistelepülések nagy aránya jellemző.

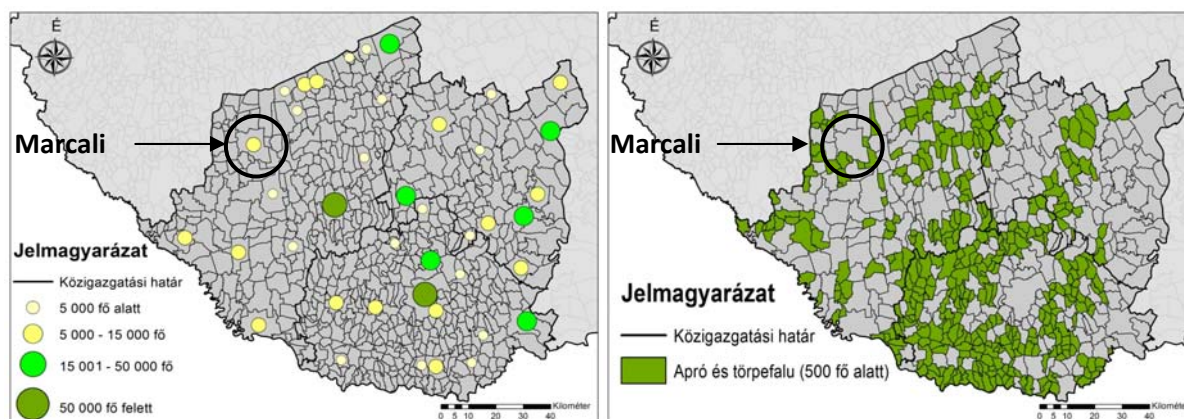
A dél-dunántúli régiót 656 település alkotja, amelyből 41 városi jogállású (6,25%) A városi népesség az ország összes régióját tekintve Észak-Magyarország után ebben a régióban a legalacsonyabb, a lakosság mindössze 58,3 %-a él városokban. A régió társadalmi-gazdasági életében, a lakossági szolgáltatások biztosításában meghatározó jelentősége van a megyékben központi szerepet betöltő nagyvárosoknak (Pécs, Szekszárd, Kaposvár)

A régió városhálózatának gerincét a tizenegy 10-30 ezer fő közötti lakosságú város adja (**Hiba! A hivatkozási forrás nem található.**). A régióban a tízezer főnél kisebb népességű városok (27 db) ellátó intézményrendszere erősen hiányos, a nem mindennapos szolgáltatásokat az ott élők kénytelenek másutt igénybe venni. E városok saját települési infrastruktúrájának kiépítettsége is elmarad a nagyobb városok színvonalától. Mindezek mellett a térségben még jelenleg is vannak városhiányos területek, ilyenek Tolna megye középső részének vidékei, a Zselicség, az Ormánság vagy a Somogyi dombvidék.

A városhiányos területek nagyrészt megegyeznek az aprófalvas területekkel. A régió településhálózatának körülbelül 55 %-át aprófalvak alkotják, ezekben él a lakosság 10 %-a. Az falvak közül 361 számít aprófalunak, vagyis itt az 500 főt sem éri el a lakosság száma. Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk. A kimondottan

aprófalvas Baranyában a községek közel 70 %-a 500 lakos alatti falu (Tolnában valamivel 30 %, Somogyban 50 % alatt).

A Duna menti területeken ugyanakkor jóval népesebb települések helyezkednek el, 500 fő alatti település nincs is, az átlagos népességszám pedig 2,5-szerese a belső területekének.

1.1-2. ábra: A városi ranggal rendelkező települések (balra) és az aprófalvak elhelyezkedése (jobbra) a Dél-Dunántúli Régióban

(Adatok forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2013.)

1.1-1. táblázat: 2014-es településszerkezet, 2013. jan. 1. lakosságszám

(Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis)

Név	Megye	Járás	Jogállás	Lakosságszám (2013. jan.1.)	Besorolás
Balatonboglár	Somogy	Fonyódi	Város	5 901	2
Balatonföldvár	Somogy	Siófoki	Város	2 235	1
Balatonlelle	Somogy	Fonyódi	Város	5 309	2
Barcs	Somogy	Barcsi	Járasközpont város	11 173	3
Csurgó	Somogy	Csurgói	Járasközpont város	5 229	2
Fonyód	Somogy	Fonyódi	Járasközpont város	4 856	1
Igal	Somogy	Kaposvári	Város	1 286	1
Kadarkút	Somogy	Kaposvári	Város	2 516	1
Kaposvár	Somogy	Kaposvári	Megyei jogú város	65 337	5
Lengyeltóti	Somogy	Fonyódi	Város	3 123	1
Marcali	Somogy	Marcali	Járasközpont város	11 733	3
Nagyatád	Somogy	Nagyatádi	Járasközpont város	10 921	3
Nagybajom	Somogy	Kaposvári	Város	3 288	1
Siófok	Somogy	Siófoki	Járasközpont város	25 441	5
Tab	Somogy	Tabi	Járasközpont város	4 430	1
Zamárdi	Somogy	Siófoki	Város	2 451	1

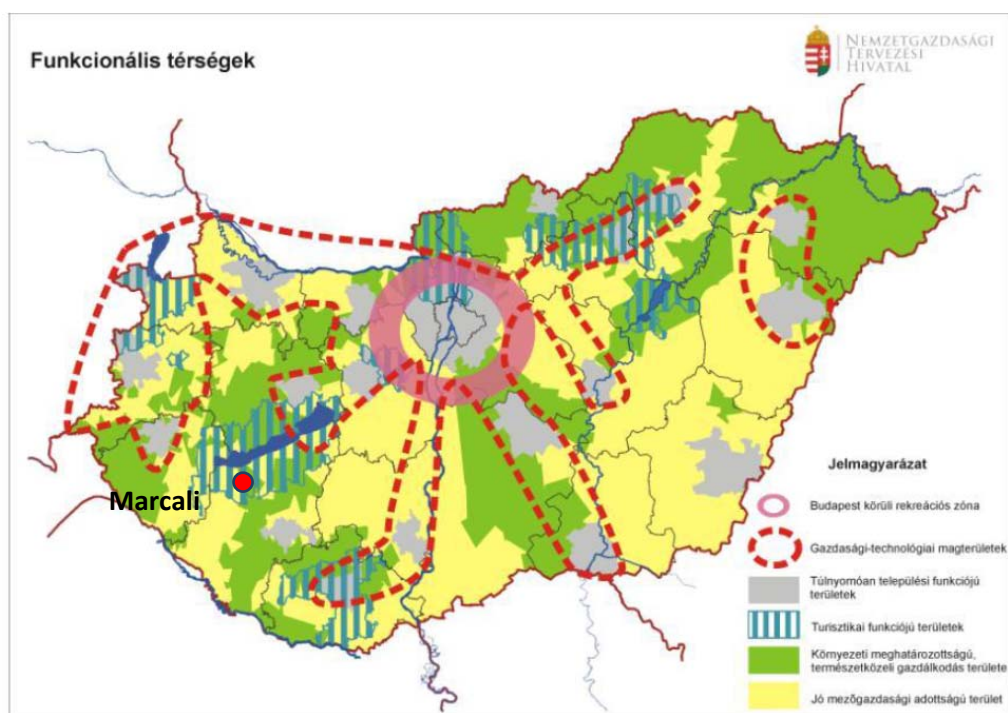
Marcali a Dél-dunántúli régió észak-nyugati kapujaként lényeges kapcsolódási pontként jelenik meg Nagykanizsa, Keszthely és Nyugat-Magyarország települései felé. A város „régiók kapuja” szerepét erősíti, hogy a Dél-dunántúli és Nyugat-dunántúli tervezési-statisztikai régió, valamint a balatoni turisztikai régió „hármasszögén” fekszik. A település jól felfűzhető a Pécs – Kaposvár -

Keszthely (Nyugat-Magyarország) tengelyre, így a határtalanságban nemcsak kapu, hanem híd-szerepet is betölt.

1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban

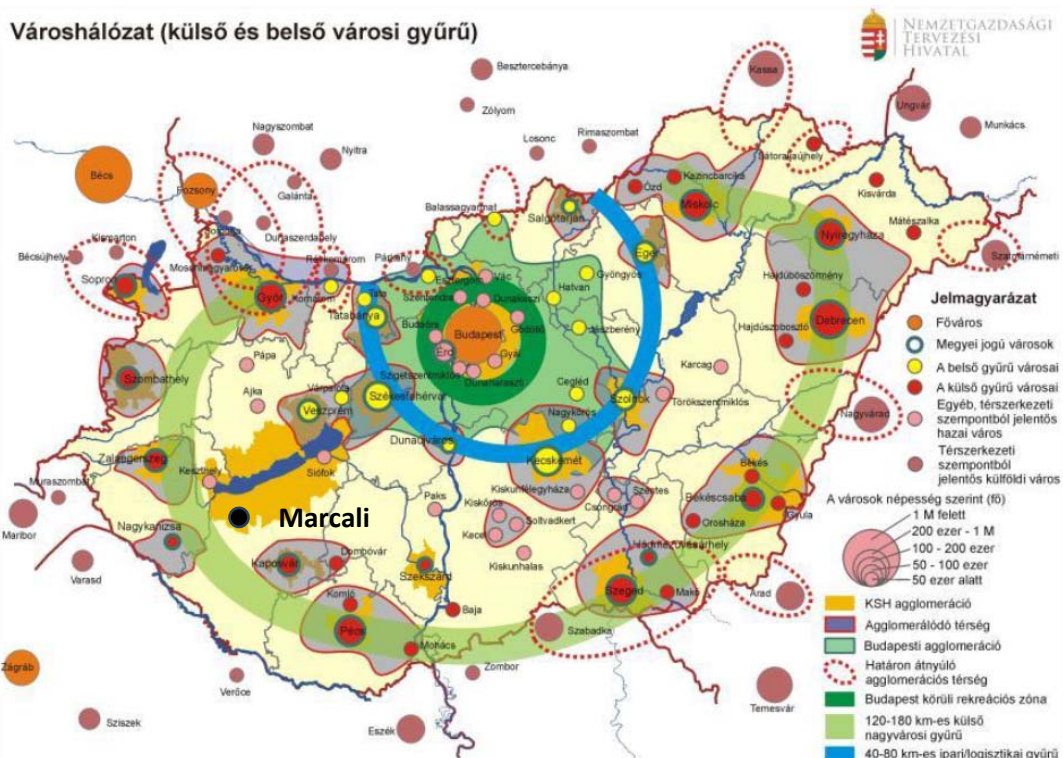
Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg **(Hiba! A hivatkozási forrás nem található.)**, amelyek a jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba.

Marcali a funkcionális térségek közül a Turisztikai funkciójú területhez és Környezeti meghatározottságú, természetközeli gazdálkodás területhez tartozik.

1.1-3. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon
(Forrás: OFTK, pp. 109.)

A városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében is jelentős szerepet játszanak. A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ezeket olyan városok alkotják, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetők, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben **(Hiba! A hivatkozási forrás nem található.)**.

1.1-4. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon

(Forrás: OFTK, pp. 142.)

Ahogy az a fenti ábráról is leolvasható, Marcali város a Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez tartozik.

Marcali és térségének egyik meghatározó jelentőségűnek tekinthető sajátossága, hogy része a Balaton fejlesztési régióknak, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetnek (BKÜ). A BKÜ-t 164 település alkotja, melyek közül 16 városi ranggal rendelkezik. A térségnek 251 ezer állandó lakosa van, és legalább ennyi az üdültulajdonosok száma.

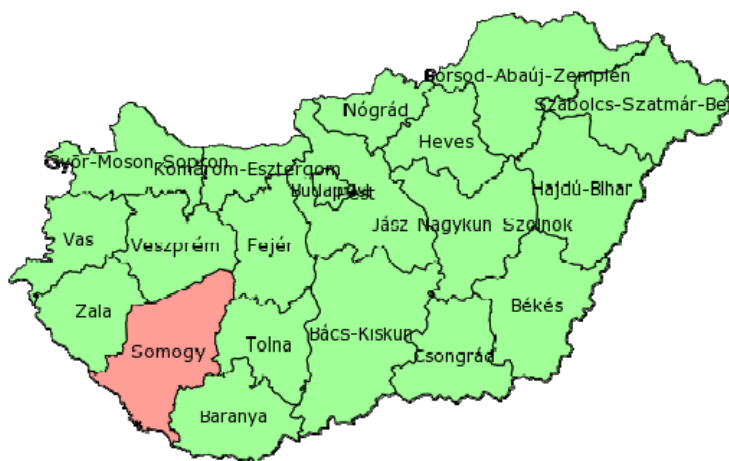
Marcali országos jellegű térszerkezeti helyzetét és annak változási tendenciáit elsősorban befolyásolja, hogy közel fekszik a M7-es autópályához, a Fiumei vasútvonalhoz, és a hozzájuk kapcsolódó mai korridor fejlesztési vonalhoz és a sármelléki regionális reptérhez.

1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

1.1.2.1 Somogy megye

Marcali Somogy megyében található.

Somogy megye a Dél-Dunántúlon, a Balaton és a Dráva között helyezkedik el a dél-dunántúli régió részeként. 6036 km² kiterjedésével az ország legnagyobb megyéi közé tartozik: nagysága szerint az ötödik. Az ország összterületének mintegy 6,5%-át foglalja magába. Észak-déli kiterjedése jelentős: meghaladja a 120 kilométert. Kelet-nyugati irányban a legszélesebb részén eléri a 80 kilométert, ezzel is magyarázható, hogy természetföldrajzi viszonyaiban is változatos. Északon Veszprém, északkeleten Fejér, keleten Tolna, délkeleten Baranya megye, délen Horvátország, nyugaton pedig Zala megye határolja. A megye szomszédos környezete minden tekintetben sokszínűnek mondható. Megyei jogú városa *Kaposvár*.

1.1-5. ábra: Somogy megye elhelyezkedése
(Forrás: TelR)

Somogy megye területe fejlettségét tekintve három külön egységre tagolható: a Balaton térségére, Kaposvár és vonzáskörzetére, valamint a Dráva menti hátrányosabb helyzetű területekre. A térség változatos természeti adottságai, kellemes éghajlata és kiváló turisztikai adottságai ellenére mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban a fejletlenebb régiók közé sorolható. Ennek oka elsősorban a nehézkes megközelíthetőségben, a határ menti fekvésben keresendő, ami a történelem során kialakult elszigeteltség miatt fékezte a térség fejlődését. Jellemző továbbá a megyeszékhelyek dominanciája és a városhiányos területek nagysága, ahol jelentős számú roma népesség él.

Megyeszékhelye és egyúttal a legnagyobb lélekszámú települése a megyei jogú Kaposvár, második legnagyobb városa a Balaton fővárosának is nevezett Siófok. A megye 246 települése között tizenöt város van, közülük néhány éve kapott városi rangot az egészen kicsi Zamárdi és a nagy múltú, korábban járási központ szerepét is betöltő Igal. A megye településeinek közel fele 500 lakos alatti törpe-és aprófalú, és városai között is dominálnak a kisebb méretű települések.

Somogy megyét 11 kistérség alkotja: Balatonföldvári, Barcsi, Csurgói, Fonyódi, Kadarkúti, Kaposvári, Lengyeltóti, **Marcali**, Nagyatádi, Siófoki és Tabi kistérség. **2013-tól, a járási rendszer újbóli bevezetésével Somogyban 8 járás alakult:** a Barcsi, Csurgói, Fonyódi, Kaposvári, **Marcali** Siófoki, Nagyatádi és Tabi járások.

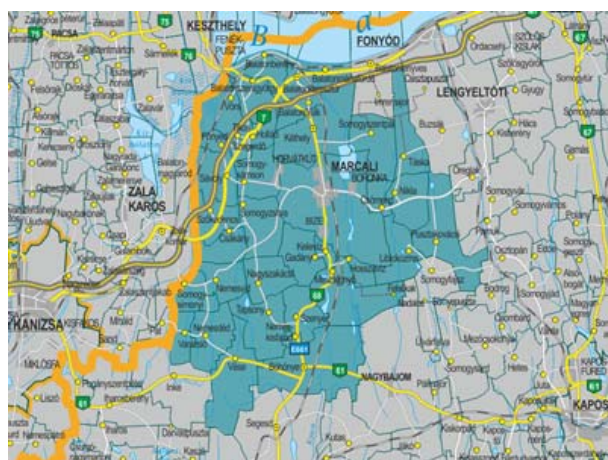
A megye településszerkezetére tehát egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt a kistelepülések magas aránya jellemző.

1.1-6. ábra: Somogy megyei járások térképe
(Forrás: TeIR)

1.1.2.2 A Marcali Járás jellemzése

A Marcali Járáshoz Marcalival együtt 37 település tartozik, járási székhelye Marcali város, egypólusú járásközpont. Társadalmi, gazdasági súlya van. Közhatalmi funkciók széles körével rendelkezik. Jelentős köztisztviselői réteg van a városban. Foglalkoztatási gondok nincsenek, az alacsony jövedelem (általában minimálbér) okoz problémát. Nyolc évvel ezelőtt Balatonmária, Balatonkeresztúr és Balatonszentgyörgy kapcsolódott a járáshoz, Somogyfajsz pedig a járási rendszer kialakítását követően, 2013. január 1-től került a kaposvári járáshoz.

1.1-7. ábra: Marcali járás térképe
(Forrás: jaras.info.hu)

Természeti adottságok:

A Marcali Járás Belső- Somogy homokvidékén helyezkedik el. Geomorfológiai körzetei: Marcali-hát, Kis-Balaton és Dráva völgy közötti homokfelszín, Nagyberek és Dráva völgy közötti homokterület. A mérsékelt meleg, mérsékelt nedves éghajlatú kistáj területének 90%-át agyag bemosódásos barna erdőtalaj borítja, amely a mezőgazdasági tevékenység alapjául szolgál.

Közlekedés földrajzi helyzet:

A Marcali Járás területén az M7 autópálya, a 7-es számú főút, a 68-as számú főút, a 61-es számú főút, illetve a Budapest- Nagykanizsa és a Balatonszentgyörgy- Somogyszob vasútvonal halad át.

Településszerkezet:

A Marcali Járás településhálózatát egyrészt a természeti feltételek, másrészt a történelmi fejlődés határozta meg. A települések 80%-a 1000 főnél kevesebb lélekszámmal rendelkezik, azaz aprófalvas településhálózat alakult ki, ennek következtében az aprófalvakra jellemző tendenciák érvényesülnek a vidéken: kevés munkaalkalom, kedvezőtlen infrastrukturális ellátottság (közlekedési elzártság, alacsony kereskedelmi ellátás, kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok).

1.1.3 A település vonzáskörzete

Marcali és térségében lakók életminőségét jelentős mértékben meghatározza a humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport, stb.) elérhetősége és azok minősége.

A társközségekkel közel 12 ezer fős település ma is a mikrotáj gazdasági, kereskedelmi, közigazgatási, egészségügyi, kulturális centruma - iskoláival, múzeumaival, parkokkal, köztéri alkotásokkal - közel a Balatonhoz.

Kereskedelem

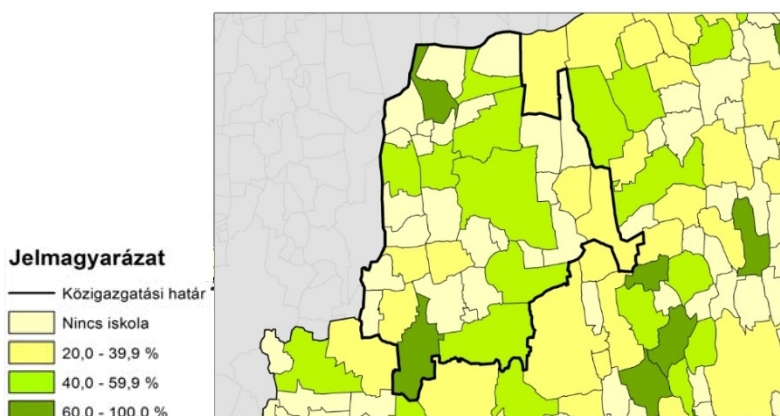
Kereskedelmi téren a város vonzáskörzete kiterjed a Marcali Kistérség településein túl elsősorban a Balaton-parti településekre is, a városban lévő üzletláncok üzletei és a szakboltok vonzzák a vásárlókat.

Oktatás

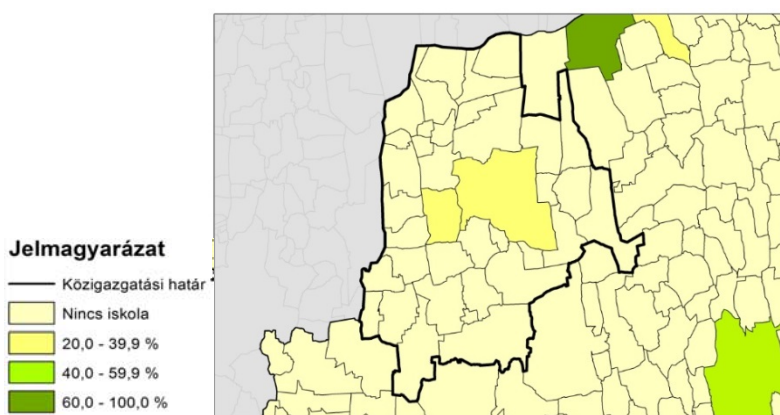
Marcaliban a közoktatási intézmények teljes vertikuma kiépült, biztosítva a város lakóinak és a vonzáskörzetben élőknek a beiskolázási lehetőségeket.

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Marcali Tankerületébe Balatonkeresztúr, Mesztegnyő, Kéthely, Balatonszentgyörgy, Böhönye, Sávolgy, Vése, Somogysámson, Pusztakovácsi és Marcali települések köznevelési intézményei tartoznak.

Az oktatás területén a város 2 középiskolája elsősorban Somogy megye területéről fogadja a hallgatókat. Marcaliban a középfokú oktatás mindhárom típusát lefedik az iskolák, hiszen megtalálhatóak a gimnáziumi, szakközépiskolai és szakmunkásképző intézményi tanítást végző intézmények is. A 2 középiskola a KLIK fenntartásában van, a gimnázium és kollégiuma esetében működtető a város.

1.1-8. ábra: Az általános iskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

1.1-9. ábra: A középiskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

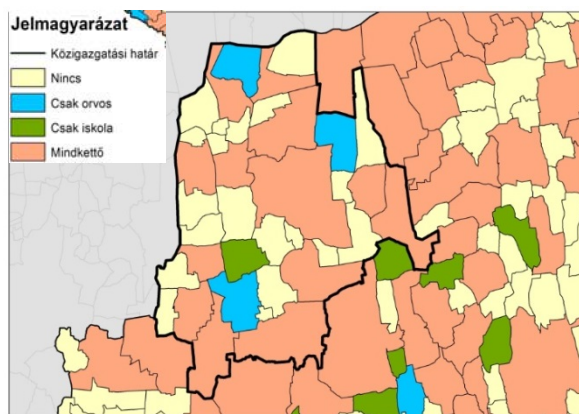
Kultúra

A város fenntartásában álló Berzsényi Dániel Városi Könyvtár Marcali és vonzáskörzetének települései (Könyvtári Szolgáltatási Rendszer keretei között könyvtárellátási szolgáltatási szerződést kötött települések – 33 település) számára biztosít művelődési lehetőséget.

Szintén a város üzemeltetésében álló Marcali Múzeum az ország egész területéről fogad, belföldi és külföldi látogatókat. A Múzeum gyűjtőterületéhez: Balatonberény, Balatonkeresztúr, Balatonmárfürdő, Balatonszentgyörgy, Balatonújlak, Böhönye, Buzsák, Csákány, Csömend, Főnyed, Gadány, Hollád, Hosszúvíz, Kelevíz, Kéthely, Libickozma, Marcali, Mesztegnyő, Nagyszakácsi, Nemesdéd, Nemeskislud, Nemesvid, Nikla, Pusztakovácsi, Sávoly, Somogyfajsz, Somogysámson, Somogysimonyi, Somogyszentpál, Somogyzsitfa, Szegerdő, Szenyér, Szőkedencs, Tapsony, Táská, Tikos, Varásló, Vése és Vörs települések tartoznak.

Egészségügy

Az egészségügyi szolgáltatások területén megállapítható, hogy a város területi ellátási kötelezettségét földrajzilag is széles körben látja el, hiszen ellátási területe az aktív ellátások esetében a Balaton déli partján Balatonlelléig terjed. A Városi Kórház a Marcali Kistérségen túl a lengyeltóti és részben a fonyódi kistérség betegeit is ellátja, míg az ápolási részlegen ezen túl még a balatonföldvári, tabi, fonyódi és a siófoki kistérség (Siófok város kivételével) betegeit is fogadják.

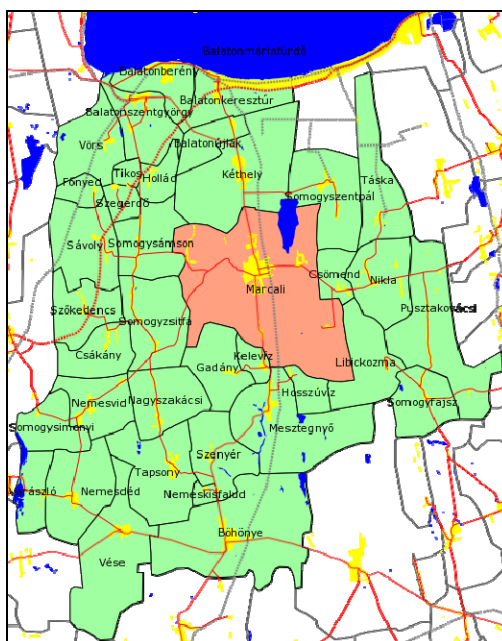

1.1-10. ábra: Általános iskola és háziorvos megléte a településen, 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

Marcali Város teljes körű városi, igazgatási és szolgáltató funkcióval rendelkezik, melyeket nem csak a szűken vett marcali kistérség számára nyújt, hanem egyes szolgáltatások esetében a Drávától a Balatonig található települések számára is biztosít.

A Város, a **Marcali Kistérség** központja, amely társuláshoz az alábbi települések tartoznak:

Balatonberény, Balatonkeresztúr, Balatonmárfiafürdő, Balatonszentgyörgy, Balatonújlak, Böhönye, Csákány, Csömend, Főnyed, Gadány, Hollád, Hosszúvíz, Kelevíz, Kéthely, Libickozma, Marcali, Mesztegnyő, Nagyszakácsi, Nemesdéd, Nemeskislalud, Nemesvid, Nikla, Pusztakovácsi, Sávoly, Somogyfajsz, Somogysámsón, Somogysimonyi, Somogyszentpál, Somogyzsitfa, Szegerdő, Szenyér, Szőkedencs, Tapsony, Táská, Tikos, Varásló, Vése, Vörs.

1.1-11. ábra: Marcali kistérség térképe
(Forrás: TeIR)

A Marcali Kistérség 37.305 főt kitevő lakosságának közel 1/3-a él a térségi központ szerepet betöltő városban. A központi szerep nem csak a közigazgatási, igazságszolgáltatási funkciók telepítésében figyelhető meg, hanem a város által nyújtott közszolgáltatások, térségre gyakorolt hatásában is.

A városban működő, a Társulás keretében fenntartott Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ által biztosított ellátások közül a gyermekjóléti szolgálat 10 települést lát el, a gyermekek nappali ellátását végző bölcsőde a kistérség 38 településéről fogad gyermekeket, szociális étkeztetést 2 településen biztosít.

Igazgatás

Marcali város a járás gazdasági, igazgatási, oktatási, egészségügyi központja.

A főbb igazgatási funkciók közül az alábbiak töltenek be fontos szerepet a lakosság mindennapi életében:

- építésügyi hivatal,
- földhivatal,
- munkaügyi kirendeltség,
- gyámhivatal,
- bíróság,
- járási népegészségügyi intézet,
- rendőrkapitányság,
- tankerület.

A Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Szakigazgatási szervei (SMKH Marcali Járási Hivatal Járási Gyámhivatala, SMKH Marcali Járási Hivatal Járási Földhivatala, SMKH Marcali Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve, SMKH Marcali Járási Hivatal Járási Építésügyi Hivatala) Marcaliban találhatóak, melyek illetékességi területe különböző. (Pl. az ÁNTSZ illetékességi területe a Fonyódi Járásra, az Építésügyi Hivatal a Csurgói Járásra is kiterjed)

A Marcali Járáshoz tartozó települések:

Balatonberény, Balatonkeresztúr, Balatonmárfiafürdő, Balatonszentgyörgy, Balatonújlak, Böhönye, Csákány, Csömend, Főnyed, Gadány, Hollád, Hosszúvíz, Kelevíz, Kéthely, Libickozma, Marcali, Mesztegnyő, Nagyszakácsi, Nemesdéd, Nemeskisfalud, Nemesvid, Nikla, Pusztakovácsi, Sávoly, Somogysámsón, Somogysimonyi, Somogyszentpál, Somogyzsitfa, Szegerdő, Szenyér, Szőkedencs, Tapsony, Táská, Tikos, Varásló, Vése, Vörs.

A tényleges fennálló területi struktúrák alapján megállapítható, hogy Marcali, mint a megye 3. legnépesebb települése saját lakosságával együtt mintegy 37 ezer ember életének közvetlen szervezője, ellátója.

1.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének kereteit számos fejlesztéspolitikai dokumentum meghatározza, melyekhez igazodni, illeszkedni szükséges.

1.2.1 EU 2020 stratégia

Az „Európa 2020” az Európai Unió 2010-ben útnak indított, 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási stratégiája. Célja, hogy az EU gazdasága intelligens, fenntartható és inkluzív legyen. E három, egymást kölcsönösen erősítő prioritás azt hivatott elősegíteni, hogy az Unióban és a tagállamokban magas legyen a foglalkoztatottság és a termelékenység, és erősödjön a társadalmi kohézió. Az EU öt nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és az éghajlat/energiapolitika területén, melyeket 2020-ig kíván megvalósítani. Mindegyik tagállam saját nemzeti célokat fogadott el az említett területeken.

Magyarország számára a legfontosabb fejlesztéspolitikai célkitűzés az ország gazdasági teljesítményének (GDP), valamint a foglalkoztatás szintjének, minőségének növelése, amelyek révén az életminőség és az életkörülmények érdemi javulása érhető el. Mindehhez kapcsolódva a Nemzeti Reform Program vállalásai a következők:

- a 20–64 évesek foglalkoztatási rátájának a jelenlegi 60%-ról legalább 75%-ra növelését;
- a kutatás-fejlesztési ráfordítások bruttó hazai termékhez viszonyított szintjének 1,8%-ra növelését;
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának legfeljebb 10 százalékos növekedését a 2005. évi szinthez képest; a teljes energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányának 14,6 százalékra történő növelését; a 10 százalékos energia megtakarítás elérését;
- a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának 30,3 százalékra növelését a 30–34 éves népességen belül; az oktatásban, képzésben nem részesülő, legfeljebb alsó középfokú végzettséggel rendelkezők arányának 10 százalékra csökkentését a 18–24 éves népességen belül;
- a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség számának 450 000 fővel való csökkentését, amely 5 százalékpontos csökkentést jelent.

1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

Az OFTK – felszámolva az ágazati (Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió) és a területi (Országos Területfejlesztési Konceptió) fejlesztés dualitását - a kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014–2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban *Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz*, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

1.2-1. ábra: Az OFTK célrendszere
(Forrás: OFTK)

AZ OFTK az alábbi, Marcali készülő stratégiájában is meghatározó, főbb területpolitikai irányokat és teendőket határozza meg:

- hálózati szemlélettel működő, valamint települési adottságokat és lehetőségeket egyaránt figyelembe vevő területi tervezési folyamat kialakítása, amely decentralizált térszerkezet kialakulását és hálózatos térszerkezetet eredményez.
- városhálózati megközelítés, a térszerkezet funkcionális fejlesztése
- a város-vidék együttműködése, a kölcsönös előnyökön nyugvó, együttműködéseken alapuló kapcsolatrendszer kialakítása
- hatékonyan és fenntarthatóan működő gazdasági térszerkezet megvalósítása az adott térség valós potenciáljainak, igényeinek és kitörési lehetőségeinek felismerésével
- periférikus térségek felzárkóztatása a helyi adottságaik figyelembe vételével
- határmenti együttműködések révén a szomszédos országok gazdasági, infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódás, a határon belüli és túli lakosság közötti kapcsolatok ápolása.
- hátrányos helyzetű – különös tekintettel a leromlott városrészekben koncentrálódó – társadalmi csoportok szociális, oktatási és lakhatási helyzetének javítása, fejlesztése

Somogy a legnagyobb területű, országhatáron elhelyezkedő dél-dunántúli megye. Legértékesebb természeti adottságai az erdők, felszíni vizek, A termálvízkinccs a védett természeti területek és a Balaton. Az ország negyedik legerdősültebb megyéje, kedvező mező-, erdő-és vadgazdálkodási adottságokkal rendelkezik. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén agglomerálódó térség van kialakulóban. Somogy az ország legritkábban lakott megyéje. Fejlettségét tekintve három különálló részre tagolható. Külön egységet képez a Balaton-part, amely egyben a megye fejlettebb településeit fűzi össze. A megyeszékhely Kaposvár vonzáskörzetében, valamint a Dráva mentén hátrányos helyzetű települések találhatók. A városok többsége gyenge központi funkcióval rendelkezik, jellemzőek az elszigetelt aprófalvas térségek. A megye bruttó hozzáadott értékének előállításában évek óta csökkenő szerepe van a mezőgazdaságnak, az ipar teljesítményében jelentősebb a feldolgozóipar részesedése és domináns szerepe van a szolgáltatásoknak. A megye elmarad az országos átlagtól a gazdasági fejlettség, a demográfiai mutatók, az iskolai végzettség, az átlagjövedelem, a munkanélküliség tekintetében. Jelentős számú roma lakosság él a megye társadalmi-gazdasági szempontból leszakadó, nehezen elérhető térségeiben. A közlekedési kapcsolatok hiányosak, illetve felújításra, bővítésre szorulnak.

Az OFTK megyei szinten a következő fejlesztési irányokat határozza meg:

- A piaci körülményekhez rugalmasan alkalmazkodni képes, innovatív megoldásokat alkalmazó gazdasági bázisok kiépítésének elősegítése, a meglevők megerősítése. Az integrált élelmiszergazdaság fejlesztése, a technológiai műszaki innováció támogatása, kihasználva a Kaposvári Egyetemen rejlő lehetőségeket. Jó minőségű, magas hozzáadott értékű, versenyképes agrártermékek előállítása, többcélú erdő-, hal-és vadgazdálkodás. Vállalkozásélénkítés, munkahelyteremtés, a vidéki népesség megtartása érdekében
- Az aprófalvas, periférikus térségek leszakadásának mérséklése, területi különbségek csökkentése, a hátrányos helyzetű térségek és népesség felzárkóztatása, a centrum és a periféria közötti (északi és déli) különbségek mérséklése. Társadalmi befogadás segítése, a szegénység elleni harc, a leszakadt népréteg munkára ösztönzése.

- A megye nagytérégi kapcsolatainak kialakítása, az elérhetőség javítása, a fő-és mellékút hálózat minőségének javítása, a vasútvonalak korszerűsítése, a közösségi közlekedés fejlesztése, a kerékpárút hálózat kiépítése
- Határon átnyúló együttműködések erősítése, Horvátország uniós csatlakozásával a határ menti gazdasági és közlekedési kapcsolatok javítása, a természeti kincsekre alapozott komplex turizmusfejlesztés hálózati rendszerének kialakítása (pl. a Drávára fűzhető közös értékek), a termálvizes fürdők fejlesztése. A Balaton turisztikai termékpalettájának színesítése, újabb kompkapcsolat kiépítése.
- A megújuló energiaforrások (különösen biomassa, geotermikus-és napenergia) hasznosítási arányának jelentős növelése elsősorban a helyi, közösségi energiatermelő és -ellátó rendszerek elterjedésével.
- Területi különbségek mérséklése. Kaposvár centrum/polisz szerepének erősítése. Harmonikus városhálózat kialakulásának előmozdítása, a közszolgáltatások színvonalának javítása

A Balaton térség hazánk egyik legkarakteresebb, nagy kiterjedésű tájegysége, mely ökológiai egységet is alkot, ahol a társadalmi és gazdasági folyamatok egyedülállóan nagymértékben a környezeti tényezőktől függenek. A térséget a kiemelkedő természeti, kultúrtörténeti és táji értékei, valamint az ezekre épülő idegenforgalma és tájgazdálkodása az ország legmarkánsabb, önálló fejlesztési célokra igényt tartó térségévé teszik, így a területfejlesztés is egyik legfontosabb feladatának tekinti a térség környezeti és társadalmi szempontból is fenntartható fejlesztésének, az értékek megőrzésének biztosítását. A térség olyan természeti és gazdasági egységet képez, melynek kezelése nem bontható meg. Turisztikai, mezőgazdasági bevételei révén a nemzetgazdaság jelentős tényezője. Bár nem önálló tervezési statisztikai területi egység, az egységes tervezés és támogatáspolitikai igénye és szüksége itt a legerősebb az országban. A mindenkorinak a még meglevő táji, kulturális és természeti adottságokat tiszteletben tartva szabad csak megvalósulnia.

A Balaton-térség fejlesztésének alapvető célja, hogy a környezet, a táj értékeinek megőrzésével és fejlesztésével, a turisztikai kínálat diverzifikálásával a térség adottságainak szélesebb körű hasznosításával, valamint az érintett számos szereplő partnerségét biztosító stabil intézményrendszer megteremtésével egy fenntartható módon versenyképes Balaton térség jöjjön létre. Különleges agglomerálódó várostérséget alkotnak a Balaton körüli települések. Az itteni települési és üdülőtérületek további, káros összenövésének már szigorú területrendezési szabályozás is próbál gátat vetni, de a fejlesztéspolitikának sem szabad a Balaton menti beépítések fokozására ösztönözni a helyi szereplőket és a befektetőket. Az összenövés nem csak környezeti szempontból rendkívül káros, de a térség fő erőforrását képező turisztikai vonzerőt is felemésztheti. A Balaton-parti városhalmaz ugyanakkor rendkívül hasonló gazdasági, társadalmi és környezeti eredetű településfejlesztési, településszerkezeti problémákkal és lehetőségekkel rendelkezik ezért egységes kezelése és a települések fejlesztési együttműködése elengedhetetlen.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- A fenntartható és versenyképes turizmus megteremtése, a térség változatos vonzerőire épített új és komplex turisztikai termékek kialakítása, magas színvonalú szolgáltatások biztosítása.
- A szezon meghosszabbítása egész éves kínálati programcsomagok megteremtésével, ennek érdekében térségi turisztikai hálózatok, tematikus utak kialakítása, megerősítése.
- Egységes térségi turisztikai menedzsment mellett a turisztikai kínálat területileg differenciált tervezésével a vendégforgalom területi szétterítése, a háttérterületek adottságain (borvidék, nemzeti park, hegyek, erdők, aprófalvak, történelmi emlékek, népi hagyományok gasztronómia stb.) alapuló alternatív turisztikai termékek kínálatának kifejlesztése és „értékesítése” a parttól távolabbi településeken.
- A Balaton, a vizes élőhelyek és egyéb természeti területek ökológiai és kémiai állapotának megóvása és további javítása, a vízszintingadozásból fakadó problémák mérséklése, a Balatonpart terhelésének korlátozása, a nádasok védelme, a térség élő és élettelen természeti értékeinek megőrzése.
- A térség további beépítésének megakadályozása, tájrehabilitáció, a tájsebek kezelése, az eróziós és deflációs hatások mérséklése (magaspart és pincevédelem)
- Az ingatlanállomány rehabilitációja, valamint a városiasodott környezet kínálta területeken új funkciókkal való hasznosítása (pl. lakófunkciók, tudásalapú gazdasági tevékenységek, országos közigazgatási, közszolgáltatási funkciók)
- A kulturális örökség magas szintű védelme, tudatosítása és bemutatása.
- Egységes, turisztikai vonzerőként is szolgáló balatoni közösségi közlekedési rendszer megteremtése.
- Települési együttműködés és egységes elvek mentén zajló fenntartható városfejlesztés a Balaton városgyűrűjében.
- A Balaton törvényt és egyéb jogszabályokat figyelmen kívül hagyó beruházások, építkezések leállítása, az eredeti állapot visszaállítása.
- A Balaton-térség háttér településeinek fejlesztése.

1.2.3 Somogy megye Területfejlesztési Koncepciója

A koncepció a helyzetelemzés alapján az alábbi megállapításokat fogalmazta meg: a megye adottságaira épülő célzott programokra, támogatási formákra és komplex, az aprófalvak létalapját biztosító gazdasági tevékenységek fejlesztésére és támogatására van szükség. Az Európai Unió és hazai források szükségesek a megye gazdasági fejlődése érdekében.

1.2.3.1 A megye jövőképe

Somogy megye 2030-ra sokszínű, természeti értékekben gazdag tájjal rendelkező, harmonikus, és az ott élők számára jó életminőséget biztosító versenyképes, innovatív térséggé válik, ahol szolidáris közösségekre építve, egymást erősítve, egymás értékeire és adottságaira alapozva vannak jelen a szolgáltatásokban erős városok és a kedvező életteret adó vidéki térségek.

Mindezek alapját a foglalkoztatottság növelése jelenti, melynek keretében ki kell bővítenünk a rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők körét a biztonságos megélhetés érdekében:

- Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a megfelelő képzettséggel rendelkező, versenyképes tudást birtokló munkaerő álljon rendelkezésre - az elvándorolt, képzett fiatalok visszatelepülésének érdekében szorgalmazzuk a munkahelyteremtést - különösen a megyeszékhelyen és annak térségében, valamint a megye városaiban;
- A kaposvári egyetemi bázisra építetten ösztönözzük a kutatás-fejlesztési és innovációs potenciálok helyben történő hasznosítását a megye gazdaságának megerősítése és új munkahelyek létrehozása érdekében;
- Erősítjük a munkaerő piaci integrációt, ennek érdekében a munka mellett megfelelő lakhatási feltételeket, közoktatási és köznevelési feltételeket biztosítunk a perifériára szorult rétegeknek is;
- A vidéki térségekben, különösen a külső és belső perifériákon szorgalmazzuk az élők munkai igényes mezőgazdasági termékek előállítását, helyben történő feldolgozását, kibővítvé ezzel az alacsonyabb képzettséggel rendelkezők munkához jutásának lehetőségeit, egyben perspektívát kínálva a fiatalok számára a helyben maradáshoz;
- Mindezeket keresztül visszaállítjuk a munka értékét, a szakmák presztízsét, hiszen az egészséges társadalomban minden munkafolyamat hozzáadott értékkel bír, mely mind az egyén, de a többség érdekeit és jólétét is szolgálja, ennek érdekében törekszünk az országosan alacsony szinten álló munkabérek emelésére;

A foglalkoztatottság növelése azonban nem jelentheti környezetünk kizsákmányolását, sokkal inkább természeti értékeink és erőforrásaink felelős és fenntartható módon történő használatát:

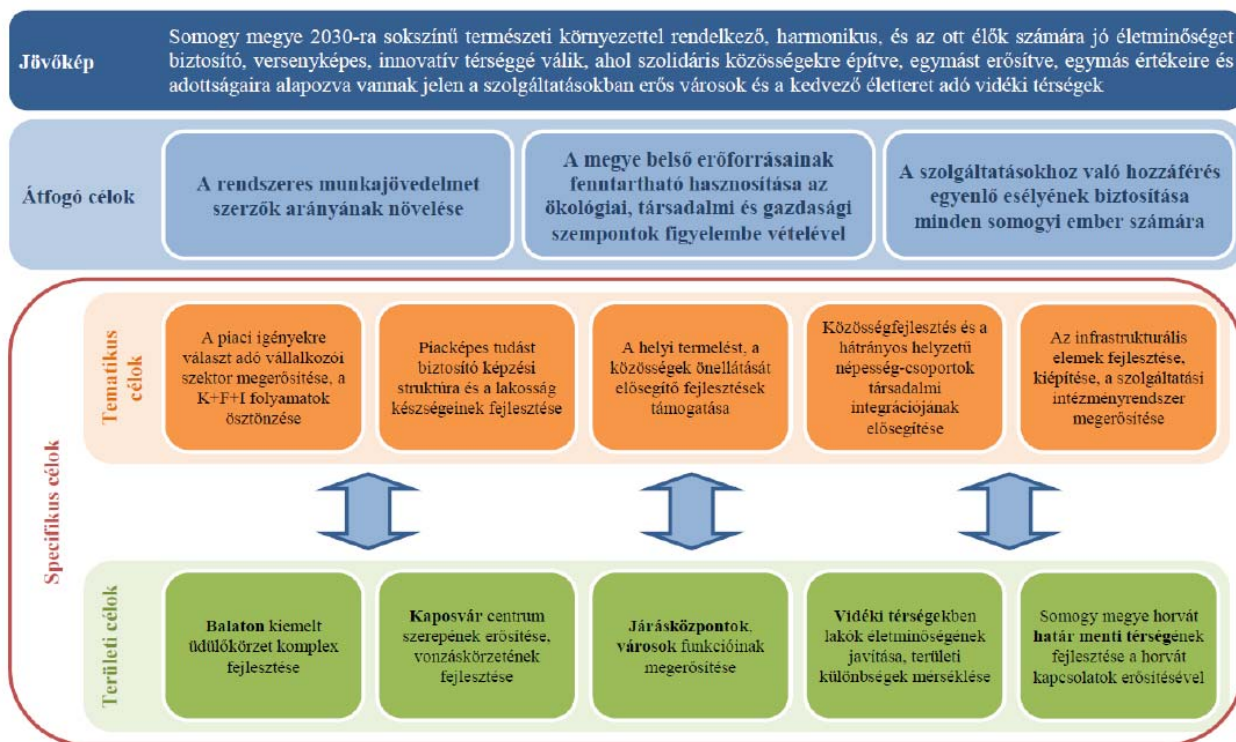
- A mezőgazdaság igényeit is szem előtt tartva gondoskodunk vizeink hatékony megtartásáról és fenntartható használatáról;
- Megújuló energiaforrásainkban rejlő adottságainkra építve és az energiahatékonyságot szem előtt tartva törekszünk azok minél szélesebb körben történő használatára;
- A környezeti állapot javításának érdekében törekszünk a települések teljes közművesítésére, környezetkímélő energiaforrások igénybevételeivel az energiatartósság csökkentésére;
- A természeti értékeink megőrzése mellett gondoskodunk a turizmus fejlesztéséről különösen a Balaton térségében, de az adottságaikban erős falusi térségekben is.

A megye erőforrásainak ésszerű hasznosításával és a potenciális lehetőségek kiaknázásával javulnak az egyének és a közösségek jövedelmi viszonyai. Mindez kiszélesíti az önkormányzatok pénzügyi perspektíváit a szolgáltatások színvonalának emeléséhez és megteremti az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a somogyi emberek számára:

- A város és a falu tradicionális és funkcionális egymásra utaltságából fakadóan segítjük a város és a vidék együttműködését, az összetartozó városi és vidéki térségek fejlesztését;
- A megye településeinek elérhetősége javul, így közelebb kerül Somogy megye a fővároshoz időben és életszínvonalban, ennek érdekében a közlekedési módok minőségileg megváltoznak a földön, a vízen és a levegőben egyaránt;
- Integrált programok indításával kiemelt figyelmet fordítunk a megye belső és külső perifériáinak fejlesztésére, elősegítve az ott élők életkörülményeinek javítását, a megyén belüli területi különbségek csökkentését, mely jótékony hatással bír közösségeinkre is,

segítve azok megerősödését, megakadályozzuk a szegénység és a hátrányos helyzet átöröklődését;

- A gazdasági és közösségi igények mentén a településkapcsolati hiányok felszámolásával, javítjuk elsősorban a térségközpontok, de a megye egészének elérhetőségét.
- Az építészeti értékekben is megújuló települések, valamint a rend és a közbiztonság megerősítése megfordítja a somogyi falvak elnéptelenedésének folyamatát, biztosítja a megye lakosságának megtartását.

1.2-2. ábra: Somogy megye területfejlesztési stratégiai célrendszere

(Forrás: Somogy megye Területfejlesztési Konceptiója)

1.2.3.2 A megye fejlesztésének átfogó céljai:

I. Átfogó cél: A rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelése

A felvázolt jövőkép eléréséhez elengedhetetlen, hogy a megye munkaképes-korú lakosságának minél nagyobb része rendelkezzen megfelelő munkahellyel és ennek eredményeként a megélhetést biztosító jövedelemmel. Ezáltal javul a foglalkoztatási arány, és csökken az inaktivitás. Törekedni kell arra, hogy a megyében keletkező jövedelmek minél nagyobb része a megyében kerüljön felhasználásra, ezzel erősítve a megye gazdaságát, a munkahelyek megtartását és újabbak létrejöttét.

A cél eléréséhez elengedhetetlen a megyében meglévő szabad munkaerő motivációjának, rugalmasságának és képzettségének növelése. Somogy megye harmonikus fejlődéséhez fontos a megyében a munkaerőpiac tekintetében is tapasztalható jelentős területi különbségek mérséklése, mely a megye északi és déli része között tapasztalható, valamint a mezőgazdaság, turizmus, szállítás, kereskedelem, vendéglátás jellegéből eredő szezonális.

A munkajövedelmet szerzők arányának növelésével csökkenthető a szociális ellátórendszerre nehezedő teher, a jelenleg segélyezésre fordított pénzeszközök egy jelentős része átirányíthatóvá válik a gazdaság termelő ágazataiba.

A Somogyban jelenleg tapasztalható negatív demográfiai (előregedés, népességcsökkenés) és vándorlási (elvándorlás) folyamatokra a megyében létrejövő új munkahelyek pozitív hatással lesznek, az előregedés és a népességfogyás mértéke mérsékelhetővé és megállíthatóvá válik. Somogy megyében a foglalkoztatási arány a 15-64 év közötti korosztályt figyelembe véve 50,5%-os (2011). Ahhoz, hogy az európai (EU27) átlagot - mely kb. 65% - elérje a foglalkoztatottság mértéke, több mint 31 000 fővel kellene növekednie a foglalkoztatottak létszámának a jelenlegi lakosságszámot figyelembe véve. Somogy megyében az álláskeresők száma 2012. december havi adatok alapján 26 000 fő körül mozog, mely azt mutatja, hogy a jelenleg inaktív csoportokat is be kell vonni a foglalkoztatás növelése érdekében.

II. Átfogó cél: A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembe vételével

Somogy megye természeti erőforrásokban mért gazdagságához viszonyítva az erőforrás felhasználás volumene és hatékonysága jelenleg rendkívül alacsony.

Cél a természet nyújtotta lehetőségek, úgymint az országos átlagot meghaladó erdővagyon, a jó minőségű mezőgazdasági termőterületek, a felszíni vizekben gazdag területek, valamint a termálvízkincs környezettudatos, fenntartható módon tervezett felhasználásával elsősorban a megye lakosságának magas színvonalon előállított javakkal történő ellátása, azon túl az ökológiai terhelhetőség szempontjait figyelembe vevő mértékben a külpiacok kiszolgálása magas hozzáadott értékű termékekkel és magas színvonalú szolgáltatásokkal.

További cél a megye lakossága ellátásbiztonságának fokozása, a helyben is gazdaságosan előállítható termékek és szolgáltatások tekintetében az importfüggőség csökkentése, a közösségek önellátását és az öngondoskodást támogató folyamatok elősegítése, a helyben előállított javakhoz való hozzáférés feltételeinek biztosítása (pl. helyi piacok, termelők boltja hálózat).

A megye természeti, táji és kulturális értékeinek megőrzése mellett célként jelenik meg azok bemutatásában, megismertetésében rejlő turisztikai és tudatformáló lehetőségek (pl. környezettudatosság növelése, közösségi identitás fejlesztése) kiaknázása szem előtt tartva azok tűrőképességét a hosszú távú fenntarthatóság biztosítása érdekében.

III. Átfogó cél: A szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyének biztosítása minden somogyi ember számára

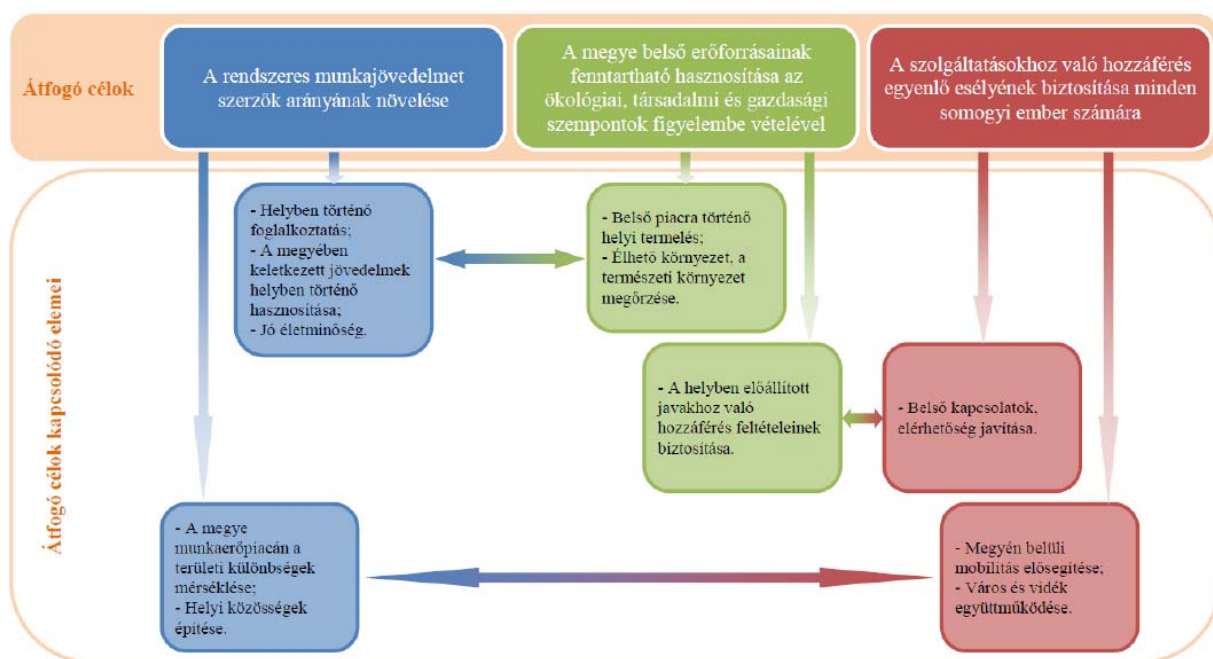
A lakosság, de elsősorban a hátrányos helyzetű térségekben élők csoportjának alacsony fokú mobilitási hajlandósága a megye gazdasági fejlődésének egyik korlátja.

Cél egyrészt a megye különböző területi szintjein a külső és belső kapcsolatokat, az elérhetőség javítása, ezáltal a munkaerő mobilitásának fokozása a közlekedési infrastruktúrába történő beruházások támogatásával, hogy az egyes területi szintek (település, város és vonzáskörzete, térség) képessé váljanak gazdasági előnyöket is magában hordozó kapcsolatrendszer fenntartani egymással és tágabb környezetükkel. A településen belüli, valamint a térségi jelentőségű központok és

vonzáskörzetükbe tartozó települések közötti közlekedés fenntartható fejlesztésével, az elérési idők javulásával, egyenlő eséllyel válnak elérhetővé a térségi foglalkoztatási központok, humán (közoktatási, közművelődési, egészségügyi) szolgáltatások és szociális ellátások.

Cél továbbá a helyi és térségi humán szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása, a szolgáltatási színvonal területileg kiegyenlített magas minőségének biztosítása. A műszaki, infrastrukturális szolgáltatások állapotát tekintve a jellemzően aprófalvas térségek, a kistelepülések jelentős elmaradást mutatnak, főleg a nem megfelelő minőségű ivóvízellátás, a szennyvízelvezetés és -kezelés hiánya, valamint a szilárd kommunális hulladékok feldolgozottsági, újrahasznosítási arányának alacsony foka okoz problémát, nagymértékben terhelve ez által a környezetet.

Ennek megfelelően cél a somogyi települések vonzóbbá, a települési környezet élhetőbbé tétele érdekében a kommunális közszolgáltatások színvonalának javítása, különösen a szolgáltatott ivóvíz minőségének javításával, az előírt vízminőség biztosításával, a települési folyékony hulladékok, szennyvizek gazdaságosan kiépíthető és fenntartható elvezetésével, illetve kezelésével, a hulladékhasznosítás támogatásával.

2. ábra: Az átfogó célok kapcsolódási pontjai

1.2-3. ábra: Az átfogó célok kapcsolódási pontjai (Forrás: Somogy megye Területfejlesztési Konceptiója)

1.2.3.3 A fejlesztési célrendszer meghatározása a megyén belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre

Járasközpontok, városok funkcióinak megerősítése

A koncepció alapvető célja, hogy megfogalmazza azokat a kitörési pontokat, amelyek a vidéki térségek további leszakadását lelassítják, illetve megállítják, annál is inkább, mivel a megye vidékies, aprófalvas térségei leszakadásának mérséklésére megtett kísérletek az elmúlt időszakban nem hoztak érdemi eredményt. Ebben kiemelt szerepe van a vidéki térségközpontoknak, melyek szolgáltatásai

révén kiszolgálói kell, hogy legyenek a vonzáskörzetük településeinek. Ennek egyik alappillére az oktatás, melynek keretében piac- és keresletorientált képzési programokat indokolt végrehajtani mind az iskolarendszerű közoktatási, mind az akkreditált képzőintézményekben. A megye fejlesztési prioritásai figyelembevételével erősíteni és fejleszteni szükséges az erdész, vadász, faipari, energetikai szakemberképzést. A gyakorlatorientált, használható szaktudás biztosítása a helyi vállalkozói szféra által biztosított tanüzemi és tanműhelyi kapacitások bővítésével érhető el. A vállalkozói kapcsolatrendszerek fejlesztése is elengedhetetlen.

Az iskolarendszerű és iskolán kívüli képzések hatékony szervezésével biztosítható az élethosszig tartó tanulás és a munkaerő piaci kínálatához rugalmasan igazodó átképzések lehetősége.

A helyi adottságokra épülő KKV-k megerősítését célzó programok javítják azok jövedelemtermelő-képességét, növelik a foglalkoztatottsági rátát. A piaci szereplők együttműködésének megerősítésében, a hálózatosodásban is óriási potenciál lakozik.

A lakosság hangulatát, életminőségét a lakókörnyezet, a biztonságot és megélhetést biztosító álláslehetőségek, az egészségügyi-, és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés befolyásolja elsődlegesen.

A vidéki lakosság életminőségét javítja és a kistelepülések megtartó erejét szolgálja a járásközpontok jó megközelíthetősége. A közlekedési hálózatok fejlesztésekor megfelelő súllyal szükséges figyelembe venni a térségközpontok elérhetőségét. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése, a közlekedési kapcsolatok összehangolása a helyben élők életminőségének javításán túl segíti gazdasági szereplők vidéki térségekbe települését. A járásközpont városoknál a közigazgatási és szolgáltatási, míg a többi városoknál a szolgáltatási funkció fejlesztésével lehet számolni.

Nem utolsósorban a megyében, így a vidéken élő lakosság esetében is szükséges a somogyi identitástudat és hagyománytisztelet megerősítése.

Balaton kiemelt üdülőkörzet komplex fejlesztése

Somogy megye gazdaságában jelentős szerepet játszik az idegenforgalom, mely elsősorban a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet partközeli településeire koncentrálódik. A megye első-, az ország második számú fő turisztikai célpontja is egyben a Balaton, amely vezető turisztikai desztinációja a Dél-dunántúli régióknak. A terület legfőbb vonzereje a természetes vízfelület megléte, mely ideális lehetőséget biztosít a klasszikus vízparti üdülésre, de emellett nagy számban találni aktív kikapcsolódási lehetőségeket nyújtó szolgáltatókat is (vitorlázás, kerékpározás, horgászat, lovaglás, stb.). A Balaton partján található a megye második legnagyobb városa Siófok.

Az elmúlt évtizedben tapasztalható, különösen a külföldi vendégek esetében erőteljes vendégéjszaka szám csökkenésre és az átlagos tartózkodási idő rövidülésére tekintettel, valamint követve a fogyasztói szokások változását a szálláshely kapacitások magas színvonalú wellness és konferencia kínálattal bővültek.

A Balaton térségében meghatározó stratégiai cél a versenyképesség erősítése, az egész éves foglalkoztatás bővítése és a vállalkozások jövedelemtermelő képességének javítása. A fejlesztési cél megvalósításához elengedhetetlen az exkluzív turisztikai kínálat kialakítása, valamint térbeli és időbeli kiterjesztése, a turizmus menedzsment rendszer megújítása, valamint a parttól távolabbi

települések foglalkoztatásának bővítése, a tudásalapú gazdaság és a K+F tevékenységek ösztönzése. A Balaton Fejlesztési programnak fontos eleme a belső- és külső közlekedési kapcsolatok erősítése, közlekedési szövetség megalakítása, a környezeti infrastruktúra továbbfejlesztése, fokozott megújuló energiahasznosítás, a táji és települési környezet megújítása, valamint a vízpart-rehabilitációs programok megvalósítása

Továbbra is kihívást jelent azonban a szezonális, melyre választ a kiemelkedő attrakciókra épülő komplex kínálat biztosítása, az egyes turisztikai programelemek összefonódása, egymásra épülése, valamint a turizmus szereplőinek együttműködése hozhat akár a kiemelkedő vonzerők térségi szinten összehangolt fejlesztésével. Ezen keresztül érhető el, hogy a Balaton és a környező táj egyedülálló természeti és kulturális adottságaira építve, európai szinten igényes, exkluzív, vonzó lakó-, üdülő-, és munkakörnyezetté, a megye nemzetközi jelentőségű rekreációs térségévé váljon, mely alapot ad az egészségturizmusban rejlő lehetőségek kiaknázására is. Mindennek eléréséhez további erőfeszítéseket kell tenni a már létrejött TDM szervezetek megerősítésére, a bennük rejlő potenciálok és lehetőségek maximális kiaknázására a Balaton térsége turisztikai kínálatának minél szélesebb körű bemutatása és megismertetése érdekében. Minden balatoni fejlesztésnél kiemelt szempont kell legyen a környezeti, természeti értékek védelme és megőrzése, a települési zöldterületek védelme és megőrzése, továbbfejlesztése.

Többek között a turizmus lehetőségeit is meghatározó, a Balaton egyik legsürgetőbb, megoldásra váró problémája a vízszintingadozás. A tó vízmennyiség-problémájának belátható időn belül történő és költséghatékonyan megvalósítható megoldása az időszakos (főként téli—tavaszi) csapadéktöbblet megőrzése a vízgyűjtőn, elsősorban a Balatonban. Mindez szorosan összefügg az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási kapacitás erősítésével.

Mindezek mellett erőfeszítéseket kell tenni a gazdaság diverzifikálására nem csak szorosan a Balaton közvetlen környezetében, de a háttértelepüléseken is a táji-, természeti értékek megóvásának szem előtt tartásával. Mindez jelenti a turizmus tekintetében a háttértelepülések lehetőségeinek feltárását, a turizmus területi koncentrációjának csökkentését, de ez különös hangsúlyt érdemel a mezőgazdasági termelés, elsősorban a gabonafélék, gyümölcs, zöldség termesztés, gyógy- és fűszernövények, továbbá a hal- és vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, illetve a szőlészet és a borászat tekintetében is. A táji, kulturális adottságokból kiindulva a térségben a mezőgazdaság mellett még jelen van az egyedi értéket, balatoni specialitást jelentő termékek előállítására alkalmas kézművesipar, melynek fennmaradását támogatni kell. Többek között ezt is segítheti az oktatás-nevelés, valamint a kultúra társadalomépítő szerepének fokozása.

A Balaton parti városoknál (Fonyód, Balatonlelle, Balatonboglár, Balatonföldvár, Zámárdi, Siófok) a gazdasági és szolgáltatási funkció fejlesztésével lehet számolni. A II. balatoni komp, mint új közlekedési kapcsolat megvalósulása (Fonyód és Badacsony) mindkét terület fejlődését fogja segíteni. Siófok vízparti területeinek növekedését, minőségi változását fogja jelenteni a hajózás üzemi területeinek kitelepítése a hajóállomás mellől.

A gazdaság diverzifikálása feltételezi a munkaerő kínálatának a foglalkoztatási igényekhez való igazítását, a modern infó-kommunikációs eszközöknek lakosság és a vállalkozások körben való elterjesztését. Mindezt segítheti a közügyekkel, közszolgáltatásokkal, vállalkozásfejlesztéssel foglalkozó intézmények szervezeti megújulása is.

A Balatoni térség összehangolt fejlesztése érdekében a három balatoni megye (Somogy, Zala, Veszprém) szoros együttműködésére van szükség a Balaton Fejlesztési Tanácson kívül is. Az üdülőkörzet közlekedésének rendszereinek (tömegközlekedés és kerékpárutak) fejlesztése szükséges. Az M8 út meghosszabbítása az M7 autópályáig, bár nem Somogy megye területén történik, a kedvező hatása érzékelhető lesz. A 75. sz. főút új nyomvonalának megvalósítása az üdülőkörzet nyugati részén jelent előnyöket. Tolna és Fejér megyével is fontos az együttműködés, mert Tolna megye kiemelt programként tervezi a Sió csatorna összehangolt turisztikai fejlesztését. A Balaton és a Duna közötti vízi kapcsolaton - a Sió csatorna zsilipének fejlesztése mellett - kívül a Sió-menti kerékpárút (országos jelentőségű nyomvonal) és a turisztikai elemek nem csak a területi érintettség szempontjából lesznek előnyösek a balatoni üdülőkörzetre.

1.2.3.4 Marcali a Somogy megyei területfejlesztési koncepcióban

- A megyei területfejlesztési program a kitörési pontok között **a termál-, gyógy-és konferenciaturizmus fejlesztését** említi, mint a marcali kistérség egyik lehetőségét. A ki nem épített, fejlesztésre váró termálforrások között sorolja fel a koncepció Táska, Marcali, illetve Somogyszentpál forrásait.
- Megfogalmazódik a koncepcióban, hogy **a falusi turizmus jelenlegi állapotában elavult, helyette a helyi attrakciókra, vonzerőkre kellene helyezni a hangsúlyt.**
- A kistérség számára kiemelten fontos az idegenforgalom mellett **a közúti közlekedés fejlesztése.** A megye belső úthálózatára jellemző, hogy hiányosak, nehézkesek a városok közötti, többek között a Tab–Lengyeltóti–Marcali, illetve a Kaposvár–Marcali közötti kapcsolatok. A koncepció a térségi jelentőségű utak között az alábbiakat említi nevesítve (javasolt fontossági sorrendben):
 - Kaposvár – (Juta–Mezőcsokonya–Somogyfajsz–Csömend) Marcali;
 - 65-ös út – (Daránypusztá–Tab–Somogymeggyes–Karád–Visz–Szőlősgyörök–Lengyeltóti–Nikla) – 68-as út.

1.2.4 Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Koncepciója 2014-2030

Balaton kiemelt térség a jövőben:

Balaton, a természetesség és a magas életminőség egységes közép-európai mintarégiója!

A Balaton térség jövőkép az alábbi 4 pillérre épül:

1.2-4. ábra: A Balaton térség jövőképének 4 pillére
(Forrás: Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Koncepciója)

Balaton, a testi, szellemi, társadalmi megújulást adó térség. A térség, ahol magától értetődő a természet ereje, tisztasága, minősége és a benne élők vitalitása. A térség országosan kiemelkedő példája a környezet és a társadalom egységének, a harmonikusan fejlődő és fenntartható társadalmi fejlődés megteremtésének. Ez az a térség, ahol a társadalom (az itt élők és az ide látogatók innovatívan és fenntartható módon) úgy védi, formálja és építi környezetét, a természetes és épített környezetet, a közösségeket, a gazdaságot, hogy a környezet visszahatva a társadalomra, biztosítja annak gyarapodását és jólétét.

A Balaton kiemelt térség:

- Magyarország és Közép-Európa viszonylatában a legtermészetesebb régió, állandó és ideiglenes lakói számára vonzó életminőséget nyújt;
- magas minőségű természeti értékekkel és épített környezettel rendelkezik, környezeti állapota stabilizálódik, Közép-Európa legnagyobb tava a Balaton és a környező táj egyedülálló természeti és kulturális adottságai, mint nemzeti közkincs megőrzése felett hűen őrökdi;
- európai szinten modellértékű, egységes fenntartható területi gazdasági rendszert alkot, önálló fejlesztési egységként kezelt és önálló területi irányítással rendelkezik;
- környezeti és táji értékek fenntarthatósága mellett jelentős hazai és külföldi vendégforgalommal rendelkezik, a szabadidő eltöltésnek, az élménykeresésnek és az egészséges életvitelnek a legvonzóbb magyarországi térsége, miközben különböző térségeit izgalmas sokféleség jellemzi;
- gyógyító térség, kialakul a gyógyító Balaton képe ahol a tó és a gyógy-, termálvizek, a mikroklima, a rehabilitációs és különféle egészségügyi programok (beleértve a népegészségügyi, egészségfejlesztési prevenció, mentálhigiénia programokat), a helyben megtermelt gyógyító és éltető termékek, valamint a szabadidő aktív eltöltését segítő szolgáltatások egész évben várják a látogatókat és gyógyítják, frissítik a régióban élőket;
- táji, természeti adottságokra és hagyományokra épülő („Balaton márka”), a helyi környezeti feltételekhez igazodó versenyképes gazdasággal rendelkezik;
- a helyi szereplők együttműködése révén a régióban megtermelt jövedelmek lehető legnagyobb része a térségen belül marad, a térség szereplőit gazdagítja;
- a modern XXI. századi innovatív, tudás alapú gazdasági ágak, szolgáltatások és intézmények térségi jelenléte megerősödik;
- az információs társadalom legújabb vívmányai a régióban kiemelkedően elterjedtek, és alkalmazásuk megjelent a gazdasági és társadalmi életben, a környezeti alrendszer irányításában;
- a lakosság minden rétege számára megteremti az esélyt a munkavállalásra, a régióban az állandó lakosság egyre nagyobb részének biztosított az egész éves munkavállalása;
- nincsenek a régióon belül jelentős területi társadalmi-gazdasági különbségek, a multikulturális és erősen érdektagolt helyi társadalom konfliktusos helyzetek jól kezeltek;
- regionális és térségi szinten együttműködő földrajzi, társadalmi és kulturális egység, mely határozott és tényleges térség-szervezési erőt felmutatni képes balatoni azonosságtudattal bír.

A térség fejlesztésének stratégiai céljai:

- **Innovatív Balaton!**
A Balatoni gazdaság jövedelemtermelő és foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázisokkal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén
- **Aktív Balaton!**
A turizmusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kiegyensúlyozottabb kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként.
- **Balatoni egészség és megújulás!**
A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele és közvetítése által.
- **Balatoni terméket az asztalra!**
Helyben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése
- **Megújuló balatoni közösségek!**
A társadalom harmonikus fejlődésének záloga a dinamikusan működő gazdaság mellett a térségben élő közösségek folyamatos megújulása
- **Egészséges környezet, tiszta Balaton!**
A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás lehetőség szerinti megőrzése, a környezet szennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése a települések építészeti színvonalának mérséklése
- **Elérhető Balaton!**
Környezetbarát és a változó igényekre rugalmasan reagálni képes, erőforrás hatékony közlekedési rendszer működtetése a Balaton térségében

Marcali a Balaton Régió stratégiai fejlesztési programjában:

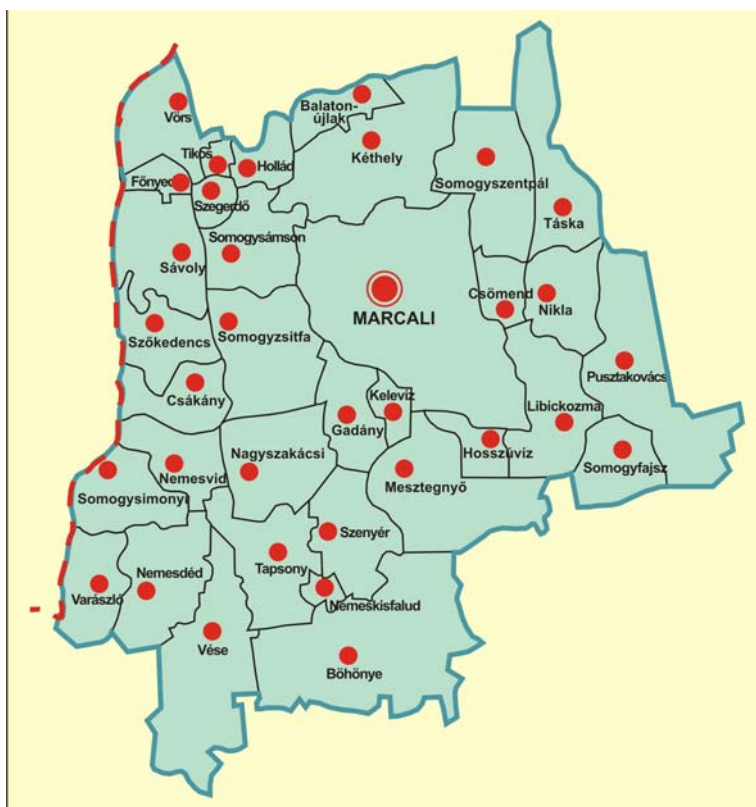
- A Balaton régió is a régióban található **gyógy-, termál-, és ásványvíz készlet, természeti adottságok** szerepét emeli ki, mivel az egészség társadalmi felértékelődésével előtérbe kerül(het)nek az egészségmegőrző, egészségtudatos életformák.
- A természeti adottságok (víz, klimatikus adottságok, szép környezet, testi, lelki, szellemi kapcsolódás lehetősége) mellett azonban a fitness és wellness turizmus területén a szükséges infrastrukturális feltételek még hiányoznak. **Fontos az új, feltárt, gyógyvízzé minősített vagy minősítés alatt álló termálvíz források fejlesztése** – köztük Táskai, Somogyzentpál és Marcali – **turisztikai hasznosítása.**
- A gyógy-és termálturizmus mellett a **horgászturizmus** szerepel az anyagban, mint a **Marcali víztározó** egyik lehetséges hasznosítási formája.
- A Gazdaságfejlesztés térségei és térségi jelentőségű központjai szerint **Marcali Minősített Ipari Parkként** jelölt.

1.2.5 A Marcali kistérségi fejlesztési koncepció, program, kapcsolódó dokumentumok

(Marcali Többcélú Kistérségi Társulás fejlesztési koncepciója – 2005 alapján)

A Marcali Többcélú Kistérségi Társulás fejlesztési koncepciója a város és a kistérségéhez tartozó 33 település együttes fejlesztésének irányaira tesz javaslatokat. A kistérség településeire több szempontból is kettősség vagy hármasság jellemző:

- a kistérség központja, Marcali város az elmúlt években viszonylag sikeresnek bizonyult, ahhoz azonban túlságosan kicsi és gyenge, hogy a kistérség egészének foglalkoztatási, gazdaságfejlesztési problémáit megoldja. A kistérség falvainak egy része – például Böhönye, Kéthely – előnyös közlekedésföldrajzi pozícióiból vagy egyéb tényezőkből (például életképes vállalkozások megléte, a balatoni idegenforgalomba való bekapcsolódás lehetőségei vagy önálló attrakciók, rendezvények) adódóan stagnál vagy lassan fejlődik. A falvak egy része végül azonban közeledési peremhelyzeténél vagy előnytelen demográfiai állapotából (legrosszabb esetben mindkettőből) adódóan hanyatlik, és önerőből fejlődni aligha lesz képes;
- a kistérség településeinek kevesebb, mint a fele a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet részét képezi, ennek azonban gyakran inkább az árnyoldalait, mint az előnyeit látják.

1.2-5. ábra: Marcali kistérség települései
(Forrás: Marcali kistérségi fejlesztési koncepció)

A kistérségi és helyi gazdaságfejlesztés során figyelembe veendő tényezők

Kistérségi gazdaságfejlesztés

Az Európai Unióhoz való csatlakozással átalakult a területi gazdaságfejlesztés mozgástere és a támogatások elérhetőségének követelménye is:

- a) Az I. NFT-ben a *gazdaságfejlesztési projektek* lényegesen nagyobb méretűek, *koncentráltabbak*, a II. NFT-ben pedig még ráadásul – minden valószínűség szerint – a külpiazi versenyképesség (tartósan exportképes gazdasági fejlesztés) is követelmény lesz. Ugyanakkor a fejlemények azt sejtetik, hogy a *megyei és regionális decentralizált támogatási keretek* rendkívül *beszűkülnek* (esetleg meg is szűnnek), legfeljebb a kisebb településfejlesztési célokra adhatnak támogatást. Mindezek azt jelentik, hogy a gazdaságfejlesztési projektek számára a kistérségi szint túl kicsi lesz, főleg, ha maga a kistérség és annak központja is népességszámát tekintve relatíve kicsi (miként a Marcali Kistérség).
- b) A *kistérségi szint* valós módon inkább az elkülönült *vidékfejlesztés* körében jelenhet meg, erre vonatkozóan azonban még olyan bizonytalan információk sem ismeretesek egyelőre, mint a II. NFT egyéb ágazati és regionális operatív programjaira vonatkozóan.
- c) A fentiekből adódóan bármelyik lehetőség a *gazdasági szereplők fejlesztési ambícióinak* ismeretében, azokkal *partnerségben* ragadható meg, és olyan területi szinten, amelyet a fejlesztési cél maga indokol (például *kistérségközi együttműködésben*, vagy *megyei, regionális célokhoz való helyi csatlakozással*).

A fentebbiek alapján az NFT által támogatható gazdasági fejlesztési akció csak komoly térségi vállalkozói tőkebefektetési-fejlesztési szándék esetében képzelhető el, feltehetőleg Marcaliban, önmaga a kistérség legfeljebb a környezeti-infrastrukturális tényezők alakításával tud ehhez hozzájárulni. Miként a magyarországi kistérségek döntő hányadában hasonló módon, a marcali kistérség sem lesz képes a népesség foglalkoztatását a kistérségen belül megoldani, az ingázás intenzitása és távolsága is nőni fog.

A kistérségen belül foglalkoztatási növekmény véleményünk szerint elsősorban a *vidékfejlesztési*, azon belül is a falusi *turizmus* akcióktól várható, de csak kiegészítő jelleggel. A foglalkoztatási képesség jelentősebb emelkedése a megye és a régió pozíciójának alakulásától függ. A vállalati szférával való fentebb említett partnerség mellett a kistérségi társulási mozgástér másik fontos iránya a *megyei és regionális programokhoz*, azon belül is az integráltabb formát kialakítani akaró akciókhoz való *kötődés*.

Helyi gazdaságfejlesztés

A nemzeti kormányokhoz hasonlóan a helyi önkormányzatok is a mind inkább globalizálódó gazdasági környezetben kell helytállniuk. A gazdasági környezet változásának leglényegesebb következménye a helyi szint számára, hogy a tőkebefektetések, a telephely-választási döntések háttérében immár globális kritériumok állnak, melynek következtében a lokalitások közti jelentős különbségek – a helyi gazdasági aktivitás, a foglalkoztatás és a társadalmi jólét tekintetében – még jobban felerősödnek.

Egyre elterjedtebb az a nézet, hogy ebben az új környezetben a helyi szintnek meg kell találnia a saját stratégiájához illeszkedő, a fenntarthatóság kritériumaira odafigyelő, a foglalkoztatási problémákra megoldást adó, és a helyi társadalom tagjainak véleményét figyelembe vevő egyedi útját. A települések versenyében döntő tényező lehet a helyi önkormányzati gazdaságpolitika milyensége.

Amennyiben a gazdasági változások negatívan érintik a helyi munkaerőpiacot – a helyi előnyöket elvesztő térségekből könnyen és gyorsan kivonulhatnak a vállalkozások, ami a jóval kevésbé mobil munkaerőpiacon tartós egyensúlytalansághoz vezethet –, a helyi önkormányzat rendszerint beavatkozik. Ám a helyi gazdaságfejlesztési politika csak időlegesen – és nem a biztos siker tudatában – tud módosítani a feltételeken, például adómentességgel, infrastruktúra kiépítésével, vagy egyéb kedvezmények nyújtásával.

A tartós versenyelőnyök megszerzéséhez új megközelítés szükséges. Az új feltételek mellett a helyi gazdaságfejlesztési stratégiák már nem alapozhatnak csupán egyetlen helyi erőforrás fejlesztésére, hanem általában a helyi erőforrások összességének megőrzésére, fejlesztésére kell koncentrálniuk. A folyamatosan változó környezetben nem lehet tudni, hogy mely erőforrásokra lesz szükség a jövőben.

A Marcali kistérség esetében különleges lehetőséget jelenthetnek a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos fejlesztések (biomasszát felhasználó üzem fejlesztése, amely hőenergiát termelhet intézmények, vagy lakóházak hőenergiával történő ellátása céljából; termálvíz hasznosítása hőenergiaként; biogáz vagy biodízel előállítására szolgáló üzem fejlesztése – ez utóbbira Mesztegyőn már tárgyalások folynak, a TIG telep kihasználatlan infrastruktúrájának lekötésével és repce termesztésével –; esetleg nap-és szélenergia felhasználása). Az úgynevezett „zöld energia” ráadásul viszonylag magas áron és garantáltan értékesíthető, a biomassa termelése pedig további munkahelyeket jelenthet a kistérség településein.

Kiemelten kell kezelni a humán erőforrás fejlesztését, hiszen a képzett munkaerő képes lehet a szaktudása alakításával és kamatoztatásával a rugalmasan változó helyi ipar igényeihez alkalmazkodni. Az oktatáspolitikai tehát a helyi politika kiemelten kezelt részét kell képezze, amely mellett a továbbtanulás támogatása, a képzett szakemberek letelepedését és helyben maradását ösztönző programok kidolgozása is szükségképpen megjelenik. Kiemelt figyelmet kell szentelni továbbá azon helyi erőforrások fejlesztésének, amelyek révén a település ki tud emelkedni a hasonló nagyságrendű települések közül és meg tudja őrizni egyediségét a térség többi településével szemben.

A nemzetközi gyakorlat azt mutatja, hogy a *hatékony helyi gazdaságfejlesztési politika* legmeghatározóbb elemévé a helyi önkormányzatok, a közszolgáltatók, a magánvállalkozások, a nonprofit szervezetek, az egyetemek és a civil szervezetek közötti *együttműködések* váltak. Ma már általánosan elfogadott alapelv, hogy a *helyi gazdaságfejlesztés (nem egyenrangú) szereplőinek együttműködése szükséges feltétele a sikeres és fenntartható helyi gazdasági fejlődésnek*.

A *helyi önkormányzatok* többségben meghatározó, irányító, koordináló szerepet töltenek be ezekben a helyi gazdaságfejlesztési együttműködésekben. Ezért kell kiemelt figyelmet szentelni az önkormányzati gazdaságfejlesztési eszközrendszer vizsgálatának. Az, hogy az önkormányzat gazdaságfejlesztési szerepvállalása milyen mértékű, és mennyire sikeres, több tényezőtől függ:

- az egyik lényeges momentum a helyi politikai elit milyensége, lobbiképessége, kapcsolatrendszere, a helyi önkormányzati menedzsment összetétele, vállalkozó szelleme, értékrendje, kommunikációs készsége stb.;
- a másik meghatározó tényező az önkormányzat vagyoni és pénzügyi helyzete, fejlesztési forrásainak mértéke, külsőforrás-szerzési (állami, magán, uniós) képessége. E tényezők vizsgálatakor egy percre sem feledkezhetünk meg arról, hogy a központi kormányzati politika alakulása évről-évre behatárolja az önkormányzat mozgásterét, ráadásul az önkormányzati finanszírozási feltételek nehezen tervezhetők, a helyi fejlesztéseket nagymértékben befolyásoló ágazati politikák pedig kiszámíthatatlanok.

Az önkormányzatnak tehát adottságként kell kezelnie a folyamatosan változó feltételeket teremtő központi fejlesztési és finanszírozási forrásokat, és ahhoz alkalmazkodva kell definiálnia a saját céljaihoz igazodó eszközrendszerét. Ez nem egyszerű feladat. A kérdés az, vajon hosszabb távon is garantálható-e az önkormányzati eszközrendszer alkalmazkodása a helyi adottságokhoz, hozzájárulása a város sikeréhez a területi versenyben.

A Marcali kistérség fejlesztése szerint az alábbi három fő irány mentén képzelhető el (fontossági sorrendben):

- közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- humán erőforrások fejlesztése
- turizmus fejlesztése

I. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése

A megye belső úthálózatára jellemző, hogy hiányosak, nehézkesek a városok közötti közúti kapcsolatok, többek között a Tab–Lengyeltóti–Marcali, illetve a Kaposvár–Marcali közötti kapcsolatok, ami szükségessé teszi a – Kaposvár – (Juta–Mezőcsokonya–Somogyfajsz–Csömend) Marcali; – 65-ös – (Daránypusztá–Tab–Somogymeggyes–Karád–Visz–Szőlősgyörök–Lengyeltóti–Nikla) – 68-as út fejlesztését.

A kistérség belső kohézióját és a munkahelyteremtés, illetve más településekre munkába járás esélyeit is jelentősen javítaná a kistérségen belüli közlekedési „fehér foltok” megszüntetése.

A mesztegnyői erdei kisvasút fejlesztése az idegenforgalommal nagymértékben összefüggő tevékenység, amely a kistérség több települése (Libickozma, Somogyfajsz) számára is közvetlen hasznot jelentene. (ezért lenne fontos, hogy Somogyszentpál és Mesztegnyő között épüljön meg a kisvasút)

A kistérség anyagi erőforrásai aligha teszik lehetővé nemhogy az összes út megépítését, de valószínűleg egyetlen útét sem. Amit a kistérség megtehet, az a megyei és regionális fórumok felé a kistérség közlekedési igényeinek folyamatos kommunikálása, a kistérséget érintő projektek „felszínen tartása”, azok megvalósítása érdekében lobbitevékenység kifejtése.

II. A humán erőforrások javasolt fejlesztési irányai

- Népségét megtartó kistérség (demográfiai problémák kezelése)
- Aktív kistérség – A foglalkoztatás bővítése
- (Piacorientáltan) képzett kistérség
- Egészség - jólét
- Társadalmi integráció, szociális ellátás

III. A turizmus fejlesztése

1. Idegenforgalmi termékfejlesztés

- Gyógyturizmus fejlesztése
- Vízi turizmus fejlesztése a Marcali víztározón
- Magasabb színvonalú szórakozási lehetőségek megteremtése a városban
- Szálláshelyfejlesztés
- Vadászturizmus fejlesztése
- Idegenforgalmi programfejlesztés

2. Egységes turisztikai arculat kialakítása és az idegenforgalmi marketing erősítése

A látnivalók és programok, illetve a szálláshelyek és az idegenforgalmi kínálat egyéb elemei egységes arculatban jelenjenek meg a megye, a régió, Magyarország és a többi ország piacán. Ennek szervezése, menedzselése lehet a Tourinform iroda feladata - ezért érdemes lenne Marcaliban is megszervezni egy Tourinform irodát -, de akár önálló szervezet is végezheti. A kistérséget bemutató prospektusok, programfüzetek, internetes honlap összeállításánál célszerű a Magyar Turizmus Rt. két, a Marcali kistérség idegenforgalmi fejlesztésében érintett Regionális Marketing Igazgatósággal, a Dél-Dunántúli és a Balatoni Regionális Marketing Igazgatósággal egyeztetni.

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

A területrendezési tervek és ezeken keresztül a területrendezés célja az országra, illetve térségeire kiterjedően a területfelhasználás rendjének és a területhasználat szabályainak megállapítása, amely biztosítja a területi adottságok és erőforrások hosszú távú, illetve nagy távú hasznosítását és védelmét, az ökológiai elvek érvényesítését, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt elhelyezését és a területfelhasználás rendszerét, optimális hosszú távú területi szerkezetét. Az országos szinten, illetve országos érdekből meghatározott területfelhasználási és övezeti szabályok megszabják a kiemelt térségek és megyék területrendezési tervei, és így közvetve a településrendezési eszközök mozgásterét is, mivel az összhang megteremtése érdekében a különböző szintű (országos, megyei, települési) rendezési tervek egymásra épülő rendszert alkotnak, az alacsonyabb szintű tervnek meg kell felelnie a magasabb szintű terv előírásainak. Így az országos területfelhasználási kategóriák területén kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriákat, a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák területén települési területfelhasználási egységeket lehet kijelölni, az országos és térségi övezetek területi lehatárolásának figyelembevételével, pontosításával. Marcali esetében az Országos Területrendezési Terv (OTrT) és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve a mérvadó, melyekkel az összhangot a településszintű településszerkezeti terv kapcsán kell biztosítani, de keretet adnak a fejlesztési célok és a stratégia kialakításához is.

1.3.1 Országos Területrendezési Terv

Marcali város területrendezési tervekkel való összefüggéseinek vizsgálatánál az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2014. január 1-től hatályos állapotát (OTrT) vettük alapul. Ennek részletesebb elemzése azért indokolt, mivel a hatályos, 2011.-ben felülvizsgált Somogy megyei területrendezési terv értelemszerűen még nem lehet teljes összhangban az OTrT-vel, így a megyei terv egyes rendelkezéseit, valamint a műszaki-infrastrukturális hálózatok nyomvonalát az OTrT felülírja a megyei terv módosításáig.

A 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) 1/1. melléklete szerint marcali az alábbiak szerint érintett:

Az országos közúthálózat gyorsforgalmi és főúti elemei, valamint a fővárosi térszerkezetet meghatározó főutak:

1. Gyorsforgalmi utak

2. Főutak

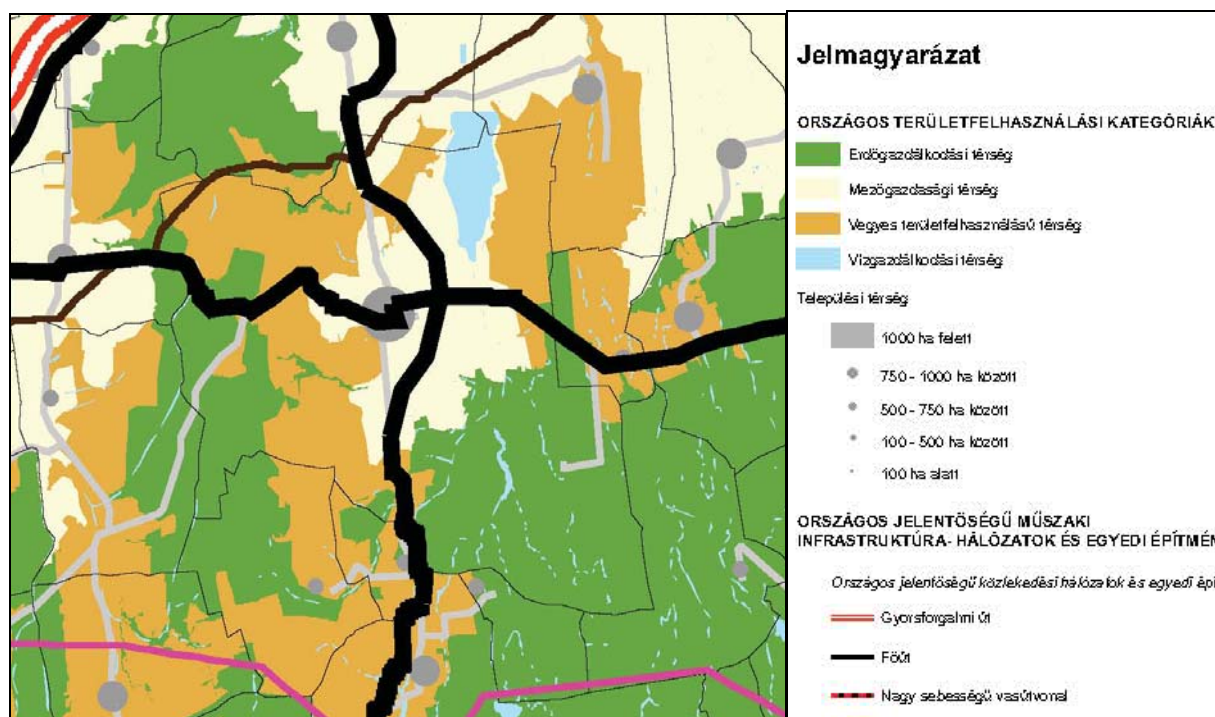
2.1. A főúthálózat elemei

106. Sávolgy (M7) - Marcali - Somogyvár - Gamás - Törökkoppány -
Nagykónyi (61. sz. főút)

2.2. Főutak tervezett településselkerülő szakaszai (A felsorolás nem tartalmazza azokat az elkerüléseket, amelyek a gyorsforgalmi utak részét fogják képezni.)

42. 68. sz. főút: Lábod, Nagyatád, Böhönye, Mesztegnyő, Kelevíz, Marcali, Kéthely

Az OTrT mellékletei tartalmazzák az országos jelentőségű közlekedési infrastruktúra-hálózatok térbeli rendjét és az országos jelentőségű építmények elhelyezkedését, az országos területfelhasználási kategóriák területi lehatárolását, valamint az országos övezetek rendszerét.

1.3-1. ábra: Marcali az Ország Szerkezeti Tervében
(Forrás: OTrT)

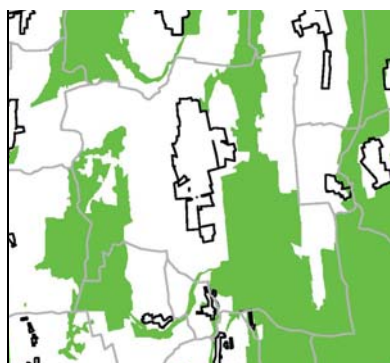
Az országos területfelhasználási kategóriák szerint a közigazgatási terület mezőgazdasági térség, erdőgazdálkodási térség, vízgazdálkodási térség, valamint vegyes területfelhasználású térségbe sorolt, mely a továbbtervezés során, a megyei területrendezési terv módosítása kapcsán, elsősorban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és vegyes területfelhasználású megyei területfelhasználási kategóriába sorolható. Marcali város 750-1000 ha közötti települési térségként jelölt.

Az országos területfelhasználási kategóriák szerint a közigazgatási terület nagy része vegyes területfelhasználású térségbe sorolt, mely a továbbtervezés során, a megyei területrendezési terv módosítása kapcsán, elsősorban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és vegyes területfelhasználású megyei területfelhasználási kategóriába sorolható. Erdőgazdálkodási térségbe kerültek a közigazgatási terület dél-keleti részén található erdőterületek. 750-1000 ha közötti települési térségként jelölt a jelenleg beépítésre szánt területek nagy része, a központi belterület. Vízgazdálkodási térség része a Marcali víztározó területe.

Az OTrT-ben meghatározott **országos övezetek** területi lehatárolását, majd a megyei területrendezési terv, és a településszerkezeti terv pontosíthatja a jogszabályban meghatározott keretek között, az adatszolgáltatásra kötelezett államigazgatási szervek adatszolgáltatása alapján.

Az országos övezetek közül az alábbiak érintik Marcali közigazgatási területét:

3/1 Országos ökológiai hálózat övezete

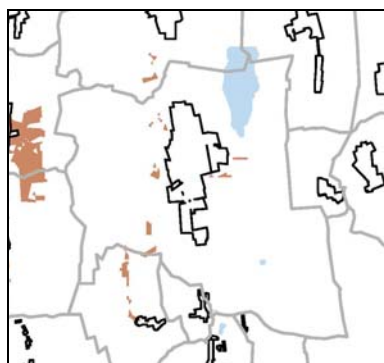
Jelmagyarázat

Országos ökológiai hálózat övezete

Alaptérképi elemek

Országhatár
Megyehatár
Közigazgatási határ
Települési térség

3/2 Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

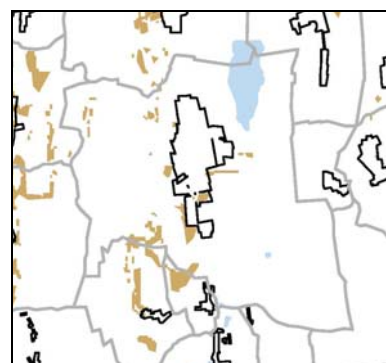
Jelmagyarázat

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Alaptérképi elemek

Országhatár
Megyehatár
Közigazgatási határ
Települési térség
Vízfelület, vízfolyás

3/3 Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Jelmagyarázat

Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Alaptérképi elemek

Országhatár
Megyehatár
Közigazgatási határ
Települési térség
Vízfelület, vízfolyás

3/4 Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

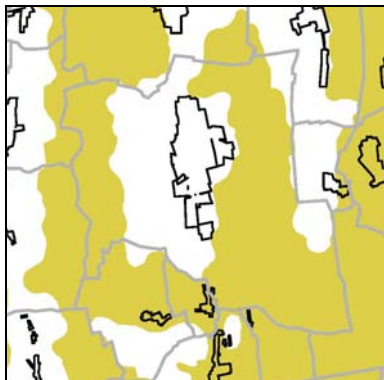
Jelmagyarázat

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

Alaptérképi elemek

Országhatár
Megyehatár
Közigazgatási határ
Települési térség
Vízfelület, vízfolyás

3/5 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

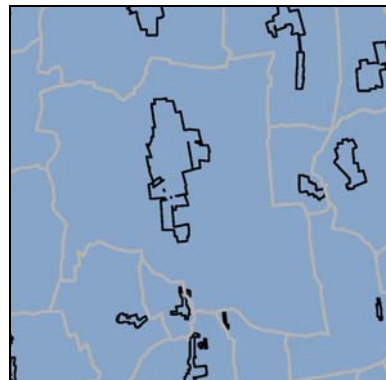
Jelmagyarázat

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

Alaptérképi elemek

Országhatár
Megyehatár
Közigazgatási határ
Települési térség

3/7 Országos vízminőség-védelmi terület övezete

Jelmagyarázat

Országos vízminőség-védelmi terület övezete

Alaptérképi elemek

Országhatár
Megyehatár
Közigazgatási határ
Települési térség

Az országos övezetek közül az alábbiak nem érintik Marcali közigazgatási területét:

3/6. számú melléklet - Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület övezete

3/8. számú melléklet - Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete

3/9. számú melléklet - Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete

1.3.2 Somogy megye területrendezési terve

Somogy megye területrendezési tervét 15/2004. (XII. 27.) önkormányzati rendelettel fogadta el a megye közgyűlése, melynek felülvizsgálata 2011-ben történt összhangban az akkor hatályos OTRT (2008-ban felülvizsgált) rendelkezéseivel és Balaton-törvény szerkezeti és infrastrukturális összefüggéseinek figyelembevételével. A 2014-től hatályos OTRT szerint a megyei területrendezési terveket 2015. december 31-ig kell összhangba hozni az OTRT rendelkezéseivel, így a felülvizsgálat ismét időszerűvé válik.

A településrendezési terv készítése során az országos és megyei övezeteket a meghatározott államigazgatási szervek adatszolgáltatása figyelembevételével kell lehatárolni, pontosítani ($\pm 5\%$ -os eltérési lehetőséggel). Az országos és kiemelt térségi és megyei övezetekre vonatkozó szabályokat, valamint az országos övezetek lehatárolását az OTTr módosítása megváltoztatta, a megyei övezetek egy részét megszüntette, így a megyei tervben meghatározott övezetek nem mindegyike mérvadó. Marcali nem a Somogy Megyei Területrendezési Terv (SMTrT) hatálya alá tartozó település, hanem a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terv előírásai vonatkoznak rá.

Marcali város területét azonban a 23/2011. (IV. 1.) Közgyűlési Határozat sajátos megyei térségek közül az alábbiak érintik:

A 23/2011. (IV. 1.) Közgyűlési Határozat 2.20. pontjához tartozó sajátos megyei térség: Gazdaságfejlesztés térségei és térségi jelentőségű központjai szerint **Marcali Minősített Ipari parkként jelölt.**

szabályozási elemek

	Műnösített ipari park www.mfgp.gov.hu/leadok/mkv/pariparkok/lela
	Műnösített intermediális logisztikai szolgáltató központ www.mizst.hu/mislemintakok.php
	Regionális alközpont
	Megyei alközpont
	Kistérségi jelentőségű gazdasági központ+település, településvesztés

„A megye gazdaságának alközpontjai

2.20.8. A megye gazdaságának alközpontjai Barcs, Marcali, Nagyatád és Siófok. Indokolt Marcali, Nagyatád és Barcs gazdasági-munkaerőpiaci szerepének megerősítésére megyei szinten is kiemelt figyelmet fordítani, a városok megyei jelentőségű szervező, munkaerő-piaci befogadó és tökevonzó illetve népességmegtartó képességét erősítő fejlesztéseket megyei szinten is támogatni és a településrendezési tervben ennek feltételeit biztosítani. ”

A 23/2011. (IV. 1.) Közgyűlési Határozat 2.21. pontjához tartozó sajátos megyei térség: Turizmusfejlesztés térségei és térségi jelentőségű központjai szerint **Marcali Ökoturisztikai és vidéki aktív turizmus központjaként és Országos-regionális jelentőségű gyógytényezőként jelölt**

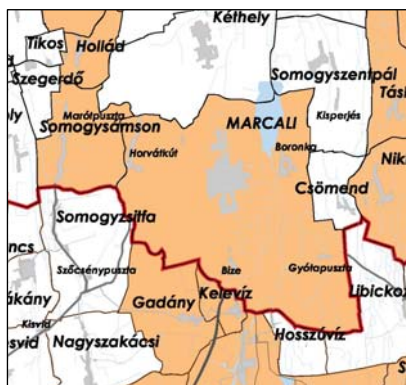
SZABÁLYOZÁSI ELEMÉK	
	Ökoturisztikai és vidéki aktív turizmus központja
	Vízparti élmények
	Épített örökség - régi hagyományok
	Országos-regionális jelentőségű gyógytényező
	Helyi jelentőségű gyógytényező

„2.21. A turizmusfejlesztés magterületei és térségi jelentőségű központjai

2.21.1. A turizmusfejlesztés magterületei és térségi központjai sajátos megyei térségbe azok a térségek és települések tartoznak, amelyek a természeti adottságok és a turisztikai szolgáltatások kínálata szempontjából és az ebből származó lehetséges jövedelemtermelés alapján legalább regionális jelentőséggel bírnak vagy ilyenné fejlesztendők. A turizmusfejlesztés magterületei és térségi központjai sajátos megyei térségbe az alábbi térségek és települések tartoznak.

a. Dél-Balaton és háttértelepülései

j. Országos vagy regionális jelentőségű gyógytényezővel rendelkező település ”

A 23/2011. (IV. 1.) Közgyűlési Határozat 2.29. pontjához tartozó sajátos megyei térség: **Országos gyümölcs termőhely kataszter által érintett településként jelölt**

SZABÁLYOZÁSI ELEMOK

Országos gyümölcs termőhely kataszter által érintett település

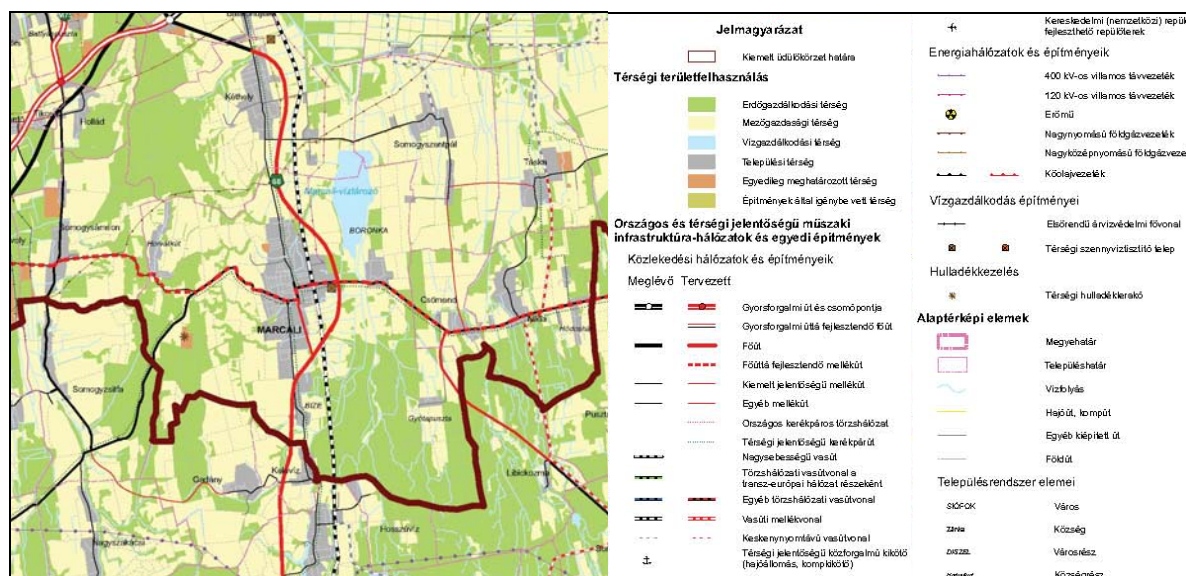
„2.29. Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter által érintett település

Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter területével érintett település településrendezési tervének készítése során figyelembe kell venni, hogy az OTrT 8.§ (2) bekezdése szerint a kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet beépítésre szánt területté nem minősíthető. ”

1.3.3 Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve

A Balaton kiemelt üdülőkörzetében a táj, a természeti és a települési környezet minőségének védelme, a jelentős gazdasági potenciált képviselő üdülés és idegenforgalom minőségi fejlesztéséhez szükséges környezeti feltételek megőrzése és javítása, a térség kiegyensúlyozott területi fejlődése érdekében a térség területhasználatának módjáról és szabályairól az Országgyűlés megalkotta a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvényt.

Marcali a Balaton kiemelt üdülőkörzethez tartozó település.

1.3-2. ábra: Marcali a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Térségi Szerkezeti Tervében
(Forrás: BKÜTrT)

A térségi területfelhasználási kategóriák közül a közigazgatási terület erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség, vízgazdálkodási térség (Marcali víztározó), települési térség (központi belterület, Boronka, Horvátkút, Bize és Gyótapuszt) és egyedileg meghatározott térség (térségi hulladéklerakó, térségi szennyvíztisztító) területfelhasználási térségre osztott.

A településrendezési terv készítése során az országos és megyei övezeteket a meghatározott államigazgatási szervek adatszolgáltatása figyelembevételével kell lehatárolni, pontosítani ($\pm 5\%$ -os eltérési lehetőséggel).

A 68 sz. főút várost elkerülő út Marcali belterületét Déli irányban, a Bizét elkerülő szakasznál a településszerkezeti terv eltér a Balaton törvény nyomvonalától, a lakott területet teljesen elkerülő vonalvezetést tartalmaz. A főútnak a közigazgatási területet érintő nyomvonala összességében 5% -nál kisebb mértékben tér el a Balaton törvényben szereplő nyomvonalától.

Az új főúti kapcsolat a magasabb rendű tervek szerint a 6704 j., a 6805 j., és a 6818 j. utak nyomvonalán halad, kisebb korrekciókkal. Részletes úttervek csak a 6805 j. út egy rövid szakaszára (Galamboki út) készültek, ezt a településszerkezeti terv átvette. Az ezen kívüli nyomvonalban eltérés javasolt a magasabb rendű tervekhez képest:

- Marcali belterületén: Kossuth u. - Sport u. - Petőfi u. Széchenyi út nyomvonal a Kossuth u. - - Rákóczi út - Széchenyi út nyomvonal helyett (annak érdekében, hogy az új főút is elkerülje a városközpontot)
- Horvátkúton: a temetőt délről elkerülő nyomvonal a temetőt a településtől elvágó nyomvonal helyett. Az új főútnak a közigazgatási területet érintő nyomvonala összességében 5%-nál kisebb mértékben tér el a Balaton törvényben szereplő nyomvonaltól.

Az országos és megyei tervek, illetve a Balaton trv. szerint a távlatban a települést két kiemelt jelentőségű mellékút is érinteni fogja:

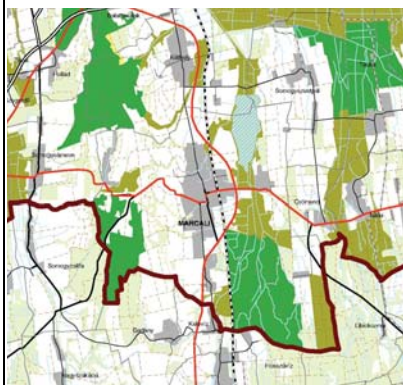
- a meglévő Galambok – Zalakomár - Marcali (6805 j.) út
- és a Csöمند – Somogyfajsz - Juta tervezett kiemelt jelentőségű mellékút.

Az utóbbira a településszerkezeti terv a Balaton törvénytől eltérő, a meglévő utakra (a 67131 j. úthoz és egy földúthoz) jobban illeszkedő nyomvonalat tartalmaz. A javasolt nyomvonal 5%-nál kisebb mértékben tér el a magasabb rendű tervben szereplő nyomvonaltól.

Marcali város jelenleg hatályos, 2013-ban készített és jóváhagyott településrendezési eszközei alátámasztó munkarészei a magasabb szintű terveknek való részletes megfelelés igazolást tartalmaznak. Számításokkal és rajzi munkarészekkel alátámasztva és igazolva, hogy Marcali településszerkezeti terve területfelhasználását és egyéb településszerkezeti elemeit tekintve is megfelel a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének. A város településrendezési eszközei a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján készültek és a közeljövőben nem tervezett módosításuk. Így a 2013. évben elkészült tervek továbbra is hatályban maradnak, a területfelhasználás és a településszerkezeti elemek pedig igazoltan megfelelnek a magasabb szintű terveknek.

A kiemelt térségi övezetek közül az alábbiak érintik Marcali közigazgatási területét:

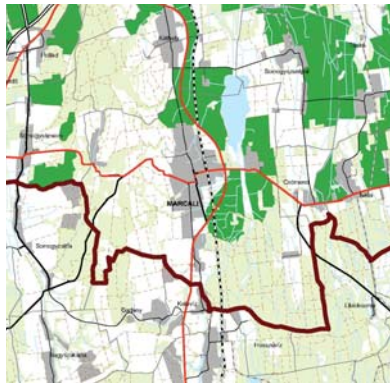
**Magterület, ökológiai folyosó,
Pufferterület övezete
BTSZ 23.-24.-25. §**

Jelmagyarázat

- Ö-1 Magterület
- Ö-2 Ökológiai folyosó
- Ö-3 Pufferterület
- Ö-1 Magterület övezetébe tartozó felszíni víz
- Ö-2 Ökológiai folyosó övezetébe tartozó települési térség és felszíni víz
- Ö-3 Pufferterület övezetébe tartozó települési térség és felszíni víz

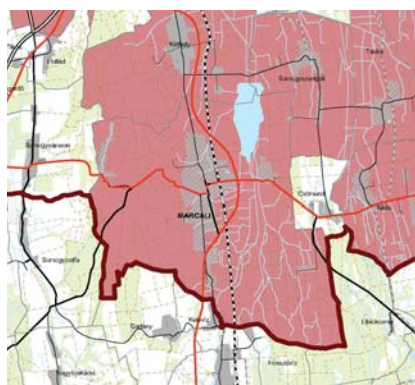
**Térségi jelentőségű
tájképvédelmi terület övezete
BTSZ 26. §**

Jelmagyarázat

- T-1 Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület
- T-1 Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe tartozó települési térség

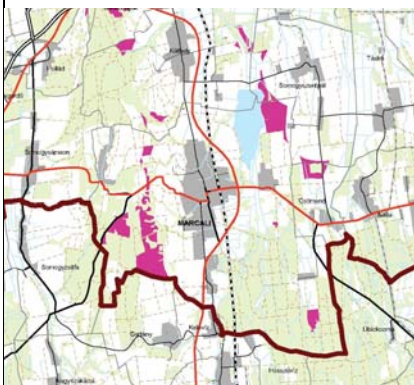
**Történeti települési terület övezete
BTSZ 27. §**

Jelmagyarázat

- T-2 Történeti települési terület
- T-2 Történeti települési terület övezetébe tartozó települési térség

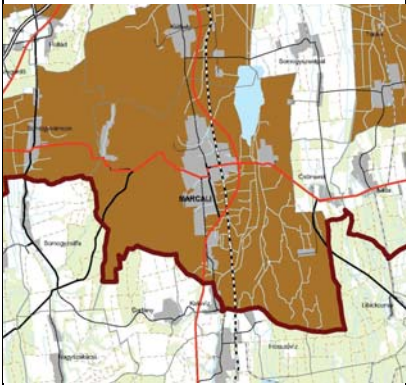
**Szélerőmű elhelyezéséhez
vizsgálat alá vonható terület
övezete
BTSZ 28/A. §**

Jelmagyarázat

- L-1 Szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület

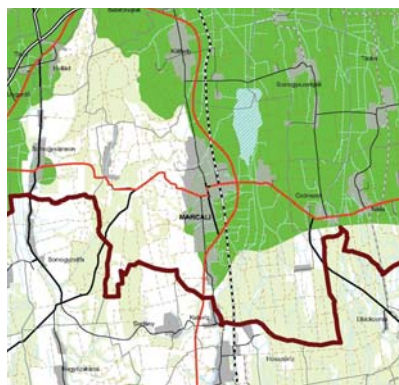
**Ásványi nyersanyag-gazdálkodási
terület övezete
BTSZ 28/B. §**

Jelmagyarázat

- A-1 Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület

**Felszíni szennyezésre fokozottan
érzékeny terület övezete
BTSZ 31. §**

Jelmagyarázat

- SZ-1 Felszíni szennyezésre fokozottan érzékeny terület
- SZ-1 Felszíni szennyezésre fokozottan érzékeny terület övezetébe tartozó települési térség

**Vízerózióknak kitett terület
övezete**
BTSZ 33. §

Jelmagyarázat

■ P-2 Vízerózióknak kitett terület

**Felszíni vízminőség-védelmi
terület övezete**
Tómeder övezete
BTSZ 34. - 35. §

Jelmagyarázat

■ F-1 Felszíni vízminőség-védelmi terület
■ F-1 Felszíni vízminőség-védelmi terület
övezetbe tartozó települési térség és felszíni víz
■ D-1 Tómeder

Települési terület övezete
Gazdasági terület övezete
**Általános mezőgazdasági terület
övezete**
Kertgazdasági terület övezete
Erdőterület övezete
**Erdőtelepítésre alkalmas terület
övezete**
BTSZ 39.-40. és 42.-43.§

Jelmagyarázat

■ U-1 Települési terület
■ U-2 Gazdasági terület
■ M-1 Általános mezőgazdasági terület
■ M-2 Kertgazdasági terület
■ E-1 Erdőterület
■ E-2 Erdőtelepítésre alkalmas terület

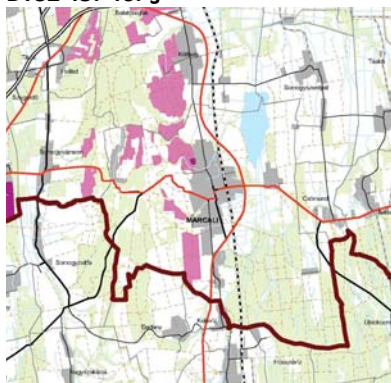
**Kiváló termőhelyi adottságú
szántóterület övezete**
**Kiváló termőhelyi adottságú
erdőterület övezete**
BTSZ 41. és 44. §

Jelmagyarázat

■ M-3 Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület
■ E-3 Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület

**Turisztikai fejlesztési terület
övezete**
**Szőlő termőhelyi kataszteri
terület övezete**
BTSZ 45.-46. §

Jelmagyarázat

■ U-1 Turisztikai fejlesztési terület
■ C-1 Szőlőtermőhelyi kataszteri terület

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

A szomszédos települések településszerkezeti terveinek Marcali város fejlesztését befolyásoló megállapításai:

- a közigazgatási határ menti területek területfelhasználásának vizsgálata,
- közlekedési infrastruktúra elemek kapcsolódása, összekötő és elkerülő funkciók,
- védett területek, védőterületek, védőtávolságok átfedése a közigazgatási határokon.

Marcali szomszédos települései:

- Kéthely
- Somogyszentpál
- Csömend
- Libickozma
- Hosszúvíz
- Mesztegnyő
- Kelevíz
- Gadány
- Somogyzsitfa
- Somogysámson

1.4.1 Kéthely

Kéthely Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. és a Pagony Táj- és Kertépítész iroda készítette (Tervezők: Virányi István, Vincze Attila, Illyés Zsuzsa), melyet a település Képviselő-testülete a 40/2005. (VII. 30.) Ök. határozattal fogadott el.

A két település külterületekkel érintkezik, így Kéthely település meglévő és tervezett területfelhasználása nem befolyásolja Marcali településfejlesztését. A csatlakozó területek mindkét településen erdőterületek, általános mezőgazdasági területek, kertes és kertes borvidéki mezőgazdasági területek, valamint vízgazdálkodási terület

(Marcali víztározó).

A közlekedési kapcsolatot a 68. számú II. rendű főút, illetve a 68. sz. Barcs-Böhönye – Balatonszentgyörgy elkerülő út biztosítja.

Mindkét települést érinti Horvátkút I. szénhidrogén bányatelek határa.

A marcali rádióadó 4000 m-es védőtávolsága érinti a település közigazgatási területét.

A víztározó területe mindkét településen Ökológiai folyosó övezete által érintett, illetve Natura 2000 Természet-megőrzési és Madárvédelmi Terület. Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete által érintett terület található mindkét településen a közös közigazgatási határ mentén.

1.4.2 Somogyszentpál

Somogyszentpál településrendezési eszközeiről a rendelkezésre álló nyilvántartásban nincs adat.

1.4.3 Csömend

Csömend Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. és a Pagony Táj- és Kertépítész iroda készítette (Tervezők: Virányi István, Vincze Attila), melyet a település Képviselő-testülete a 29/2005. (VIII. 2.) Ök. határozattal fogadott el.

A két település külterületekkel érintkezik, így Csömend település meglévő és tervezett területfelhasználása nem befolyásolja Marcali településfejlesztését. A csatlakozó területek a településen meglévő és tervezett erdőterületek, valamint egy kis szakaszon általános mezőgazdasági terület.

A közlekedési kapcsolatot a 6704. számú Öreglak – Marcali összekötő út biztosítja. Csömend településszerkezeti tervén kelet-nyugati irányban egy tervezett országos főút (tájékoztató jellegű, irányadó nyomvonal) ábrázolt, melynek Marcali településszerkezeti tervében nincs folytatása.

1.4.4 Libickozma

Libickozma Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. és a Pagony Táj- és Kertépítész iroda készítette (Tervezők: Lőrincz Piroska, Vincze Attila), melyet a település Képviselő-testülete a 2/2008. (II. 15.) Ök. határozattal fogadott el.

A két település külterületekkel érintkezik, így Libickozma település meglévő és tervezett területfelhasználása nem befolyásolja Marcali településfejlesztését. A csatlakozó területek a településen meglévő és tervezett gazdasági erdőterületek.

A közlekedési kapcsolatot egy tervezett összekötő út biztosítja.

Mindkét településen Ökológiai folyosó övezete által érintett területek találhatók a közös közigazgatási határ mentén.

1.4.5 Hosszúvíz

Hosszúvíz Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. és a Pagony Táj- és Kertépítész iroda készítette (Tervezők: Virányi István, Vincze Attila), melyet a település Képviselő-testülete a 27/2004. (IV. 14.) Ök. határozattal fogadott el.

A csatlakozó területek a településen meglévő és tervezett védelmi erdőterületek, meglévő és tervezett mezőgazdasági területek (gyep, legelő, rét), illetve Hosszúvíz észak-nyugati részén meglévő lakóterületével csatlakozik Marcali város meglévő erdőterületeihez.

A közlekedési kapcsolatot a két település között a Mesztegnyő felé vezető bekötőút, illetve a Mesztegnyő – Gyótapuszta és a Mesztegnyő – Libickozma jelentősebb kerékpár és turistaút biztosítja.

Mindkét településen Magterület övezete, Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet, valamint Natura 2000 Természet-megőrzési és Madárvédelmi Terület által érintett területek találhatók a közös közigazgatási határ mentén.

1.4.6 Mesztegnyő

Mesztegnyő teljes közigazgatási területére készült településszerkezeti tervet 123/2006. (IV. 25.) számú határozattal hagyták jóvá. A Településszerkezeti Terv 68. számú főútra vonatkozó módosítását az Arker Stúdió Építészeti és Kereskedelmi Kft. készítette (Tervezők: L. Balogh Krisztina, Vadász Rudolf), melyet a település Képviselő-testülete a 1/2010. (I. 19.) Ök. határozattal fogadott el.

A településszerkezeti terv rajzi munkarésze a rendelkezésre álló nyilvántartásban nem volt elérhető.

Mindkét településen Magterület övezete által érintett területek találhatók a közös közigazgatási határ mentén.

1.4.7 Kelevíz

Kelevíz Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. és a Pagony Táj- és Kertépítész iroda készítette (Tervezők: Virányi István, Vincze Attila), melyet a település Képviselő-testülete a 73/2004. (XII. 14.) Ök. határozattal fogadott el.

Kelevíz észak-keleti oldalán lévő belterületével, meglévő és tervezett falusias lakóterületével csatlakozik Marcali meglévő erdőterületeihez és mezőgazdasági területeihez. A település északi részén meglévő és tervezett erdőterületekkel és általános mezőgazdasági területtel csatlakozik Marcalihoz. így Kelevíz település meglévő és tervezett területfelhasználása nem befolyásolja Marcali településfejlesztését.

A közlekedési kapcsolatot a 68. számú II. rendű főút, illetve a 68. sz. Barcs-Böhönye – Balatonszentgyörgy elkerülő út biztosítja.

A közlekedési kapcsolatot a 68. számú II. rendű főút, illetve a 68. sz. Barcs-Böhönye – Balatonszentgyörgy elkerülő út biztosítja.

Mindkét településen Ökológiai folyosó övezete által érintett területek találhatók a közös közigazgatási határ mentén.

1.4.8 Gadány

Gadány Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. és a Pagony Táj- és Kertépítész iroda készítette (Tervezők: Virányi István, Vincze Attila), melyet a település Képviselő-testülete a 35/2005. (IV. 12.) Ök. határozattal fogadott el.

A település északi részén meglévő és tervezett gazdasági és védelmi erdőterületekkel és általános mezőgazdasági területekkel (szántó, gye, rét, legelő) csatlakozik Marcalihoz. így Gadány település meglévő és tervezett területfelhasználása nem befolyásolja Marcali településfejlesztését.

A települések közlekedési kapcsolatát a 6805. sz. útra csatlakozó külterületi fő feltáró út biztosítja. Mindkét településen Magterület övezete által érintett területek találhatók a közös közigazgatási határ mentén.

1.4.9 Somogyzsitfa

Somogyzsitfa Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. készítette (Tervezők: Lőrincz Piroska), melyet a település Képviselő-testülete a 43/2014. (IV. 28.) Ök. határozattal fogadott el.

A település keleti részén meglévő gazdasági és közjóléti erdőterületekkel csatlakozik Marcalihoz. így Somogyzsitfa település meglévő és tervezett területfelhasználása nem befolyásolja Marcali településfejlesztését.

A közlekedési kapcsolatot a 6805. számú összekötő út biztosítja.

Mindkét településen Magterület övezete által érintett területek találhatók a közös közigazgatási határ mentén.

1.4.10 Somogysámson

Somogysámson Településszerkezeti Tervét a Virányi Építész Stúdió Kft. készítette (Tervezők: Virányi István, Vincze Attila), melyet a település Képviselő-testülete a 24/2005. (IV. 18.) Ök. határozattal fogadott el.

A település keleti részén meglévő gazdasági erdőterületekkel és általános mezőgazdasági területekkel csatlakozik Marcalihoz. így Somogysámson település meglévő és tervezett területfelhasználása nem befolyásolja Marcali településfejlesztését.

A közlekedési kapcsolatot a 6818. számú összekötő út biztosítja.

1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1 A hatályos fejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai

Az önkormányzat 2002-ben elkészítette, és a város Képviselő – testülete 103/2002.(VI. 13.) számú határozatával jóváhagyta a **településfejlesztési koncepciót**, amely foglalkozik a település jellegével, szerepével, a fejlesztést befolyásoló gazdasági háttérrel, a népesség alakulásával, foglalkoztatási, munkaellátási körülményekkel. Feltárta a település szerkezetét és környezetét, meghatározta a fejlesztéssel kapcsolatos főbb feladatokat, a lakásépítés, szabadidő eltöltés, idegenforgalom, intézményellátás körét és a zöldövezeti fejlesztéseket. Számba vette az infrastrukturális fejlesztési igényeket és foglalkozott a táji és épített környezet védelmével, feltárta a regionális összefüggéseket, és a külterületi fejlesztési szempontokat. A város jövőképe a város és környezete hosszú távon elérendő vízióját határozta meg. A 2002-ben elfogadott koncepció alapjaiban helyesen foglalmazta meg Marcali jövőképét.

Összefoglalásként az alábbi súlyponti fejlesztési feladatokat határozta meg:

- Az idegenforgalom fogadási feltételeinek javítása, ezen belül is kiemelten a termál-, a sport- a lovas- és a borturizmus fogadási feltételeinek javítása.
- A Balatonpart háttér településeként a szolgáltatás, az ipar és az idegenforgalom fogadási feltételeinek megteremtése.
- Marcali kedvező gyógy- és termálvízére alapozottan, döntően vállalkozói tőke bevonásával kell felépíteni a Gyógy-idegenforgalmi Központot, bővíteni kell a kerékpárút-hálózatot, támogatni kell az un. zártkerti területeken a borturizmus megerősödését.
- Szorgalmazni kell a 68-as út várost tehermentesítő szakaszának mielőbbi kiépítését és az egyéb összekötő utak programozását.
- Tovább kell növelni a rekreációs területek nagyságát.
- A Boronkai víztározó rekreációs célú hasznosítását programozni kell.
- A városközpont fejlesztése, átépítése, a gyalogos városmag kialakítása.
- Lakóterületek előkészítése, önkormányzati bérlakások, nyugdíjasház felépítése.
- Intézményhálózat fejlesztése, felújítása.
- A lakosság foglalkoztatása, a munkanélküliség csökkentése, az életkörülmények javítása.
- A kis- és középvállalkozások fejlesztésének elősegítése.

A felsoroltak megvalósítására a rendezési tervnek megfelelő területfelhasználást és előírásokat kell tartalmaznia. E mellett a fejlesztéseknek hozzá kell járulnia Marcali város kedvező arculatának kialakításához, az ezzel kapcsolatos önkormányzati szabályozások, döntések megalapozott kimunkálásához.

1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia vonatkozó megállapításai

Marcali város 15-20 évre szóló átfogó célja:

Marcali turisztikai, szolgáltató, ipari – logisztikai központi jellegének megőrzése és továbbfejlesztése, ezt erősítő egységes arculat - városkép, gazdaságszerkezet, életminőség és -színvonal – kialakítása és fenntartása, a kulturális és természeti értékek jobb kiaknázása.

Az átfogó cél társadalmi, gazdasági és környezeti elemekből építkezik. Hangsúlyozza a jövőképpen is megfogalmazott turisztikai vonzerő fejlesztését, mely kölcsönhatásban áll a település építészeti, gazdasági és társadalmi megjelenésével.

A hosszú távú célt négy további szintre, egyúttal rövidebb időtávokra szólnan bontjuk alá, így azok az időtáv mértékében járulnak hozzá a hosszabb időtávú célokhoz. A célrendszer következő szintjét az átfogó cél elérését szolgáló Integrált Városfejlesztési stratégia, 7-8 éves időtávra előretekintő tematikus céljai alkotják.

Élhető, fiatalos, családias város, a város népességmegtartó erejének növelése

Vonzó turisztikai központ, széles programkínálat

Oktatási, egészségügyi, közigazgatási térségi központ, új együttműködési formák kialakítása

Versenyképes vállalkozói környezet, fejlődő gazdasági központok, magas foglalkoztatottság

Társadalmi tekintetben a lakosság életminőségének területileg is kiegyenlített javítását, az alacsony státuszú lakosságcsoportok esélyegyenlőségének biztosítását és a közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést tűzzük ki célul.

A gazdasági és turisztikai cél középpontjába a versenyképes és vonzó vállalkozói környezet kialakítását állítottuk. Célunk a pro-aktív befektetés-ösztönzés, modern üzleti szolgáltatások nyújtása és az infrastruktúra-fejlesztése.

A harmadik tematikus cél kijelölésekor részben átlépjük a város közigazgatási határait, a jövőképpen is megjelenő kisvárosi szerepbővülést a térségi kapcsolatok mennyiségi és minőségi gyarapításával kívánjuk elérni. A közszféra nyitottabb és költséghatékonyabb működése szintén elvárásként fogalmazódik meg.

Marcali Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája az alábbi fejlesztési prioritásokat tartalmazza:

- Gazdaságfejlesztés
- Idegenforgalom és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése
- Városrendezés - az épített és táji környezet védelme, zöldfelület-fejlesztés
- A kommunális ellátottság javítása és a közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- Az emberi erőforrás tudás-és készség szintjének fejlesztése, szociális rendszer erősítése, az egészségesség és a sportélet jobbítása

- Település imázs és marketing, önkormányzati ügyfélrendszer kidolgozása
- A kistérségi, regionális és külkapcsolatok erősítése, az együttműködések javítása

Az integrált városfejlesztési stratégia akkor lesz sikeres, ha a korábban felállított, létjogosultságukat és alkalmazhatóságukat már bizonyított tervezési dokumentumokhoz a területi szemléletet, racionális összefüggéseken keresztül tudja illeszteni.

A legfontosabb fejlesztési irányok a következők:

1. A gazdasági szféra számára vonzó befektetési és működési környezet megteremtése: a vállalkozások letelepedéséhez szükséges infrastruktúra fejlesztése, hatékony beruházásösztönző program kidolgozása (nem fejlesztési jellegű tevékenységekkel).
2. A meglévő turisztikai potenciál kihasználásának ösztönzése: a meglévő turisztikai kínálat fejlesztése, új turisztikai termékek, attrakciók és szolgáltatások bevezetése, hatékony turisztikai marketing és városmarketing akciók, szálláshely kapacitás fejlesztése.
3. Közterek fejlesztése, vonzó lakókörnyezet kialakítása: önkormányzati bérlet program, meglévő lakóterületek fejlesztése, parkosítás, játszóterek fejlesztése, a Fürdőváros jelleg erősítése.
4. Közmű és úthálózat, valamint kommunikációs infrastruktúrafejlesztés: hiányzó felszíni csapadékvíz elvezetés és az infokommunikációs szolgáltatások hálózatának bővítése, elkerülő út, kerékpárutak fejlesztése, a biztonságos gyalogos közlekedés feltételeinek megteremtése. A belváros tehermentesítése és csökkentett forgalmi övezetek növelése, parkolási rendszer fejlesztése.
5. Kulturális-közösségi szolgáltató létesítmények, középületek fejlesztése: sportlétesítmények, szabadidőközpontok, művelődési és közösségi házak hálózatának megteremtése, ifjúsági-sport- kulturális rendezvények, fesztiválok szervezése.
6. Az energiahatékonyság növelése, környezetvédelmi beruházások ösztönzése: közintézmények energetikai korszerűsítése, szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
7. Proaktív innovációs és oktatási politika: a munkaerőpiac igényeihez igazodó, rugalmas oktatási rendszer kialakítása, az oktatási intézményhálózat fejlesztése, az innovációs kapacitás kihasználása, vállalkozói együttműködések ösztönzése, a K+F tevékenységek fejlesztése
8. Magas szintű, modern, aktív egészségügyi ellátás biztosítása, a szociális felelősségvállalás erősítése: közintézmények akadálymentesítése, szociális és egészségügyi intézmények és az ellátás színvonalának fejlesztése, az ellátórendszer hatékonyabbá tétele, prevenciós programok lebonyolítása.
9. A térségi központi funkció erősítése: országos és nemzetközi szerepvállalás erősítése, testvérvárosi kapcsolatok fejlesztése, a kistérségi feladatellátás hatékonyságának biztosítása, e-közigazgatás fejlesztése.

Célhierarchia

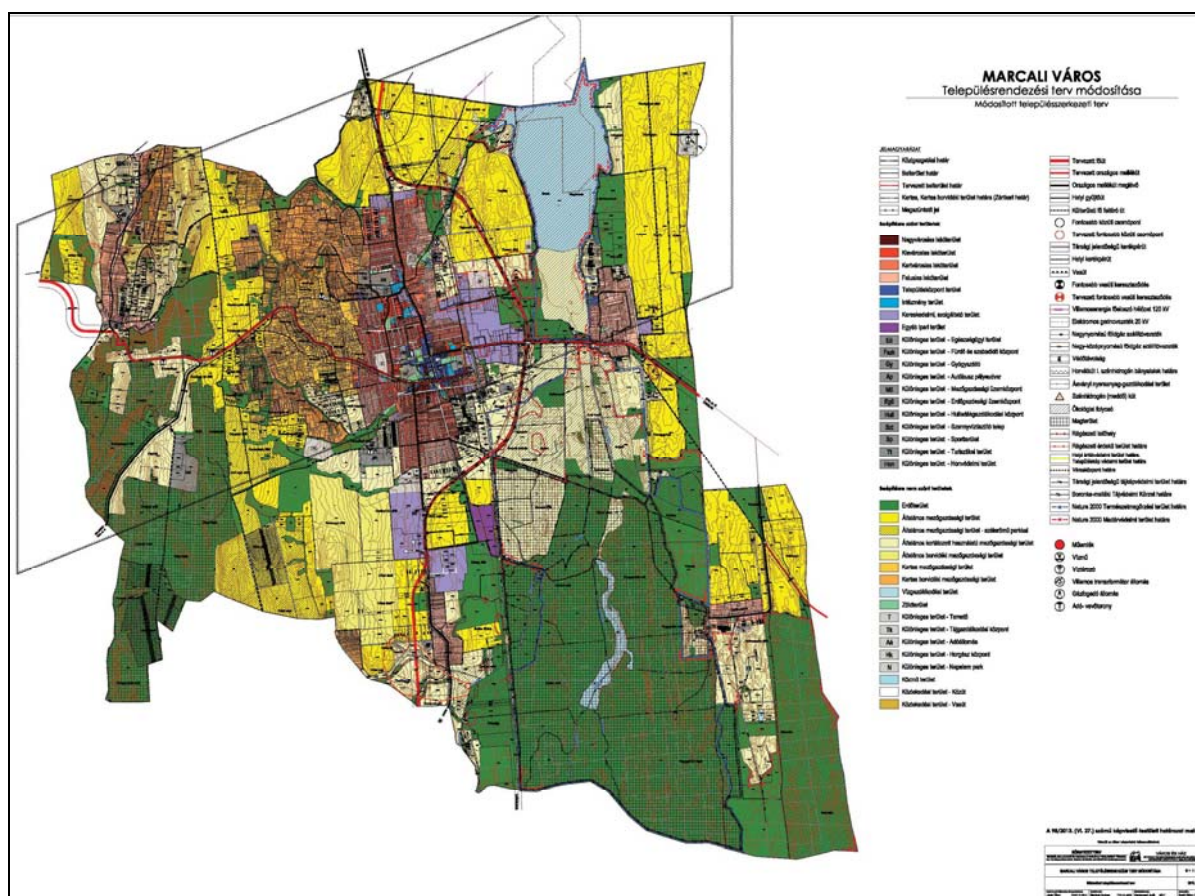

1.6 A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

A településfejlesztési dokumentációk (településfejlesztési koncepció és integrált településfejlesztési stratégia) valamint a településrendezési eszközök rendszerét, kapcsolatát, tartalmi követelményeit 314/2012. Korm. rendelet szabályozza. Ez alapján a településfejlesztési koncepciót és a településszerkezeti tervet egymással tartalmi összhangban kell készíteni, az integrált településfejlesztési stratégiát a településfejlesztési koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kell kidolgozni. Ezért jelen, a településfejlesztési dokumentációkhoz készült vizsgálatnál elsősorban a hatályos településszerkezeti terv fontosabb elhatározásaira és megvalósult elemeire térünk ki.

1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

Marcali hatályos Településszerkezeti Tervét a KÖRNYEZETTERV Tervező, Szolgáltató és Tanácsadó Kft. és a VÁROS ÉS HÁZ Építőipari Tervező, kereskedelmi és Szolgáltató Bt. készítette (Tervezők: Lázár Tibor, Bárdosi Andrea), melyet a város Képviselő-testülete a 98/2013. (VI. 27.) Ök. határozattal fogadott el.

1.6-1. ábra: Marcali Város hatályos településszerkezeti terve
(Forrás: Marcali Város Önkormányzata)

Marcali Város Önkormányzata Képviselő-testülete 11/2013. (VI. 28.) számú önkormányzati rendeletével fogadta el Marcali Város Helyi Építési Szabályzatát.

A településrendezési eszközök egységes szerkezetbe foglalt tervlapjai (településszerkezeti terv, külterületi szabályozási terv, és belterületi szabályozási terv), valamint a helyi építési szabályzat a város honlapján elérhetők.

1.7 A HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV MEGÁLLAPÍTÁSAI, MEGVALÓSULT ELEMEEK

1.7.1.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

Településszerkezet

Marcali településszerkezetét jelenleg jelentős részben a rajta keresztülhaladó országos utak határozzák meg. A város szerkezetében a legjelentősebb változás az elkerülő út (68 sz. főút) megépítése. A településrendezési tervmódosítás egyik feladata a települést elkerülő út nyomvonalának feltüntetése, annak szerves bekapcsolása a település szerkezeti, területfelhasználási rendszerébe.

A magasabb rendű tervek szerint egy kelet - nyugati irányú új főút (Sávoly (M7) Marcali Somogyvár - Gamás Törökkoppány Nagykónyi (61. sz. főút)) is áthalad a városon, a meglévő országos utak nyomvonalát felhasználva, kisebb korrekciókkal. Marcali belterületén a Balaton törvényben szereplő Kossuth u. - Rákóczi út - Széchenyi út nyomvonal helyett a Kossuth u. - Sport u. - Széchenyi nyomvonal javasolt annak érdekében, hogy az új főút is elkerülje a városközpontot. Az országos utak javasolt szerkezete lehetőséget ad forgalomcsillapított, gyalogos elsőbbségű városközpont kialakítására. Ennek fő tengelyét a Rákóczi Ferenc utca Kossuth u. és Petőfi u. közötti szakasza, valamint a Hősök tere képezi.

Tájszerkezet

A tájszerkezet alakítása

Marcali tájszerkezetének területfelhasználási rendszerét

- a Btv. szerinti térségi területfelhasználás rendszere, és a területfelhasználást meghatározó övezetek területe és az övezetek törvényi szabályozása;
- a hatályos településszerkezeti terv;
- a történeti hagyományokon alapuló jelenlegi tájhasználat;
- a táji természeti értékek védelmének követelményei együttesen határozták meg.

1.7.1.2 A hatályos településszerkezeti terv megvalósult elemei

A hatályos településszerkezeti terv területfelhasználása szerint megvalósult területi elemek:

- Nagyvárosias lakóterületek
Posta köz – Múzeum köz térsége kisvárosias lakóterületből került nagyvárosias lakóterületbe.
- Kisvárosias lakóterületek
Kikerültek a Kisvárosias lakóterületből a Rózsa utcai zárt sorúan beépült lakóterületek, mert ezek beépítettsége és magassága a Kertvárosias lakóterületnek felelnek meg.
- Kertvárosias lakóterületek
 - Új kertvárosias lakóterület nem került kijelölésre, de néhány lakótömb más lakóterületből kertvárosias lakóterületbe került átsorolásra, ilyenek a Rózsa utcai

zárt sorú beépítésű és az Ezerjő utca menti, részben korábban zártkertből átcsatolt lakótelkek. A Maroshévíz (volt Ősz) utca – Mandulás köz csatlakozásánál fekvő telkek esetében a lakóterületi használat részben áttért a kertés mezőgazdasági területre, így itt a településfejlesztési döntés alapján néhány telek esetében a meglévő állapotokhoz igazodás érdekében kismértékű, nem jelentős korrekcióra került sor.

- Megszüntetésre kerülnek a Dózsa György utca folytatásában kijelölt távlati lakóterület (1,88 ha) valamint a Nagypincei út végén, az út északi oldalán lévő, korábban részben zártkertből átcsatolt kertvárosias lakóterületként szabályozott turisztikai fejlesztési területek.

• **Falusias lakóterületek**

- A Bem utca végén kijelölt két új lakótelek visszaminősült mezőgazdasági területté, mivel még a földrészletek megosztása sem történt meg az elmúlt 8 évben.
- Az Ezerjő utca menti lakótömbök beépítési jellegük alapján kikerültek a Falusias lakóterületből.
- A Táncsics Mihály utcai volt óvoda telke (2425/2 hrsz) Településközpont vegyes területből a szomszédos Falusias lakóterületbe került át
- A Táncsics Mihály utca végén lévő volt majorsági területen a valós területhasználat szerinti korrekciók történtek meg, így néhány meglévő lakóépület falusias lakóterületbe került, ugyanakkor a volt TSZ iroda épülete és környezete a már meglévő Kereskedelmi szolgáltató gazdasági területhez kapcsolódik.
- Horvátkúton a templom környékén ill. szomszédságában és a Horvátkúti út mellett több Településközpont vegyes terület Falusias lakóterületbe került át, mert az ott lévő vagy tervezett funkciók lakóterületen is megvalósíthatók (3759, 3762, 3763 hrsz)
- Horvátkúton az előző pontbeli területtől kissé északabbra is Településközpont vegyes területként jelölt terület (kultúrház-orvosi rendelő környéke 3729/2 hrsz) került át falusias lakóterületbe. A korábban a horvátkúti major területeként szabályozott 0133 hrszú terület is falusias lakóterületbe került.

• **Településközpont területek**

Új Településközpont vegyes terület kijelölése nem indokolt, ugyanakkor néhány terület esetében az Intézményterületbe történő besorolás volt szükséges a meglévő és tervezett funkcióhoz illeszkedés érdekében (pl. a Rákóczi Ferenc utca mentén).

• **Intézményterületek**

Jelen módosítás során csökkent a korábban még Központi vegyes területnek nevezett Intézményterület a Nagypincei út mentén, ahol a turisztikai fejlesztésre alkalmas területek más területfelhasználási egységbe sorolódtak át.

• **Ipari terület**

A korábbi településrendezési terv a meglévő majorokat is egyéb ipari gazdasági területként kezelte, azonban a hatályos terv ezeket különleges területbe sorolja át, így az ipari területek ezek területével csökken (a Lehel utca végén lévő major, Horvátkúti major, külterület 0171/1 hrszú major, Bize sertéstelep).

- **Kereskedelmi, szolgáltató terület**

- Új kereskedelmi, szolgáltató területként jelölt a meglévő gazdasági telephelyek (Ziehl-Abegg Noa Ép Kft) bővítéseként a Puskás Tivadar utca végénél lévő 0220/9, 0221/8 hrsz egy részét, össz. 5,4 ha területtel.
- A Liszt Ferenc utcai részen is kibővül a terület a 299 hrszú telek bevonásával, mely falusias lakóövezetből kerül át kereskedelmi, szolgáltató területbe.

A hatályos településszerkezeti terv közlekedési elemei:

Marcali közigazgatási területét jelenleg a 68. sz. főút, a 6704 j. (Öreglak), a 6805 j. (Zalakomár), a 6818 j. (Somogysámsón) és a 67131 j. (Gyótapuszta) országos mellékutak, valamint a 67306 j. vasútállomási út érintik.

A távlatban az alábbi főút és kiemelt jelentőségű mellékút fejlesztésre kerül sor:

- egy új főúti kapcsolat (Sávoly (M7) Marcali Somogyvár Gamás Törökkoppány Nagykónyi (61. sz. Főút)) létrehozására.
- a meglévő Galambok – Zalakomár - Marcali (6805 j.) út
- és a Csömend – Somogyfajsz - Juta tervezett kiemelt jelentőségű mellékút.

A települést két térségi jelentőségű kerékpárút érinti:

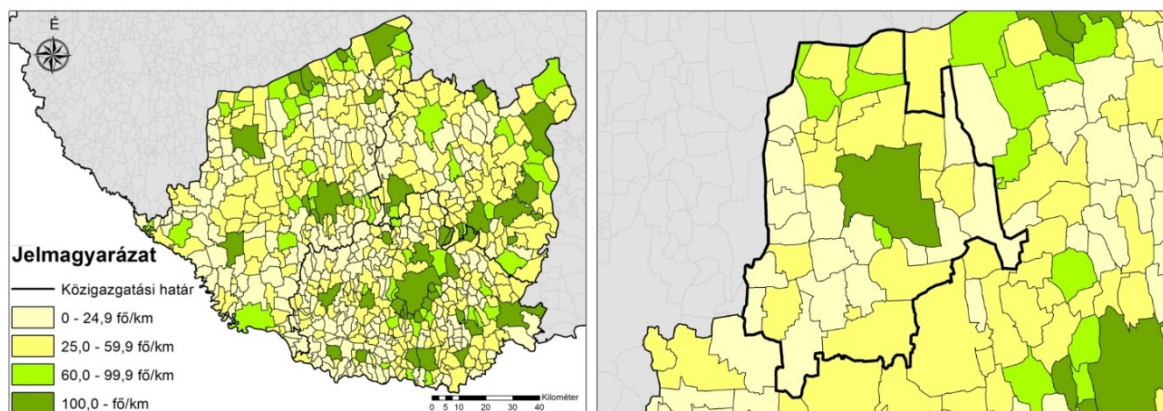
- a Balatonkeresztúr – Marcali – Böhönye
- és a Galambok – Öreglak kerékpárút.

1.8 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.8.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

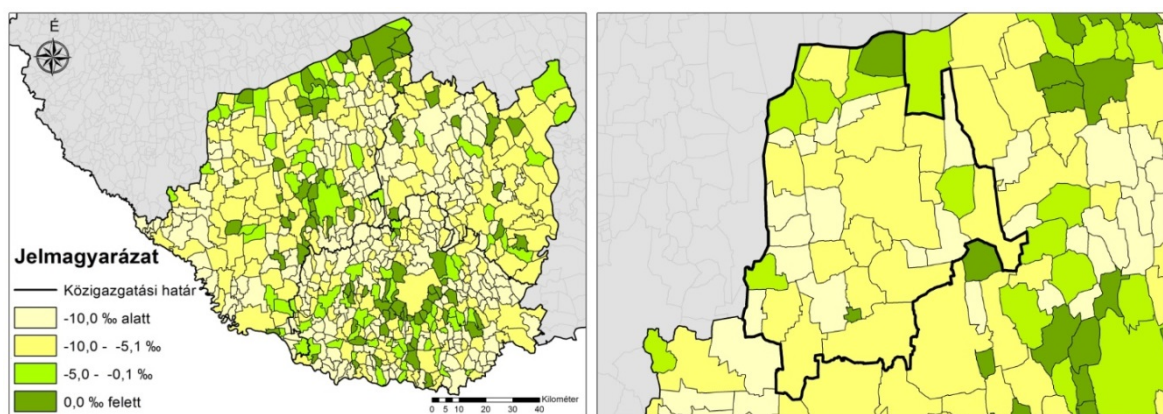
1.8.1.1 Demográfia, népesség

Marcali Somogy megye harmadik legnépesebb városa (Kaposvár és Siófok után). 2013 év végén 11 697 fő élt a településen, amely Somogy megye lakosságának 3,7%-át teszi ki. **Népsűrűségét** tekintve (kb. 112 fő/km²) a ritkábban lakott (120 fő/km² alatti) járásközpontok közé tartozik. Ennek oka a Kaposvárral közel azonos, nagyobb kiterjedése (104,4 km²).

1.8-1. ábra: Népsűrűség (fő/km²), 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

Az ország demográfiai trendje, a **lakosságszám** csökkenése összességében mind Marcalira, mind térségére jellemző. A járástérégi átlagos lakosságszám csökkenés nagyobb mértékű az országos, megyei és járásközpont települési csökkenésnél annak ellenére is, hogy 2001 és 2013 között növekedett a lakosságszám Balatonmáriafürdő és Nemeskisfalud települések esetében.

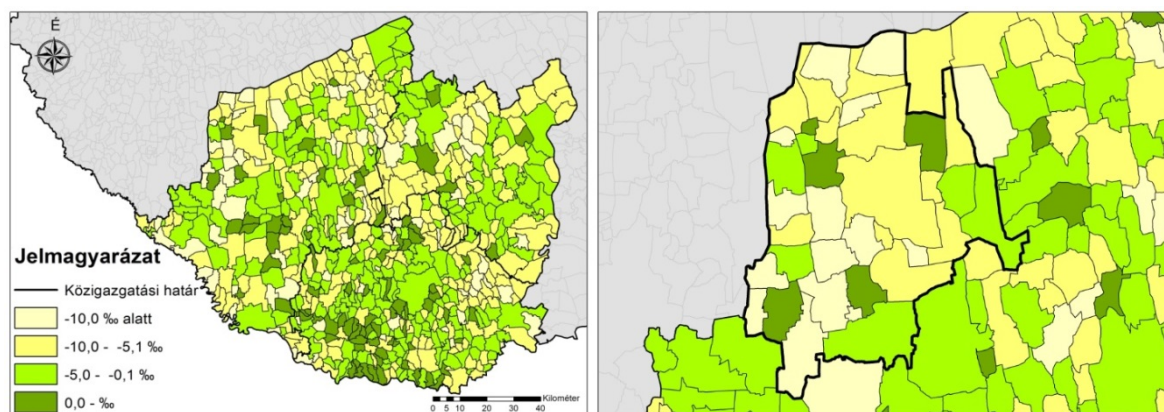
1.8-2. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos népességnövekedés a 2000. év végi lakónépesség arányában (%), 2000 és 2013 év vége
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

A lakosságszám változását két tényező befolyásolja: egyrészt a természetes szaporodás vagy fogyás, másrészt pedig a vándorlási egyenleg.

A **természetes szaporodás/fogyás** az élveszületések és a halálozások számának különbségét mutatja. Marcaliban és térségében az élveszületések száma 2001 és 2013 között, erősen ingadozó jelleggel, csökkenő tendenciát mutat.

A kétezres évek első éveinek fényében az ezer főre jutó **halálozások** száma 2005 és 2009 között erősödött. 2001 és 2013 között a járási ezer főre jutó **halálozások** száma meghaladta a járásközpont település, a megyei és országos mértéket is, míg a járásközponti halálozási arány alapvetően (egy-két év kivételével) kedvezőbb voltak a megyei és országos tendenciáknál.

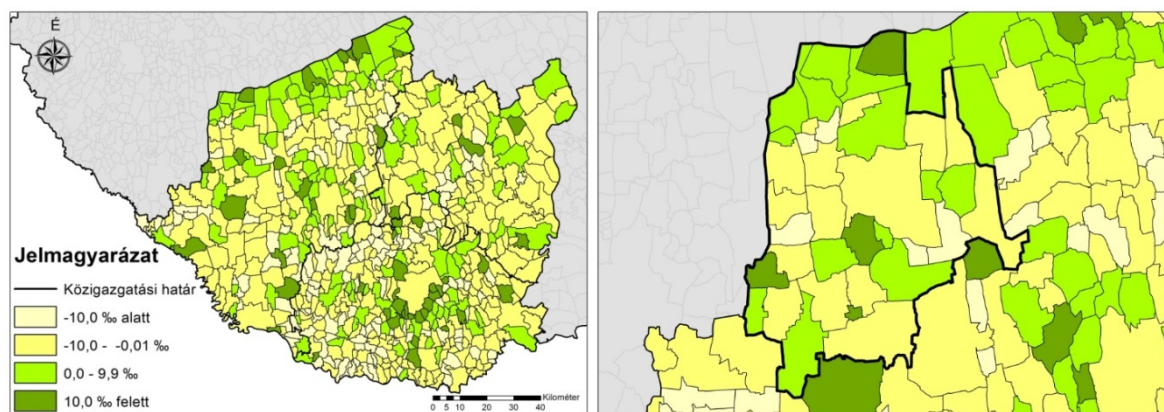
Marcaliban és térségében 2001 óta a halálozások száma meghaladja az élveszületések számát, amelynek eredményeképpen a városra és térségére a természetes fogyás a jellemző. 2001 és 2013 között a járástérségi fogyás meghaladta a megyei és országos, sőt egy évet leszámítva a járásközpont mértékét is. A vizsgált időszakban a járásközponti fogyás a járási szintnél mérsékeltebb, ugyanakkor általánosságban (egy-két év kivételével) a megyei és országos szintnél erőteljesebb.

1.8-3. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos természetes szaporodási ráta a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

A **vándorlási egyenleg** a településre beköltözők és a kiköltözők különbségét jelenti. **Odavándorlás** tekintetében Marcalit erős ingadozás jellemezte az ezredforduló óta eltelt időszakban. A megyei és országos szinttel összhangban, de erőteljesebben növekedett a járástérségi bevándorlószám 2002-ben, 2005-2007 között és 2010-2012 között is. A vizsgált időszakban a **marcali és járási beköltözések** száma a megyeit nem, de az **országos értéket meghaladták**.

A városból történő **elvándorlás** szintén évről-évre ingadozik, egyes években kedvezőbb tendenciák láthatók, de összességében Marcali kedvezőbb képet mutat a járási, a megyei, és az országos helyzetenél is.

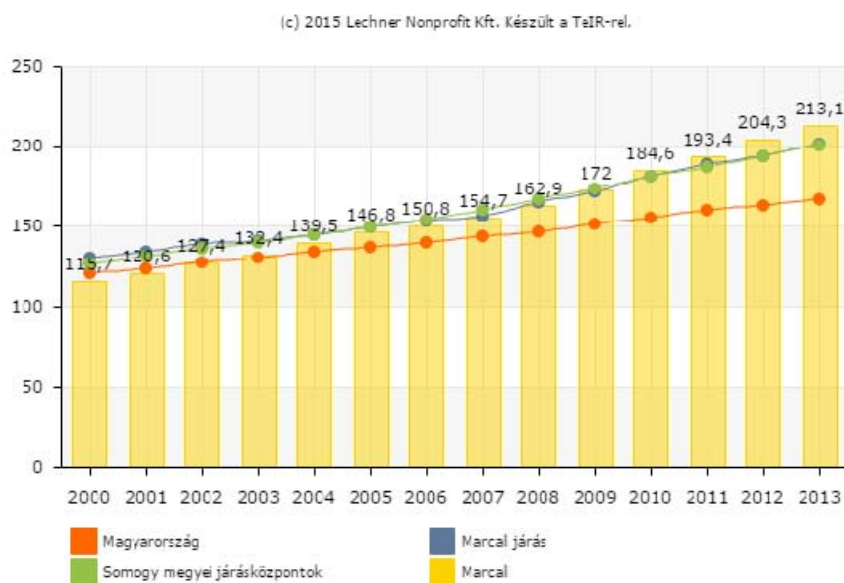

1.8-4. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos vándorlási egyenleg a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

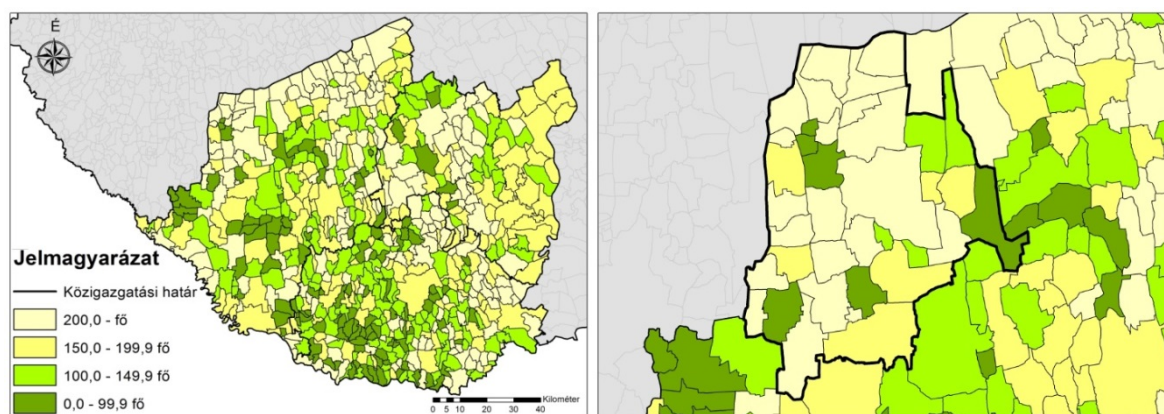
A vizsgált időszak alatt a város lakosságának **nemi arányát** a stabilitás jellemezte. A nők népességen belüli aránya valamelyest magasabb (53-54%) a férfiakénál.

A népesség **korösszetételét** tekintve általánosságban megállapítható, hogy az országos és megyei trendekhez hasonlóan Marcali városának és térségének a lakosságát is az előregedés jellemzi. A városban 2001 és 2013 között a járást (3,3%) megelőzve 3,5 százalékponttal csökkent a 0-14 év közötti népesség aránya és 6,5 százalékponttal növekedett a 60 év feletti népesség aránya szintúgy a járási szintet (4,3%) meghaladó mértékben. Városi szinten a 0-14 év közötti népesség arányának csökkenése és a 60 év feletti népesség arányának növekedése is erőteljesebb a megyei és országos átlag változásánál. A 60 év feletti népesség nagyobb arányban növekedett a megye egészében a járástérségénél.

Az idős népesség számarányának növekedése és a fiatalok arányának csökkenése miatt a város öregedési indexe 2004-től az országos, 2010-től a megyei és járástérségi szintet is meghaladja.

1.8-5. ábra: Az öregedési index alakulása 2000-2013 között
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

1.8-6. ábra: 100 időskorúra jutó gyermekkorú az állandó népességből (fő), 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

Összességében megállapítható, hogy Marcaliban, Somogy megye harmadik legnépesebb városában az országos tendenciáknak megfelelően 2001 és 2013 között csökkent a lakosság száma. Ez a csökkenés mind a természetes fogyásra, mind a negatív vándorlási egyenlegre visszavezethető. Korszerkezetére az öregedés jellemző, amely a fiatal lakosság arányának csökkenésével, valamint az idős népesség számának jelentős növekedésével magyarázható. Az öregedési index értéke 2010-től az országos, megyei és járástérési szintet is meghaladja.

1.8.1.2 Háztartás, család

Marcaliban összesen 4 898 háztartást regisztráltak a 2011-es Népszámlálás során. A háztartások 69%-a (3 387) családháztartást alkot, azaz egy vagy több családot foglal magába. A családháztartások túlnyomó többsége egy családból álló háztartás (3 331).

Az egy családos háztartások 81,5%-át házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élők alkotják, a fennmaradó 18,5% (611 háztartás) egyszülős háztartás, vagyis gyerekeiket egyedül nevelő szülőkből áll. A marcali háztartások 31%-a nem alkot családháztartást. A nem családháztartás túlnyomó részét az egyszemélyes, egyedül élő személyek alkotják (92%).

A gyerekeiket egyedül nevelő szülők aránya alacsonyabb az országos átlagnál, a megyei járásközpont városok sorában Marcali a hatodik, Csurgót és Tabot megelőzve.

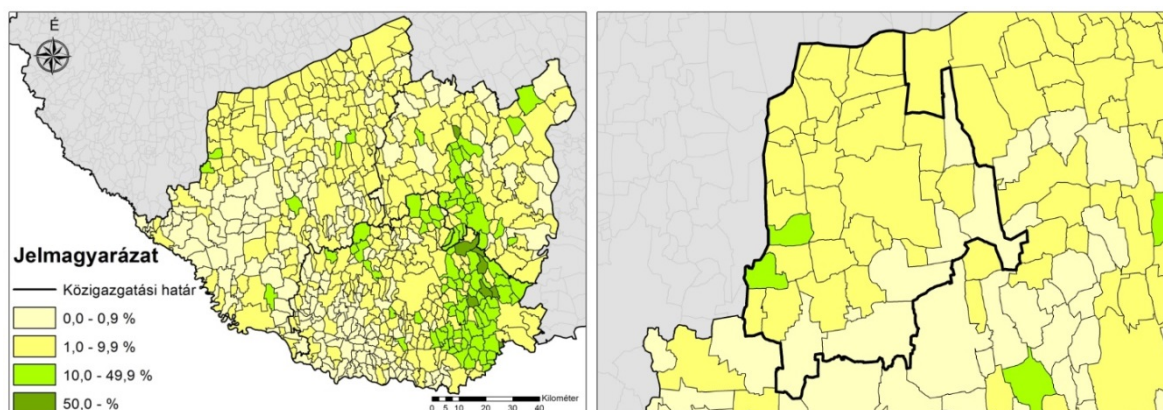
A száz háztartásra jutó foglalkoztatottak száma Marcaliban (2011-ben 105) az országos (95) és megyei átlagnál (89) is magasabb. A megyei járásközpont települések sorában első helyet foglal el.

A háztartások vizsgálata során megállapítható, hogy Marcaliban a házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élő háztartások aránya magasabb, ebből következően pedig az egyszülős háztartások aránya alacsonyabb, mint az országos átlag. A háztartásokra jutó foglalkoztatottsági arány az országos és megyei átlagnál is magasabb.

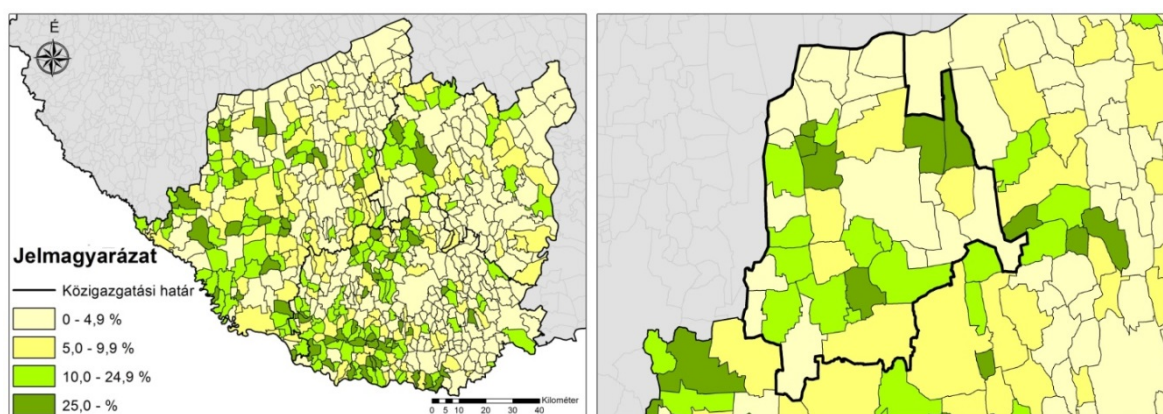
1.8.1.3 Nemzetiségek

Marcaliban a 2011-es népszámlálás során a népesség 5%-a (579 fő) vallotta magát valamely hazai nemzetiséghez tartozónak, amely elmarad a megyei (7,9%) átlagtól. A nemzetiséghez tartozók 69%-a roma, 21,9%-a német és 3,3%-a román. A bolgár, görög, horvát, lengyel, örmény, ruszin, szerb, szlovák, szlovén és ukrán nemzetiségek hazai nemzetiségeken belüli aránya nem érte el az 2%-ot.

A település teljes lakosságának 3,4%-a roma és 1,1%-a német nemzetiséghez tartozik. Járási szinten is e két nemzetiség aránya emelkedik ki: a teljes lakosságszámhoz viszonyítva a népesség 7,5%-a roma és 2,2%-a német nemzetiséghez tartozik.

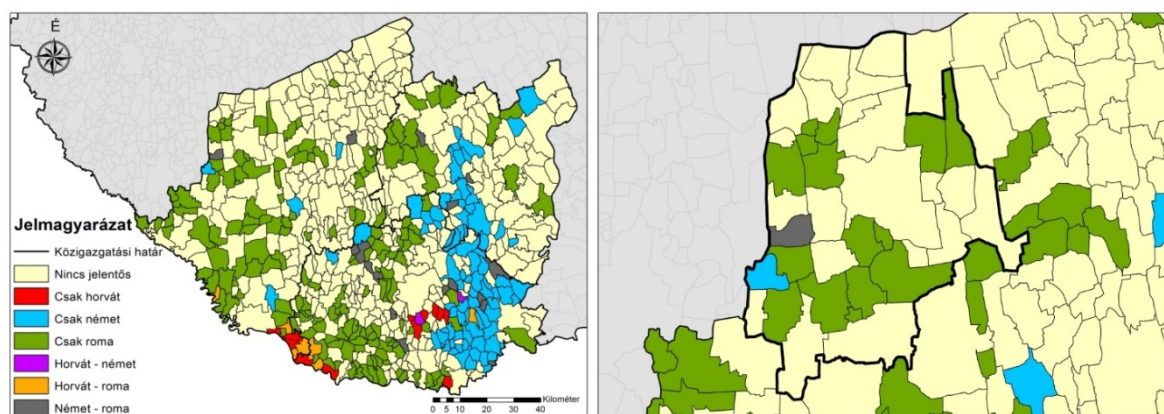
1.8-7. ábra: A német nemzetiségűek aránya a népességből (%), 2011
(Forrás: KSH Népszámlálás)

1.8-8. ábra. ábra: A cigány nemzetiségűek aránya a népességből (%), 2011
(Forrás: KSH Népszámlálás)

A 2001-es népszámlálás óta eltelt időszak alatt a Marcaliban mind a roma (333-ról 400-ra) mind a német (64-ről 127-re) nemzetiségűek száma jelentősen növekedett, ahogy a járástérség összességében is.

Járási szinten magas azon települések száma, ahol a roma nemzetiségek 10%-ot meghaladó részesedéssel rendelkeznek a teljes népességen belül. Szenyéren a lakosság 50%-a, Somogysámsonon 35%-a tartozik a roma kisebbséghez. A járásban Szőkedencs, Somogysimonyi, Hosszúvíz és Libickozma településeknek nincs cigány lakosuk.

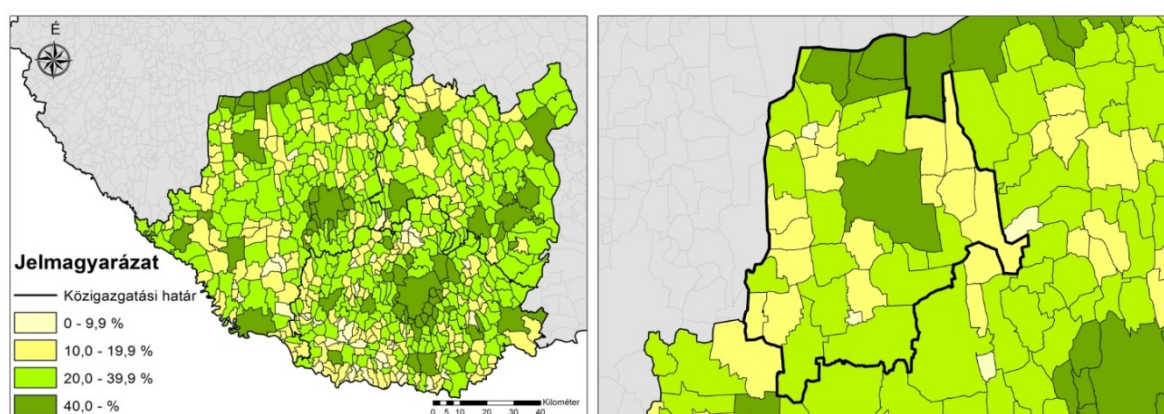
1.8-9. ábra: A 10 % feletti részesedéssel rendelkező nemzetiségek, 2011
(Forrás: KSH Népszámlálás)

Marcaliban és térségében a magyar mellett két jelentősebb nemzetiség, a német és a roma van jelen nagyobb arányban. A 2001. évi népszámlás óta a német nemzetiség városi szinten kétszeresére, járási szinten ötszörösére, a roma nemzetiség pedig városi szinten 1,2-szeresére és járási szinten 1,4-szeresére emelkedett.

1.8.1.4 Iskolai végzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a Marcali járástérség iskolázottsági szintje az alap és középfokú oktatásban lemaradást mutat az országos és megyei átlaghoz képest. Marcaliban ugyan alacsonyabb mind az országos, mind a megyei szinthez képest az általános iskola első évfolyamát sem elvégzők aránya, a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők-, legalább érettségivel rendelkezők- és az egyetemi és főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya tekintetében is elmarad az országos átlagtól. Járástérségi szinten a lemaradás még szembetűnőbb, az általános iskola első évfolyamát sem elvégzők aránya jóval magasabb a járásközponti, megyei és országos aránynál.

A járás települései között Nemeskisfaludon (12%) és Libickozmán (4%) is magas azok aránya, akik az általános iskola első nyolc osztályát sem végezték el. Járástérségi szinten a nők aránya nagyobb az általános iskola első nyolc osztályát sem elvégzők körében.

1.8-10. ábra: A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya (%), 2011
(Forrás: KSH Népszámlálás)

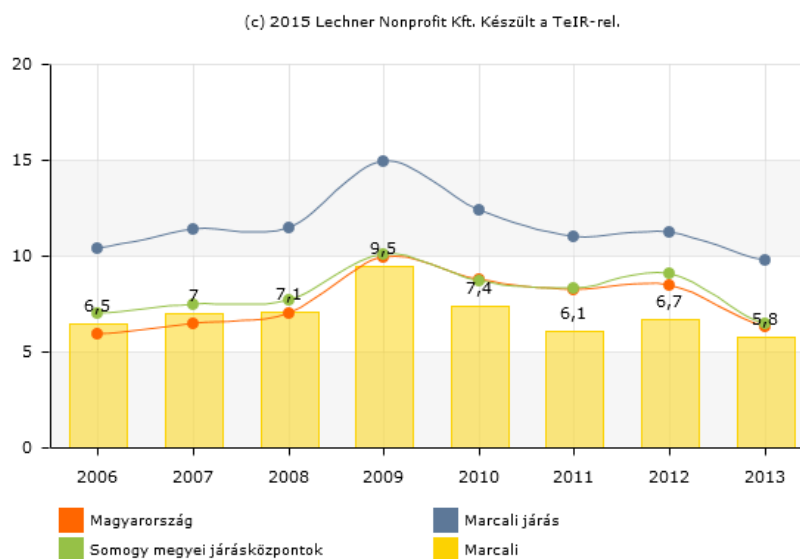
Marcaliban a nők aránya mind a legalább érettségivel, mind felsőfokú oklevéllel rendelkezők körében magasabb.

Marcali kevésbé kedvező helyzetét mutatja, hogy bár alacsonyabb mind az országos, mind a megyei szinthez képest az általános iskola első évfolyamát sem elvégzők aránya, a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők-, legalább érettségivel rendelkezők- és az egyetemi és főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya tekintetében is elmarad az országos átlagtól. A legalább érettségivel illetve a főiskolai, egyetemi oklevéllel rendelkezők között is a nők aránya nagyobb.

1.8.1.5 Foglalkoztatottság

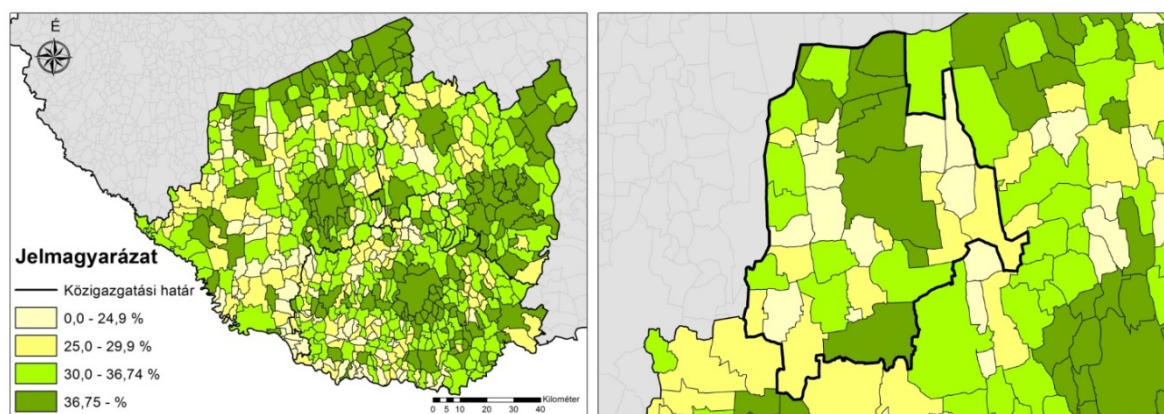
Az ország népessége gazdaságilag aktív (foglalkoztatott és munkanélküli), valamint gazdaságilag nem aktív (inaktív kereső, eltartott) népességből tevődik össze. A gazdaságilag aktív népesség aránya a 2011-es népszámlálási adatok alapján, országos, megyei járási és települési szinten egyaránt növekedett 2001-hez képest. Marcaliban és térségében az országos trendnek megfelelően növekedett mind a foglalkoztatottsági ráta mind a munkanélküliség 2001 és 2011 között.

A **munkanélküliségi ráta** 2009 óta a járás egészében, ha kisebb kilengésekkel is, de alapvetően csökkenő tendenciát mutat. A városra az országos átlagnál alacsonyabb, a térségre magasabb munkanélküliség jellemző.

1.8-11. ábra: Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség százalékában (%), 2006-2013
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

2011-ben Marcaliban az országos, megyei és járási arányt is meghaladóan, a teljes lakosság 44%-a, mindösszesen 5 131 fő volt foglalkoztatott.

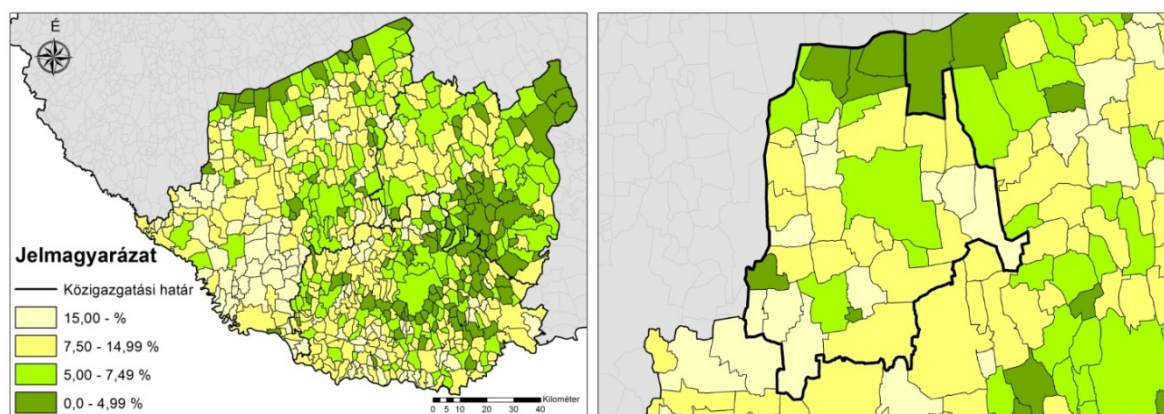

1.8-12. ábra: A foglalkoztatottak aránya a teljes népességből (%), 2011
(Forrás: KSH Népszámlálás)

2001-ről 2011-re a megyei és országos trendtől eltérően, 0,6%-kal növekedett az **intaktív keresők** aránya Marcaliban. 2011-ben Marcaliban a teljes lakosság 32%-a tartozott a gazdaságilag inaktívak közé, mely elmarad a járási aránytól (35%). Mind települési, mind járási szinten a nők abszolút felülreprezentáltak az inaktív keresők között (63%, illetve 62%).

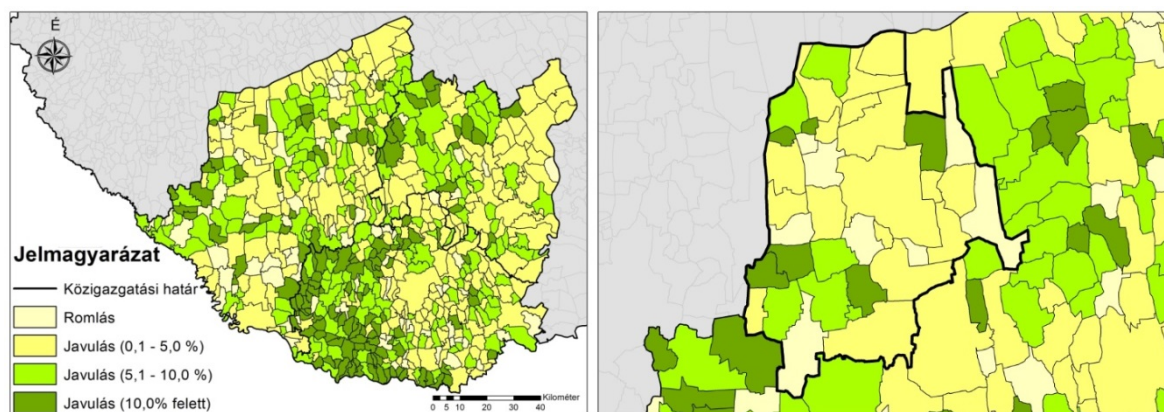
Az **eltartott** lakosság aránya 10 év alatt 4,6 százalékponttal csökkent. 2011-ben Marcaliban 2 400 eltartott személyt tartottak nyilván, amely a teljes lakosság 20%-át tette ki.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint 2014. év végén, Marcaliban 481 **nyilvántartott álláskereső** volt, amely a munkavállalási korú népesség 5,7%-át tette ki.

1.8-13. ábra: A nyilvántartott álláskeresők aránya a 15-64 éves korúakon belül (%), 2014. 12. 20-án
(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat)

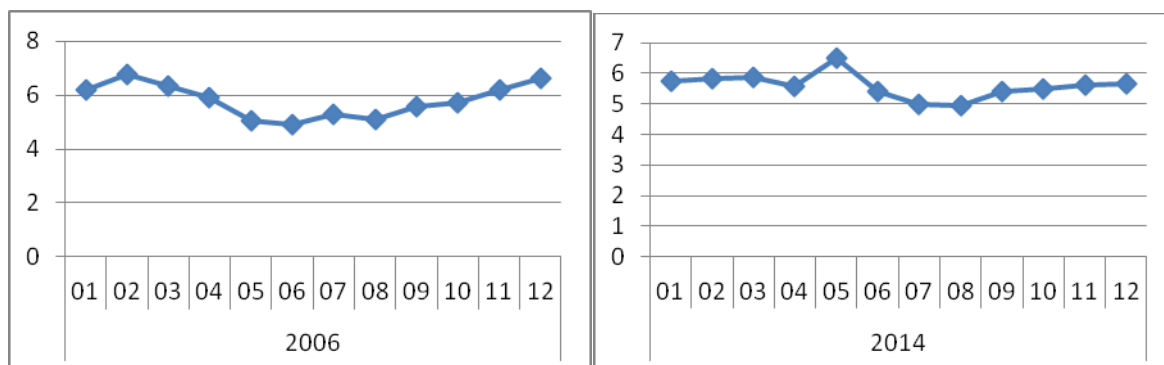
A város még mindig a kedvező foglalkoztatottságú települések közé tartozik a vizsgált térségben.

1.8-14. ábra: A nyilvántartott álláskereső arányának változása a 15-64 éves korúakon belül (%), 2009. 12. 20. és 2014. 12. 20. között
(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat)

Marcaliban a nyilvántartott álláskereső 19,5%-a (94 fő) **tartós munkanélkülinek** számít, vagyis több mint 365 napja nem rendelkezik állással. Ez az arány kedvezőbb a megyei átlagnál (24%).

A szezonális munkanélküliség problémát jelent a településen. A turistaszezon lerövidült: míg 2006-ban már februártól mérséklődött a munkanélküliség és szeptembertől kezdett újra növekedni 2014-ben csak júniustól mérséklődött és szintúgy növekedésnek indult szeptemberben, mint 2006-ban.

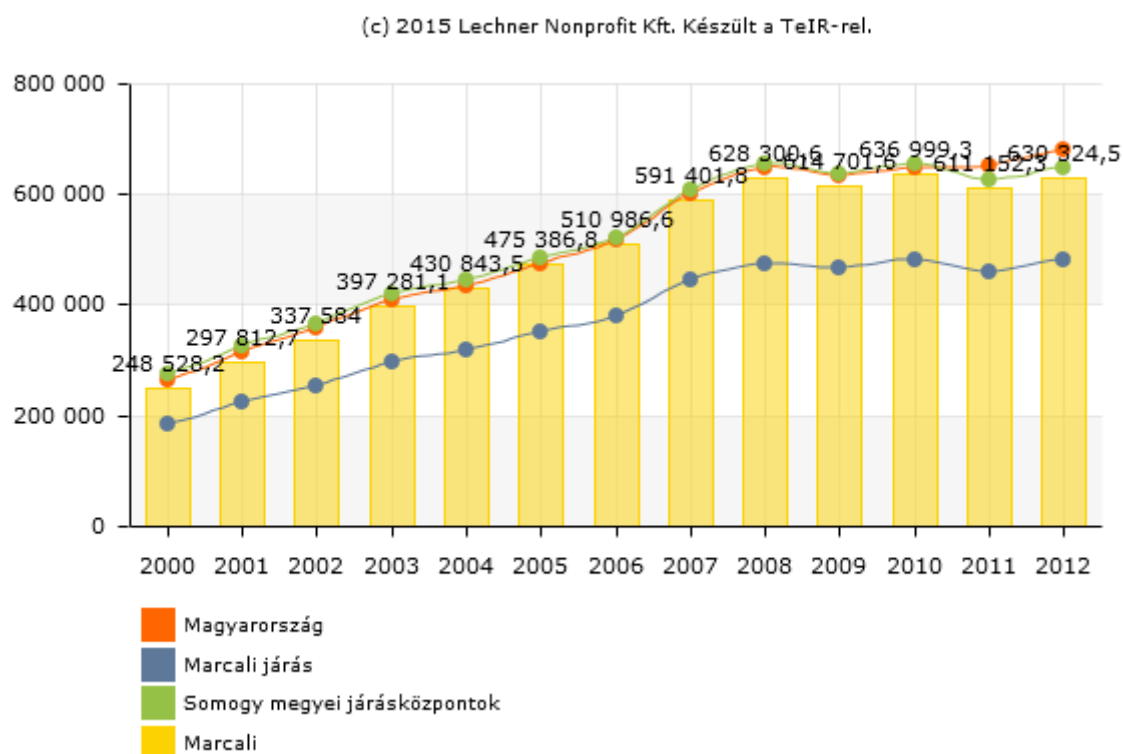
1.8-15. ábra: Szezonális munkanélküliség (%), 2006 és 2014 évben
(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat)

Marcaliban a 2011-es népszámlálási adatok alapján a teljes népesség 44%-a foglalkoztatott. Az NFSZ adatai alapján 2014. év végén a munkanélküliség 5,7%. 2001-hez képest a foglalkoztatottak teljes népességszámon belüli aránya és a munkanélküliség aránya is növekedett járástérési szinten. 2011-ben a munkanélküliek aránya járási szinten, a foglalkoztatottak aránya a járásközpontban magasabb.

2009 és 2014 között az NFSZ adatai alapján – a világban bekövetkezett pénzügyi-gazdasági hatások ellenére – a munkanélküliek aránya csökkent. Megyei szint alatt, országos átlag közelében volt a járásközponti munkanélküliek aránya 2014-ben. A város a kedvező foglalkoztatottságú települések közé tartozik a vizsgált térségben. Marcaliban a szezonális munkanélküliség problémát jelent, amelyet a szezon lerövidülése csak tovább súlyosbít.

1.8.1.6 Jövedelmi viszonyok

Marcaliban 2000 és 2012 között, ha nem is egyenletesen, de növekedett az egy lakosra jutó nettó jövedelem. A vizsgált időszakban az egy lakosra jutó nettó jövedelem jellemzően a megyei és országos szint alatt volt.

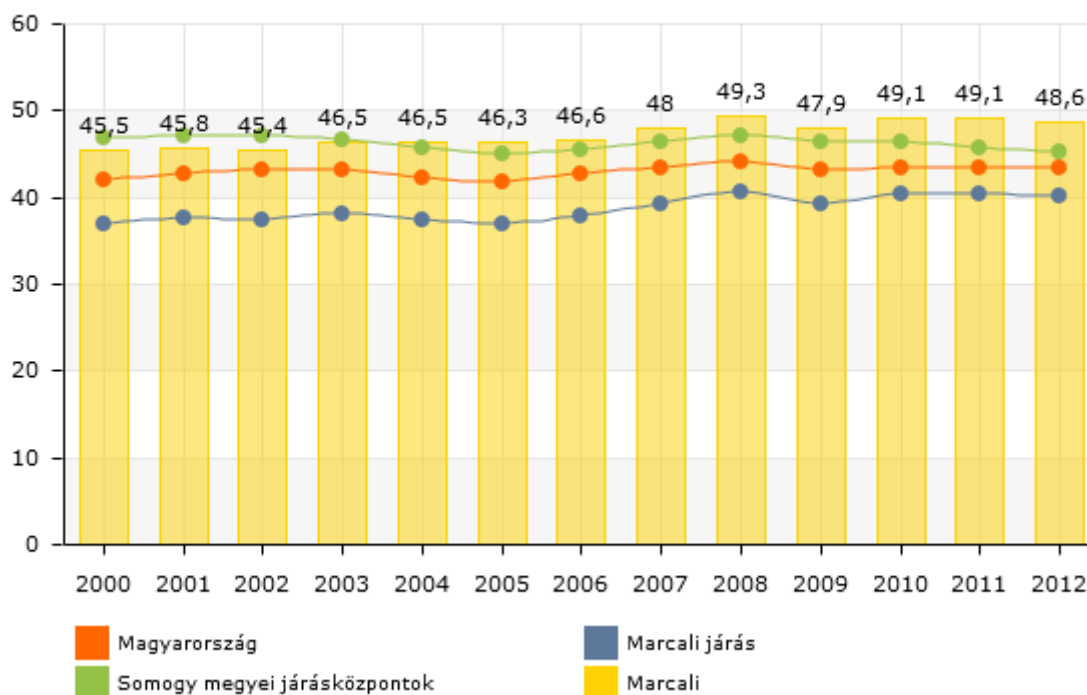

1.8-16. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2012, Ft
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A járás települései nem alkotnak homogén egységet: 2012-ben Marcaliban volt a legmagasabb az egy lakosra jutó belföldi jövedelem, míg Nemesdédén a marcali jövedelem negyede.

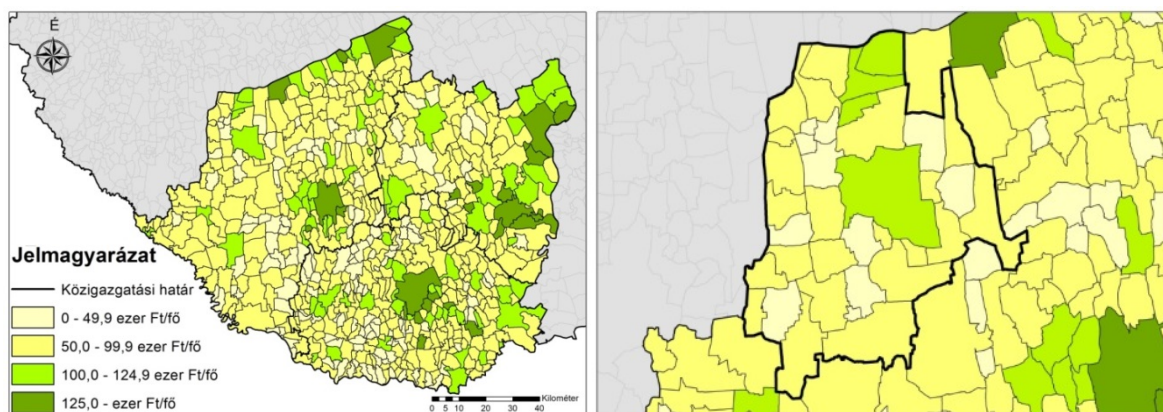
Növekedett a száz lakosra jutó adófizetők száma 2000-2012 között. A lakosok közel 49%-a fizet adót, mely az országos, megyei és járási aránynál is kedvezőbb.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

1.8-17. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma, fő
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Az egy lakosra jutó személyi jövedelemadó (SZJA) Marcaliban 2013-ban 114 ezer forint volt, ez közel 4%-kal alacsonyabb, mint 2007-ben, de ez részben a megváltozott adózási szabályokkal (pl. adókulcsok csökkenése) magyarázható. A városi lakosok által befizetett SZJA a járási érték 1,8-szerese, magasabb a megyei és országos értéknél is a megyei átlagot meghaladja, de az országos értéktől elmarad.

1.8-18. ábra: Egy állandó lakosra jutó befizetett személyi jövedelemadó (Ft), 2013
(Forrás: TeIR T-STAR adatbázis)

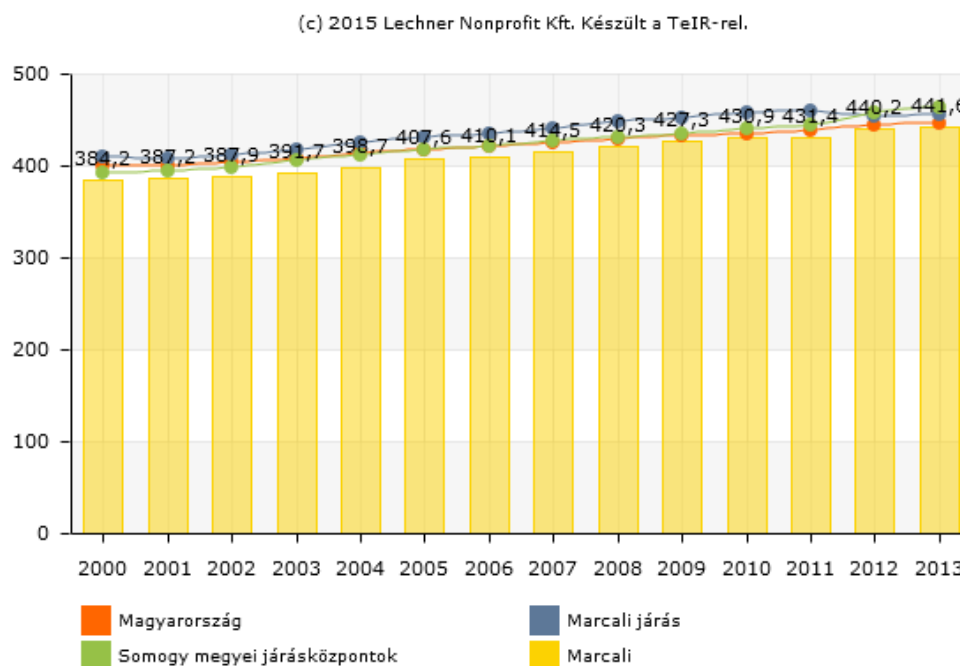
A jövedelmi viszonyok vizsgálatakor nem elégséges kizárólag a piacon szerzett jövedelmek alakulásának, valamint a jövedelemadónak a vizsgálata. A társadalom jelentős résznek számottevő bevételei származnak a különféle szociális ellátásokból.

Marcali 2013-as Helyi Esélyegyenlőségi Programja (HEP) szerint csökkent az álláskeresői segélyben részesülők száma 2008 és 2012 között. Az álláskeresőkön belül az álláskeresői járadékra jogosultak aránya évről évre csökkent. 2008 és 2012 között a rendszeres szociális segélyben 27%-kal, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma 34%-kal emelkedett.

Összességében elmondható, hogy Marcali járástárségi szinten a magas jövedelemkategóriájú települések sorába tartozik, azonban mind a megyei, mind az országos szinttől lemaradást mutat. 2008 és 2012 között, mind a rendszeres szociális segélyben részesülők száma mind foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma emelkedett. A település alacsony jövedelmű lakosságának életében a szociális segélyező rendszer meghatározó mértékű.

1.8.1.7 Életminőség

Marcaliban 2000 óta az országos átlagtól lemaradva, 10%-kal nőtt a **lakásállomány**, 2013-ban 5 165 db lakóingatlant tartottak nyilván a városban. A lakásszám a vizsgált időszakban, Somogy megyében közel 18%-kal míg járási szinten 16%-kal növekedett.

1.8-19. ábra: 1000 lakosra jutó lakások száma (db) 2000 és 2013 között Marcaliban és térségében
(Forrás: Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

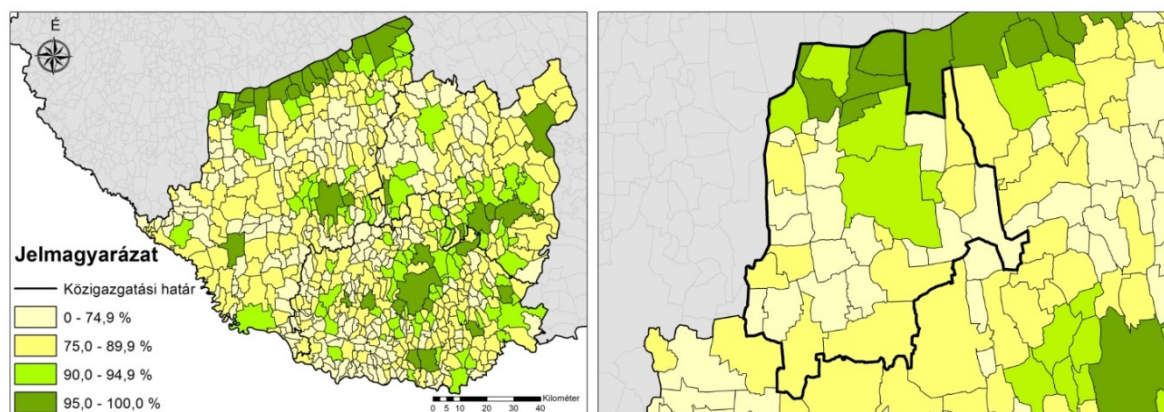
A lakásállomány alakulását a lakásépítések és –megszűnések egyenlege határozza meg. A **lakásépítési kedv** a járásban, bár váltakozó ütemmel, de élénk volt. A **lakásmegszűnések** üteme az elmúlt években csökkent.

Marcaliban, a 2011-es népszámlás alapján a lakásállomány 8%-a, mintegy 396 lakás **nem lakott**, amely kedvező értéknek számít a járási (17%) és országos arányhoz képest is (11%).

Mindezen folyamatok eredményeképpen a 100 lakott lakásra jutó lakók száma Marcaliban 2011-ben 242 fő volt, amellyel a megyei járásközpont városok sorában megelőzi Zamárdit, Nagyatádot,

Balatonföldvárt és Fonyódot, közepes **laksűrűségű** települések közé tartozik. A Marcali járás településein a lakóegységek kihasználtsága optimális, nem jellemző a zsúfoltság.

A lakások **komfortfokozata** meghaladja az országos és a megyei átlagot is. A lakások 94,7%-a komfortos és összkomfortos. A járási települések zömén a komfortos és összkomfortos lakások nem érik el a lakásállomány 90%-át.

1.8-20. ábra: Az összkomfortos és komfortos lakások együttes aránya (%), 2011
(Forrás: KSH Népszámlálás)

A **4 és több szobás** lakások aránya a városban 23,5%, amely az országos átlag felett van, és a lakások átlagos nagysága igen nagy.

A lakások 96%-a magánszemélyek birtokában van. Az önkormányzati tulajdonban álló lakások aránya ugyanakkor magasabb Somogy megye átlagánál.

Marcaliban a lakások **közműellátottsága** igen jó, országos átlag felett, szinte az összes lakás rendelkezik hálózati vízvezetékkel és a közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (89%) meghaladja az országos és megyei szintet is.

Marcali lakásállományának nagy része az 1960 és '80 között épült. A város lakásállománya azóta igen kiegyensúlyozottan alakult, a kétezres évek közepétől erősödött a lakásépítési hullám. A lakóegységek közül sok a négy vagy több szobás ingatlan, és a lakások felszereltsége, komfortfokozata is igen jó.

1.8.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Marcaliban az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások a település minden lakosa számára biztosítottak.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program alapján Marcaliban a két szegregált lakókörnyezetben kizárólag roma családok élnek, a Táncsics utca végén 35 fő, a Dózsa György utca végén 105 fő. A szegregáció esetükben is együtt jár a jövedelmi viszonyok és az életkörülmények lényeges egyenlőtlenségeivel. Az itt élő felnőttek körében magas a munkanélküliség, többen közfoglalkoztatásban dolgoznak, jövedelemszerzési lehetőséget legfeljebb alkalmi munkák vállalása jelenti a számukra. Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban a Táncsics utcai telepen 7 fő, míg a Dózsa György utcai szegregátumban 11 fő részesült 2013-ban. A telepen élő gyermekek száma 16, a szegregátumban 37 fő, kivétel nélkül

mindannyian halmozottan hátrányos helyzetűek, rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülnek, vagyis családjuk anyagi, jövedelmi helyzete rossznak mondható.

A közoktatási intézményekben nincs szegregáció. Az óvodákban, iskolákban az integráció, a segítségnyújtás határozza meg a pedagógiai munkát. A gondos gyermekvédelmi ellátásnak, a széles körű szociális háló védelmi rendszerének köszönhetően diszkriminációnak minősíthető panasz nem érkezett az önkormányzathoz.

Marcali Kistérségi Többcélú Társulás 2008-as Közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepciója és cselekvési terve bemutatja, hogy a nyári szezonra kiéleződő idegenforgalom befolyásolja a bűnügyi helyzetet is. A városban magas a vagyon elleni bűncselekmények aránya.

Ahogy a HEP írja: az erőszakos magatartás megfigyelhető a közös háztartásban élők között, illetve olyan eset is volt, mikor a volt házastárssal, élettárssal szemben alkalmaznak agresszív, erőszakos magatartást. A sértettek az esetek túlnyomó részében nem kívánnak feljelentést tenni férjük, élettársuk ellen, mivel az esetek nagy részében egyfajta „együttélési kényszer” is fennáll.

Különböző médiákon megjelent hírek alapján a városban kihívás mind a droghasználattal és terjesztéssel szembeni megküzdés. A Kábítószer Egyeztető Fórumok honlapja alapján Somogy megyében kizárólag a megyeszékhelyen működik fórum: Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata - Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF).

A Városi Rendőrség tevékenysége a drog prevenció területén rendkívül fontos feladat a jövőben. A 2014. évi Civil Nap rendezvényen a rendőrök, tűzoltók, a műszaki katonák életébe pillanthattak be az érdeklődők. A Marcali Rendőrkapitányság rendőreinek közreműködésével ujjlenyomatolás, kipróbálható elektromos alkoholszonda, kresz-totó, drog-teszt, részeg-szemüveg, a Korzó előtti szabadtéren pedig nyomkövető kutyás bemutató várta az érdeklődőket.

1.8.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Marcali város 2008-as kulturális stratégiája, „Kulturális Korzó” a város műemlékei, turisztikai látnivalói, nevezetességei között a következőket nevezi meg:

- Széchenyi Park (Arborétum jellegű kórházpark) és jelenleg a városi kórháznak otthont adó Széchenyi-kastély;
- Szakrális, vallási helyei: Szent Ányos templom (gótikus stílusban épült római katolikus templom), Marcali-Gombai barokk templom, Boldog Gizella templom, Szent Vendel templom, Szent Orbán kápolna;
- Parkok: Európa Park (az egykori akkumulátorgyár, valamint a volt belső laktanya helyén létrehozott új, belső park), Béke park
- Marcali Városi Fürdő és Szabadidő Központ.

Az 1991-ben védetté nyilvánított Boronka-melléki Tájvédelmi körzet részben Marcali területén található, számos védett fajjal.

A város számos rendezvénynek ad otthont, Csak 2014-ben több mint száz városi rendezvényt szerveztek a lakosok és a városba látogatók számára. **Kiemelkedő városi rendezvények 2014-ben:**

- Marcali napok;
- Civil Szervezetek napja;
- Somogy Megyei Zeneiskolák Kamarazenei Találkozója;
- Fogathajtó Derby (Marcali, Lók-pusztá);
- Mountain Bike verseny;
- Künzelsai zeneiskola, valamint a Marcali Városi zeneiskola közös hangversenye;
- Hősök napja;
- Nemzeti Nyugdíjas Találkozó;
- Fürdő Szezonnyitó;
- Nemzeti összetartozás napja;
- Szent Iván éjszakája (a Marcali Korzó, Múzeum, Könyvtár közös rendezvénye, kétnapos programsorozat);
- Megemlékezés az I. világháborúban elesett hősekről, áldozatokról (Az I. világháború kitörésének centenáriuma-hoz kapcsolódó megemlékezés);
- hagyományos nemzeti ünnepekhez kapcsolódó megemlékezések.

Évente legalább egy alkalommal – maradványösszeg esetén több alkalommal – az önkormányzat illetékes bizottságai pályázati felhívást tesznek közzé. A pályázók körébe tartoznak a civil szervezetek is. 2014-ben közművelődési céltámogatási pályázatra, sportpályázatra, egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi céltámogatási pályázatra jelentkezhetek a civil szervezetek. A civil szervezetek rendszeresen tartanak nyílt napokat, összejöveteleket a városban – ebben a Kulturális Központ segíti őket, például szervező munkával, terem biztosításával.

Marcali legjelentősebb civil szervezetei:

- **Kulturális tevékenység, hagyományőrzés:** „Múzeum” Alapítvány, Baglas Fundamentum Egyesület, Baglas Néptánc Egyesület, Boronkai Hagyományőrző és Íjász Egyesület, Calympe Énekegyüttes, Calypso Kórus, , Marcali és Környéke Hagyományőrző Ipartestület
- **Oktatás, nevelés:** „A Zenélő Gyermekekért” Alapítvány, Marcali Noszlopy Gáspár Alapítvány, Mikszáth Alapítvány Marcali, NAPSUGÁR Alapítvány, Szakképzési Alapítvány a Marcali Szakképző Iskola támogatására, A Holnap Fiataljaiért Egyesület, Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola Diáksport Egyesület, Noszlopy Gáspár Diáksport Egyesület, Pedagógiai Szakszolgálatok Országos Egyesülete, Szivárvány Közalapítvány, Tulipán Közalapítvány, Marcali Város Óvodáiért Közalapítvány
- **Állatvédelem, környezetvédelem:** „Assisi Szent Ferenc” A Hontalanná Vált Állatokért Alapítvány
- **Közügyek, érdekképviselő:** Marcali Városért Alapítvány, Kézen fogva Marcaliért Egyesület, Marcali az Otthonunk Egyesület, Marcali és Térsége Területfejlesztési Egyesület, Polgári Marcaliért Egyesület, Tűzvédelem Közalapítvány, Marcali Mentők Közalapítvány, „KIWANIS” Női Klub Marcali - Humanitárius és Karitatív Egyesület
- **Szociális terület, egészségügy:** „Egerszegi” Alapítvány, „Ezüstkapocs Közhasznú Alapítvány”, Álomvilág Közhasznú Alapítvány, Hét-szín-tér Alapítvány, Hétszínvirág Alapítvány, MEGBÉKÉLÉS Szociális Otthon Alapítvány, Őszinte Mosoly Közhasznú Alapítvány, Marcali Asztma és Allergia Club, Új Út Európához Egyesület, „Együtt a Holnapért” Közalapítvány, Családokért Közalapítvány, Zita Királyné Közalapítvány, Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja

- **Vallás:** Marcali Evangélikus Református Templom Építéséért Alapítvány, Marcali Ifjúsági Katolikus Szövetség
- **Nyugdíjasok:** „HONVÉD NYUGÁLLOMÁNYUAK KLUBJA”, „Szivárvány” Városi Nyugdíjas Egyesület Marcali, Nyugdíjasok Boronkai Egyesülete
- **Szabadidő:** Marcali és Környéke Motoros Egyesület, Marcali és Vidéke Horgászegyesület, Marcali Veterán Jármű Klub
- **Turizmus:** Marcali Turisztikai Egyesület, Marcali-hát Borút Egyesület, Marcali Fürdőért Közalapítvány, Marcali-Boronkai Hagyományőrző és Turisztikai Egyesület

Fontos kiemelni a Marcaliban működő katolikus és protestáns egyházaknak a város életében betöltött fontos szerepét is. A városban működik **Református Lelkeszi Hivatal**, **Krisztus Szeretete Egyház - Jehova Tanúi Gyülekezet** valamint **Római Katolikus Plébániahivatal** is.

1.9 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.9.1 Humán közszolgáltatások

Marcali és térségében lakók életminőségét jelentős mértékben meghatározza az elérhető humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport, stb.) elérhetősége és azok minősége.

1.9.1.1 Oktatás

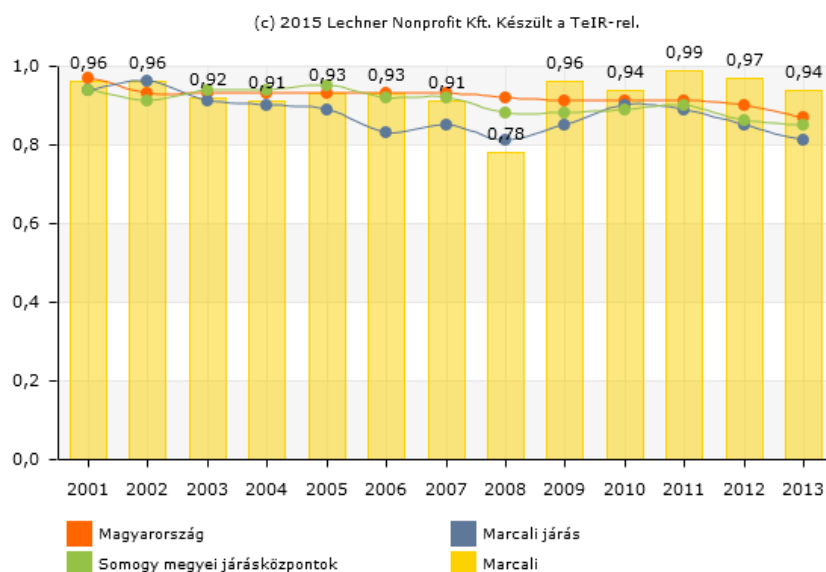
Marcaliban és térségében valós igényekre reagáló, különböző célcsoportok szükségleteit figyelembevevő oktatási- nevelési intézményrendszer működik. 2007-2013-as időtávra szól a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás Közoktatás Fejlesztési Terve. 2008-as Marcali Kistérségi Többcélú Társulás Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Programja.

Óvodai feladatellátás

Marcali Város Önkormányzata kötelező feladatként látja el a 3-6 éves korú gyermekek **óvodai ellátását**. Az óvodai ellátás a **Marcali Óvodai Központ feladata**, amelyhez a Posta Közi Óvoda (Tündérliget Óvoda), Park Utcai Óvoda (Mesepark Óvoda), Katona J. Utcai Óvoda (Bóbita Óvoda) és a Táncsics Mihály Utcai Óvoda (Gombácska Óvoda) tartozik. Az óvodai **feladatellátási helyek** száma tehát **4**. A Marcali Óvodai Központ tagintézménye a Napközi Otthonos Óvoda (Nemesvid), Csillagvirág Művészeti Modellóvoda (Balatonmáriaifürdő) és a Szedervirág Óvoda (Sávoly) is.

Marcaliban az évezred első éveiben valamivel magasabb volt az óvodai férőhelyek száma, a csökkenés mögött a gyermeklétszám mérséklése áll. 2009 óta az óvodai férőhelyek száma nem változott (jelenleg 420 fő).

2001-től alapvetően kedvező az óvodák kapacitásainak kihasználtsága. 2013-ban az óvodai kapacitások 94%-a volt kihasználva.

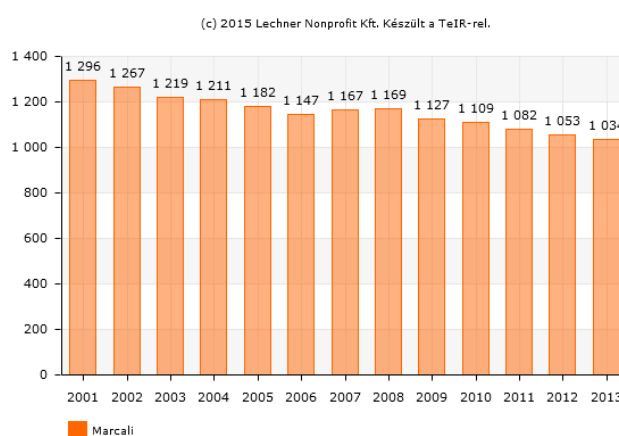
1.9-1. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma 2001-2013
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Általános iskolai feladatellátás

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Marcali Tankerületébe Balatonkeresztúr, Mesztegnyő, Kéthely, Balatonszentgyörgy, Böhönye, Sávoly, Vése, Somogysámsón, Pusztakovácsi és Marcali települések köznevelési intézményei tartoznak.

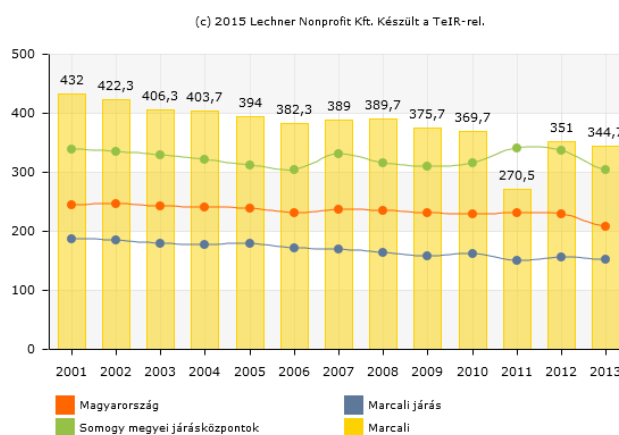
Az általános iskolai feladatellátási helyek száma 3. A KLIK fenntartásába tartozó **általános iskolák** a Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola és Mikszáth Kálmán Utcai Iskolája valamint a Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Kollégium Hétszínvirág Tagintézménye.

Marcaliban 2001 és 2013 között az általános iskolai tanulók száma jelentősen, megközelítőleg 25%-kal csökkent.

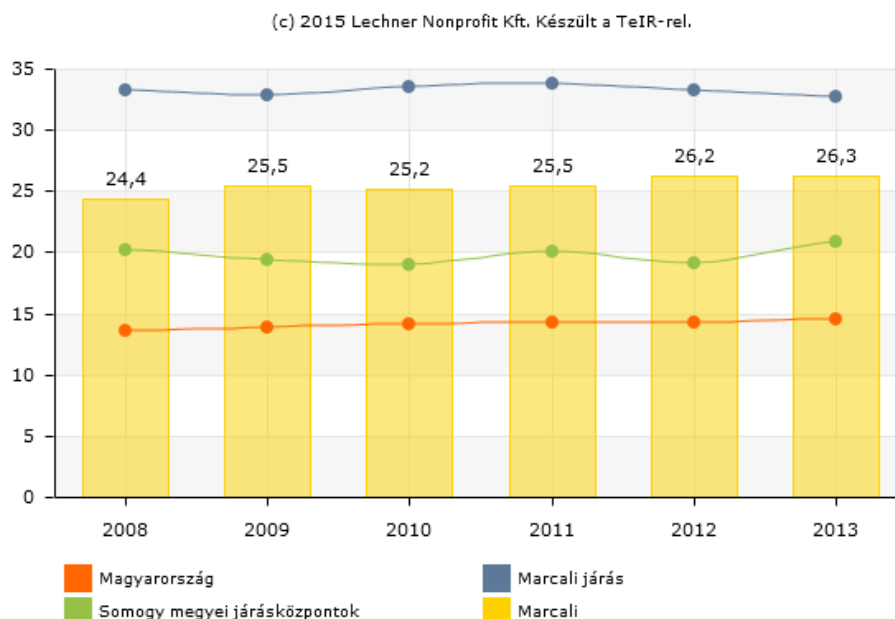
1.9-2. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) Marcaliban (fő), 2001-2013
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

2001-től az általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma a tanulók számának csökkenésével párhuzamosan csökkent, de számottevően meghaladja az országos, megyei és járási átlagot is.

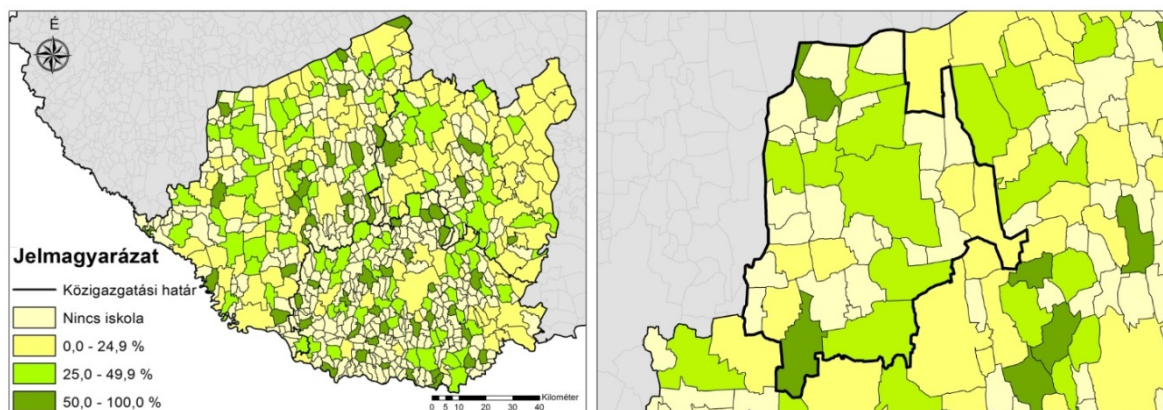
1.9-3. ábra: Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő), 2001-2013
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

2008 és 2013 között alapvetően növekedett a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya. Járási és városi szinten is jelentősen magasabb a bejáró általános iskolai tanulók aránya országos, megyei és települési szinthez képest is.

1.9-4. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%), 2008-2013
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya kimagasló Vésén (67%), Balatonszentgyörgyön (54,7%) és Balatonkeresztúron (48,5%)

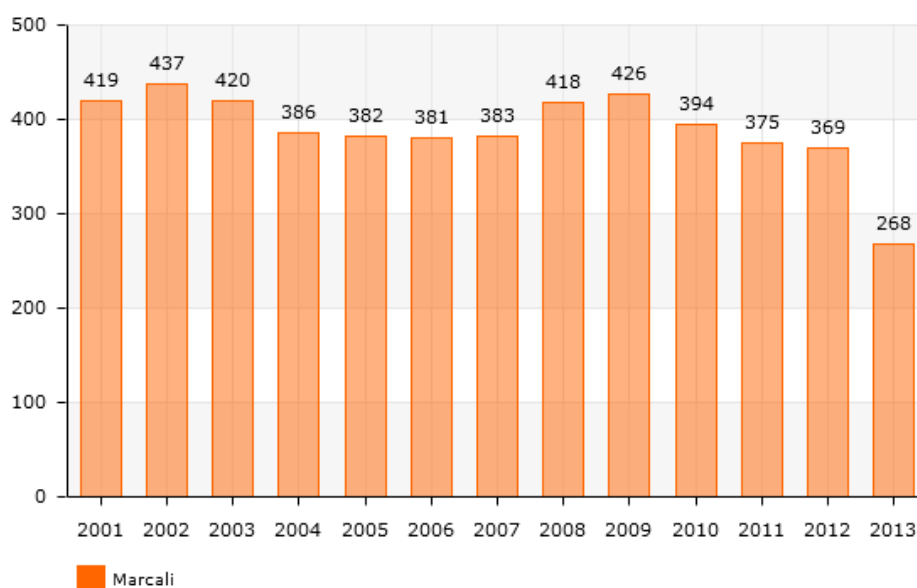
1.9-5. ábra: Az általános iskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

Középfokú oktatás

A Középfokú oktatás feladatellátás helyeinek száma **2**. A KLIK fenntartásában van a Marcali Berzsényi Dániel Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium és a Marcali Szakképző Iskola is.

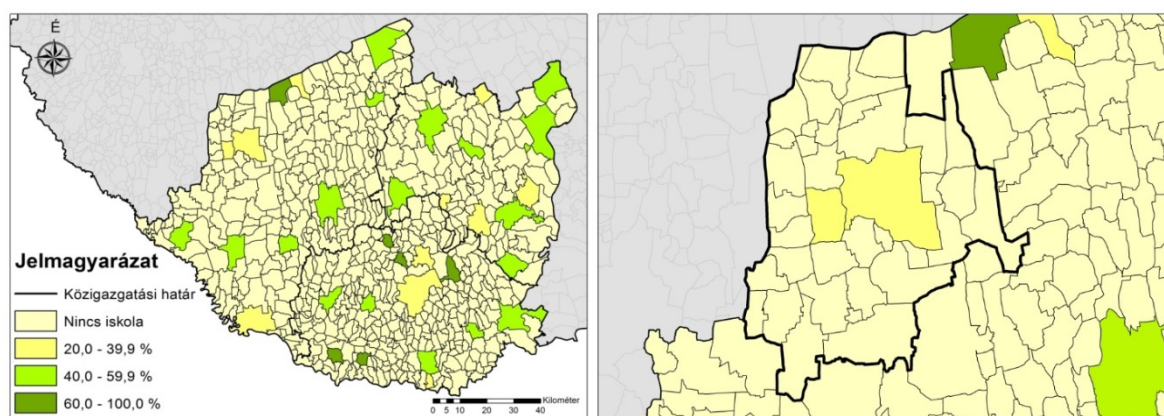
Marcaliban a 2000-es évtized első felében erősen váltakozott a nappali tagozatos középiskolai tanulók száma, 2009-től viszont fokozatosan és intenzíven csökken.

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

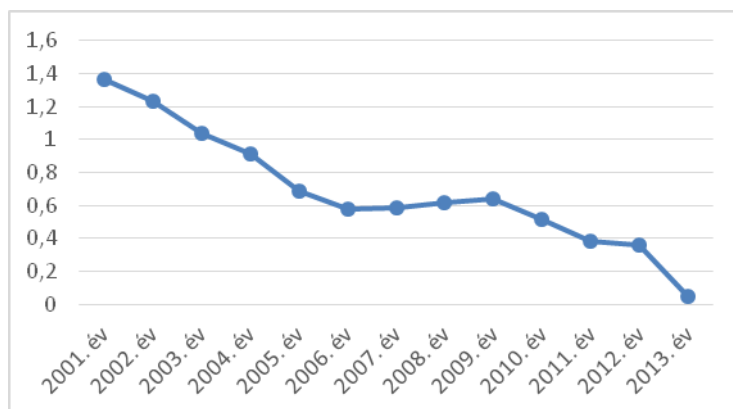
1.9-6. ábra: Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat-, nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) Marcaliban (fő), 2001-2013
(Forrás: Lechner Nonprofit Kft.)

Járási szinten, Marcaliban és Somogyzsitfán biztosított középfokú oktatás.

1.9-7. ábra: A középiskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

A középfokú oktatás intézménytípusai közötti megoszlás számottevően változott 2001-2013 között. 2005-től folyamatosan csökken a szakközépiskolában tanuló gyermekek száma.

1.9-8. ábra: Szakközépiskolai tanulók száma a gimnáziumi tanulók számának %-ban Marcaliban, 2001-2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

Hátrányos helyzetű gyermekek

A 2014/2015-ös tanévben az óvodai gyermekek 1%-tartozik a sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI) csoportjába. Alapfokú oktatásnál a Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskolába, középfokú oktatásnál a Marcali Szakképző Iskolában magasabb az SNI tanulók aránya. A Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Kollégium Hétszínvirág Tagintézményében gyermekek többsége az az SNI tanuló.

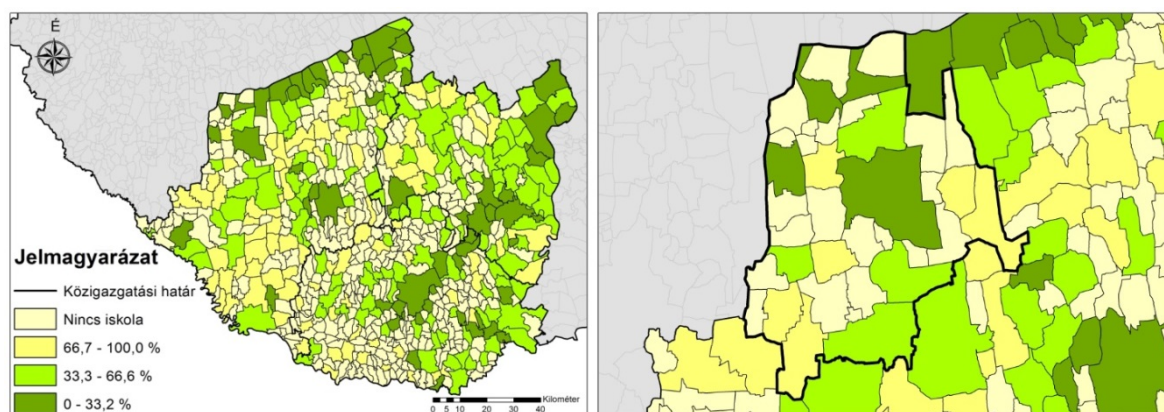
1.9-1. táblázat: sajátos nevelési igényű gyermekek Marcaliban, 2014/2015 tanév
(Forrás: Önkormányzat)

Köznevelési Intézmény neve	Tanulói létszám	ebből ellátási körzeten kívüli	SNI, fő	SNI (%)
Marcali Óvodai Központ (csak marcali intézmények)	305	18	3	1%
Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola	554	166	22	4%
Marcali Noszlopy G Általános és AMI Mikszáth Kálmán Utcai Iskolája	420	49	7	1,7%
Marcali Berzsényi Dániel gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium	251	-	5	2%
Marcali Szakképző Iskola	237	-	31	13%
Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Kollégium Hétszínvirág Tagintézménye	49	-	47	96%

A 2013-as HEP alapján Marcali közigazgatási határán belül található **óvodákban** összesen 90 hátrányos helyzetű (HH) gyermek van, ez a beíratott gyermekek 26,1%-át jelenti, 6,93%-uk pedig halmozottan hátrányos helyzetű (HHH). A Marcaliban működő óvodák közül kettőben 30% feletti a hátrányos helyzetűek aránya (Tündérliget és Gombácska óvoda). A nemesvidi és balatonmáriafürdői tagóvodákban együttesen 42,3% a HH-s, 17,9%-os a HHH-s gyerekek aránya. Beavatkozás szükséges a HH/HHH arány kiegyenlítése érdekében az **általános iskoláknál**. A Noszlopy iskolába nagyobb arányban járnak hátrányos helyzetű illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók -29%- mint a Mikszáth iskolába – 9%. A sajátos nevelési igényű gyerekek oktatása ezen intézményekben integráltan történik. A Hétszínvirág Intézményben a tanuló 16 marcali gyermek közül 12 fő HH-s vagy HHH-s. A **középfokú iskolák** között jelentős különbség van a Berzsényi Gimnázium, ill. a Széchenyi

Szakközépiskola (Somogyzsitfa) és a Szakképző Intézet adatai között. A Berzsényi Gimnáziumban a hátrányos helyzetűek aránya 4,3 %, az SNI-sek aránya 1,6 %. Ugyanezek az arányok a másik két intézményben: 31,3 % és 7,8 % Széchenyi, 17 % és 10,5% Szakképző. A sajátos nevelésű igényű gyermekek oktatása mindegyik intézményben integráltan történik.

2013-ban járási szinten, Balatonszentgyörgyön, Balatonkeresztúron, Sávolyon és Marcaliban volt a legmagasabb a hátrányos általános iskolai tanulók aránya a nappali tanulók számából.

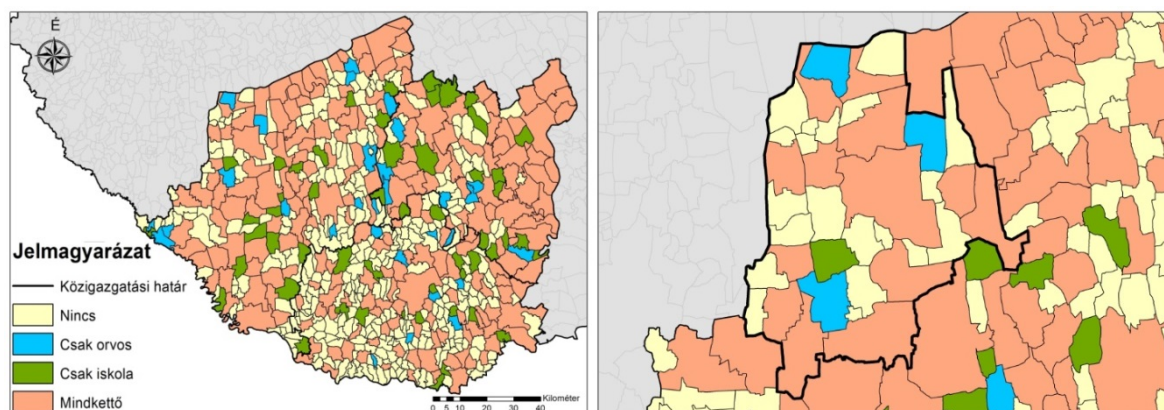
1.9-9. ábra: A hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali tanulókból (%), 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

1.9.1.2 Egészségügy

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik: a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról, védőnői ellátásról és az iskola-egészségügyi ellátásról. A városban élők **alapszintű egészségügyi ellátását** öt háziiorvosi, és két gyermekorvosi körzet biztosítja. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés a városban élők számára egyenlő, míg a külterületi csatolt városrészekben élők számára a távolság, és a közlekedés nehezítettsége miatt körülményes. A városrészekben az önkormányzat **rendelőt** biztosít, melyet a lakosság igénybe vehet. A városban a lakosság orvosi egészségügyi alapellátását a területi ellátási kötelezettséget vállaló 5 felnőtt 2 gyermek háziorvos, 3 vegyes és 1 ifjúsági fogorvos végzi. Az egészségügyi ellátás a szolgáltatóknál vállalkozási formában történik területi ellátási kötelezettséggel, az önkormányzattal kötött szerződésben foglaltak alapján.

Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott **Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ** személyes gondoskodást nyújtó felnőtt- és gyermekvédelmi, valamint egyes egészségügyi alapfeladatokat ellátó integrált szociális és egészségügyi intézmény. Az alapellátási ügyek munkaidőn kívüli ellátását, a Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott intézményen keresztül működtetett Központi Ügyelettel biztosítja, közreműködő orvosok, és ápolók részvételével. A védőnői ellátás 4 területi védőnői, 2 iskola-egészségügyi ellátással biztosított. A védőnői szolgálat elérhetőségét a terület nagysága, a védőnői tanácsadó városközponti elhelyezkedése nehezíti, de a védőnők, ellátási területükön élőket az otthonukban is felkeresik, és biztosítják az információkhoz, ellátáshoz való hozzáférés lehetőségét. Marcaliban fogászati ügyelet nincs, ami komoly problémát jelent a térség betegei számára, mivel így Kaposvárra kell utazniuk rendelési időn kívül. A városban az elmúlt években az országos trendtől eltérően, növekedett a betöltött védőnői álláshelyek száma.

Marcali egészségügyi ellátásában továbbá meghatározó szerepet tölt be a **Városi Kórház**. 2013. január 31-ével Marcali Kórház, mint önálló költségvetési intézmény megszűnt, és a Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató Kórházba integrálódott.

1.9-10. ábra: Általános iskola és házi orvos megléte a településen, 2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

A Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ üzemeltetésében, a városban bölcsőde működik, amely járási szinten biztosítja az ellátást. A bölcsőde 52 férőhelyet biztosít. Az évezred első évtizedében a férőhelyek kihasználtságára, bár erősen ingadozó jelleggel alapvetően a túlhasználat volt jellemző, azonban 2011-től stabilizálódott a helyzet.

1.9.1.3 Szociális ellátás

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése alapján a legalább 2000 lakosú települési önkormányzat, illetve a megyei önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít¹. Marcaliban ma a következő ellátási formák biztosítottak:

- szociális alapszolgáltatások keretében: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások (közösségi pszichiátria ellátás), támogató szolgáltatás, nappali ellátás (Idősek Klubja I-II.);
- szakosított ellátások: Idősek Otthona és Gondozóháza;
- továbbá gyermekjóléti, egészségügyi alapellátások.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális alap-, és szakosított szolgáltatásokat a Társulás keretében fenntartott, egy többszörösen integrált szociális és egészségügyi intézményén, a Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központon (SZESZK), és egy civil szervezeten, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat a Gondviselés Házán keresztül (fogyatékos személyek nappali ellátása és támogató szolgáltatás) biztosítja. A SZESZK az Idősek Otthona és Gondozóházában átmeneti jelleggel, határozott időre 18. életévüket betöltött, önmagukról betegségük miatt vagy más okból gondoskodni időlegesen nem tudó személyeket is ellátnak.

¹ Somogy Megye Szociális Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata 2010.

Dr. Sütő László Polgármester ciklusprogramjában (2015. január 9.) kifejezi, hogy a gyermekétkeztetés megoldott a városban, azonban a konyhák felújításra szorulnak, mely megtörténte jelentősen javíthatná a minőséget, a költséghatékonyságot és akár a szolgáltatást is bővíthetné. Felmerülhet a Gyermekélelmezési Központ privatizációja is.

A városban és környékén a fogyatékkal élők foglalkoztatását segítő, vagy őket foglalkoztató szervezet a Fővárosi Önkormányzat Értelmi Fogyatékosok Otthona, Marcali szomszédos településén, Kéthelyen. Az intézményben fejlesztő – felkészítő foglalkoztatás keretén belül lehetőséget ad az ellátott személy számára munkafolyamat betanítására, önálló munkavégző képesség kialakítására, helyreállítására, fejlesztésére. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja tervezi fogyatékossgal élők foglalkoztatásának biztosítását. A városban több nagyvállalat is foglalkoztat megváltozott munkaképességű személyeket, így például a ZIEHL-ABEGG Kft., Industrie Elektrik Kft., Tesco.

Marcaliban a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Marcali Csoportja 1991 szeptembere óta működik. Az integrált intézmény 2008. január 1-től nyújt segítséget az arra rászorulóknak. Jelenleg két szolgáltatást és fejlesztő iskolai ellátást biztosít. Intézményükhöz a Marcali, a Marcali Kistérség és a Pogányvölgye kistérség segítségével élői fordulhatnak a szolgálathoz. Céljuk a szolgáltatást igénybevevők fizikai, szellemi, mentális állapotukból származó társadalmi hátrányuk csökkentése, életminőségük javulása. Fontos szempontjuk a családok tehermentesítése, a munkához való hozzájutás feltételének megteremtése, a családi kötelek ápolása, megtartása mellett. Mindezek mellett a munkahelyteremtést, valamint a befogadó környezete fogyatékossgal szembeni előítéleteinek a mindennapi életben történő jó példákkal való leküzdését eredményezi. Az integrált intézményben különböző fogyatékkal élő embereket látnak el, továbbá olyan súlyosan halmozottan sérült gyermekek, fiatalok iskolai fejlesztését is végzik, akik a közoktatási rendszer más intézményeiből kiszorultak. A fogyatékkal élők nappali ellátásában jelenleg a Máltai Szeretetszolgálat veszi ki a legnagyobb részt. Az ellátottak száma minden évben harmincon felüli. A civil kezdeményezés(ek) ugyanakkor támogatásra szorulnak.

1.9.1.4 Kultúra

A város művelődési és kulturális programjainak központjai a **Művelődési Központ**, a **Berzsenyi Dániel Városi Könyvtár**, a **Marcali Városi Fürdő és Szabadidőközpont**, valamint a **Sportcsarnok**. A településen különféle programok folyamatos megrendezése biztosítja a lakosok számára a tartalmas és hasznos időtöltési, kapcsolódási lehetőséget.

A város üzemeltetésében álló **Berzsenyi Dániel Városi Könyvtár** Marcali és vonzáskörzetének települései (Könyvtári Szolgáltatási Rendszer keretei között könyvtárellátási szolgáltatási szerződést kötött települések) számára biztosít művelődési lehetőséget.

Szintén a város üzemeltetésében álló Marcali Múzeum az ország egész területéről fogad, belföldi és külföldi látogatókat. A Múzeum gyűjtőterületéhez Balatonberény, Balatonkeresztúr, Balatonmárfürdő, Balatonszentgyörgy, Balatonújlak, Böhönye, Buzsák, Csákány, Csömend, Főnyed, Gadány, Hollád, Hosszúvíz, Kelevíz, Kéthely, Libickozma, Marcali, Mesztegnyő, Nagyszakácsi, Nemesdéd, Nemeskislalud, Nemesvid, Nikla, Pusztakovácsi, Sávoly, Somogyfajsz, Somogysámson, Somogysimonyi, Somogyszentpál, Somogyzsitfa, Szegerdő, Szenyér, Szőkedencs, Tapsony, Táská, Tikos, Varásló, Vése és Vörs települések tartoznak.

A városi üzemeltetésű **Marcali Városi Kulturális Központ** célja a helyi közművelődési és művészeti tevékenység támogatása, a közművelődési és művészeti tevékenységek folyamatos megvalósíthatósága érdekében közösségi színtér és közművelődési intézmény biztosítása; illetőleg a lakosság önszerveződő közösségei tevékenységének támogatása, e közösségekkel történő együttműködés. A helyi közművelődési tevékenység támogatásának keretében a költségvetési szerv feladata továbbá:

- az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek megteremtése;
- a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása;
- az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása;
- az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatása;
- a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése;
- a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése;
- a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása.

A Központ részt vesz az információs társadalom és az e-kultúra fejlesztésében, terjesztésében, illetőleg az e-Ügyintézással kapcsolatos feladatok ellátásában is. Tevékenysége Marcali város közigazgatási területét fedi le.

2011-től növekszik a városi múzeumi látogatások száma.

A város kiemelt kulturális egyesületei közé azok tartoznak, amelyek a városban kiemelkedően aktívan vesznek részt. A költségvetésből külön támogatást kapnak a következő szervezetek: Calpso Kórus, Marcali Bajtársi Egyesület Dalárdája, Baglas Fundamentum Egyesület, Baglas Néptánc Egyesület, Balaton M&K Fúvózenekar, Marcato Ütőegyüttes.

Részben Marcali területén található a Boronka-melléki Tájvédelmi körzet, amely 1991-ben védetté nyilvánítottak. A Tájvédelmi Körzet, amelynek területe 8232,3 hektár, melyből 499 ha fokozottan védett, a Dunántúli dombvidék nagy tájának a nyugati felében a Belső-Somogy középtájon helyezkedik el. A Tájvédelmi Körzet legjellemzőbb tájképi elemei a vízfolyások felduzzasztásával létesített halastavak láncolata, amelyeket üde erdők szegélyeznek. Területén eddig közel 50 védett növényfajt mutattak ki (pl. békaliliom, fehér tündérrózsa, sárga sásliliom, kakasmandikó, szubmontán bükkösök). A bükkösökből ez idáig 15 védett növényfajt került elő, de még a védett fajoknál is nagyobb természeti értéket képvisel e homoki bükkös társulás, mely egy régebbi flóra- és vegetációtörténeti kor emlékének tekinthető. Az Országos kéktúra útvonala, valamint a Mesztegnyőről induló, egykori gazdasági vasút a terület felfedezésének legnépszerűbb módja. Védetté nyilvánítva: 9/1991. (IV.26.) KTM r.

A városi művészeti oktatás a két telephellyel működő Marcali Általános és Alapfokú Művészeti Iskolában biztosított.

Dr. Sütő László Polgármester ciklusprogramjában (2015. január 9.) kifejti, hogy a város testvérvárosi kapcsolatot tart a német a Künzelsau és az erdélyi Maroshévíz városokkal. Künzelsauban nyáron kéthetes táborban vehetnek részt a középiskolások. A város Morrovalle és Medulin várossal is kapcsolatot ápol, egy-egy kiemelt rendezvényhez kapcsolódóan. A Lengyelországi Krotoszyn járással a Marcali járás kapcsolata sokrétű, melyben a város kulturális egyesületei is aktív szerepet játszanak.

A város gazdag civil szervezeti körrel rendelkezik, amelyek különböző programokat rendeznek változatos céllal. A városban működik a **Baptista Szeretetszolgálat Imre Sándor Szeretetszínház**, mely az integráció jegyében fogyatékkal élő és egészséges felnőttekkel, fiatalokkal, gyermekekkel állítja színre darabjait. A Szemem Fénye Alapítvány 2013-ban országos, jótékony célú adománygyűjtést szervezett, **Öltözz pirosba -mutasd ki a szereteted** elnevezéssel, Magyarország első gyermekhospice házának, a pécsi Dóri Háznak, amelyhez a Kulturális Központ kezdeményezésére a Kiwanis Női Klub, a Marcali Múzeum, valamint az Imre Sándor Szeretetszínház közreműködésével 2013-ban Marcali is csatlakozott. 2013-ban először, civil kezdeményezésre karolta fel, **A jövőd a kezében - központban az EGÉSZ-SÉG** elnevezésű rendezvényt a Marcali Kulturális Központ. A marcali Kulturális Központ kezdeményezésére, a Marcali Bajtársi Egyesület és a Honvéd Nyugállományúak Klubjának társszervezésében 2013-ban első alkalommal volt **Civil Nap** a Kulturális Korzóban. Évente kerül megrendezésre **Marcali – Lókpusztán a Fogathajtó Derby** a Marcali Turisztikai Egyesület és a Lovas szakosztály rendezésében. 2014-ben a Turisztikai Egyesület szervezte a **Borforraló fesztivált**, szervezőként részt vett a **Szüret Napok** program megvalósításában, és szervezte a **Marcali Városi Fürdő és Szabadidő Központ Szezonnyitó** rendezvényét. 2014-ben Marcaliban került sor a **15. Nemzetközi Nyugdíjas Klub** találkozóra a Honvéd Nyugállományúak Klubja szervezésében. Szintén Civil kezdeményezés volt **Szívünk Világnapja** egész napos programsorozat a Szívbetegünkért Közalapítvány szervezésében.

Roma Nemzetiségi Önkormányzat évente megrendezi a Roma-napot májusban. A rendezvény során előadásokat tartanak, amatőr együtteseknek biztosítanak fellépési lehetőséget, tradicionális ételeket főznek és este bált tartanak.

Marcaliban számos szálláshely várja az odalátogatókat (Kék Hold Hotel***, Hotel Canada**, Berzsenyi Dániel Gimnázium és Szakközépiskola – Panzió). Éttermi vendéglátó és szálláshely-szolgáltató hely egyaránt a Lóki Csárda és a Helvécia Étterem. A vendégházak és apartmanok száma 13. Összesen 116 fős befogadó képességgel. Ezen kívül további 9 magánszállásadó van, összesen 42 fős befogadóképességgel. Városi vendéglátóegységek a Forgách Pince Étterem, Lóki Csárda, Korona Vendéglő, Mézes Mackó Cukrászda és Vendéglő, Mester Cukrászda, Kávézó és Étterem.

Marcaliban a kultúra mozgatórugója a városi üzemeltetésű Marcali Városi Kulturális Központ és Marcali Városi Fürdő és Szabadidőközpont. A város kulturális hagyományai rendkívül gazdagok. Részben Marcali területén található a Boronka-melléki Tájvédelmi körzet.

1.9.1.5 Sport

2008. évi Marcali Város Önkormányzatának sporttal kapcsolatos feladatai - Hosszú távú fejlesztési sportkon koncepció alapján a város alapelve, azon sportegyesületek kiemelt támogatása, ahol biztosított és megvalósítható a felmenő rendszerű utánpótlás-képzés.

A Marcali Városi Szabadidő Sportegyesület kézilabda, kosárlabda, sakk, lovas, küzdősport, tenisz szakosztályt működtet. **Marcali sportegyesületei** közé tartozik: Marcali VFC – labdarúgás, Marcali és Balatoni Úszó- és Szabadidő SE - úszás, búvárúszás, triatlon, Marcali Kerékpáros Sportegyesület, Marcali Turul Íjász Egyesület és a Boronkai Hagyományőrző és Íjász Egyesület is.

A város sportlétesítményei az Önkormányzat tulajdonában vannak.

Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskola használatában lévő sportlétesítmények:

- **Tornaterem** (220 m²/ 40 néző): **iskolai sport:** január – június és szeptember - december, évi 227 óra, **utánpótlás:** 12 hónap, évi 820 óra és **szabadidősport:** január – június és szeptember - december, évi 148 óra
- **Műfüves pálya** (800 m²/ 200 néző): **iskolai sport:** április – június és szeptember - október, évi 124 óra, **utánpótlás:** március – május és szeptember – október, évi 90 óra és **szabadidősport:** június és szeptember - október, évi 30 óra
- **Aszfaltozott sportpálya** (1100 m²/ 150 néző): **iskolai sport:** március – június és szeptember - október, évi 660 óra és **utánpótlás:** augusztus, évi 54 óra

Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola használatában lévő sportlétesítmények:

- **Sportpálya aszfalt** (800 m²/ 0 néző): **iskolai sport:** március – június és szeptember - október, évi 980 óra; **utánpótlás:** március – június és szeptember - október, évi 195 óra; **szabadidősport:** március – június és szeptember - október, évi 110 óra és **egyéb:** március – november, évi 90 óra
- **Füves sportpálya** (600 m²/ 0 néző): **iskolai sport:** március – október, évi 1060 óra, **utánpótlás:** március – június és szeptember - október, évi 195 óra és **szabadidősport:** március – október, évi 150 óra
- **Sportpálya 1. műanyag borítással** (200 m²/ 0 néző): **iskolai sport:** március – június és szeptember - október, évi 980 óra, **utánpótlás:** március – június és szeptember - október, évi 195 óra és **szabadidősport:** március – június és szeptember - október, évi 110 óra
- **Tornaszoba** (20 m²/ 0 néző): **iskolai sport:** január – június és szeptember - december, évi 640 óra és **egyéb:** január – április és november – december, évi 72 óra
- **Tornaterem** (200 m²/ 0 néző): **iskolai sport:** január – június és szeptember - december, évi 1720 óra, **utánpótlás:** január – június és szeptember - december, évi 345 óra, **szabadidősport:** január – június és szeptember - december, évi 180 óra és **egyéb:** február, május, december, évi 50 óra
- **Kosár sportpálya** (500 m²/ 0 néző): **iskolai sport:** március – június és szeptember - október, évi 980 óra, **utánpótlás:** március – június és szeptember - október, évi 195 óra, **szabadidősport:** március – november, évi 110 óra és **egyéb:** március – november, évi 90 óra

Marcali Berzsényi Dániel Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium használatában lévő sportlétesítmények:

- **Első helyiség** (200 m²): **iskolai sport:** január – június és szeptember - december, évi 1798 óra, **versenysport:** január – december, évi 144 óra és **szabadidősport:** január – december, évi 192 óra
- **Második helyiség** (800 m²): **iskolai sport:** április – június és szeptember - december, évi 598 óra

Marcali Városi Sportcsarnok – Marcali Városi Szabadidő Sportegyesület (VSZSE)

A Marcali VSZSE a használója, vagyonkezelője a 2000 m²-es, 650 fő fogadására alkalmas sportcsarnoknak. A Sportcsarnokban január – április és október – december hónapokban összesen 1 100 órában iskolai sportnevelés, január – május és augusztus – december hónapokban összesen 1 490 órában versenysport edzés és tevékenység illetve január – május és szeptember – december hónapokban összesen 360 órában szabadidősport tevékenység bonyolódik le. Éves szinten ezen felül „egyéb” tevékenységek úgy 60 órát tesznek ki.

Marcali Városi Fürdő és Szabadidő Központ

A Marcali Városi Fürdő és Szabadidőközpont 2003. augusztus 8-án nyitotta meg kapuit. A Városi Fürdő és Szabadidőközpont medencéi változatosak, szinte minden igényt kielégítenek. A kültéren 8 pályás 50 m-es versenyuszoda, tanmedence, élménymedence, gyógymedence, élményelemekkel gazdagon felszerelt gyógyvizes medence, gyermekpancsoló, családi élménycsúszda található. A beltéren 4 pályás 25 m-es úszómedence, tanmedence, gyógymedence, pezsgőfürdő, merülő medence, gőzkabin, szauna van. A sportolást és szabadidő eltöltést kosárlabdapálya, a 4 db tenispálya, a 3 db homokos football – röplabda - kézilabda pálya szolgálja. A Fürdő 50.000 m²-es parkja a kocogáson, meditáláson túlmenően remek regenerálódási lehetőséget biztosít, valamint városi rendezvényeknek és országos sportrendezvényeknek is otthont ad. 2012-ben 63.476 fő, 2013-ban 60.891 fő, 2014-ben 62.625 fő látogatta a létesítményt. Minden évben a Marcali Turisztikai Egyesülettel közös szervezésben kerül megrendezésre Fürdő „Szezonnyitó” rendezvénye. Nagyszámú résztvevőt és látogatót vonzanak a színpadon fellépő kulturális-, zenei-, tánc együttesek, fellépők, gyermek arcfestők. Színes színfoltja és óriási sikere van a baráti társaságok részére kiírt főzőversenynek.

A Fürdő lehetőséget biztosít különböző sportágak bemutatkozására a pályákon, így például: Strandröplabda Somogy Megyei Bajnokság fordulója, strandkézilabda verseny, strand foci bajnokság, kosárlabda, streetball nap, teniszversenyek, szinkronúszó bemutató, úszó versenyek 12 órás kerékpározás versenyzőinek a szereplésre.

Az elmúlt évek során sportnapok, edzőtáborok, divatbemutatók kerültek megszervezésre az intézménynél. Rendszeresen edzőtáborozik Marcaliban: Vasas vízilabda utánpótlás szakosztály, fiú (serdülő, ifi) kosárlabda válogatott, birkózó válogatott. Megfordult a városban a szinkronúszó válogatott, az orosz női junior vízilabda válogatott, Szaúd-Arábia férfi strandkézilabda válogatottja és számos nemzeti bajnokságban játszó kézilabda csapat és labdarúgó klub is edzőtábort tartott.

2014-ben 100 főt vonzott a 10 órás kerékpár verseny, 800-1000 fő vett részt a Nyitó fesztivál és Kölyökpárádén, a Noszlopy-, Mikszáth-, Gimnáziumi sportnapnak kb. 500-600 látogatója volt, 500 fő részvételével rendezték meg az Általános- és Középiskolás Strand Kézilabda Országos Döntőjét, 50 fő látogatót el a Nyugdíjas „Olimpia” rendezvénye, a Kosárlabda Sportnapon 50-100 fő vett részt, ugyancsak 50-100 fő látogatót el a Strandröplabda Megyei Fordulójára. Az Aquatlon versenyre 100-150 fő, a Hagyomány Őrző Tűzoltó Verseny 100 fő, a Diákolimpia úszó válogató 100-150 fő, a Területi Úszó verseny 150-200 fő és a Szoboravató 20 fő látogatót el 2014-ben.

2014-ben 2. alkalommal került megrendezésre a **10 órás Mountain Bike Verseny** a Marcali Kerékpáros Sportegyesület szervezésében.

A GAMESZ Szervezet kezelésében álló **Csibészke Grund** (800 m²-es bitumenes kézilabdapálya, amelyhez nincs lelátó) az év 12 hónapjában biztosít szabadidős tevékenységekhez helyszínt.

A város használatában álló **Kozma Andor utcai** 7000 m²-es **Sporttelep /Latinka pálya/ füves labdarúgó nagypálya 400 m-es salakos futópályával** 300 néző befogadására alkalmas. A sporttelep lehetőséget biztosít **iskolai sport**: április – május és szeptember - október, évi 240 óra, **utánpótlás**: március – október, évi 800 óra, **versenysport**: február – június és szeptember – november, évi 260 óra, **szabadidősport**: április – november, évi 630 óra és **egyéb**: június - augusztus, évi 90 óra tevékenység gyakorlására.

A **Sport utcai** stadion 800 ülőhelyes fedett lelátóval, hivatalos center pályával.

Marcaliban színes a sporttevékenységek palettája. A város kiváló adottságokkal rendelkezik. A civil sportélet rendkívül sokrétű. A Marcali Városi Fürdő és Szabadidő Központ a város fő sportturisztikai attrakciója.

1.9.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Marcali Város önkormányzata és intézményei munkája során érvényesül az esélyegyenlőség. Az egyenlő bánásmód érvényesítése érdekében elfogadott esélyegyenlőségi tervvel rendelkezik a település. Marcali Város Önkormányzatának Képviselő-testülete **2013. augusztus 15 -i ülésén jóváhagyta a város Helyi Esélyegyenlőségi Programját**. Az esélyegyenlőségi tervben rögzítésre kerültek az esélyegyenlőség megvalósulása érdekében elvégzendő feladatok.

Marcali Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program jóváhagyásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Marcali Város Önkormányzatának célja, hogy a város olyan település legyen, ahol érvényesül az elsődleges alapelv, amely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program öt különböző célcsoportra fókuszál (romák és/vagy mélyszegénységben élők, gyermekek, idősek, nők és fogyatékkal élők).

Romák és/vagy mélyszegénységben élőket veszélyezteti az alacsony iskolai végzettség, alapképzettség hiánya, a magas munkanélküliség, a munkaerő-piaci kompetenciák hiánya, az életvezetési problémák, szegregált lakóterületek léte, a romákkal szembeni előítéletesség. Az állástalanok nagy része nincs regisztrálva a Munkaügynél, ebből adódóan elesnek az ellátásoktól. **Gyermekeket veszélyeztethetik**, hogy a vidékre eljáró középiskolai tanulókról nincs helyi nyilvántartás, a rossz egészségügyi állapot, a tény, hogy a szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek életminősége rossz és alacsony a középfokú végzettségű HH/HHH-s gyermekek száma. **Időseket érintő kihívások** az alacsony nyugdíj, megélhetési problémák, az 55 évnél idősebbek munkanélkülisége, az elmagányosodás, a közösségi aktivitás csökkenése, a nemzedékek közti kommunikáció hiánya, házkörüli munkák nehézségei és a modern technikai eszközök ismeretének hiánya. Sem az idősek foglalkoztatottságáról sem az idősek foglalkoztatásbeli hátrányos megkülönböztetéséről nincsenek adatok, információk. Az idősek a bűncselekmények által leginkább érintett csoport, gyakori körükben az áldozattá válás. **A nőket érintő problémák** között a program a leírja, hogy bár magas a helyi társadalomban a nők aránya, ám a gender témával foglalkozó, a nők érdekképviselőjét felvállaló civil szerveződés nincs. További problémák: a magas munkanélküliség, az alacsony iskolai végzettség, az 50 feletti nők nem kielégítő egészségi állapota. Sajnos feltérképezetlen a nők hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén, nem elterjedt a városban a családbarát munkahely, rugalmas munkaidő, ahogy az atipikus foglalkoztatási formák sem, holott a kisgyermekes anyák munkaerő-piacra való visszaintegrálását segítenék. Leginkább a nőket veszélyezteti a családon belüli erőszak jelenléte is. A dolgozni vágyó és munkaviszonyban álló anyák gyermek-elhelyezési nehézséggel küzdenek. Jelentős számú gyermeküket, gyermekeiket egyedül nevelő nő él a városban; e háztartások nagy szegénységi kockázattal terheltek. **A fogyatékkal élőket érintő kihívások** között az akadálymentesítés részleges városi megvalósultsága (nem vagy csak részben akadálymentes önkormányzati épületek, üzletek, kereskedelmi egységek, szálláshelyek), a városi lakosokkal való gyenge kapcsolat, az előítéletesség és az alacsony foglalkoztatottság említi a HEP. Kevés információ áll rendelkezésre a fogyatékkal élők általános helyzetéről.

Teljes akadálymentesítés (fizikai) valósult meg a következő **települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek** intézményekben: Kulturális Korzó, Városi Bíróság, Béke utcai orvosi rendelő, Gondviselés Háza, Mikszáth Utcai Általános Iskola (rámpával megközelíthető, földszinten mozgáskorlátozott mosdó), Noszlopy Gáspár Általános Iskola (korlátlifttel megközelíthető, földszinten mozgáskorlátozott mosdó). Részleges akadálymentesítés található (nincs mozgáskorlátozott mosdó) az alábbi intézményekben: Városi Könyvtár, Művelődési Ház, Gyermek Étkeztetési Központ, Berzsenyi Dániel Gimnázium, Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ, fekvő és járóbeteg ellátás, egészségügyi alapellátó intézmények (Béke utcai körzeti gyermekorvosi rendelőben indukcióshurok is található). A fizikai akadálymentesítés nem került kialakításra az Önkormányzati Hivatal, a Kórház, a Járási Hivatal, a Földhivatal, a Rendőrség, az Óvodai Központ, a Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskola illetve a Marcali Sportcsarnok esetén.

További közszolgáltatási, kulturális, kereskedelmi, szolgáltató intézmények: teljesen akadálymentesített a TESCO, a Marcali Városi Fürdő (mobil medencelift is rendelkezésre áll). Részleges akadálymentesítés történt a SPAR, Lidl üzletek, illetve a városi éttermek esetében (Mester Étterem, Mézes Mackó). Problémát jelent a mozgáskorlátozottak részére a SPAR, COOP, Penny Market üzletek esetében, hogy a bejutás automata ajtókon keresztül történik, de a bevásárló térbe való bejutást a forgószerkezetes kordonok akadályozzák. A Napsugár Gyógyszertár, a Posta és az OTP

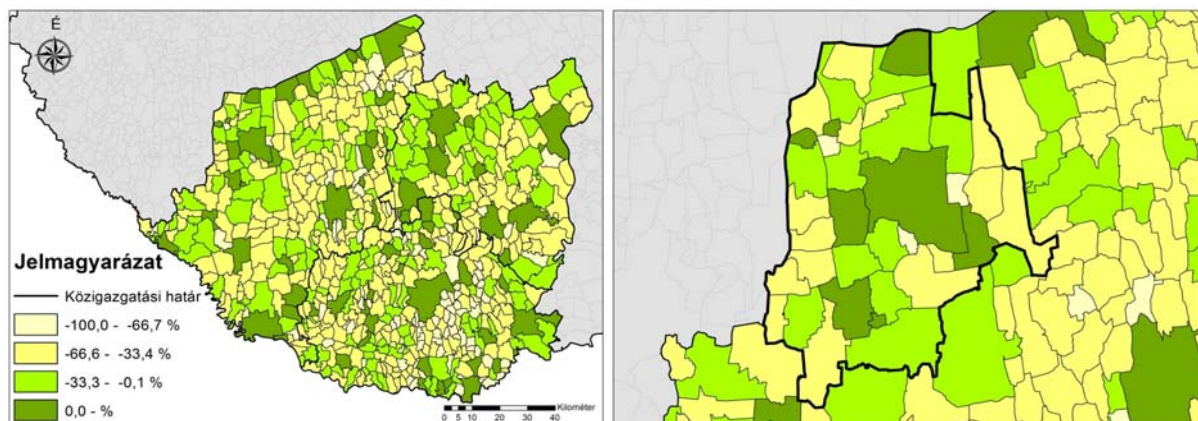
Bank Marcali Fiókja fizikai akadálymentesített, azonban a mozgáskorlátozottak bejutását az ajtók akadályozzák, nem önműködőek. A K&H Bank fiókja mozgáskorlátozottak részére könnyen megközelíthető, bejutást automata ajtó biztosítja. A Kéthely és Vidéke Takarékszövetkezetnél az ajtó önműködő, azonban a fizikai bejutás akadályba ütközik. A Hársfa Patika azonban nem akadálymentesített. Sajnos a szálláshelyek egyike sem akadálymentesített. Mindegyik esetben a mozgáskorlátozottak bejutása korlátozott, vagy egyáltalán nem lehetséges önerőből. A Civilek Háza, Bernáth Aurél Galéria egyáltalán nem akadálymentesített. A gyengén látók részére hangos könyvek és olvasó berendezések kerültek beszerzésre a Városi Könyvtárban. A gyengén látók számára az önkormányzat és egyéb hivatalok honlapjainak akadálymentesítése is fontos az esélyegyenlőség jegyében. A város honlapjának fejlesztése már folyamatban van.

Közlekedés: Szigetvári és Széchenyi utcai csomópontban kialakításra került a gyengén látóknak egy távirányítóval működő hangjelző berendezés. A gyengén látó a kereszteződésnél megnyomja a jelzőn lévő gombot, és a gyalogátkelőnél egy hangjelzés segíti az átkelésben. Ezeket a kapcsolókat térítésmentesen kapták meg az érintettek a Somogy Megyei Vakok és Gyengén Látók Marcali Körzeti Csoportjának támogatásával. Így a hangjelző nem működik folyamatosan, csak ha olyan ember érkezik, akinél ilyen kapcsoló van. Ugyancsak kialakításra került egy ilyen berendezés a Rákóczi és Kossuth Lajos utcai, valamint a Rákóczi és Szabadság utcai csomópontban. A Rákóczi és Szabadságutcai csomópontban még burkolati jelek is segítik a gyengén látókat (ez a legmodernebb gyalogos átkelőhely Marcaliban).

1.10 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.10.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Marcali városi rangjának 1977-es visszaszerzése óta **gazdasági szempontból egyre jelentősebb szerepet tölt be** a járás környező településeinek életében. Ezt bizonyítja az igen pozitív ezer lakosra jutó **ingázási különbözet** (+79 fő/ezer lakos), mely magasan a megyei átlag feletti értéket mutat (-21 fő/ezer lakos). A hasonló adottságokkal rendelkező Dombóvár is elmarad a városban mutatható átlagnál (+22 fő/ ezer lakos) és a térségben csak Kaposvár előzi meg ezzel az adattal a várost (+98 fő/ezer lakos).

1.10-1. ábra: Naponta ingázó foglalkoztatottak egyenlege Dél-Dunántúlon, ill. Marcaliban és térségében, 2011, %

(Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis 2011, saját szerkesztés)

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Ebből arra lehet következtetni, hogy a város igen nagy munkaerő-feltevő képességgel bír: ez azonban nem jelenti azt, hogy a városban lakók kiszorulnának a munkaerő-piacról, a munkanélküliség a városban jóval alacsonyabb mind a megyei, mind az országos szintnél. A térségben található hasonló adottságú települések tekintetében sincsen nagyobb százalékban álláskereső a városban.

1.9-1. táblázat: Nyilvántartott álláskeresők alakulása Kaposváron, Dombóváron és Marcaliban a lakosság számához százalékosan viszonyítva, 2007-2013

(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen - Kaposvár		Nyilvántartott álláskeresők száma összesen - Dombóvár		Nyilvántartott álláskeresők száma összesen - Marcali	
	fő	százalék (%)	fő	százalék (%)	fő	százalék (%)
2007	3 095	4,59	1 091	5,4	596	4,97
2008	3 212	4,75	1 006	5,0	602	5,08
2009	3 766	5,54	1 316	6,61	709	6,17

év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen - Kaposvár		Nyilvántartott álláskeresők száma összesen - Dombóvár		Nyilvántartott álláskeresők száma összesen - Marcali	
	fő	százalék (%)	fő	százalék (%)	fő	százalék (%)
2010	3 664	5,39	1 327	6,73	615	5,32
2011	3 444	5,21	1 247	6,47	500	4,24
2012	3 872	5,93	1 345	7,05	546	4,65
2013	2 424	3,73	1 046	5,55	464	3,97

Marcali térségében igen nagy múltra nyúl vissza a mesterségek, vállalkozások története (a helyi kismesterségek világába a Marcali Múzeum állandó kiállítása a Mesterek és Műhelyek nyújt betekintést).

A pozitív foglalkoztatottsági adatok a Marcaliban bejegyzett vállalkozásoknak is köszönhető, melyeket megvizsgálva, szintén szembetűnő Marcali kistérségben betöltött fontos szerepe. A legnépszerűbb vállalkozási forma az önálló vállalkozás (2013-ban a vállalkozások 82%-a). A nagyobb cégek korlátolt felelősségi társaság formában működnek.

1.9-2. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma Marcaliban (db), 2011-2013

(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

év	Regisztrált korlátolt felelősségű társaságok száma (db)	Regisztrált betéti társaságok száma (db)	Regisztrált önálló vállalkozók száma (db)	Regisztrált vállalkozások száma - egyéb (db)	Regisztrált vállalkozások száma - GFO'11 (db)
2011	215	103	1490	21	1829
2012	228	94	1496	20	1838
2013	232	90	1523	21	1866

Legjelentősebb vállalkozások Marcaliban:

- Marcaliban hagyománya van a gabonaiparnak is. A Concordia Rt., a Marcali Ipari Parkban található, vasbetonsilójában (Marcali legmagasabb építménye) szemestakarmányt tárolnak.
- Az **Industrie Elektrik Kft.** ma a **legtöbb embert foglalkoztató vállalat**, ahol a dolgozók mintegy 70% nő. Az 1990-ben alapított teljes mértékben német tulajdonban lévő cég üzemében kábelkötegeket gyártanak autókhoz, háztartási berendezésekhez, amelyeket külföldön (Németország, Franciaország, Belgium, USA) értékesítenek.

- Az 1995-ben alakult **ZIEHL ABEGG Marcali Kft.** anyavállalata Marcali német testvérvárosában, Künzelsauban található. A városban ventilátorokat, elektromotorokat készít és forgalmaz az egész világon.
- 2008-ban új vállalkozásként jelent meg a dinamikus növekedés előtt álló, a Videoton Rt. kizárólagos tulajdona, a **VT EPMA Zrt.**
- Marcali legjelentősebb vállalatai között van a **NOA Kft.**, mely az autóiipari bőrkárpit gyártás nemzetközileg elismert vállalata.
- A vegyipari ágazatot egy cég képviseli, az **IKR Agrokémiai Kft. Bábolna Marcali Fióktelepe.** A mezőgazdaság számára szuszpenziós műtrágyát és nitrogénoldatot állít elő.
- Az ipari ágazatban működő cégek elsősorban az **építőipari szolgáltatásokban** - magasépítés, útépítés, útfenntartás, járdaépítés, térburkolatok, egyéb mélyépítési munkák - tevékenykednek. Termelőtevékenységük: kevertbeton, járdaszegélykő, asztalos-, és lakatosipari termékek előállításából áll.
- A **Marylla Kft.** divat-, sport- és iskolatáskákat készít. A hazai piacon kívül Ausztriába, Németországba, Belgiumba szállítja termékeit.
- A fafeldolgozó iparnak régi hagyományai vannak Marcaliban. A környék erdeiben megtalálható tölgy, cser, kőris, éger, fenyő faanyagot dolgozza fel. Termékeiket - épületfa, lombos fűrészáru, parkettafríz, bútortéc, rönkfá, stb. - a hazai piacokon kívül Németországba, Olaszországba, Ausztriába, Svédországba szállítják.
- A **Tekla Kft.** működteti a város legkorszerűbb automata üzemét, 10-15 fő foglalkoztatásával.
- A tejipar többszöri tulajdonváltás után **Mizo termékeket** gyárt. Az ország piacvezető tejipari vállalatának, a **Sole-Mizo Zrt.**-nek működik üze a városban;
- A **Marcali Agráripari Rt.**, mint legnagyobb mezőgazdasági termelő saját földdel nem rendelkezik, bérlőként dolgozik 3200 hektár területen. A bérelt területéből 1800 ha szántó, amelyen kukoricát, búzát, árpat, cukorrépát, repcét, zabot, napraforgót, lucernát, silókukoricát termesztene.
- A lakosság körében jellemző a sertés és a nyúltenyésztés. Marcaliban és környékén 250 méhészt dolgozik. Haltenyésztéssel a víztározóban, a környék halastavaiban, a Balatoni Halászati Rt. és egyéni bérlők a környék halastavaiban foglalkoznak.
- **TESCO** – kb. 100 főt foglalkoztat

1.9-3. táblázat: Marcali legnagyobb foglalkoztatói (fő), 2007-2014

(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

Cég neve	Legnagyobb foglalkoztatók							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Industrie Elektrik Kft.	518	658	477	578	632	669	750	756
Ziehl-Abegg Kft.	308	399	434	471	542	610	575	586
Videoton			24	13	32	75	82	162

Cég neve	Legnagyobb foglalkoztatók							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Marylla Kft.	185	215	119	133	148	160	120	155
NOA Kft.	42	77	76	121	168	147	126	126
KEP Kft.		106	177	175	185	198	179	99
Sole Mizo Zrt. (Danone Kft.)	74	71	67	76	81	85	87	90
Kapos Volán ZRt.	75	55	54	50	48	48	46	47
Magyar Közút Kht.	42	96	43	40	42	37	39	40
SPAR Kft.	26	27	41	41	40	41	42	40
Magyar Posta Zrt.	41	40	39	40	39	39	40	39

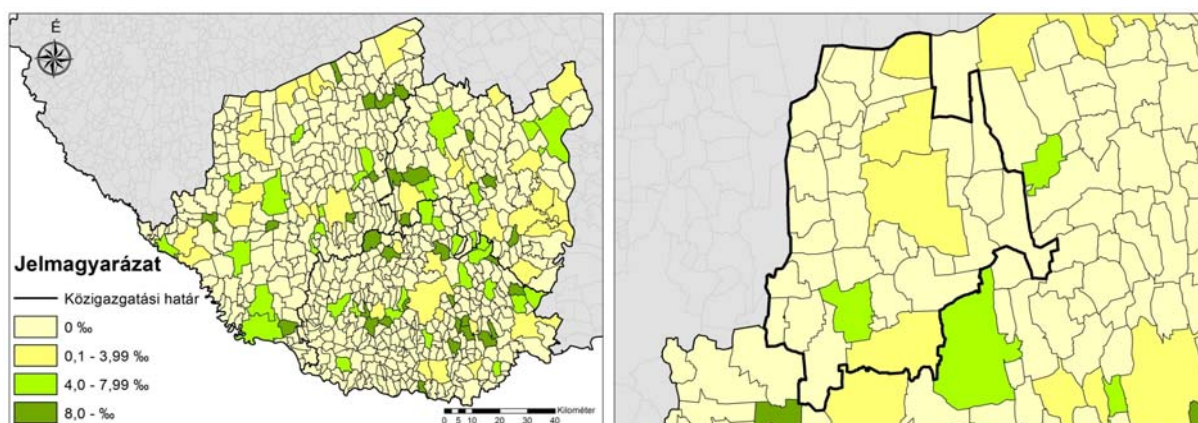
A Marcaliban található üzemek, az Önkormányzat kimutatása alapján 2014-ben 447 349 000 forint iparűzési adót fizettek. A vállaltok a nemzetgazdaság szinte minden ágában megtalálhatóak a városban (pl. építőipari vállalat, mezőgazdasággal foglalkozó cég stb.) Megvizsgálva az adatokat az előző év távlatában, megállapíthatjuk, hogy majd minden cég növekedni tudott. A legtöbb adót fizető vállalat a Ziehl Abegg Kft., mely 116 805 000 forint adót fizetett be 2014-ben.

1.9-4. táblázat: 20 legtöbb adót fizető cég Marcaliban (ezer Ft), 2013-2014

(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

Sor-szám	Név, cím	Befizetett adó ezer forintban		Eltérés az előző évhez viszonyítva		
		2013. évi	2014. évi	Ezer forint	%	Előző évi helyezés
1	Ziehl Abegg Kft.	93 055	116 805	23 750	126%	1
2	Industrie Elektrik Kft.	43 578	52 083	8 505	120%	2
3	Saubermacher-Marcali Kft.	19 804	20 073	269	101%	4
4	KEP Kft. 7400	20 788	17 011	-3 777	82%	3
5	Sole-Mizo Zrt.	15 538	16 959	1 421	109%	5
6	Magyar Telecom NyRt.	13 816	13 528	-288	98%	6
7	Videoton Holding Zrt.	1 128	13 417	12 289	1189%	
8	Green Tyre Zrt.	3 298	11 228	7 930	340%	

9	Kéthely és Vidéke Takszöv.	7 004	10 354	3 350	148%	11
10	Marylla Kft.	8 943	9 687	744	108%	8
11	TESCO Globál Áruházak Zrt.	9 411	7 916	-1 495	84%	7
12	LIDL Magyarország Bt.	3 954	6 400	2 446	162%	23
13	OTP Bank Rt.	5 644	6 287	643	111%	14
14	IKR Agrár Kft.	3 173	6 052	2 879	191%	
15	E.On Áramhálózati ZRt.	5 431	6 017	586	111%	16
16	Mobil Clean Team Kft.	449	5 930	5 481	1321%	
17	Szerencsejáték Zrt.	3 882	5 726	1 844	148%	24
18	Kapos Volán Zrt.	2 427	5 701	3 274	235%	
19	K&H Bank Zrt.	6 971	5 649	-1 322	81%	12
20	Marcali COOP Rt.	5 459	5 412	-47	99%	15

1.9-2. ábra: Nagyvállalatok Marcaliban az összes vállalkozás százalékában (%), 2013

(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

1.10.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.10.2.1 Mezőgazdaság

Somogy megye mezőgazdasági területek nagysága jelentős, összefüggő területei főleg a Marcali-háton és Külső-Somogy dombos részein terülnek el. A legjellemzőbb a **termőföldek szántóföldként** való használata. Országos viszonylatban is jelentős, kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek azonban csak a megye keleti részén találhatók, azonban összességében a megye mezőgazdaság szempontjából jó adottságúnak számít. Elterülésük nem mutat homogén képet. A kedvező termőterületi adottságokkal rendelkező térségekben rejlő potenciál mégsem került eddig megfelelően kiaknázásra, hiszen a megye mezőgazdasági területei a mainál lényegesen jelentősebb állattartásra, gyümölcs- és zöldségtermesztésre adnának lehetőséget.

A megyei mezőgazdaságban megjelent külföldi tőke szerepe 18%-os arányával Somogy megye ágazati szerkezetében a legszámottevőbb, fajlagosan négyszerese az országos értéknek. A legmeghatározóbb, 68–75% közötti hányad azonban mindhárom megyében a feldolgozóipar területén jelent meg, de az egyes megyékben különböző feldolgozóipari ágak kerültek előtérbe.

Marcaliban 2012-ben több mint 1800 regisztrált vállalkozás működött, amelynek közel 30%-a a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban működött. Az utóbbi években jelentős volt az egyéni vállalkozások számának növekedése.

A mezőgazdaságban működő társas és egyéni gazdaságokat teljes körűen a 2010-es Általános Mezőgazdasági Összeírás (KSH ÁMÖ) mérte fel hazánkban.

Ebből a Marcali kistérségben **összesen 4621 gazdaságból** 4566 egyéni gazdálkodót és 55 nagyobb gazdaságot, gazdasági szervezetet írtak össze. A mezőgazdasági területek nagyobb részét (35 246,58 ha) a nagy gazdaságok hasznosítanak, míg az egyéni gazdálkodóknak 14 389,36 ha jut művelésre (teljes használt terület a Marcali kistérségben: 49 635,94 ha).

Mind a város közigazgatási határán belül, mind a térségben a legnagyobb területeket, hasonlóan Somogy megye egész területére, szántónak hasznosítják, de kiemelkedő még a gyepek illetve az erdők aránya is. Kisebb jelentőségű a szőlő- és gyümölcsstermesztés.

1.9-5. táblázat: A használt földterület művelési ág szerinti megoszlása a Marcali kistérségben és Marcaliban 2010-ben (ha)

(Forrása: KSH ÁMÖ 2010.)

település/terület	szántó	gyep	erdő	egyéb (pl. halastó, szőlő, gyümölcsös)	összes használt terület
	hektár				
Marcali kistérség	30 317,67	7 717,85	8 620,26	2 980,16	49 635,94
Marcali	4 231,36	1 206,28	1 210,00	228,28	6 875,92

Az állatállomány

A kistérségben összesen 12 gazdasági szervezet foglalkozik állattartással, amik 10 497 állatot nevelnek. Az egyéni gazdaságokban (összesen 3 094 gazdaság) 135 084 állatot tartanak (megyei szinten az állategységre jutó állatállomány 79 884,8-as értéket mutat 1 280 790 állat, a Marcali kistérségben ez a szám). Legnagyobb arányban mind Marcaliban, mind a kistérségben a sertést, a tyúkféléket és a kacsákat tartanak, de jelentős a szarvasmarha tartás is.

1.9-6. táblázat: Az állattartók gazdaságok száma és a legjellemzőbb gazdaságok Marcali kistérségben és Marcaliban 2010-ben (db)
(Forrás: KSH ÁMÖ 2010.)

Település neve	Sertést tartó gazdaságok száma	Tyúkfélét tartó gazdaságok száma	Kacsát tartó gazdaságok száma	Állattartó gazdaságok száma
Marcali kistérség	865	2 705	822	3 106
Marcali	108	399	93	474

A mezőgazdasági vállalkozások nagyobb része inkább a járás kisebb településein található, és a legnagyobb árbevétel és foglalkoztatotti létszám is a járási mezőgazdasági vállalkozásokat jellemzi.

1.10.2.2 Ipar

A város iparának kialakulásában sajátos szerepe volt az elmúlt 30 év iparpolitikájának. A legtöbb ipari cég a gép-, a konfekció és bőrdíszmű-, a fafeldolgozó-, az élelmiszer és az építőiparban dolgozik. A rendszerváltás során lezajlott privatizáció a város ipari profiljában jelentős változást nem hozott. Az újonnan Marcaliba települt cégek döntéseit vizsgálva azt láthatjuk, hogy a korábbi ipar öröksége, jelentős számban rendelkezésre álló szakképzett munkaerő, valamint a piacok közelsége jelentett meghatározó vonzerőt. Új tényező a külföldi tőke. Külföldi tulajdonban lévő üzemekben dolgozik a város iparában foglalkoztatottak több mint 50%-a.

A városban további ipari és építőipari kisvállalkozások találhatóak, melyek egy része kapcsolódik csak a nagyvállalathoz.

Az országban 179 **ipari park** jött létre, amelyek közül 7 található Somogy megyében (Kaposváron kettő, Siófok, Marcali, Barcs, Nagyatád, Csurgó). A parkok közül a 2007-13. közötti Európai Unió fejlesztési ciklusban mindössze a kaposvári Keleti Ipari Park nyert el fejlesztési támogatást. Ugyanez igaz a vállalkozói inkubátorok esetében is (két kaposvári fejlesztés támogatása), holott ezen intézményeknek az induló KKV-k erősítésének egy jelentős eszközévé kellene válniuk.

Marcali ipari park területén jelenleg egy gabonátároló szerepel, azonban a város nagy reményeket fűz a terület feléléstése iránt. A Marcali Ipari Park Zrt. által üzemeltet **terület technikai paraméterei** a következők:

Elhelyezkedés:

A Marcali Ipari Park Marcali várostól 1,3 km-re déli irányba, a 68. számú főút két oldalán fekszik Marcali külterületén. Az autópálya közelsége miatt gyorsan megközelíthető Budapestről, illetve elhelyezkedése miatt Dél- és Nyugat-Európa könnyen elérhető. Befejeződtek a 68-as út Marcalit elkerülő szakaszának tervezési és kivitelezési munkálatai, így a főút kapcsolat telekkel a parkon belül.

Légi, vasúti és közúti infrastruktúra:

A sármelléki reptértől Marcali kb. 27 km-re fekszik, az elindult fejlesztéseknek megfelelően Sármellék ma Magyarország második legnagyobb 24 órán át vámkapuként is működő reptere. A Marcali Ipari Park Zrt. területének egy jelentős (42 ha) része határos a Balatonkeresztúr-Somogyszob vasútvonallal. A kapcsolódó iparvágányok kiépítése, erre vonatkozó igény esetén, külön fejlesztés keretében megvalósítható, rövid időn belül kiépíthető.

Víz, csatorna:

A teljes területen már kiépítésére került a víz, szennyvíz, gerincvezeték rendszer, amely része a városi hálózatnak és természetesen rendelkezik az összes szükséges engedéllyel. Vízzolgáltató neve: Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.

Jelenlegi kapacitás (m3/nap):	875 m3/nap
Maximális kapacitás (m3/nap):	875 m3/nap
A kapacitás igény szerint bővíthető?	nem
Víz közműfejlesztési hozzájárulás (Ft/m3):	van
Csatorna közműfejlesztési hozzájárulás (Ft/m3):	van
Külön tűzvíz van?	nincs
A park rendelkezik önálló víztisztító rendszerrel?	nem

Villamos energia:

A terület részben ellátott 2 db 22/0,4 kV 630 kVA-es transzformátorral. Villamos energia szolgáltató cég neve: E-ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Zrt.

Jelenlegi kapacitás (MW):	-
Maximális kapacitás (MW):	-
A kapacitás igény szerint bővíthető?	igen
Transzformátor állomás van az ipari park területén?	igen
Bekötési távolság (m):	a területhatáron
Közműfejlesztési hozzájárulás (Ft/MW):	van

Földgáz:

A Marcali város és környéke az E-ON csoport szolgáltatási területéhez tartozik. A Marcali - Mesztegnyő D160 PE, nagyközép nyomású (Pü-6 bar) földgáz távvezeték van kiépítve. A szükséges földalatti hálózat szabvány szerinti kiépítéséhez a közlekedési- és közműsáv rendelkezésre áll. Gázszolgáltató neve: E-ON Közép-dunántúli Gázszolgáltató Zrt.

Jelenlegi kapacitás (m3/h):	1150 m3/h
Maximális kapacitás (m3/h):	1150 m3/h
A kapacitás igény szerint bővíthető?	nem
Bekötési távolság (m):	a területhatáron
Közműfejlesztési hozzájárulás (Ft/m3/h):	van

1.10.3 Szolgáltatások:

Marcaliban a szolgáltató szektorban mozgó kiskereskedelmi üzleteket igen rosszul érintette a 2008-as világgazdasági válság. A 2009-es szinthez képest majd a fele bezárt vagy megszűnt.

1.9-7. táblázat: Kiskereskedelmi üzletek száma Marcaliban, 2007-2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

év	Kiskereskedelmi üzletek száma (db)	Önálló vállalkozó által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma (db)
2007	209	169
2008	297	158
2009	302	162
2010	180	96
2011	183	96
2012	180	91
2013	168	87

1.10.3.1 Turizmus:

Kínálat:

Marcali 15 kilométerre található Magyarország egyik fő turisztikai látnivalójától a Balatontól. A tó és szűk környete bőséges kínálatot tud nyújtani az odalátogatóknak az aktív és passzív kikapcsolódás, a kulturális turizmus és a látnivalók szintjén.

Maga Marcali nem rendelkezik olyan adottságokkal, amelyek érdemi alternatívát tudnának nyújtani a Balaton környékére érkező turistáknak. Az utóbbi időben a városban megvalósult idegenforgalmat fejlesztő projektek is inkább a tó környéke turizmusát kiegészítő fejlesztések voltak.

Marcali Múzeum:

A város kulturális turizmusa szempontjából egyik legjelentősebb nevezetessége a Marcali Múzeum. A négy állandó kiállítással (Mesterek és műhelyek, Az én iskolám egykor és ma, Historia Ecclesiae Marcaliensis, Balaton - Mária - Fürdő ▫ 1896-1945), ingyenes belépéssel várja az érdeklődőket.

A múzeum rövid története²:

A marcali múzeum-ügy kezdetei az 1960-as évekre vezethetők vissza, amikor a gimnázium diákjai intenzív tárggyűjtést folytattak a településen és környékén, a honismereti szakkör keretében. Az

² <http://www.marcalimuzeum.hu/>

iskolai kiállítások érezték meg a gondolatot, hogy a nagyközségnek „valódi” múzeuma legyen, ami 1972. novemberében nyitotta meg kapuit a látogatók előtt, az egykori járási börtön épületében. A következő húsz évben, a Somogy megyei múzeumi szervezet tagjaként működött az intézmény. A Marcali Múzeum fenntartója 1992 óta Marcali Város Önkormányzata. A múzeum gyűjteményei közül a néprajzi és a történeti gyűjtemény a legnagyobb, a kettő együttesen közel hatezer tárgyat számlál. Fotótára és adattára szintén jelentős gyűjteményi egység. A múzeumnak jelenleg négy főállású és egy négy órás státuszú alkalmazottja van: történész, néprajzkutató, gyűjteménykezelő, műtárgyvédelmi-asszisztens, múzeumi adminisztrátor és múzeumi asszisztens dolgozik az intézményben.

Marcali Városi Fürdő és Szabadidőközpont:

A 2014-ben, hosszas építkezés után átadott Marcali Város Fürdő és Szabadidőközpont a város élményturizmusát tudja élénkíteni. Sportolásra és szabadidős tevékenységre egyaránt alkalmas létesítmény 4 tenispályával, 2 strandkézilabda és strandröplabda-pályával, kosárlabdapályával, gyermekjátszóterrel várja az érdeklődőket. Lehetőség van az aktív (pl. kocogás) és a passzív (árnyékot adó növényekkel beültetett park) kikapcsolódásra is.

Korzózás Marcaliban kiadvány:

A Marcali Önkormányzat által kiadott, 22 oldalas, kétnyelvű (magyar-német) nyelvű kiadvány célja, hogy bemutassa a város főbb nevezetességeit az érdeklődőknek. Interneten keresztül a www.vendegvaro-marcali.hu oldalról érhető el, ahol a könyvecske mellett tájékozódhat az érdeklődő Marcali és a környező települések mai és múltbéli történeteiről.

Marcali Turisztikai Egyesület³:

Az Egyesület 2008-ban alakult meg, azzal a céllal, hogy a turizmusfejlesztéssel, szervezéssel és működtetéssel foglalkozzon Marcaliban. Az alábbi feladatokat látja el:

- A turisztikában érdekelt vállalkozások, szolgáltatók tevékenységének összehangolása, támogatása, érdekképviselete.
- Önkormányzati és vállalkozói turisztikai tevékenységek összehangolása.
- Kialakítja az érintettek széles bevonásával a marketing stratégiát.
- Turisztikai termékfejlesztés kezdeményezése.
- Turisztikai információs iroda működtetése.
- Turisztikai szolgáltatások közvetítése.

Elnök: Laczkó János

Szálláshelyek:

- Kék Hold Hotel
- Hotel Canada**

³ <http://www.programturizmus.hu/partner-marcali-varos-turisztikai-egyesulet.html>

• Mandulás Vendégház

Kereslet:

A nagy világgazdasági válság turizmusra gyakorolt negatív hatása a városban is érzékelhető. A KSH Tájékoztatási adatbázisából kiderül, hogy Marcaliban mind a külföldi, mind a magyar vendégek által a városban eltöltött vendégéjszakák számában nem kiemelkedőek a település mutatói. A 2013-as év ráadásul különösen rosszul sikerült ilyen tekintetben, a vizsgált mutatókban 2007 óta nem tapasztalt alacsony számok szerepelnek.

A járás szintjén sem jelentősek a kereskedelmi vendégéjszakák ezer lakosra lebontott adatai: az 1542,5 vendégéjszaka a Balaton Régió egyik legalacsonyabb adata. Marcaliban ez az adat 82,5 vendégéjszaka/ezer lakos, mely a korábbi összehasonlítási alapot is jelentő Dombóvárhoz (2147,4 vendégéjszaka/ezer lakos) és Kaposvárhoz (554,3 vendégéjszaka/ezer lakos) képest is elég alacsony.

1.9-8. táblázat: Vendégek száma és az általuk eltöltött vendégéjszakák száma Marcaliban, 2007-2013
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis)

év	Vendégek száma összesen a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Külföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)	Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)
2007	679	305	1100	616
2008	711	248	1163	500
2009	441	114	886	224
2010	549	146	1134	427
2011	687	226	921	351
2012	628	210	970	377
2013	404	123	636	214

A városban két szálloda üzemel, összesen 70 szállásférőhellyel amiben 404 vendégéjszakát töltöttek el 2013-ban. Kemping, üdülőház, gyógyfürdő nem található a településen.

Pozitív mutatóként lehet kiemelni, hogy a városban eltöltött vendégéjszakák átlagos tartózkodási idő mutatóban Marcali a 4,9 éjszaka/vendég mutatóval az országos átlag felett található - ebből arra lehet következtetni, hogy a városba látogatók szívesen töltenek el hosszabb időket a városban.

Turisztikai megalapozó dokumentumok:

Marcali város Önkormányzata 2004-ben, gondolva az új korok kihívásaira, készítetett egy **“Turizmusfejlesztési Konceptió és Program”** nevű dokumentumot. A tanulmány célja a komplex

turizmusfejlesztés, illetve a turizmust élénkítő ötletek megfogalmazása, mely kijelöli a város vonzerő- és termékfejlesztés feladatait. A számos programcsomagot és turisztikai attrakciót felsorakoztató dokumentum mai szemmel elavultnak hathat.

A 2008-ban készült **“Harmóniában a Természettel”** ökoturisztikai megvalósíthatósági tanulmány elkészítésével a város természetkímélő módon, a természetvédelmi prioritások figyelembevételével a turizmusra vonatkozóan három alapelvet fogalmazott meg: turisztikai infrastruktúra kiépítése, emberi erőforrás biztosítása és üzemeltetés-fenntartás. A bő, a járás egészére kiterjesztett anyag több turisztikai fejlesztési alternatívát is felsorol.

A **“Kulturális Korzó” - Marcali város kulturális stratégiája** is tartalmaz több, a turizmus szempontjából jelentős programot:

- Különböző társadalmi csoportok kulturális tevékenységének felismerése, segítése;
- Többfunkciós, fenntartható intézményrendszerek létrehozása, magántőke bevonása, helyi vállalkozások szerepvállalásának erősítése;
- Korszerű, látogatóbarát múzeumi, és kiállítóterek, a hozzájuk kapcsolható programokban a helyi közösségekkel való aktív együttműködés inspirálása, biztosítása;
- Az információáramlás és az együttműködés csatornáinak hatékonyabbá tétele;
- A helyi egyedi arculat és vonzerő kialakítása és erősítése, amelyben hasznosulhat a helyi tudás, valamint erősödhet a helyi kulturális turizmus, foglalkoztatottság és népességmegtartó erő;
- A helyi média kultúráközvetítő és közösségteremtő/fejlesztő szerepe növekedjen.

1.11 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.11.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzat elmúlt évek költségvetési adatai részletesen kerülnek elemzésre, mivel így megismerhetővé válnak a tendenciák, vagyis az, hogy az elmúlt évek fejlesztései, valamint a várost érintő társadalmi-gazdasági változások miként érintik a bevételeket és kiadásokat.

Marcali város – jelen esetben az Önkormányzat, a Hivatal, valamint a költségvetési szervek együttesen – 2014. évi költségvetésének bevételi és kiadási főösszege 4,63 milliárd forint értékkel került elfogadásra. A működési célú kiadások és bevételek 2,20, valamint 2,14 milliárd forintot, míg a felhalmozási célúak 2,42 és 2,49 milliárd forintot tettek ki. Az előző évek pénzmaradványaiból 376 millió forint került felhasználásra.

1.10-1. táblázat: Az önkormányzati költségvetés főbb összegeinek alakulása Marcaliban (ezer Ft)

Forrás: Marcali Város Önkormányzatának adatszolgáltatása

Megnevezés	Működési célú	Felhalmozási célú	Összesen
Tárgyévi bevételek összesen	2 143 202	2 492 084	4 635 286
Tárgyévi kiadások összesen	2 207 034	2 428 252	4 635 286
Költségvetési hiány (-)/többlet (+)	-63 832	63 832	0
Előző évek pénzmaradványának igénybevétele	167 051	209 791	376 842
Kiadások mindösszesen	2 143 202	2 492 084	4 635 286
Bevételek mindösszesen	2 143 202	2 492 084	4 635 286

A **bevételi oldal** részletesebb vizsgálata azért is szükséges, mert a különböző adónemek képezik a város bevételi forrásait, ezáltal képet kaphatunk a gazdaság helyzetéről is. A bevételek legnagyobb arányát az helyi adóbevételek, valamint az állami támogatás képezi. Az önkormányzat saját bevétele a tárgyévben 819 millió forint volt, melynek jelentős része – 571 millió forint – a helyi adókból származott. Ezen kívül fontos megemlíteni a támogatásokhoz kapcsolódó bevételeket, vagyis az Európai Unió pályázatokon elnyert összegeket is, amelyek összesen közel kétmilliárd forintot tettek ki. Utóbbi összeg közel egynegyedét teszi ki a térség egyik legfontosabb beruházása, a Dél-Balatoni szennyvíz projekt részeként 2015-ben kapott támogatás. Jelentős támogatást nyert a Polgármesteri Hivatal energetikai korszerűsítését célzó beruházás (251 millió forint), a kerékpárút építése (229 millió forint), valamint a városi fürdő napelemes kiserőművének létesítése is (43 millió forint). A kommunális adóból megközelítőleg 40, míg a gépjárműadókból 35 millió forint bevétele származott az önkormányzatnak. A vagyonhasznosításból származó bevételek meghaladták a 148 millió forintot. Az önkormányzat működési támogatása egymilliárd forint volt, ebből a köznevelési feladatokra 298 millió, a gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatainak támogatására 201 millió forintot költöttek.

A **kiadási oldalon** a beruházásokra 1,78 milliárd forint, a felújításokra 604 millió forint, míg az itt élők pénzbeli juttatásaira, így például a szociális támogatásokra 118 millió forint jutott.

A városban 2013-ban - törvényben foglaltak alapján - került sor az adósságkonszolidációra, melynek során a Magyar Állam részben átvállalta az 5000 fő feletti települések önkormányzatainak 2012.12.31-én fennálló adósságállományát és járulékainak meghatározott összegét. Marcali Város Önkormányzata esetében a fennálló közel 2 milliárd forintnyi adósságállomány 55%-át vállalta át a Magyar Állam.

Az önkormányzat **vagyonából** az intézményi ingatlanvagyon értéke meghaladta a 3,8 milliárd forintot, ingóvagyon pedig a 726 millió forintot. Ebből a forgalomképes vagyon nagysága 1,23, valamint a 706 millió forintot tett ki 2013-ban.

A város a 2014 és 2019 közötti időszakra elfogadott **gazdasági programjának** legfontosabb célja a fenntarthatósági szemléletű (társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból is), helyi adottságokra épülő városfejlesztés, melynek eredményeként Marcali nemcsak fenntartható, élhető, hanem gazdaságilag is versenyképes, s a turisták által kedvelt város lesz.

A program legfontosabb célkitűzése között szerepel a társadalmi-demográfiai átalakuláshoz kapcsolódó kihívások kezelése, így a fiatalok helyben tartása, az iskola- és intézményhálózat, képzési struktúrák fejlesztése, a szociális szolgáltatások javítása, azon belül az idősek segítése (intézményrendszer és közvetlen segítségnyújtás), a társadalmi jóllét feltételeinek biztosítása, a közbiztonság javítása, valamint a civilek szerepének növelése. A gazdaságfejlesztés terén fontosnak tartja a város vezetése a jelenlegi foglalkoztatók megtartását, valamint új foglalkoztatók letelepedésének elősegítését, elsősorban az újrahasznosító, környezetbarát ipar területéről. Cél továbbá, hogy a kis- és középvállalkozói szektor valós támogatásokhoz jusson, a városi beruházásoknál, vásárlásoknál a helyi vállalkozások – a szabályok betartása mellett – előnyt élvezzenek. A következő években a város célja az üresen álló gazdasági létesítmények újrahasznosítása is, bármiféle formában. Marcali elkövetkező 5 évében az egyik legfontosabb kihívás a turizmus fejlesztése, a turisták városba csábítása, amelyhez számos külső és belső feltétele adott (kedvező fekvés, könnyű megközelíthetőség, gyógyfürdő, valamint az aktív turizmushoz kapcsolódó termékek jelenléte). Végül célként fogalmazódott meg a zöldterületek védelme és fenntartása, amely a térség egyik büszkesége is.

A következő tervezési ciklus további, konkrét gazdasági célú fejlesztései között említhető az ipari park területén logisztikai központ kialakítása, képzési programok beindítása a helyi vállalkozások bevonásával, valamint a helyi cégek munkaerő utánpótlásának biztosítása érdekében kétszintű ösztöndíjrendszer bevezetése. Továbbá projektként került megemlítésre egy válogatott műanyaggal működő degradációs kiserőmű építése, valamint halfeldolgozó üzem létesítése is. A város továbbá elkötelezett egy agrár-logisztikai centrum létrehozása mellett (ehhez egy megvalósíthatósági tanulmány is elkészült), amelynek célja többek között:

- a termelés, feldolgozás piaci pozícióinak javítása a megyén belül, országosan és az export-piacokon;
- termelő tevékenység keretében újraaktivizálni az önellátó háztáji gazdálkodástól elszakott, képzetlen lakosságot (saját és kisközösségi létfenntartása érdekében);
- elindítani egy versenyképességi célú árutermelő folyamatot;
- a kistermelői bázisra épülő, hálózatos területi és piaci együttműködés keretében mindinkább kitölteni a meglévő piaci réseket;
- önellátásra törekvő kisüzemi, családi alapú termelés támogatása, megszervezése;

- helyi termékek, szolgáltatások piacának megteremtése (egymásnak termelés és szolgáltatás);
- az erőforrások „rendszeren belül” tartása (elsősorban élelmiszer-termelés).

1.11.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Marcali városban a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a képviselőtestület rendelkezik. A képviselő-testület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. Ezen túlmenően a testület feladata a város térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadása és/vagy módosítása. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai, amelyek a következők:

- Jogi és Ügyrendi Bizottság
- Pénzügyi, Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság
- Civil Kapcsolatok, Kultúra, Idegenforgalmi, Sport és Ifjúsági Bizottság
- Humán, Oktatási, Egészségügyi és Szociális Bizottság

A hivatalban több referens foglalkozik közvetett vagy közvetlen módon a települést érintő fejlesztésekkel, így a kisvállalkozási, fejlesztés- és pénzügyi pályázati referens, a közművelődési, idegenforgalmi és turisztikai referens is.

1.11.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az elmúlt években az önkormányzat több gazdaságfejlesztést célzó tevékenységet folytatott. A közvetlen gazdaságfejlesztő hatással bíró eszközök között kiemelt szereppel bír az infrastruktúra-fejlesztés, így például a Dél-Balatoni szennyvízhálózat projekt keretében megvalósuló beruházások, amelyek várhatóan 2015-ben fejeződnek be.

Az önkormányzat az elmúlt időszakban komoly hangsúlyt fektetett a vállalkozóbarát, valamint a helyiek számára is élhető, a turisták számára vonzó, családbarát városi környezet kialakítására is. Ennek szellemében a város számos Európai Unió forrást nyert, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

1.10-2. táblázat: Marcali fontosabb gazdaságfejlesztési projektjei (ezer Ft)

Forrás: Marcali Város Önkormányzatának adatszolgáltatása

Megnevezés	EU támogatás összege	Összes kiadás
Marcali Városi Fürdő és Szabadidőközpont napelemes kiserőmű építése	42 355	49 830
Bize - Marcali - Kéthely kerékpárút építése	229 873	233 923
Marcali szennyvíztisztító telep felújítása, Horvátkút városrész csatornázása (Dél-Balaton Szennyvíz projekt része)		
• 2013. évben:	11 524	13 675
• 2014. évben:	803 128	953 033
• 2015. évben:	427 293	507 048
Összesen:	1 514 173	1 757 509

Összességében azt mondhatjuk, hogy Marcali város jól teljesített az elmúlt tervezési időszakban a fejlesztési források lehívásában, amely alapvető hatással volt a város és környéke gazdasági környezetének fejlődésére is. (fürdő fejlesztés, boronkai kerékpárút, Európa park)

1.11.4 Foglalkoztatáspolitikai

Marcali foglalkoztatáspolitikájában kiemelten jelennek meg az egyes esélyegyenlőségi csoportok (lásd Helyi Esélyegyenlőségi Program, továbbiakban: HEP). Az önkormányzat foglalkoztatási feladatainak ellátása során közfoglalkoztatást szervez, figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását, döntéseinek előkészítése és végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit.

Marcaliban – a Balaton közelsége ellenére – a foglalkoztatásban nem figyelhető meg a tó térségére jellemző szezonáltság, a havi adatok kiegyenlítettek, az álláskeresők számának ingadozása nem jelentős. A Somogy Megyei Kormányhivatal Marcali Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége folyamatosan indít képzéseket a regisztrált álláskeresők számának csökkentése érdekében, és a rendelkezésre álló eszközökkel segíti az álláskeresők elhelyezkedését (munkaerő-piaci képzések, közhasznú foglalkoztatás, bértámogatás stb). A közmunka programok lehetőséget nyújtanak a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek foglalkoztatására és bizonyos fókig a társadalmi reintegrációra, azonban hosszútávon nem lehetséges ezzel a foglalkoztatási módozattal alkalmazásban tartani az embereket.

Foglalkoztatáspolitikai szempontból kiemelt figyelmet érdemelnek a pályakezdő álláskeresők, illetve az alacsonyan iskolázottak. Marcaliban 2009 és 2012 között összesen csaknem 600-an vettek részt középfokú felnőttoktatásban, mely növelte az érintettek munkaerőpiaci esélyeit. A 2010 és 2012 közötti időszakban a közmunkaprogramok keretében sikerült a regisztrált munkanélküliek számát csökkenteni. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2011-ben volt a legmagasabb (269 fő), mely akkor a gazdaságilag aktív népesség 3%-át jelentette. Azóta e foglalkoztatási formában dolgozók száma és aránya lecsökkent (2012: 180 fő). A romák a közfoglalkoztatásban 2010 és 2012 között 44%-ra tehető.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés szempontjából a városban élőknek nincsenek mobilitási problémái. A helyi és távolsági közlekedés igazodik a foglalkoztatási igényekhez. A lakosságot, a kisvárosra jellemző sajátos közlekedési formák (kerékpár és kismotor) tekintetében a városvezetés, gyalogos és kerékpár utak kialakításával és karbantartásával támogatja. A fogyatékkal élő személyek mobilitását gépjárműszerzési támogatással, parkolási igazolványhoz való hozzájutással, támogató szolgálat, szállító szolgálat működtetésével segíti.

1.11.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

A város bérlakás állománya az elmúlt 8-9 évben lényegében nem változott, 174 -181 db lakásból állt. A bérlakások szinte kizárólag hagyományos technológiával épült társas-, sor- és zárt sorú beépítésű házakban találhatók. Építési idejüket tekintve 1950 és 2005 közöttiek, állapotuk is rendkívül változatos. Az Orgona és a Liget utcai bérlakások a városközpontban találhatók, s a hajdani "belső laktanya" legénységi épületeinek átalakításával, teljes felújításával kerültek kialakításra. Az Orgona utcai bérlakások az 1990-es évek végén, a 2000-es évek elején, a Liget utcai bérlakások pedig 2005-

ben kerültek átadásra. Ezen lakások állapota és elhelyezkedése is a legjobbnak nevezhető. A bérlakások a város számos területén viszonylag elosztva találhatók. Jelentős számban találhatók többek között az ún. szegregált területeken is.

1.10-3. táblázat: A bérlakások számának és kihasználtságának alakulása Marcaliban 2008-2014

Forrás: Marcali Város Önkormányzatának adatszolgáltatása

Év	Lakások száma (db)	Üres lakások az év végén (db)
2014	174	11
2013	175	10
2012	178	10
2011	180	12
2010	181	3
2009	181	6
2008	181	3

1.11.6 Intézményfenntartás

Az önkormányzat több közfunkció ellátását biztosító intézmény fenntartását, működtetését is végzi, így többek között iskolákét, kulturális intézményekét, valamint gazdasági szervezetekét is.

Az új köznevelési törvény alapján 2013. január 1. napjától az általános iskolai és szakképző iskolai feladatokat az állam képviseletében átvette a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK). Az Önkormányzat önkéntes döntése alapján vállalta az általános iskola működtetésének (ingatlan üzemeltetés) feladatait, a szakképző iskola esetében a fenntartásról és a működtetésről is a KLIK gondoskodik a törvény előírásai szerint.

Jelenleg a működtetői feladatok a következőképp oszlanak meg a Város önkormányzata, valamint a KLIK között:

Név	Cím	Működtető
Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola	8700 Marcali, Széchenyi utca 60. Marcali	Marcali Város Önkormányzata
Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola Hóty Tibor Tagintézménye	8738 Nemesvid, Templom utca 7. Nemesvid	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola Mikszáth Kálmán Utcai Általános Iskolája	8700 Marcali, Mikszáth Kálmán utca 10. Marcali	Marcali Város Önkormányzata
Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola Hidas Frigyes Alapfokú Zeneművészeti Iskolája	8700 Marcali, Széchenyi utca 3. Marcali	Marcali Város Önkormányzata
Marcali Noszlopy Gáspár Általános és Alapfokú Művészeti Iskola Hidas Frigyes Alapfokú Zeneművészeti Iskolája Balatonkeresztúri Telephelye	8648 Balatonkeresztúr, Ady Endre utca 1. Balatonkeresztúr	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ

1.11.7 Energiagazdálkodás

Marcali város nagy hangsúlyt fektet a környezeti fenntarthatóságra, így a megújuló energiaforrások használatára. A város környezetvédelmi és fenntarthatósági programmal, ún. Local Agenda-val is rendelkezik, ehhez kapcsolódóan számos intézkedést fogalmaztak meg, amelyek részben sikeresen valósultak meg az elmúlt években, részben pedig tervezési fázisban vannak (pl. közterületek világítása energiatakarékos forrásokkal).

A város célul tűzte ki, hogy a rendelkezésre álló energiahordozókkal való hatékony gazdálkodás, a levegőtisztaság védelme, az egészséges környezet megóvása érdekében egyre nagyobb arányban támaszkodik az alternatív energiaforrásokra. Ezek közül Marcali környékén legkönnyebben a napenergia hasznosítható, valamint megvalósítható a biomassza és az energianövények felhasználása a helyi energiatermelésben. A fenti kezdeményezéseket és célokat szem előtt tartva az Önkormányzat számos projektet valósított meg, döntően pályázat útján elnyert forrásból. Ezek közül kiemelhetők a közintézmények energetikai korszerűsítését célzó projektek, valamint a fenntarthatóság jegyében megvalósított befektetői ösztönzés és gazdasági környezet biztosítása.

Az energetikai célú beruházások között említhető a Fürdő és Szabadidőközpont napelemes kiserőmű építése, a Polgármesteri Hivatal energetikai felújítása, valamint GYÉK és a Katona József utcai Bóbita óvoda épületeinek energetikai felújítása.

1.12 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, a vállalkozások, az intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is.

Marcali városa a településüzemeltetéshez kapcsolódó alapvető feladatokon túl önként vállalt feladatként ellátja a kulturális központ és múzeum működtetését, rendezvényszervezést, a Fürdő és Szabadidő Központ működtetését és fenntartását, civilek támogatását, pályázatok előkészítését is.

A város több gazdasági társaságban tulajdonosként is jelen van. Az egyik legfontosabb a Marcali és Térsége Közszolgáltató Nonprofit Kft., amelyben az önkormányzat 60% tulajdonrészrel rendelkezik. A Kft. 2013-ban alakult azzal a célkitűzéssel, hogy Marcaliban és a környező településeken a köztisztasági szolgáltatást önkormányzati tulajdonban lévő vállalkozás végezze. Ezen kívül tulajdonrészrel rendelkezik a város a Marcali Szálloda Kft., a Marcali Ipari Park Zrt-ben is, valamint a Saubermacher Marcali Kft.-ben, mely több mint 20 éve működik jogelődjeivel együtt, és ez idő alatt közel egy milliárd forint, többségében osztalékot, kisebb részben adót fizetett a város költségvetésében.

A településüzemeltetés során fontos kiemelni a város lakosságát és intézményeit kiszolgáló közműszolgáltatók szerepét, a várossal való kapcsolatukat.

A vízszolgáltatást a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. végzi. A város több társasággal áll szerződésben az energiaellátás kapcsán. Közvilágítás biztosítására az önkormányzat a KÖZVIL Első Magyar Közvilágítási Zrt.-vel áll szerződésben, a gázszolgáltatást az E.ON Dél-dunántúli Gázszolgáltató Zrt. végzi. A hulladékgyűjtést a Marcali és Térsége Közszolgáltató Nonprofit Kft. látja el.

A városban nincs tömegközlekedés.

1.13 A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.13.1 Természeti adottságok

Marcali a Somogy megye észak-nyugati részén található, a magyarországi földrajzi kistáji beosztás alapján a Belső-Somogyi középtájon, azon belül is a Marcali-hát elnevezésű kistájon fekszik. (TFK-2002)

1.13.1.1 Geológia és domborzat

A Marcali-hát felépítése pannon időszi homok és agyag, valamint pliocén kori kereszt-rétegzett homokrétegek építik fel. Ezek a rétegek általában a magas tetőszinteken és a peremlejtőkön fedőréteg nélkül, a felszín közelébe kerül, másutt murvás folyóvízi homoküledékekkel és 5-10 m vastag lösz-takaróval fedett. A vidék domborzati viszonyaira az enyhe hullámos felszín jellemző. A település legmagasabb pontja a várostól észak-nyugatra eső kastély-dombon (+256,5 mBf) van, míg a legmélyebb terület a Boronkai tározó völgye (+108 mBf). (TFK-2002)

1.13.1.2 Talaj

Mezőgazdasági művelésre alkalmas termőterületei közepes termőképességűek. Szántói 17-22 AK, legelői 8-11 AK, gyümölcsösei 22-30 AK, szőlőterületei 22-40 AK értékűek (TFK-2002). A település közigazgatási területére az agyagbemosódásos barna erdőtalaj, a lecsapolt és telkesített síkláp, valamint a réti öntéstalaj a jellemző.

A területen leggyakrabban és legnagyobb területtel előforduló talajok: (Marcali Local Agenda)

- Agyagbemosódásos barna erdőtalaj. A területen több helyen megtalálható, legnagyobbbrészt homok fizikai féleségű.
- Nem karbonátos réti talaj, homokos vályog fizikai féleségű. A terület alacsonyabb részein fordul elő.
- Nem karbonátos réti öntéstalaj. A Szentjános árok alsó szakasza melletti területek talaja.
- Homokos vályog.

Marcali közigazgatási területén lévő talajok a következőekben részletezettek szerint oszlanak meg: nyugaton közepes víznyelő képességű, és vízvezetőképességű, nagy vízraktározó képességű és jó víztartó képességű talajok vannak. Keleten nagy víznyelő képességű és jó vízvezető képességű; jó vízraktározó képességű és jó víztartó képességű talajok a jellemzőek (Marcali Kistérségi Többcélú Társulás Környezetvédelmi Programja, 2013.).

A település közigazgatási területére jellemző laza üledékes talajban a homokos pannóniai rétegekben jelentős mennyiségű réteg-víz gyűlhet össze. A felszín közeli lösz esetében talajvízzel nem kell számolni. Az időszakosan belvizes területeknél a magas talajvízállás és a domblábaknál kilépő vizek miatt vízborítás lép fel. Talajvízszint-süllyesztéssel ennek ellenére nem kell számolni. A talaj függőleges átszivárgási tényező területi átlaga 0,5-1•10⁻⁵ m/nap (Marcali Local Agenda).

A település közigazgatási területét érinti az OTRT kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete.

1.13.1.3 Vízrajz

Jelentős a város termálvíz-kincse, ami az alkáli-hidrogénkarbonátos összetétele miatt elsősorban mozgásszervi megbetegedésekre nyújt segítséget.

A település közigazgatási területén áthaladó vízfolyások a Szentjános árok, A kátyú-árok, az Orbai- és Bara-patakok (mint belterületi befogadók) a Sárícsatornán keresztül a Balaton vízgyűjtőjéhez tartoznak. A horvátkúti városrész a Balaton Ny-i vízgyűjtőjének része. A vízgyűjtő alakja és kiterjedése miatt az összegyűlekezési idő rövid. A vízgyűjtő legmagasabb pontja 236 mBf. A patakok hossz-szelvényében a felső szakaszon meredekebb, az alsó szakaszon enyhébb esést láthatunk. Az árkok vízhozama változó, vízjárásuk viszonylag kiegyenlített.

A Szentjános árok felső szakasza vízmosásban folytatódik. A horvátkúti városrészben több helyen is látható a Horvátkúti-árok oldalvölgyeiben vízmosás.

A város déli dombjairól fut le a Kátyú-árok, Szent János-árok, a Szenyér irányából érkező Sári-csatorna és a Nagybajom felől érkező Boronkai-csatorna. A vízfolyások a Boronkai-tározót táplálják. Innen vezeti le a vizeket a Nyugati-övcatorna, több halastavon és víztározón keresztül a Balatonba, melyet Balatonmárfürdőnél ér el. Ezen kívül Horvátkúton lévő Mélyvölgyi-patak érdemel említést. (TFK-2002)

Külön említést érdemel a Marcali Víztározó rendszer, amely 1983-ban létesült a Sári és Boronkai vízfolyások által mezőgazdasági területekről szállított diffúz, valamint a Kátyú árkon keresztül a marcali szennyvíztisztító-telepről koncentráltan érkező szervesanyagok ásványosítására és a szervesanyagok helyben tartása, a Nyugati övcatorna és ezen keresztül a Balaton vízminőségének javítása céljából. Felülete 490 ha, ebből 420 ha halasított tározó. A tórendszerben túlnyomórészt planktonevő halak találhatók (*Víztározó ökoturisztikai megvalósíthatósági tanulmány, 2008*)

1.13.1.4 Klíma

A térség éghajlata mérsékelt meleg és nedves. Évi középhőmérséklete 10 °C, a várható éves csapadékmennyisége 700 mm körül van. (TFK-2002)

Évente átlagosan 2010 órányt süt a Nap, ebből nyáron 800 órát. Az évi középhőmérséklet 10 °C. A tenyészidőszak középhőmérséklete 16,5-17 °C körüli. Ez az időszak mintegy 200 napon át tart. A Balaton közelében közel 200 napon át nem kell fagyoktól tartani –máskor ez csupán csak 190-195 nap. A nyári legmelegebb nap sokévi átlaghőmérséklete 33,5 °C, a téli leghidegebbeké pedig -15 °C, a Balaton közelében, Dél-felé ennél 1-2 fokkal hidegebb. A város környékén évente mintegy 410-430 mm csapadékra lehet számítani, ebből a vegetációs időszakban 400 mm esik. Általában évente 30-35 napon át számíthatunk hóborítottságra, a maximális hóvastagság 20-25 cm lehet. Az ariditási index értéke 0,98-1,02. Az uralkodó szél a környéken az északi, az átlagos szélesebbség 3 m/s feletti. A Balatonhoz közelebbi területek a hőigényesebb és fagyérzékeny növények termesztésére is alkalmasak.

1.13.1.5 Élővilág

Természetes növénytakarójára a cseres-tölgyes és az illír jellegű cseres-tölgyes erdőállomány a jellemző, illetve az (észak-déli irányú) völgyekben az éger az állományalkotó fafaj. Azonban tekintve, hogy a külterület jelentős része már évszázadok óta mezőgazdasági termesztés alatt áll, a

természetes növénytakarót mára felváltotta a kukorica, búza, árpa, cukorrépa, káposzta, valamint a nagy hagyományokkal rendelkező napraforgó, lucerna és repce földek/művelésű területek. Mivel Marcali a Dél-Balatoni borvidék déli részén fekszik, így a szőlőültetvények is meghatározó elemei a tájnak (TFK-2002).

A Marcali Vízározó növénytakarásainak jellegét alapvetően a víz határozza meg. A létesítés előtt a mai meder területén higrofil erdőtársulások (fűz, nyár, éger, kőris) álltak, ezek ma már csak vékony csíkokban találhatók meg, a vízározó partját követve, amely a felszín emelkedésével, illetve a tározó körüli mezőgazdasági területeknek köszönhető. Nagyobb nádasok elsősorban a nyugati oldalon, illetve az előülepítők tetrületén találhatók. A parti zonációban a nádasokat magas-sásos társulások követik, melyek az időszakos vízhatású területeken vannak jelen. A vízben a jellemző hínártársulások fordulnak elő, a sekélyebb részekben pedig a mocsári növényzet hódít. Kiemelkedő jelentőséggel bír a terület madárvilága, 14 madárfaj fészkelőhelye a terület, köztük több fokozottan védett faj is. Szintén gazdag a nádi énekesmadarak közössége is. A fészkelő fajok közül említést érdemel a hazánkban szintén kis számban fészkelő foltos vízicsibe, valamint a guvat. Ragadozó madarak közül is több megfigyelhető a területen az egész évben. A tó kiváló találkozóhely a Magyarországon átvonuló madárfajok számára is. Legfontosabb kiemelt madárfajok: cigányréce (*Aythya nyroca*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*).

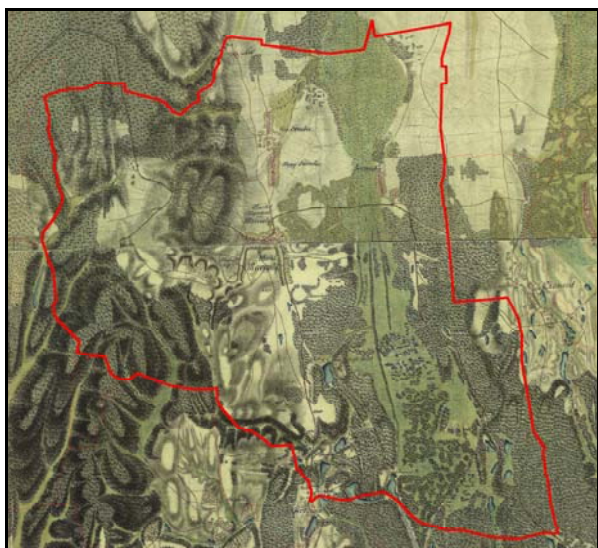
Marcali térségében honos fafajok: barkócaberkenye (*Sorbus torminalis*); csertölgy (*Quercus cerris*); ezüsthárs (*Tilia tomentosa*); fehér fűz (*Salix alba*); fehérnyár (*Populus alba*); tatárjuhar (*Acer tataricum*); feketenyár (*Populus nigra*); gyertyán (*Carpinus betulus*); házi berkenye (*Sorbus domestica*); hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*); hegyi szil (*Ulmus glabra*); kecskefűz (*Salix carpea*); kislelvtű hárs (*Tilia cordata*); kocsányos tölgy (*Quercus robur*); kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*); korai juhar (*Acer platanooides*); közönséges boróka (*Juniperus communis*); közönséges bükk (*Fagus sylvatica*); közönséges nyír (*Betula pendula*); madárcseresznye (*Prunus avium*); magas kőris (*Fraxinus excelsior*); mezei juhar (*Acer campestre*); mezei szil (*Ulmus minor*); mézgás éger (*Alnus glutinosa*); molyhos tölgy (*Quercus pubescens*); nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*); rezgőnyár (*Populus tremula*); törékleny fűz (*Salix fragilis*); vadalma (*Malus sylvestris*); vadkörte (*Pyrus pyraeaster*); vénic szil (*Ulmus laevis*); virágos kőris (*Fraxinus ornus*); zselnicemeggy (*Prunus padus*), (4. számú függelék a 11/2013. (VI.28.) önkormányzati rendelethez).

1.13.2 Tájhasználat, tájszerkezet

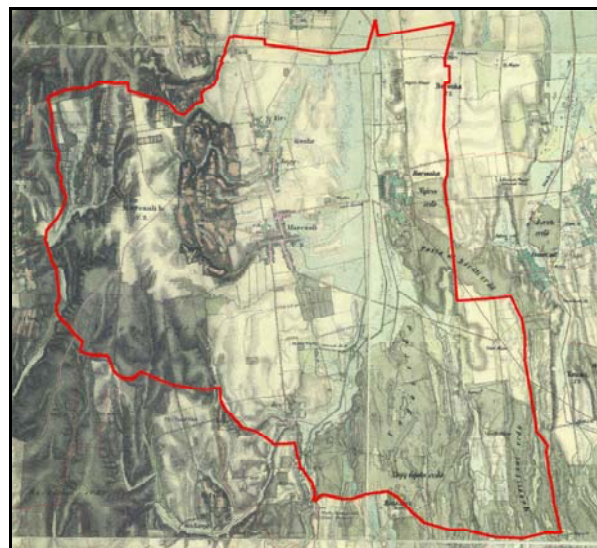
1.13.2.1 Táj történeti vizsgálat

Marcali a Pécz nemzetségből származó Marczali család ősi birtoka volt. Nevét első ízben egy 1274-ben kelt latin nyelvű oklevél említette. 1332-1337 között a pápai tizedjegyzék is említette, így már ekkor egyházas hely is volt. 1448-ban már városi kiváltságokat is élvezhetett. A török uralom alól 1686-ban szabadult a másfélszáz fős település. A 18. században gyorsan újraépült. Birtokközpont, majd megyeszékhely. 1772-ben újból mezőváros lett. Ezt a korszakot láthatjuk az első katonai felmérés térképén, ami merőben különbözik a mai táj képétől. Elsődlegesen a Boronka-patak medre tűnik fel, ami körül széles sávban mocsaras, lápos, nedves réttel tarkított területek húzódnak, valamint számos kisebb tavat találni a közigazgatási határ déli felén. A jelenleginél sokkal kiterjedtebbek az erdőterületek is. Marcali még különálló település Kis- és Nagygombai településrészekről és Boronka is lakott területként jelölt, ellentétben Horvátkút, Gyóta és Bize falvakkal.

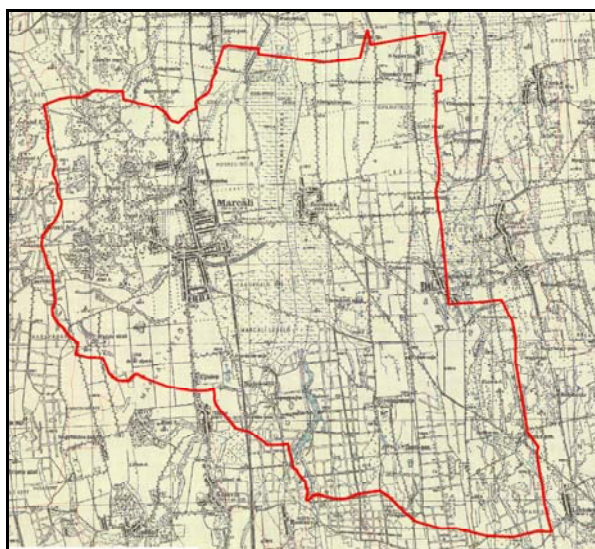
Századvégi birtokosa, Széchenyi Ferenc iparosokkal népesítette be. Postakocsi állomást (1804), sóelosztó hivatalt létesített, városrendezést hajtott végre. A második katonai felmérés térképén jelentős változás tapasztalható erre az időszakra. Horvátkút már szerepel a térképen, a Tardi- és Új-heggyel együtt szőlőművelés alá vonták. A déli tórendszer a Nagy Gyóta erdőt leszámítva a lecsapolások következtében ekkorra eltűnik, már kivehető a Sári-csatorna és az Üsztő Major környéki lecsapolóárkok. Marcali és Bize közötti erdők ekkorra eltűnnek, egy részükön legelő, máshol majorságok létesültek. Marcali és Boronka között, illetve a Gombai résztől keletre mocsaras, berkes területeket találni.

1.13-1. ábra: Első katonai felmérés (1780-1784)

1.13-2. ábra: Második katonai felmérés (1819-1866)

1.13-3. ábra: Negyedik katonai felmérés (1896-1914)

A Habsburg önkényuralom idején épült buda-kanizsai vasút (1861) a földesúri tilalom miatt elkerülte a várost, ez később teljesen elszigetelte. Közútjai is visszaestek a rangsorban. A főútvonalak rendre elkerülték. Ez mezőgazdaságát és kisiparát is visszavetette. A negyedik katonai felmérésen ennek ellenére sűrű úthálózattal találkozunk. A falvakat összekötő utak rendre fásítottak, de a művelési

ágakban nagyobb változást nem észlelni, pusztán a beépített területek növekednek, így Marcali, Kiszgomba és Nagyszgomba a századfordulóra összenő. A szántóföldeken és a megmaradt erdőterületeken már felfedezhető a nagyüzemi gazdálkodás nyomai.

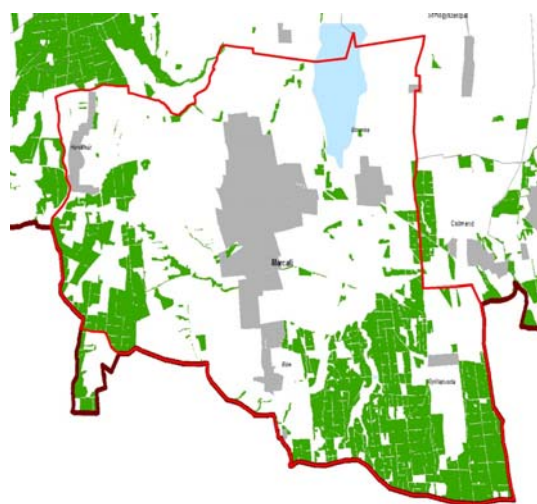
A XX. század első évtizedeiben emelt épületek a mai városképnek is meghatározói. A II. világháború végén hadszíntér volt a nagyközség. Az újrainduláshoz az uradalom ingatlanainak köztulajdonba vétele, majd az állami építkezések (laktanyák és lakások) adtak lökést. Ipari fejlődése a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése után, az 1960-as években vett nagyobb lendületet. A második világháború után megindult fejlődés tette lehetővé, hogy évszázadokkal ezelőtti kiváltságait visszaszerezze. 1977-ben ismét városi rangot kapott, ekkor csatolták hozzá a szomszédos Bize, Boronka és Horvátkút községeket is. Marcali ma mintegy 12 ezer fős település, ma is a mikrotáj gazdasági, kereskedelmi, közigazgatási, egészségügyi, kulturális centruma, közel a Balatonhoz.

1.13.2.2 Tájhasználat értékelése

A település közigazgatási területét érinti a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete az Országos Területrendezési Terv, valamint a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint.

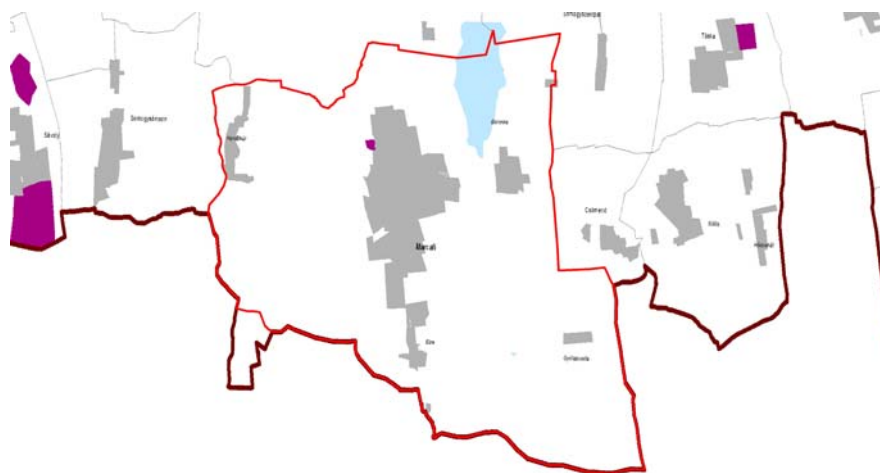

1.13-4. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (OTrT)

1.13-5. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete (BKÜ TrT)

A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint a települést, belterületétől nyugatra érinti a turisztikai fejlesztési terület övezete.

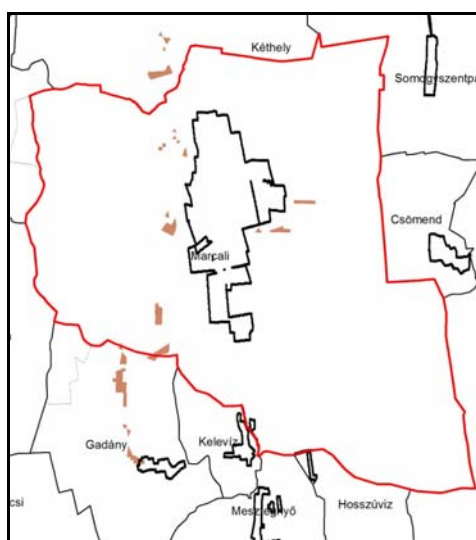

**1.13-6. ábra: Turisztikai fejlesztési terület övezete
(BKÜ TrT)**

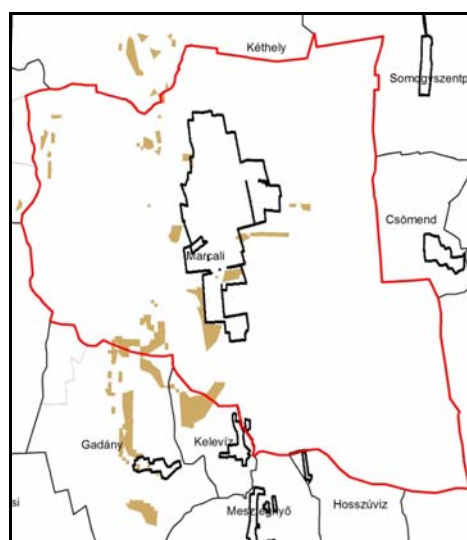
A település területét érint a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint a szélerőmű elhelyezéséhez vizsgálat alá vonható terület övezete, valamint a térségi hulladéklerakó kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete.

Marcali közigazgatási területén a tájhasználat igen nagyfokú heterogenitást mutat. A település közigazgatási határain belül megtalálhatunk nagy vízfelületet, jelentős mennyiségű erdőt, szántókat, szőlőhegyet, valamint természetesen magát a belterületet is.

A keleti részt alapvetően a szántók uralják, amelyeken viszonylag nagy táblás művelés zajlik. Ez alól csupán a tájvédelmi körzet területe, valamint az ehhez déli irányból csatlakozó jelentős erdőterületek képeznek kivételt. Itt kell megemlíteni, hogy ezek, a Marcalitól keletre található szántók az Országos Területrendezési Tervben kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete által egyaránt csak elenyésző mértékben érintett területek. A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint azonban kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete által már nem érintett a település.

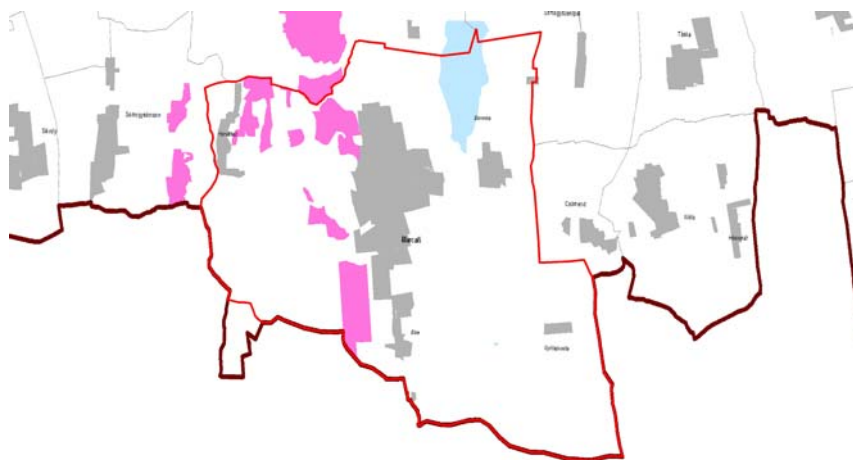

**1.13-7. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú
szántóterület övezete (OTrT)**

**1.13-8. ábra: Jó termőhelyi adottságú
szántóterület övezete
(OTrT)**

A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint Marcali közigazgatási területét érinti a szőlőtermőhelyi kataszteri terület övezete

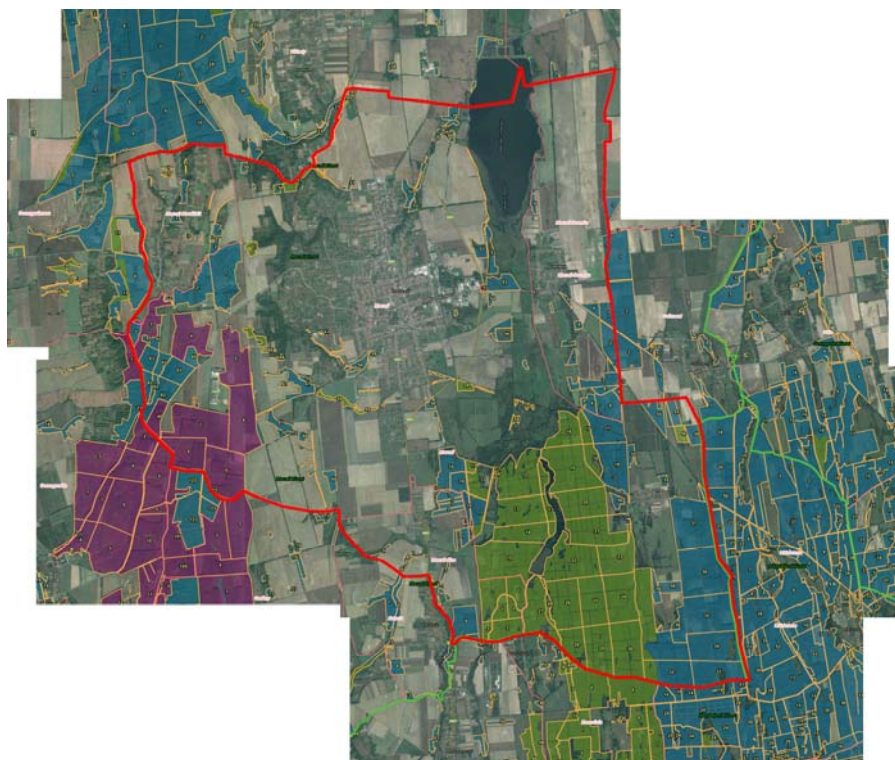

1.13-9. ábra: Szőlőtermőhelyi kataszteri terület övezete
(BKÜ TrT; VÁTI 2008)

A nyugati területek nagyobb mozaikosságot mutatnak, ennek oka, hogy a település szőlőterületei ezen a részen találhatók, amely lényegesen kisebb parcellákkal üzemelnek, mint a keleti részeken lévő területek. Ugyanakkor a nyugati oldalon is találhatunk jelentős szántó területeket, azonban ezeknek is elmarad a táblaméretük a település keleti részén lévőkétől. Nagy értéket képvisel a helyi szőlőhegy (a belterülettől nyugatra) hagyományos karaktere, ez a mozaikosan szőlővel borított terület a település életében is nagy jelentőséggel bír, a település nyugati részének tulnyomó többségén ez a meghatározó tájhasználat is ésebből adódóana helyi tájképnek egy egyedi arculatot kölcsönző elemek együttese

Sajnálatos módon meg kell említeni az egykori külső laktanya területét is, mivel kiterjedése és megjelenése miatt egyértelműen egyfajta lokális „tájhasználatot” képvisel. Jelenlegi erősen leromlott és alulhasznosított állapotában igen kedvezőtlen megjelenésű területként fogadja a dél felől a városba érkezőket.

A település közigazgatási területének mintegy negyede erdőterület. Marcali erdői a Nébih nyilvántartása szerint, elsődleges rendeltetésüket tekintve, nagyrészt védelmi rendeltetésűek, ennél kisebb arányban továbbá gazdasági-, valamint közjóléti erdőtagok is találhatóak a közigazgatási területen. Marcali erdői védettségük szerint tekintve nagyrészt nem védettek. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a közigazgatási terület délkeleti részén jelentős területek állnak védelem, valamint fokozott védelem alatt.

1.13-10. ábra: Marcali erdőterületei, elsődleges rendeltetésük szerint
(zöld- védelmi-; kékes zöld- gazdasági-; piros- közjóléti rendeltetésű erdőtag)
(Forrás: erdoterkep.nebih.gov.hu)

A település életében szintén nagy szerepet játszik annak az északkeleti területén található víztározó is, amely kiterjedése és sokrétű funkciói miatt egyértelműen meghatározza a környék tájhasználatát.

1.13.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

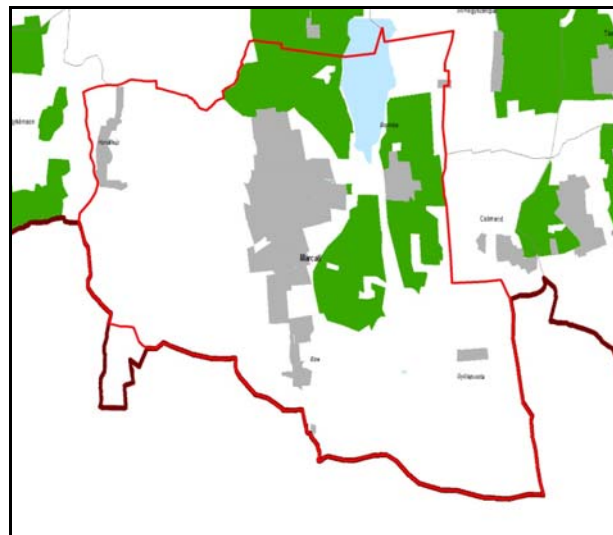
1.13.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Marcali területét érinti a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete az Országos Területrendezési terv szerint. A település területét északon és keleten érinti a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési terve szerint. A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet területrendezési terve szerint a település teljes területét érinti a történeti települési terület övezete.

A környék tájképében kiemelkedő szerepet tölt be a helyi víztározó és környezetének a látványa, amely a Boronka-melléki tájvédelmi körzet részét is képezi. Szintén igen nagy értéket képvisel, a település északi területéről a Balaton-felvidék felé nyíló szép kilátási lehetőség. Igen értékes a települési belterület nyugati határával kezdődő szőlőhegy különleges tájkaraktere, amelyet a helyi parcellák, egykori- illetve jelenlegi prэшázak és pincék, lakóházak, növénycsoportok együttes megjelenése okoz.

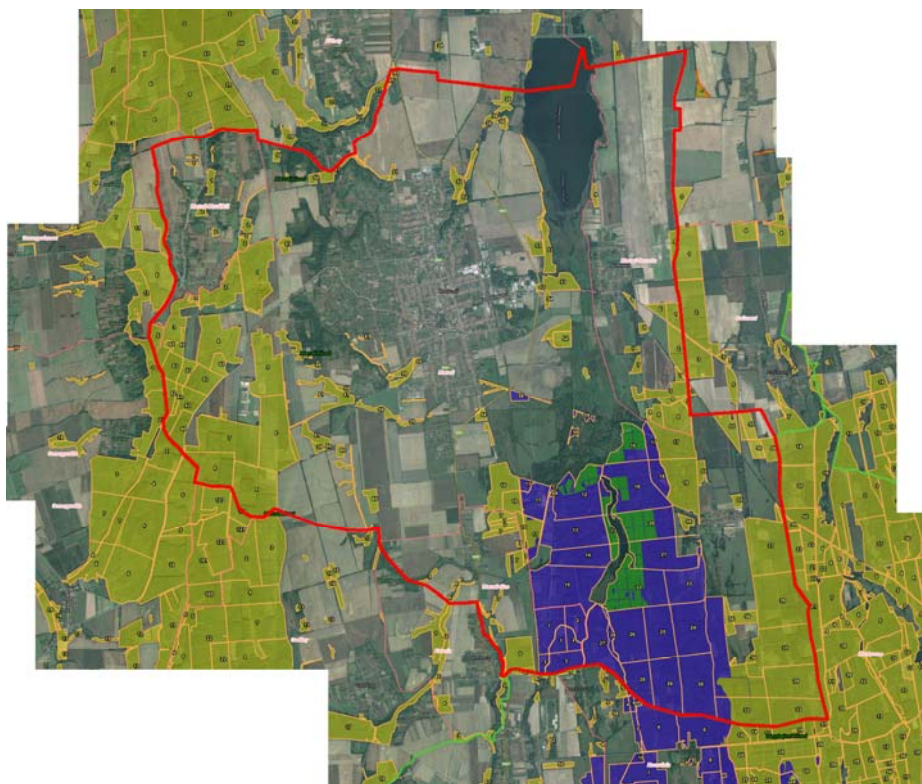

1.13-11. ábra: Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (OTrT)

1.13-12. ábra: Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (BKÜ TrT)

1.13.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

1.13-13. ábra: Marcali erdőterületei, védettségük szerint
(sárgás zöld- nem védett-; kék- védett-; zöld- fokozottan védett erdőtagok)
(Forrás: erdoterkep.nebih.gov.hu)

Marcali területén több védett terület is található, azonban ezek védeltségi szintje eltérő, pontos megnevezésüket, valamint jellemzőiket az alábbi táblázat tartalmazza.

1.12-1. táblázat: Védett területek

(Forrás: <http://www.termeszetvedelem.hu>)

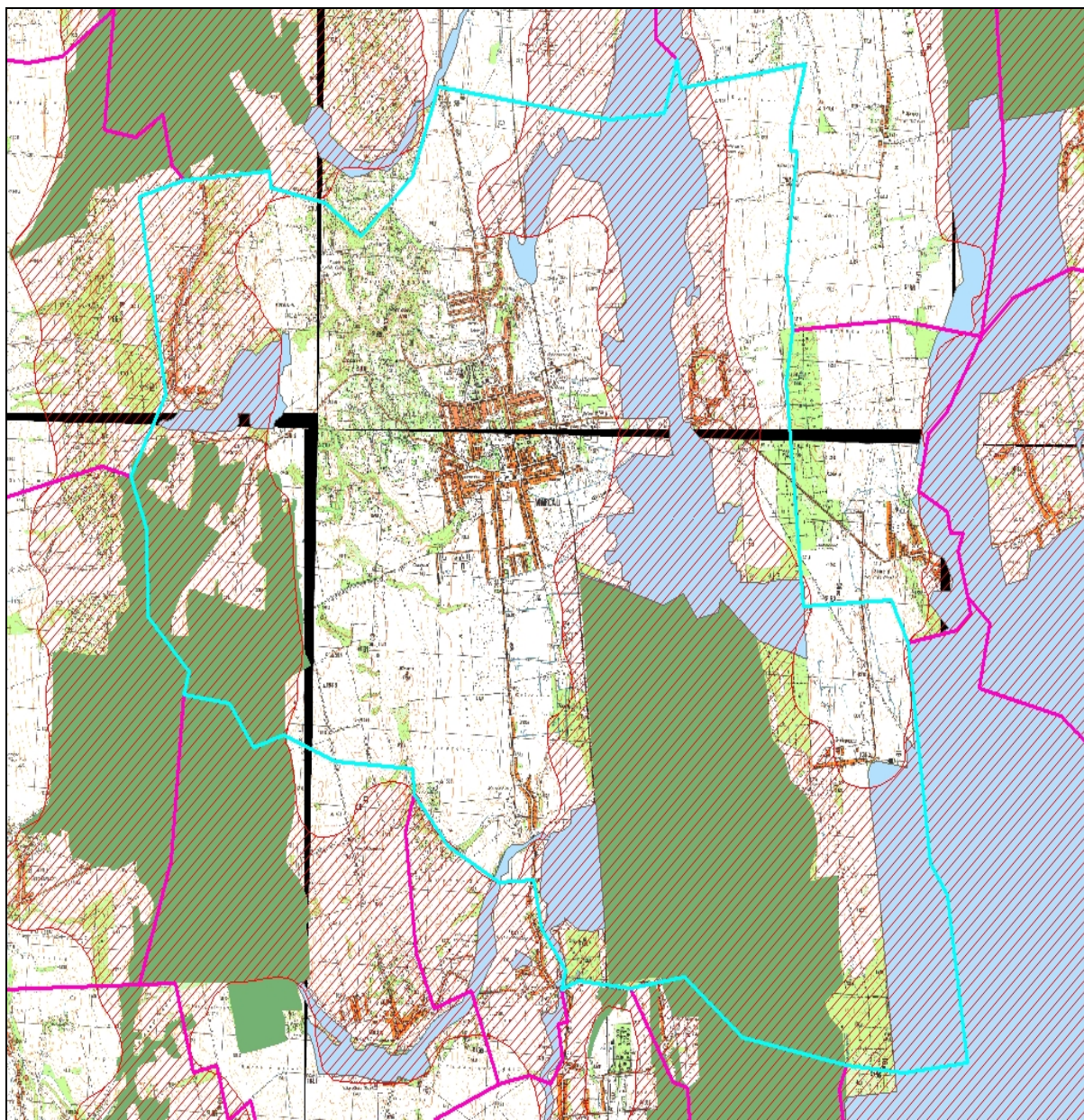
Név	Törzskv. szám	Védeltségi szint	Védelmi kategória	Kiterjedése	Ebből fokozottan védett	Hatálybalépés éve
Boronka-melléki Tájvédelmi körzet	242/TK/91	országos jelentőségű, egyedi	TK	8502,7 ha (teljes kiterjedése)	485 ha (teljes kiterjedése)	
Béke park	13/69/TT/85	helyi jelentőségű	TT	3,4 ha	0 ha	1985
Marcali, Boronkai-patak völgye	13/107/TT/03	helyi jelentőségű	TT	0 ha	0 ha	2003
Marcali, Gyóta-pusztai legelő	13/108/TT/03	helyi jelentőségű	TT	5,88 ha	0 ha	2003
Marcali, Kossuth utcai téglagyár	13/109/TT/03	helyi jelentőségű	TT	0 ha	0 ha	2003
Szabadság park	13/68/TT/85	helyi jelentőségű	TT	1,88 ha	0 ha	1985

Marcali város közigazgatási területén több védett táji érték is található. Településszerkezeti szempontból jelentős védett parkok, fasorok, facsoportok:

1.12-2. táblázat: Településszerkezeti szempontból jelentős védett parkok, fasorok, facsoportok

(Forrás: Marcali –Local Agenda 21)

sorszám	Megnevezés	Hrsz.	Megjegyzés
1.	Bajcsy.Zsilinszky u. végén lévő kislevelű hárs és fehér fűz útsorfák	1913/3	
2.	Béke park	37/20; 37/21	Somogy Megyei Tanács által is védett 13/69/TT/85 törzsszámon
3.	Berzsenyi park	1913/78; 1913/84	
4.	Gárdonyi úti volt iskola platánjai	3203; 3205	
5.	Gombai park	2286	
6.	Hársfa utcai fasor	1964/1; 1689	
7.	Kórház kertje	1603	
8.	Kossuth u. 25. (képtár) kertje	47	
9.	Lengyel József emlékpark (Platán)	2310	
10.	Platánfák az Európa parkban	1609/1	
11.	Széchenyi park (Szabadság park)	1608	Somogy Megyei Tanács által is védett 13/68/TT/85 törzsszámon
12.	Szegedi u. piramistölgyek	66	
13.	Vadgesztenyesor az Európa park területén	1609/24	

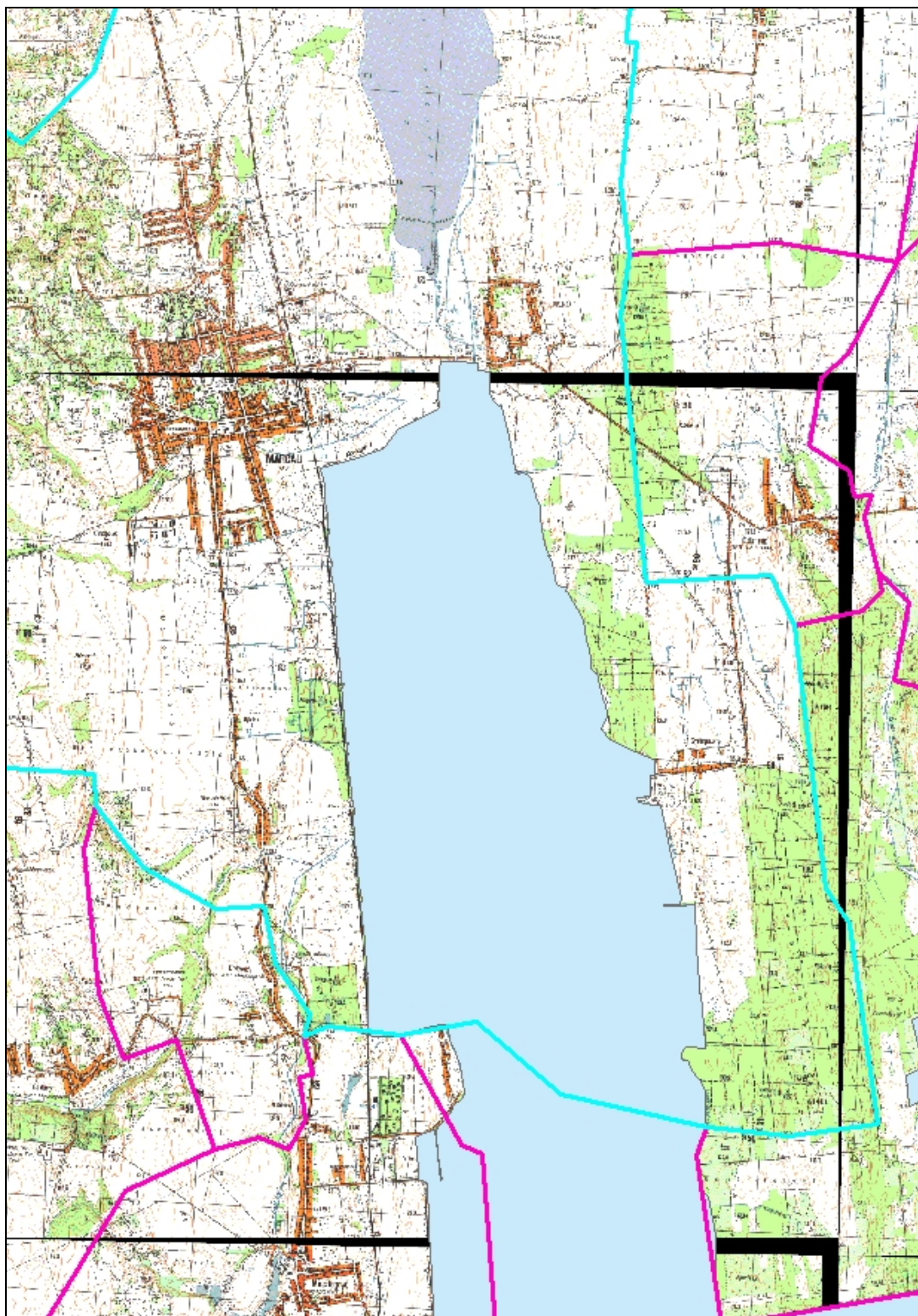

1.13-14. ábra: Természetvédelmi célú korlátozások alá eső területek

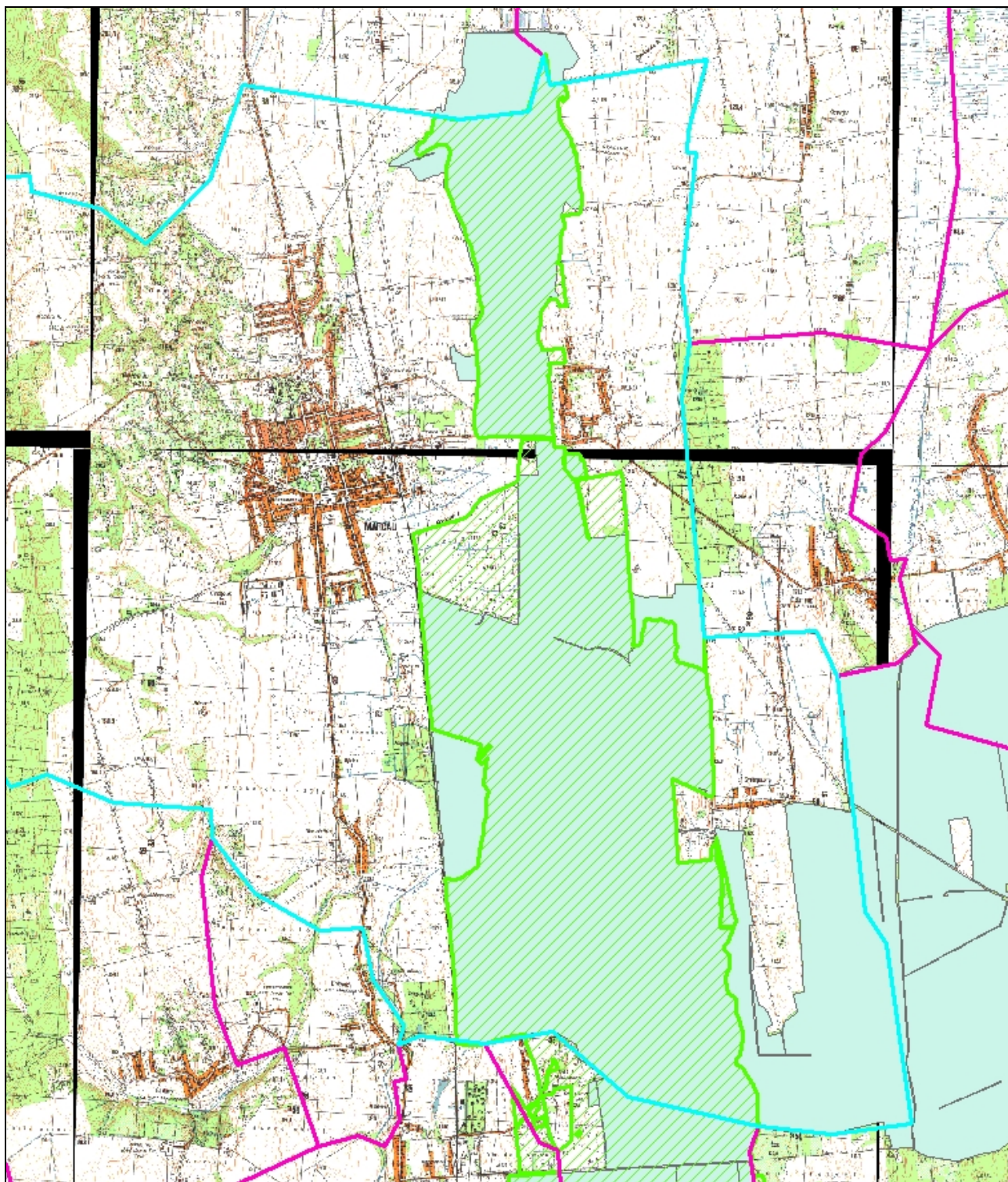
(NÖH ökológiai folyosó: kék, NÖH magterület: zöld, tájképvédelmi övezet: piros sraffozott)

(Forrás: DDNPI adatszolgáltatása)

Marcali közigazgatási területén országos védelemre tervezett terület nincs, jelenleg országos védelem alatt álló terület a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet természetes és mesterséges tavakkal rendelkező vadvízi élőhely, fokozottan védett madárfajokkal. Emellett érinti a város területét Natura 2000 madárvédelmi terület (HUDD10008 Belső-Somogy) és Natura 2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDD20044 Boronka-melléke). További, természetvédelmi célú korlátozások alá eső terület a Nemzeti Ökológia Hálózat „magterület” és „ökológiai folyosó” besorolású részei.

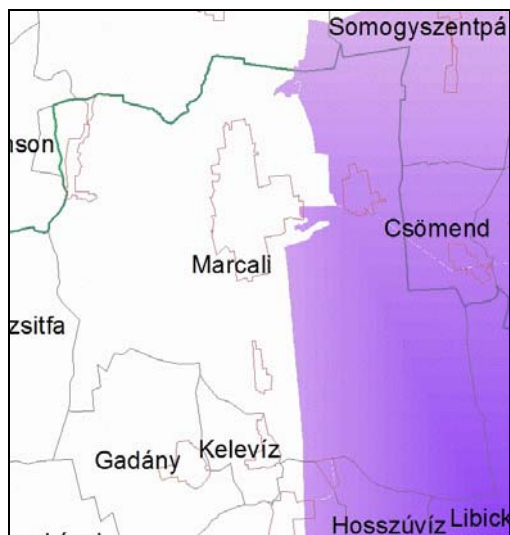

1.13-15. ábra: A Boronka-melléki TK elhelyezkedése Marcali területén
(Forrás: DDNPI adatszolgáltatása)

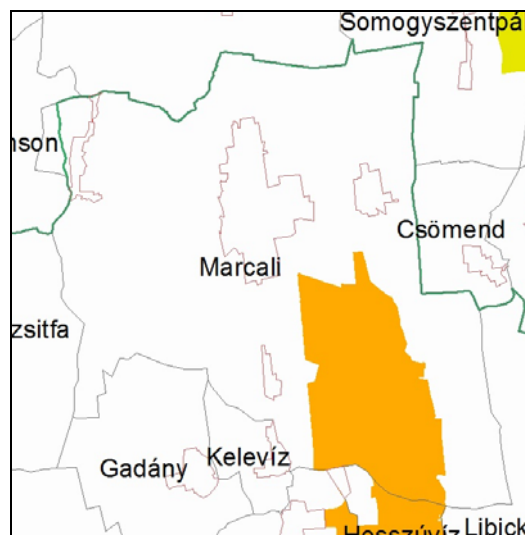

1.13-16. ábra: Natura 2000 területek

(Natura 2000 kijelölt terület – zöld sraffozott, Natura 2000 madárvédelmi terület - zöld)
(Forrás: DDNPI adatszolgáltatása)

1.13-17. ábra: Érzékeny természeti területek
(lila), (TeIR)

1.13-18. ábra: Védett természeti területek
(narancs), (TeIR)

1.13-19. ábra: Natura 2000 védettségek Marcali területén

SPA területek –zöld
SCI területek –sárga
Boronka-melléke (HUDD20044)

szegregálja is azt, azon a szakaszon, ahol keresztül halad a védett területen. Megjegyzendő, hogy ez a területi veszteség kompenzálható.

Szintén tájhasználati konfliktust okoz az egykori külső laktanya területe, amely jelenleg nem hasznosított, így az állaga folyamatosan romlik.

sportcsarnok között található, 1957-ben telepítették. A parkban értékes mocsári tölgy –fasor, vérbükk, platánok, szomorúfüzek és nyírfák méltó környezetet biztosítanak a környék középületeinek *(EKF Korzó megvalósíthatósági tanulmány; 2006)*.

1.14.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Marcali Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája szerint a településképi értékét növelik szép parkjai, gondosan kezelt szép területei. A városközpont nyugati részén elhelyezkedő kórház előtti Széchényi parkban lévő öreg faóriások – tölgy, vérbükk, feketedió, platán, selyemfenyő – díszlenek. A park mögötti bekerített részen csodálatos környezetben látható a gyönyörűen felújított – neo-barokk stílusban épült volt Széchényi kastély, amely jelenleg a kórház főépülete. Környezetében platánfák, tölgyek, vadgesztenyék, jegenyefenyők, tiszafák és szomorúfüzek váltják egymást.

A város zöldterületeinek másik két markáns eleme a Széchényi (Kórház) park, valamint a Rákóczi utca és a sportcsarnok között található Béke park. Az utóbbit 1957-ben telepítették, ebben az értékes mocsári tölgyfa-sor, vérbükk, platánok, szomorúfüzek és nyírfák méltó környezetet biztosítanak a környék középületeinek. A volt laktanya korábban is jelentős faállománnyal rendelkezett. A cél: Marcali kertvárosi arculatának megteremtése az utcák fásításával, az intézmények zöld környezetének megtartásával.

Kiemelkedő jelentőségű a város számára, hogy a megszüntetett egykori akkumulátorgyár s a volt belső laktanya helyén EU-s pályázati források bevonásával elkészült az új Európa-park, játszótér, szökőkutak, zenepavilon és szabadtéri színpad teszi elérhetővé, egészségessé a városközpont.

Marcali hatalmas külterületekkel rendelkezik. Külterületeit a szőlőhegy, a vízparti területek, szántók és a nagy kiterjedésű erdők alkotják. A szőlőhegy a belterülettől Ny-ra, valamint a Bize és Horvátkút melletti zártkertek. E területek értéke, hogy a lakosság ellátását szolgálja, a szabadidő hasznos eltöltésének biztosít tere. Sajátos hangulatával növeli a környezet szépségét.

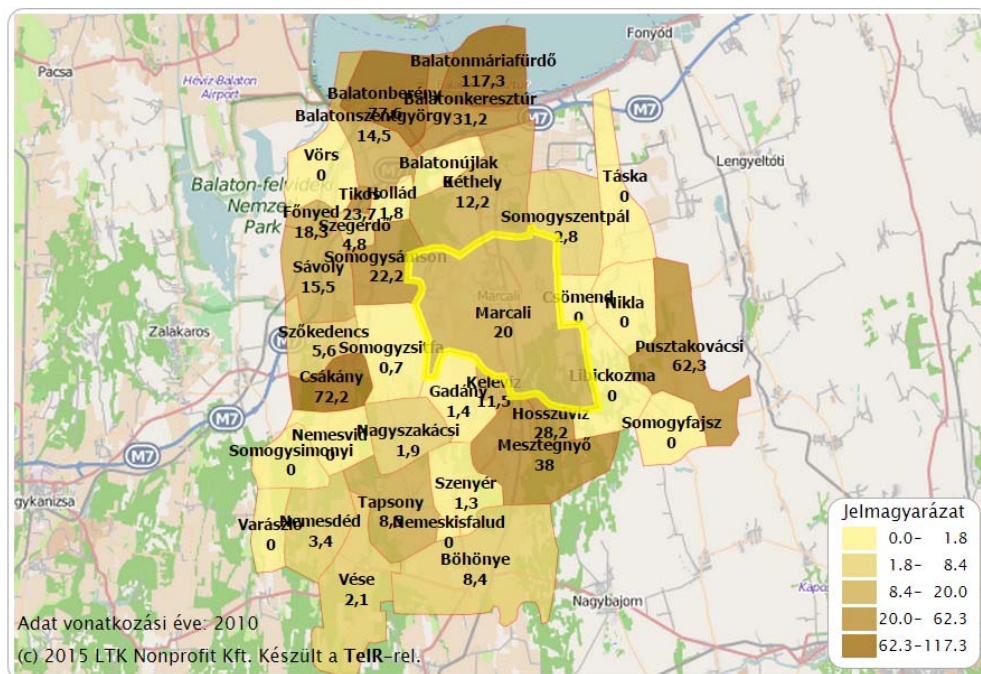
Megjegyzendő, hogy a település zöldfelület karakteréhez hozzá tartoznak a szőlőhegy zöldfelületi elemei is.

1.14.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település Integrált Városfejlesztési Stratégiája szerint Marcali város belterületén található zöldterületek fenntartása kiemelt feladatot képez az önkormányzat számára. A főleg közterületen elhelyezkedő zöldterületeket magukba foglalják többek között a füves területeket (17,2 ezer m²), virágosított felületeket (6800 m²), utcai fasorokat, közterek-parkok kavicsos felületű sétányait (8,7 ezer m²), valamint köztéri játszótereket (15 db) egyaránt. A fenntartással kapcsolatos feladatokat a Város Önkormányzat GAMESZ Szervezete látja el, éves szinten mintegy 60 millió Ft-os költségvetéssel, melyből színvonalasan megoldható a város zöldterületeinek rendben tartása.

A település központjában –köszönhetően a belső laktanya helyére létesített nagy területű Európa parknak, nagy mennyiségű zöldfelület található, amely számos rekreációs és szabadidő tevékenységnek otthont tud adni az infrastruktúrájának köszönhetően.

A belterületi zöldfelületek esetén megfigyelhető, hogy elindult közöttük egy egyfajta összefonódási folyamat. Nagy lehetőség lenne a település számára egy a szomszédos parkokból, azokat egybefűző, illetve egyéb zöldfelületekből összefonódó rendszer létrejötte, amely zöldfelületileg országos szinten is kuriózzummá tehetné Marcali belvárosát.

1.14-2. ábra: Egy lakosra jutó zöldfelületek nagysága Marcaliban és környékén (m2)
(www.teir.hu, 2015)

1.14.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Az egyes településrészek zöldfelületi ellátottsága eltérő mértéket mutat. A legkedvezőbb a belterület nyugati határa mentén, valamint a régi belső laktanya környékén. A legkedvezőtlenebb (minőségileg és mennyiségileg egyaránt) a keleti városrész helyzete, itt ugyanis egyáltalán nem érvényesül a nyugati oldalra jellemző zöld gyűrűvel körülvettség, mindez annak ellenére, hogy a belterület nyugatról igen közel fekszik a védelem alatt álló külterületi részekhez.

Jelentős vizuális problémát okoz a volt külső laktanya (egykori Petőfi Sándor laktanya) területe, amelyen a fokozatos leromlás figyelhető meg. Ezek mellett idővel potenciális balesetforrás is lehet az építményegyüttes, ugyanakkor mindenképp értéket képvisel a néhai laktanya területén lévő idősebb dendrológiai állomány.

A település belterületét is érintő Kátyú-árok nyílt árokban folyik át a településen, ugyanakkor jelentősebb azt kísérő növénytakaró vagy dendrológiai kiültetés sajnos nem található. Jelen esetben a Gombai-vízfolyás környezete lehetne a követendő példa.

1.15 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.15.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.15.1.1 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

LAKÓTERÜLETEK

A lakóterületek elsősorban lakóépületek elhelyezésére szolgálnak. A településszerkezeti terv a város lakóterületeit – a kialakult építési módoknak, valamint a fejlesztési igényeknek megfelelően – nagyvárosias, kisvárosias kertvárosias és falusias lakóterületi terület-felhasználási egységekre tagolja.

Az **Ln jelű nagyvárosias lakóterület** sűrű beépítésű, több önálló rendeletetési egységet magába foglaló 12,5 m-es épületmagasságot meghaladó lakóépületek elhelyezésére szolgál. Ebbe a terület felhasználásba a város „telepszerű többszintes lakótelepei” kerültek. Marcali meglévő, 5 szintes vagy annál magasabb építésű úszótelkes lakótelepei, melyek a Városközpontban helyezkednek el, a Dózsa György út mellett illetve a Posta köz – Múzeum köz térségében. (Ez utóbbi a 2013-as településrendezési terv módosítással került a nagyvárosias lakóterületbe, kisvárosias lakóterületből. A településszerkezeti terv új nagyvárosias lakóterület építésével nem számol, csupán a meglévőket sorolja a terület-felhasználásba, ezáltal biztosítja a korszerűsítésük, megújulásuk lehetőségét.

A **Lk jelű kisvárosias lakóterület** sűrű beépítésű, több önálló rendeletetési egységet magába foglaló, 12,5 m-es épületmagasságot meg nem haladó lakóépületek elhelyezésére szolgál. Szintén a meglévő, jellemzően 4 szintnél nem magasabb, meglévő, úszótelkes, telepszerű lakóterületek tartoznak a kisvárosias lakóterületekbe, melyek Marcali központi belterületén a Városközpontban és attól északra találhatók (Bersenyi út, Bene Ferenc (volt Ságvári Endre) utca, Mikszáth Kálmán utca, Nagypincei utca térsége, Csomós Gergely (volt Lenin) utca és a Kossuth Lajos utca mindkét oldala).

Az **Lke jelű kertvárosias lakóterület** laza beépítésű, összefüggő kisebb, vagy nagyobb kertes, több önálló rendeletetési egységet magába foglaló, 7,5 m-es épületmagasságot meg nem haladó, de jellemzően földszintes lakóépületek elhelyezésére szolgál, egyedi telkeken.

A település központi belterületén a családiházias lakóterületek jelentős része kertvárosias lakóterületbe sorolt, kivétel csak az északkeleti részen a Bem és a Táncsics utcától keletre eső lakótömbök, a Liszt Ferenc utca északi része, a Déli alközponttól délre eső tömbök illetve a városközponttól délnyugatra eső lakóterületen a Kodály Zoltán utca, Vörösmarty Mihály utca keleti oldala. A kertvárosias lakóterületek jellemzően oldalhatáros beépítésűek, viszonylag ritka a szabadonálló beépítési mód, van viszont ikres és zárt sorúan is beépült kertvárosias lakóterület. Boronkán és Gyótapusztán nincs, Horvátkút déli részén a Horvátkúti úton van néhány telek kertvárosias lakóterületbe sorolva.

Az **Lf Falusias lakóterület** legfeljebb 7,5 m-es épületmagasságú lakóépületek, a mező-és az erdőgazdasági építmények, továbbá a helyi lakosságot szolgáló, nem zavaró hatású kereskedelmi, szolgáltató és kézműipari építmények elhelyezésére szolgál.

Marcali legrégebben beépült lakóterületei, Horvátkút, Boronka, Bize és Gyótapusztá nagy telkes hagyományosan oldalhatárosan beépült lakóterületei tartoznak Falusias lakóterületbe valamint ezek már korábban kijelölt fejlesztési területei (pl. tömbfeltárások, jellemzően már beépítetlen területek). Marcali központi belterületén Gomba településrészén a Bem és a Táncsics Mihály utcától keletre eső telkek és a Liszt Ferenc utca északi oldali teleksora tartozik ide, de a délnyugati lakóterületben is van néhány tömb (Kodály Zoltán utca, Vörösmarty Mihály utca) illetve a Déli alközponttól délre eső tömbök azok, melyeket már a korábbi terv is Falusias lakóterületbe sorolt.

VEGYES TERÜLETEK

Településközpont területek

A Településközpont vegyes terület olyan lakó és helyi szintű egyéb rendeltetést (igazgatási, kereskedelmi, szolgáltatói, vendéglátói, egyházi, egészségügyi, stb.) szolgáló épületek elhelyezésére szolgál, melyek a domináns lakófunkciót alapvetően nem zavarják.

Marcali már kialakult, elszórtan elhelyezkedő, helyi szintű intézményterületeit (pl. posta, mosoda, Idősek otthona, Gyermekélelmezési Központ, Polgármesteri Hivatal stb.), valamint intézményépületekkel vegyes lakóterületeit településközpont vegyes területként szabályozza a terv. Így kerültek már korábban Településközpont vegyes területbe a Városközpont területén lévő, vegyes beépítésű intézményterületek, vagy a Kossuth Lajos utca, Táncsics Mihály utca, Rákóczi Ferenc utca, Széchenyi utca, Dózsa György utca stb. menti vegyes hasznosítású telkek.

Intézményterületek

A korábbi központi vegyes területéről történő új elnevezés jelzi, hogy a terület elsősorban intézményi, azaz igazgatási, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális rendeltetést szolgáló épületek elhelyezésére szolgál. Ide tartoznak Marcali területén az iskolák, óvodák, más nevelési intézmények, a templomok valamint a már korábban központi vegyes területként meghatározott fejlesztési területek (pl. a Fürdő és a Noszlopy Gáspár utca közötti még beépítetlen – tömbök egy része). Az Intézményterületen lakóépület nem létesíthető.

GAZDASÁGI TERÜLETEK

Ipari terület

Egyéb ipari területként került már korábban kijelölésre a központi belterületről délkeletre eső, a Kaposvári úton, illetve a jövőben az elkerülő útról megközelíthető tervezett Ipari Park még beépítetlen területe.

Kereskedelmi, szolgáltató terület

A kereskedelmi, szolgáltató terület Marcali területén elsősorban környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál. Ide kerültek besorolásra a meglévő és korábban kijelölt gazdasági telephelyek a keleti iparterületen, a Noszlopy Gáspár utca mentén (pl. benzinkút) a Dózsa György utca melletti területen, kisebb meglévő telephelyek a lakóterületbe ágyazva (Vereckei utca, Kozma Andor utca, Templom utca). A boronkai szarvasmarhatelep Kereskedelmi szolgáltató terület besorolása megmarad.

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

A különleges területbe azok a területek tartoznak, amelyek a rajtuk elhelyezendő építmények különlegessége miatt (helyhez kötöttek, jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek) az előzőektől eltérő területek.

Különleges terület - egészségügyi terület

A Városközpont területébe ékelődő egészségügyi terület (a kórház területe) elsősorban kórház, egészségügyi funkciójú és egyéb rekreációs rendeltetést szolgáló építmények valamint ezek rendeltetésszerű működéséhez szükséges egyéb építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület - fürdő és szabadidőközpont

A terület a vízi sportolás, strandolás, élményfürdőzés; a szabadidő eltöltését szolgáló sportolás, pihenés, rekreáció, szabadtéri játék, a kultúra, szórakozás, rendezvények és az ezekhez kapcsolódó kereskedelmi, szolgáltató építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület - gyógyzálló

A már korábban különleges területbe sorolt Gyógyzálló területe a gyógyüdülési, wellness és gyógyászati funkciókat valamint szálláshely szolgáltatást magába foglaló valamint az azokat kiszolgáló sportolási, rekreációs, kereskedelmi szolgáltató építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület - honvédségi terület

A honvédelmi terület a honvédelmi és azzal összefüggő funkciókat magába foglaló építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület - autóbusz pályaudvar

A buszpályaudvar a rendeltetésének megfelelő és az azt kiszolgáló funkciókat magába foglaló építmények elhelyezésére szolgál.

Különleges terület - turisztikai terület

A Nagypince utcai turisztikai fejlesztési területen turisztikai, szórakoztató, szabadidős, kulturális, sportolási, rekreációs, közösségi rendezvények építményei, továbbá szállásépületek, kemping és az ezekhez kapcsolódó kereskedelmi szolgáltató építmények létesíthetők. Ugyanilyen célokat szolgálhatnak a Gyótapusztá délnyugati részén fekvő – korábban gazdasági és vegyes területbe sorolt telephelyek, továbbá Horvátkúton a volt óvoda területe.

Különleges terület - mezőgazdasági üzemközpont

A kialakult mezőgazdasági majorok területét a terv különleges terület mezőgazdasági üzemközpontként jelöli ki, ahol a mezőgazdasági termeléssel összefüggő épületek, az agrárturizmussal összefüggő épületek, továbbá a mezőgazdasági üzemi funkciókkal (állattenyésztéssel) összeegyeztethető kereskedelmi, szolgáltató létesítmények alakíthatók ki.

Különleges terület - erdőgazdasági üzemközpont

A Gyótapusztá térségében működő erdőgazdasági telephely, ahol a terv beépítésre szánt területként biztosítja az erdőgazdálkodáshoz, vadgazdálkodáshoz szükséges üzemi épületek kialakítását.

Különleges terület - hulladékgazdálkodási központ

A működő regionális hulladéklerakó területe, ahol a hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó építmények létesíthetők.

Különleges terület - szennyvíztisztító telep

A területen a rendeltetésének megfelelő építmények létesíthetők.

Különleges terület - sportterület

A város sportolási célú területei, ahol a sportolási célú építmények mellett egyéb rekreációs célt szolgáló építmény, szállásépület, továbbá a sportolással és rekreációval összefüggő kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó épület is kialakítható.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

ZÖLDTERÜLET

Zöldterület a jellemzően növényzettel fedett közhasználatú közparkok és közkertek területe. Zöldterületként jelöli ki a Szerkezeti terv a Marcali északi határán lévő közhasználat elől el nem zárt kegyeleti park területét is.

A szabályozási terven ki kell jelölni azokat a zöldterületeket, ahol épület nem létesíthető(közkert). Ezekben az övezetekben a szabadidőtöltését, a pihenést, sportolást, játékot szolgáló építmények, sétautak, kerékpárút és köztárgyak létesíthetők.

A közparkként szabályozott zöldterületeken a fenti építményeken túl kialakítható a közpark funkciójához illeszkedő, a szabadidőtöltését, a sportolást, a játékot, a kultúrát szolgáló, továbbá vendéglátó épület is.

ERDŐTERÜLET

Az erdőterületek kijelölésének két meghatározó szempontja volt. Egyrészt az Országos Erdőállomány Adattár szerinti erdők teljes területének erdőterületként történő kijelölése. Másrészt a Btv. erdőgazdálkodási térségre erdőterület övezetére, erdőtelepítésre alkalmas terület övezetére vonatkozó törvényi megfelelés biztosítása. Az erdőterületeket a településszerkezeti terv nem különbözteti meg az elsődleges rendeltetésük szerint. Az erdőterületek szerkezeti tervi tagolásának szerkezeti jelentősége nincs, mivel az erdészeti hatóság az elsődleges rendeltetést nem az építményelhelyezés, hanem a gazdálkodás szempontjából határozza meg.

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

A mezőgazdasági terület hat sajátos területfelhasználását határozza meg a terv a Btv. törvényi szabályozásának, a hatályos szerkezeti tervnek, a táji-természeti értékeknek, az ökológiai hálózatnak a figyelembe vételével és a történeti mezőgazdasági használatnak megfelelően.

Általános mezőgazdasági terület

Az általános mezőgazdasági terület árutermelő gazdálkodásra kedvező termőhelyi adottságokkal rendelkező sajátos területfelhasználási egység, ahol a mezőgazdasággal összefüggő épületek bármely művelési ágban kialakíthatók. Ezt a sajátos területfelhasználási egységet védett, vagy védelemre érdemes élőhelyek, védett természeti területek, Natura 2000 területek, az ökológiai hálózat övezetei nem érintik, így a gazdálkodás természetvédelmi korlátozás nélkül folytatható.

Általános mezőgazdasági terület szélerőműparkkal területfelhasználási egység területén az általános mezőgazdasági területhez képest a különbség az, hogy lakás, lakóépület ebben a területfelhasználási egységben nem létesíthető, létesíthetők viszont szélerőművek a külön jogszabályok szerint. 5 MW összteljesítményt meghaladó szélerőműpark azonban csak akkor létesíthető, ha kiserőműként, vagy erőműként a szélerőműpark és járulékos létesítményei a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervébe, 50 MW felett az Országos Területrendezési Tervbe is beillesztésre kerülnek.

Általános borvidéki mezőgazdasági terület szőlőhegyen (volt zártkerteken) kívüli meghatározóan szőlőkataszteri I. osztályú területeket foglalja magába. A sajátos területfelhasználási egység területén csak a szőlőtermesztéssel, szőlőfeldolgozással, borászattal, borturizmussal összefüggő épületek létesíthetők. Létesíthető továbbá a gazdasági épületekben lakás is.

Általános korlátozott használatú mezőgazdasági terület meghatározóan a Boronkamelléki Tájvédelmi Körzetbe Natura 2000 területekre, az ökológiai hálózat területére, mélyfekvésű területekre és tájvédelmi szempontból érzékeny területekre eső olyan területfelhasználási egység, ahol épület nem létesíthető.

Kertes mezőgazdasági terület a szőlőkataszteri I. osztályú területeken kívüli szőlőhegyek (volt zártkertek) területe. Ezen területfelhasználási egységben, művelt telken a szerszámok és termények tárolását, a szőlőgazdálkodást és borászatot, továbbá a borturizmust szolgáló épületek és pince létesíthető. A területfelhasználási egység belterülethez szervesen kapcsolódó külön meghatározott övezeteiben lakóépület is létesíthető, állattartó telep és birtokközpont azonban nem alakítható ki.

Kertes borvidéki mezőgazdasági terület a szőlőhegyek (volt zártkertek) azon területre, amely meghatározóan a szőlőkataszteri I. osztályú területbe tartozik. Ezen területeken kizárólag szőlő művelésű telken lehet a szőlőművelést, szőlőfeldolgozást, bortárolást vagy a borturizmust szolgáló épületeket létesíteni. A területfelhasználási egység belterülethez szervesen kapcsolódó külön meghatározott övezeteiben lakóépület is létesíthető.

VÍZGAZDÁLKODÁSI TERÜLET

Vízgazdálkodási terület a Marcali víztározó, a Gyótai tavak, továbbá a patakok, vízelvezető csatornák, árkok vízmedre. A vízfolyások területén csak a vízgazdálkodással összefüggő építmények létesíthetők. A Gyótai tórendszer a Boronkamelléki Tájvédelmi Körzet védett területe, így itt csak természetvédelmi kezeléssel összefüggő építmények létesíthetők. Kezdeményezni kell a tavak körüli sétaúttal való körbejárás, a kerékpárral való megközelítés lehetőségének kialakítását. A Marcali víztározó területén a horgászat, halászat, a vízi sportolás építményei egyaránt kialakíthatók.

KÜLÖNLEGES TERÜLET

Különleges terület - Temető beépítésre nem szánt terület, ahol a temető rendeltetésével összefüggő építmények létesíthetők.

Különleges terület – Tájgazdálkodási központ

Beépítésre szánt területként nem szabályozható működő majorok területe (volt lőszerraktár, Gyótapuszt), ahol a mezőgazdasági termeléssel összefüggő üzemi épületek, a lovasturizmus építményei, továbbá a génmegőrző, ismeretterjesztő és bemutatási célú állattartás építményei helyezhetők el.

Különleges terület – Napelem-park

A megújuló energiaforrások széleskörű hasznosítása érdekében a terv a szélerőműparkon kívül napelempark céljára is biztosít területet.

Különleges terület – Horgászközpont

A Marcalivíztározó mellett kijelölt olyan területfelhasználás, ahol a horgászturizmus, víziturizmus, továbbá a tározó fenntartásához szükséges épületek létesíthetők.

Különleges terület - Adóállomás

Marcali keleti határán lévő Különleges terület – adóállomás területén kizárólag a rendeltetéséhez kapcsolódó építmények helyezhetők el.

KÖZLEKEDÉSI TERÜLETEK

Országos utak

Marcali közigazgatási területét jelenleg a 68sz. főút, a 6704 j. (Öreglak), a 6805 j. (Zalakomár), a 6818 j. (Somogysámsón) és a 67131 j. (Gyótapusztá) országos mellékutak, valamint a 67306 j. vasútállomási út érintik.

Az országos és megyei tervek, illetve a Balaton tv. szerint a távlatban két főúti fejlesztésre kerül sor:

- a 68 sz. főút fejlesztésére,
- egy új főúti kapcsolat (Sávoly (M7) Marcali Somogyvár Gamás Törökkoppány Nagykónyi (61. sz. Főút)) létrehozására.

A helyi kiszolgáló úthálózat bővítése a területfejlesztésekhez kapcsolódik.

Az országos útfejlesztések megvalósulása után forgalomcsillapított, gyalogos elsőbbségű városközpont alakítható ki. Ennek fő tengelyét a Rákóczi Ferenc utca Kossuth u. és Petőfi u. közötti szakasza, valamint a Hősök tere képezi. A városközponti jellegét térburkolattal kell hangsúlyozni.

A tervezett külterületi útfejlesztések elsősorban a meglévő útszakaszok között hiányzó összeköttetések megteremtését célozzák. A külterületi utaknál, mező- és erdőgazdasági utaknál, a mezőgazdasági járművek akadálymentes közlekedését, valamint a későbbiekben esetleg szükségessé váló útszélesítés lehetőségét az út menti beépítés szabályozásával kell biztosítani.

A magasabb rendű tervek szerint a települést két térségi jelentőségű kerékpárút érinti:

- a Balatonkeresztúr – Marcali – Böhönye
- és a Galambok – Öreglak kerékpárút. A térségi kerékpárutak a 68 sz. főút és a 6704 j./6805 j. utak jelenlegi nyomvonalai mentén haladnak. Egyes belterületi szakaszokon a kialakítás érdekében zárt csapadékvíz elvezetés megvalósítására lehet szükség. A fontosabb helyi kerékpárutak, kerékpáros útvonalak a strandfürdőt, a városi parkokat, a sportterületeket, a temetőket, és a külterületi turisztikai látványosságokat kötik össze. A gyalogos közlekedés érdekében a városközpontban térburkolás, egyébként járdaépítés, ill. a gyalogutak kiépítése szükséges.

Jelentősebb telken kívüli parkolási igény elsősorban a városközpontban és a temetőknél jelentkezhet. Az új létesítményekhez minden esetben telken belül kell biztosítani az OTÉK szerint szükséges parkolóhelyeket és a rakodási lehetőséget, ez alól legfeljebb csak a meglévő épületek funkcióváltásánál lehet felmentést adni.

A település tömegközlekedési ellátását jelenleg és a távlatban is a helyközi autóbuszjáratok biztosítják. A járáshálózat a területfejlesztéseknek és az úthálózat fejlesztésének megfelelően bővíthető. Az autóbusz állomás a vasútállomás közelében van és marad.

Vasúti közlekedés

Marcalit a Balatonmárfafürdő elágazás – Somogyszob országos vasúti mellékvonal érinti. Marcaliban vasútállomás van. A meglévő vasútvonalon és az állomáson területigényes fejlesztések nem várhatóak.

KÖZMŰ TERÜLETEK

Közműterületbe sorolta a Településszerkezeti terv a vízműveket, a transzformátortelepet és a gázfogadó állomások területét, melyeken a funkciónak megfelelő létesítmények helyezhetők el.

1.15.1.2 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

Az épületenkénti építményenkénti funkció és kapacitás vizsgálat a város teljes közigazgatási területére kiterjedő elemzésként nem értelmezhető, nem kezelhető. A vizsgálat indokolt lehet egy-egy utcákkal határolt tömbre kiterjedően, valamint terület-felhasználási besorolás, építési övezeti besorolás változtatási igényének esetén.

1.15.1.3 Barnamezős területek

Marcali Város Barnamezős területének rehabilitációja

Marcali város belterületének központi részén helyezkedik el az a fejlesztés megvalósulása előtt funkció nélküli terület, melynek minőségi megújítása feltétlen követelmény volt.

A projekt átfogó célja a Balaton háttértelepülései között jelentős súllyal szereplő Marcali város központi, volt ipari és laktanya (összesen 5,5 ha) területének megtisztítása, az eddig kihasználatlan, alulhasznosított területeknek, a város szerves részévé történő átalakítása. A projekt keretében kialakult egy új, ligetes-parkos városközpont játszótérrel, kamasz játszótérrel, pergolákkal, ivókutakkal, parki sétányokkal. Az új funkciók kialakításához szükséges infrastruktúra megépítése keretében elkészült egy szabadtéri színpad, zenepavilon és szökőkút. A kulturális infrastruktúra fejlesztés szervesen kapcsolódik a barnamezős beruházás során létrejött új városközponthoz, tovább bővítve annak kulturális célú funkcióit, lehetőségeit.

1.15.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.15.2.1 Lakóterületek jellemző telekstruktúrája

Hagyományos utcaszerkezet és telekstruktúra az Észak-keleti (Gombai) városrészben, a Noszlopy út jobb oldalán falusias lakóterületen, illetve a másik oldalon tudatosan tervezett telekalakítás eredményeként merőleges utcahálózat alakult ki a kertvárosias lakóövezetben

Kisvárosias lakóterületek úszótelkes beépítései, többszintes társasházak a Nyugati városrész – lakóövezetben

A Nyugati városrész sűrű utcahálózata a kertvárosias lakóterület családi házas beépítésű részein.

A Déli alközpont – lakóterület közepes és nagytelkes kialakítású családi házas beépítésű részei

Bize, Horvátkút és Boronka városrészek telekstruktúrája hagyományosan falusias, a nagykeres telekkialakítás és a családi házas beépítés jellemzi.

1.15.2.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítettség)

A nagyvárosi lakóterületeknél (Ln) a beépítési mód telepszerű (T). A legnagyobb beépítettség 80%. A kisvárosias lakóterületeknél (Lk) telepszerű, zárt sorú, hézagosan zárt sorú, oldalhatáron álló és szabadon álló beépítési mód is megtalálható. A jellemző beépítési mérték 25-60% közötti. A kertvárosi lakóterületen (Lke) zárt sorú, hézagosan zárt sorú, oldalhatáron álló, ikres és szabadon álló beépítési mód és épület elhelyezés is található. A jellemző beépítettség 25-30 %. A falusias lakóterületnél az oldalhatáron álló beépítési mód a leginkább jellemző, de előfordul ikres és szabadon álló beépítés is. A keskeny, de az átlagos telekmélységet többszörösen meghaladó telekmélységnek köszönhetően a jellemző beépítési mérték mindenhol legfeljebb 30%.

A településközponti vegyes területeknél a zárt sorú, hézagosan zárt sorú és a szabadon álló beépítési mód is jellemző. A beépítési mérték a lakóterületre jellemző határértékeket eléri, vagy meghaladja, 25-80 % közötti. Az intézmény területek döntő többségénél a szabadon álló beépítési mód a jellemző. A legnagyobb beépítettség 20-50 % közötti.

A gazdasági területen belül a szabadon álló beépítési mód a meghatározó, de oldalhatáron álló beépítésre is van példa. A beépítési intenzitás 35- 50%.

A különleges területeknél a beépítési mérték jelentősen eltérő, az eltérő funkciókból adódóan, de a 40%-ot nem lépi túl. A beépítési módnál a szabadon álló beépítési mód a meghatározó.

1.15.3 Az épített környezet értékei

Történeti előzmények

Marcali neve a Marcellus személynévből származik. Már az őskorban, s a rómaiak idején lakott volt. Első írásos említése 1274. A 15. század elején oppidum – mezőváros vásárszabadalommal, kéttornyú gótikus templommal, várral, iskolával. Földesurai, a Marczalyak, Zsigmond király alatt országos méltóságok viselői, a török elleni küzdelmek első sikeres hadvezérei. Birtok-birodalmukat a Báthoryak örökölték, majd a Széchenyi család vásárolta meg 1677-ben. A török uralom alól 1686-ban szabadult a másfél száz fős település. A 18. században gyorsan újjáépült. Birtokközpont, majd megyeszékhely. 1772-ben újból mezőváros lett. Századvégi birtokosa, Széchenyi Ferenc iparosokkal népesítette be. Postakocsi állomást (1804), sóelosztó hivatalt létesített, városrendezést hajtott végre. 1802-ben könyv-, térkép-, érem- és képgyűjteményét felajánlotta a nemzetnek, amellyel a mai országos intézményeket (Magyar Nemzeti Múzeum, Országos Széchenyi Könyvtár) alapozta meg.

1848-49-ben - a forradalom és szabadságharc idején Noszlopy Gáspár a város politikai, majd katonai vezetője mártírhálalt halt eszméiért. Az önkényuralom idején épült buda-kanizsai vasút (1861) a földesúri tilalom miatt elkerülte a várost, ez később teljesen elszigetelte. Közútjai is visszaestek a rangsorban. A főútvonalak rendre elkerülték. Ez mezőgazdaságát és kisiparát is visszavetette. Bár lakói erőfeszítéséből kórházat (1861), polgári iskolát (1908), helyi lapokat létesített, kisiparosai, kisbirtokosai az I. világháború végére alulmaradtak a nagyiparral, nagybirtokkal folytatott versenyben.

A század első évtizedeiben emelt épületek a mai városképnek is meghatározói (Mayer-ház, Széchenyi-kastély, bíróság, polgári iskola, városháza). Sokan a szülőföld iránti alázattal teremtettek itt hetilapokat (Illés Samu, Bernáth Béla, Névay Zoltán ügyvédek), irodalmat (Kozma Andor), egyesületeket (Ádám János), színjátszást, zenei és sportéletet, óvodát (Csányi Ferenc), lakó és középületeket (Sztelek, Csomós építésszek), messze elismert egészségügyet (Dr. Szaplonczay Manó, Shuszték Jenő kórházigazgatók).

A II. világháború végén hadszíntér a nagyközség, igen súlyos anyagi károkkal. Az áldozatok emlékművén pedig - Hősök tere - a korabeli lakosság egytizedének neve olvasható.

Az újrainduláshoz az uradalom ingatlanainak köztulajdonba vétele, majd az állami építkezések (laktanyák és lakások) adtak lökést. Ipari fejlődése a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése után, a keletkező munkaerő-felesleg elhelyezése miatt az 1960-as években vett nagyobb lendületet. Ez alapozta meg városi rangjának visszanyerését (1977).

Marcali város helyi építési szabályzatáról szóló 11/2013. (VI. 28.) önkormányzati rendelet melléklet és függeléke tartalmazza az épített környezet értékeit az alábbiak szerint:

58. § Egyéb mellékletek:

4. számú melléklet: Az épített örökség helyi védelem alatt álló értékei

A) Helyi védelem alatt álló építmények

59. § Függelékek:

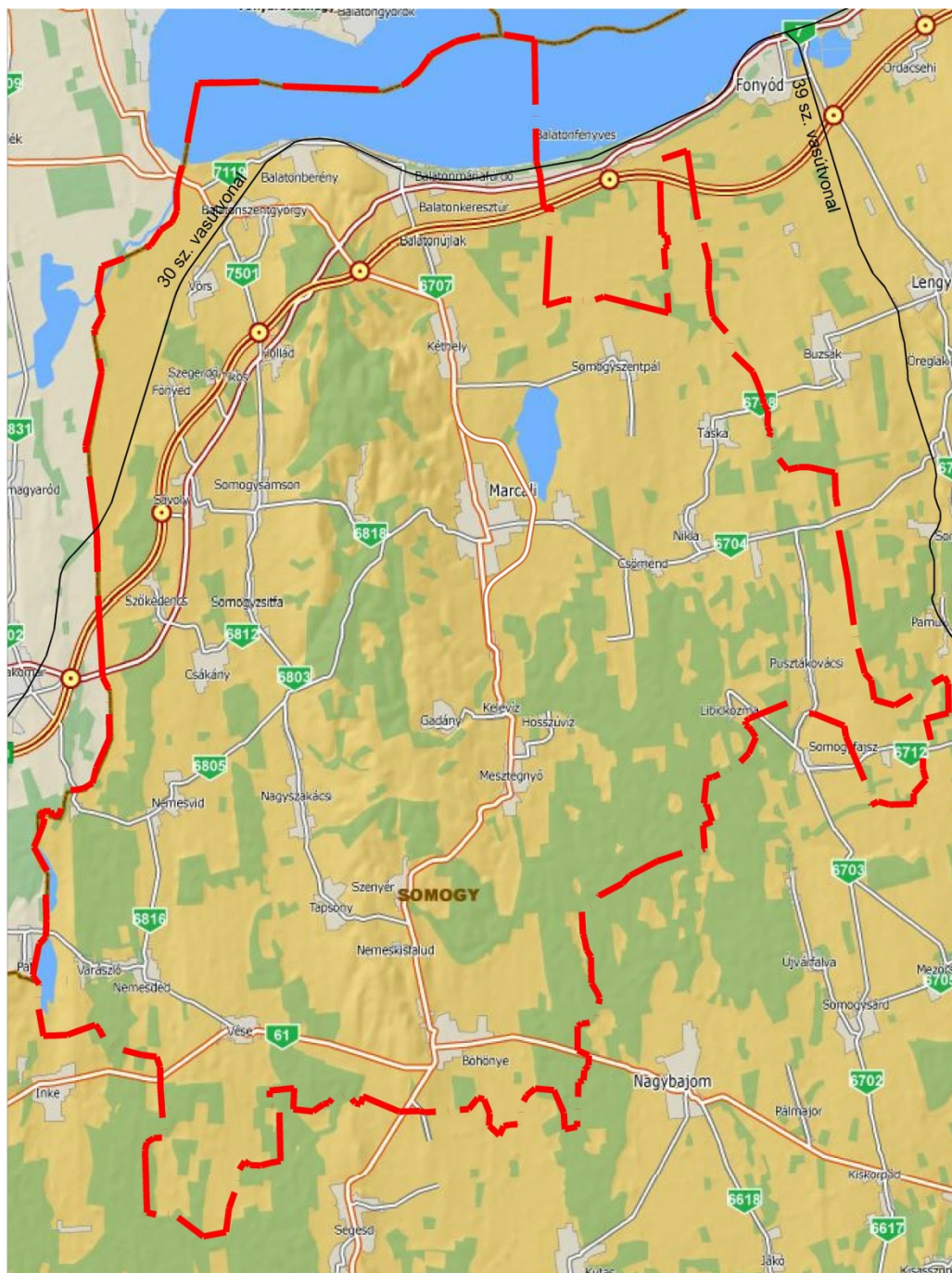
1. számú függelék: Országos védelem alatt álló épületek, építmények (műemlékek)

2. számú függelék: Nyilvántartott régészeti lelőhelyek (KÖH adatbázis alapján).

1.16 KÖZLEKEDÉS

1.16.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Marcali mellett húzódik az V/B Fiume – Zágráb – Budapest nyomvonalú páneurópai közlekedési folyosó, ami 68 sz. II. rendű főút kapcsol össze a településsel. A különböző szintű térségi központok elérhetősége jónak mondható, amik megközelíthetők gépjárművel vagy autóbusszal.

1.16-1. ábra: Marcali járás közlekedési hálózata
(Adatok forrása: utadat.hu)

1.15-1. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége

Különböző térségi központok elérhetősége helyközi autóbuszal				
Központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Megye székhely-Kaposvár	58,4 km	80 perc	44 km/h	11-11; átszállással 9-10
Régió központ - Pécs	128,4 km	140 perc	55 km/h	4-4; átszállással 8-8
Főváros - Budapest	184,9 km	155 perc	72 km/h	2-2; átszállással 7-8
Különböző térségi központok elérhetősége személygépkocsival				
Központok	Útvonal	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség
Megye székhely-Kaposvár	Autópálya nélkül	53,4 km	50 perc	64 km/h
Régió központ - Pécs	Autópálya nélkül	120,2 km	116 perc	62 km/h
Főváros - Budapest	M7	182,5 km	101 perc	108 km/h
Főváros - Budapest	Autópálya nélkül	202,8 km	197 perc	62 km/h

1.16.2 Közúti közlekedés

Magyarország közlekedési hálózatára jellemző a Budapest középpontú kiinduló sugaras I. rendű főút és gyorsforgalmi úthálózat, melyet érintőirányban II. rendű és egyéb közutak kötnek össze. Marcali járás területén áthalad az M7 autópálya, ami Budapestről indulva érinti Székesfehérvárt, végighaladva a Balaton déli részén, Nagykanizsán át éri el a horvát határt. Párhuzamos útvonalon halad végig a 7 sz. főút. Marcalit a 68 sz. II. rendű főúton közelíthetjük meg az autópályáról vagy a 7 sz. főútról.

A településhez tartozó országos közutak, valamint a helyi fő- és gyűjtőutak mind 2x1 sávok.

M7 autópálya: V sz. Helsinki folyosó eleme. A 170 km-nél található egy csomópont, ahol letérve az autópályáról a Barcs-Böhönye-Balatonszentgyörgy másodrendű főúton végighaladva érhető el a település.

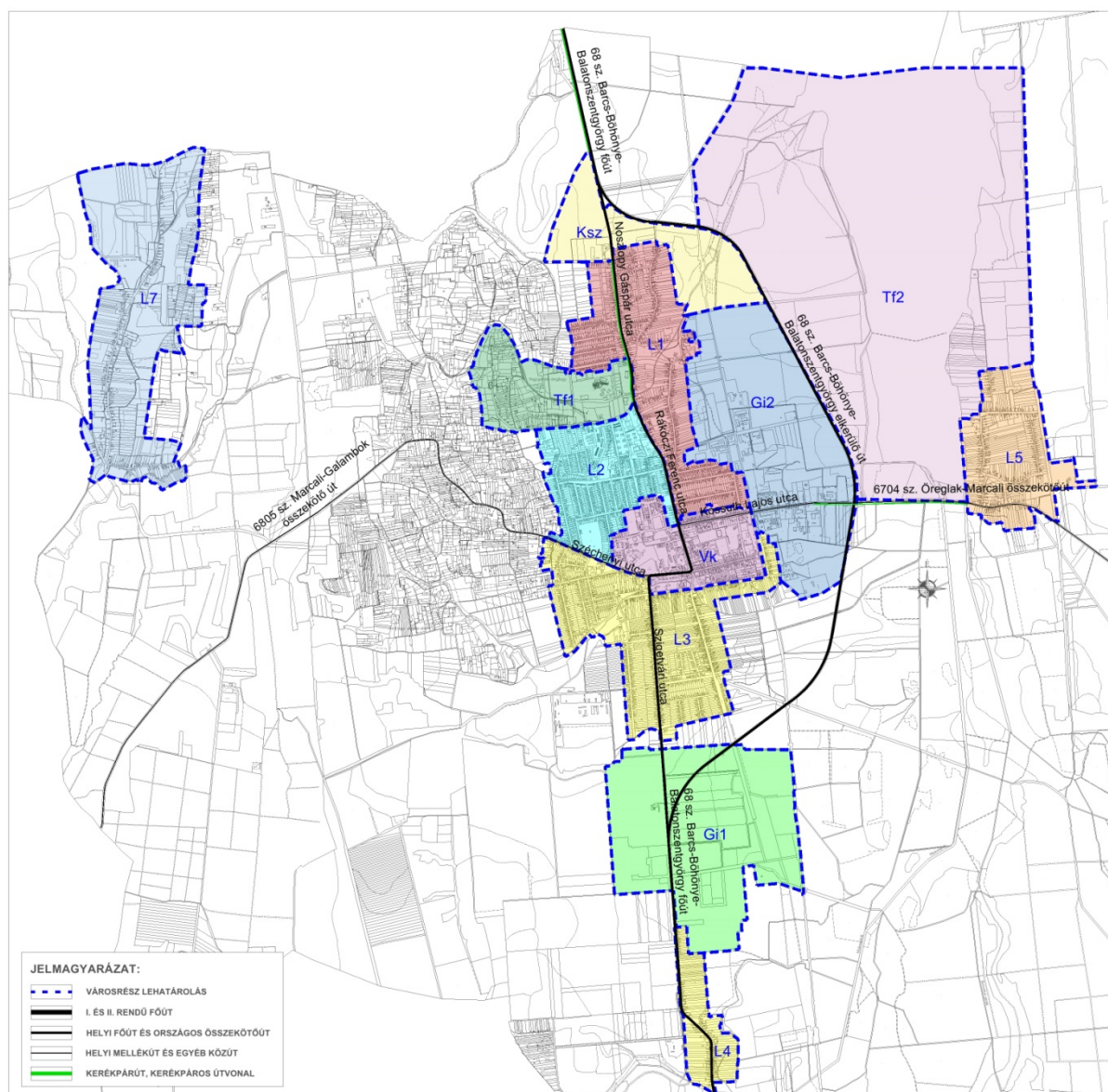
7 sz. I. rendű főút: Szinte párhuzamosan halad az M7 autópálya mentén, végig a Balaton déli részén. A főútról letérve a Kéthely-Balatonkeresztúr összekötő úton közelíthetjük meg a települést.

Barcs-Böhönye-Balatonszentgyörgy másodrendű főút: Marcali település főútja a (korábbi) 68 sz. másodrendű főút. Észak-déli irányban szeli ketté a várost. 2x1 sávok aszfalt burkolatú út, ami összeköti a települést az M7 autópályával északon, déli irányba a horvát határhoz vezet el. A település tehermentesítésére átadták a 68 sz. főút elkerülőjét 2014. december 29-én.

Marcali-Galambok összekötő út: A 6805 sz. összekötő út Marcaliban belül a Széchényi utca nevet viseli. 2x1 sávok aszfalt burkolatú út.

Öreglak-Marcali összekötő út: 6704 sz. összekötő út Kossuth Lajos utca néven vezet végig a település keleti oldalán. 2x1 sávok aszfalt burkolatú út.

Marcali állomáshoz vezető út: 67306 sz. út a vasútállomáshoz vezető út helyett mára a buszpályaudvarhoz vezető út funkcióját látja el. A településen belül a Petőfi Sándor utca nevet viseli.

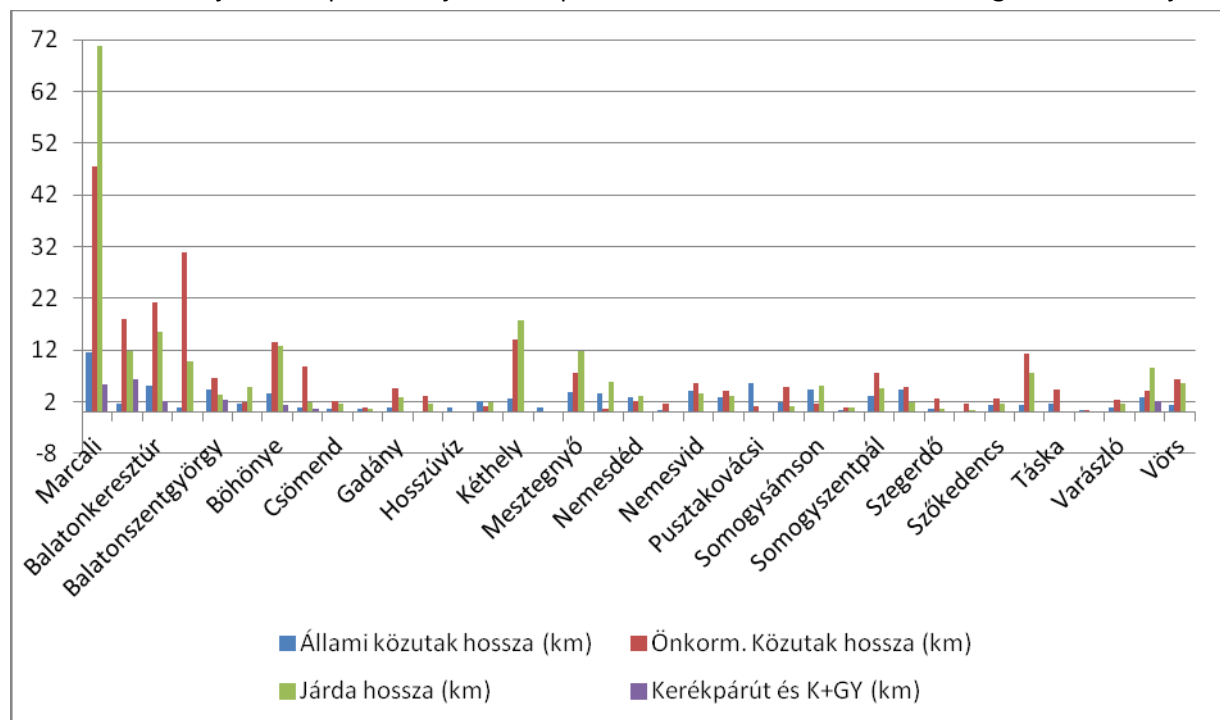
1.16-2. ábra: Marcali közúti hálózata

Marcali és a járási települések között a gépjárművel való közlekedés eljutási idejét és távolságát a következő táblázat foglalja össze. Jól látszik, hogy bármelyik településre a járásközpontból könnyen el lehet jutni.

1.15-2. táblázat: Járási települések elérése Marcaliról gépjárművel

Járás települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség
Balatonberény	18,5 km	35 perc	32 km/h
Balatonkeresztúr	13,3 km	18 perc	44 km/h
Balatonmárfürdő	14,2 km	19 perc	45 km/h
Balatonszentgyörgy	17,5 km	18 perc	58 km/h
Balatonújlak	10,3 km	13 perc	48 km/h
Böhönye	22,9 km	25 perc	55 km/h
Csákány	16,9 km	25 perc	41 km/h
Csömend	6,8 km	6 perc	68 km/h
Főnyed	17,7 km	27 perc	39 km/h
Gadány	10,0 km	13 perc	46 km/h
Hollád	15,6 km	29 perc	32 km/h
Hosszúvíz	11,0 km	15 perc	44 km/h
Kelevíz	7,5 km	9 perc	50 km/h
Kéthely	6,9 km	8 perc	52 km/h
Libickozma	25,0 km	32 perc	47 km/h
Mesztegyő	9,4 km	11 perc	51 km/h
Nagyszakácsi	15,9 km	20 perc	48 km/h
Nemesdéd	25,4 km	31 perc	49 km/h
Nemeskisfalud	19,8 km	24 perc	50 km/h
Nemesvid	18,5 km	22 perc	50 km/h
Nikla	8,8 km	8 perc	66 km/h
Pusztakovácsi	15,9 km	16 perc	60 km/h
Sávoly	12,9 km	21 perc	37 km/h
Somogysámson	10,5 km	17 perc	37 km/h
Somogysimonyi	22,4 km	26 perc	52 km/h
Somogyszentpál	11,9 km	12 perc	60 km/h
Somogyzsitfa	14,5 km	22 perc	40 km/h
Szegerdő	17,5 km	33 perc	32 km/h
Szenyér	17,1 km	20 perc	51 km/h
Szőkedencs	17,7 km	29 perc	37 km/h
Tapsony	20,2 km	25 perc	48 km/h
Táska	14,2 km	17 perc	50 km/h
Tikos	16,6 km	31 perc	32 km/h
Varászló	27,5 km	35 perc	47 km/h
Vése	30,0 km	38 perc	47 km/h
Vörs	21,7 km	24 perc	54 km/h

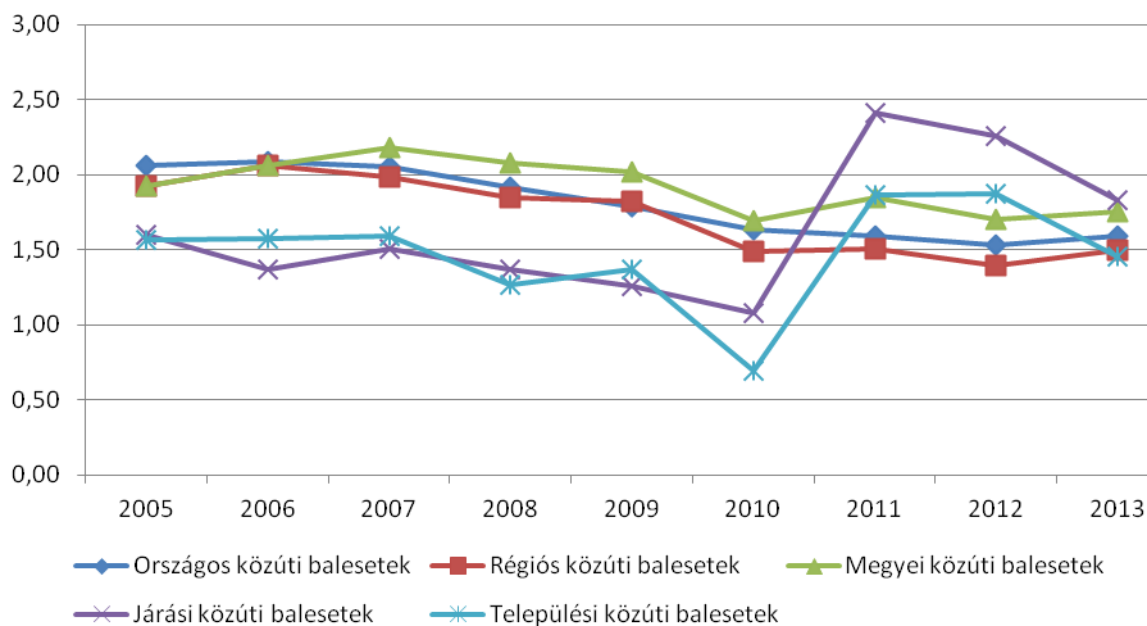
Közutak hossza a járási központ és a járási településekre vonatkozóan a következő grafikon mutatja be:

1.16-3. ábra: A járási települések közútjainak hossza
(Adatok forrása: KSH, 2013)

Baleseti mutatók

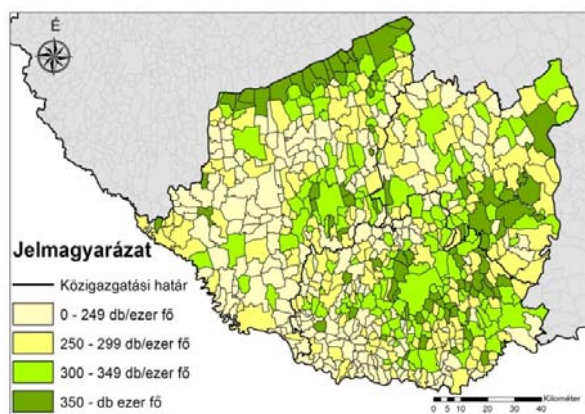
2011-es évet kivéve Marcali és a járás településeinek a közúti baleseti mutatói javultak. Az országos, régiós és megyei mutatók javuló tendenciát mutatnak. 2010 és 2011 között több, mint a kétszeresére növekedtek a baleseti mutatók Marcali és a járás települések esetében. Ennek az oka a megnövekedett személygépkocsik által okozott balesetek száma.

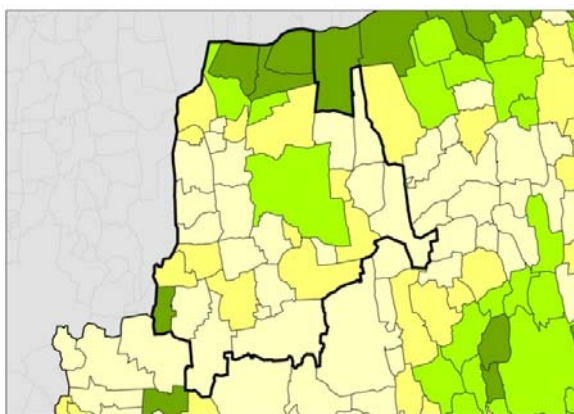
1.16-4. ábra: Személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma 1000 főre vetítve
(Adatok forrása: KSH, 2013)

Motorizációs mutatók

A település motorizációs mutatói (327 személygépkocsi/1000 fő és 43 tehergépkocsi/1000 fő) az országos (308 és 48) átlag feletti, de a régiós (341 és 55) valamint a megyei (332 és 58) átlag alattiak. A két térkép azt mutatja be, hogy hogyan alakulnak a motorizációs mutatók az egyes településeken a Dél-Dunántúli régióban és a járási területen. Jól látszik, hogy a Balaton menti települések fejlettebbek ezen a téren. Marcali mutatói magasabbak, mint a többi járási településé.

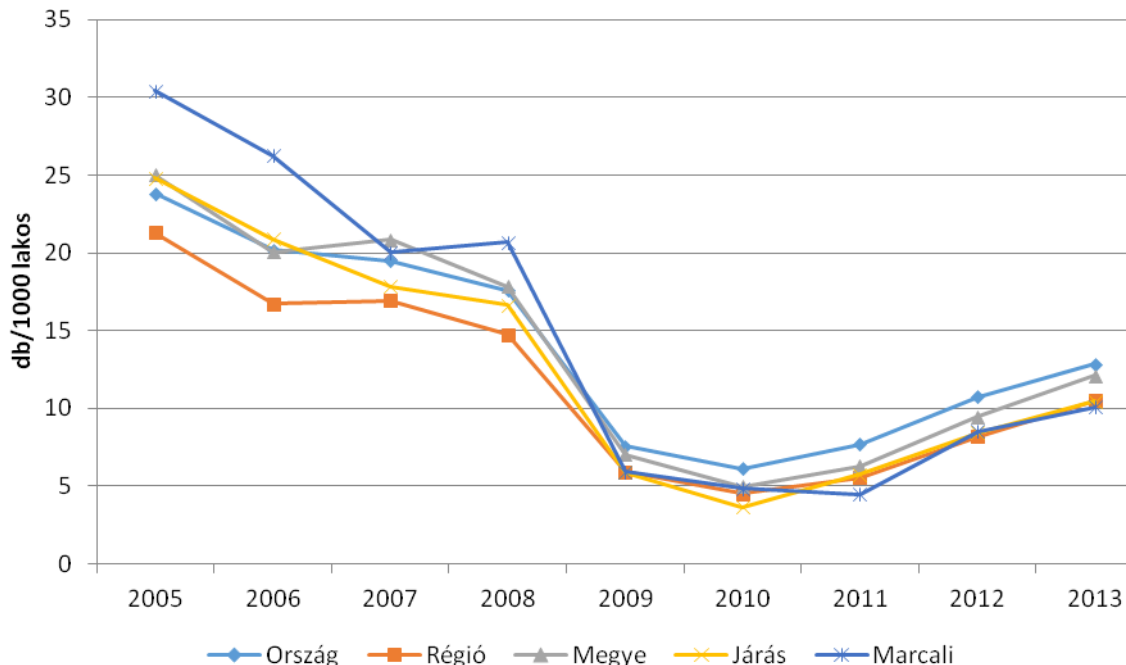

1.16-5. ábra: A régió motorizációs mutatói településenként

1.16-6. ábra: Marcali járás motorizációs mutatói

Marcali település forgalomba helyezett gépjárműveinek száma az országos átlag körüliek, amit a következő grafikon is bizonyít. Az elmúlt évek gazdasági visszaesése visszavette ezeket az értékeket, ami Marcali településre is vonatkozik.

1.16-7. ábra: Évente forgalomba helyezett gépjárművek száma
(Adatok forrása: KSH, 2013)

Az elmúlt években a településen folyamatosan csökken a benzinüzemű gépkocsik aránya (2005-ben 87%-ról 2013-ben 80%-ra) és emelkedik mind a gázolaj (12%-ról 19%-ra), mind az egyéb üzeműeké (0%-ról 1%-ra). Ez a tendencia megegyezik az országos, régiós és megyei tendenciákkal.

Marcali a járási terület közepén helyezkedik el és jó közúti kapcsolatokkal rendelkezik mind a négy égtáj felé. A települést négy részre osztja fel a 68 sz. II. rendű főút, a 6805 sz. és 6704 sz. összekötő utak, amik a jó kapcsolatot is teremtik. A 68 sz. út elkerülőjével a kapcsolat változatlan marad, de tehermentesítődik a város központja az átmenő forgalomtól.

1.16.3 Községi közlekedés

A járás községi közlekedésében jelen van a közúti községi közlekedés, azaz az autóbuszos közlekedés. A vasúti közlekedés megszűnt a Marcali településen 2009-ben.

1.16.3.1 Közúti

A megyei fő autóbusz üzemeltető volt a Kapos Volán Zrt., ami a helyközi buszokat is üzemeltette Marcaliban. 2015 január 1-vel a Kapos Volán Zrt. beolvadt a Dél-Dunántúli Közlekedési Központ Zrt.-be. A helyi községi közlekedést a Volán 2011-ben megszüntette. A Kapos Volán Zrt. tulajdonában 2013 végén összesen 238 autóbusz állt⁴. Az átlagéletkoruk 2010 és 2013 között hullámzó tendenciát mutatott. 2013-ban az átlagéletkoruk 12,34 év volt (2010-ben 12,70, 2011-ben 12,20 és 2012-ben 12,96).

Az autóbusz pályaudvar a Petőfi Sándor utca (67306 sz. Marcali állomáshoz vezető út) és a Sport utca kereszteződésénél fekszik. Az induló állások a Sport utcával párhuzamos körbejárható sziget körül helyezkednek el. A tároló állások a sziget mellett találhatóak. A buszok a pályaudvart a Sport utcáról közelíthetik meg, és a Petőfi Sándor utca felé hagyhatják el. A felvételi épület a szigeten található.

A helyközi közlekedés minden járási települést elér, de a szolgáltatási színvonala eltérő. A következő táblázat mutatja be az egyes települések elérhetőségét. A táblázatból jól látszik, hogy főleg átszállással lehet eljutni a járási településekre.

1.15-3. táblázat: Marcali elérhetősége a járás településeiről helyközi autóbusz járással

Járási települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Balatonberény	21,0 km	38 perc	33 km/h	10-9; átszállással 3-5
Balatonkeresztúr	14,5 km	26 perc	33 km/h	26-26
Balatonmárfafürdő	15,5 km	24 perc	39 km/h	22-22; átszállással 1-2
Balatszentgyörgy	21,5 km	23 perc	56 km/h	11-13; átszállással 3-0
Balatonújlak	11,4 km	18 perc	38 km/h	22-22; átszállással 3-3
Böhönye	23,9 km	35 perc	41 km/h	20-20
Csákány	18,9 km	33 perc	34 km/h	5-5; átszállással 1-1
Csömend	6,8 km	11 perc	37 km/h	21-20; átszállással 0-1
Főnyed	35,0 km	69 perc	30 km/h	1-1; átszállással 5-5
Gadány	10,5 km	20 perc	32 km/h	5-6; átszállással 2-1
Hollád	26,0 km	50 perc	31 km/h	átszállással 9-8
Hosszúvíz	11,8 km	37 perc	19 km/h	1-2; átszállással 1-1
Kelevíz	7,8 km	10 perc	47 km/h	25-24

⁴ Forrás: Kapos Volán Zrt. Üzleti jelentés 2013.

Kéthely	8,0 km	12 perc	40 km/h	33-31
Libickozma	25,6 km	40 perc	38 km/h	1-2; átszállással 3-2
Mesztegyő	10,6 km	20 perc	32 km/h	27-26
Nagyszakácsi	17,0 km	24 perc	43 km/h	2-3; átszállással 4-3
Nemesdéd	44,2 km	82 perc	32 km/h	2-1; átszállással 3-2
Nemeskisfalud	24,0 km	19 perc	74 km/h	18-18; átszállással 1-1
Nemesvid	19,6 km	35 perc	34 km/h	5-5; átszállással 1-1
Nikla	9,0 km	14 perc	39 km/h	24-25
Pusztakovácsi	17,3 km	38 perc	27 km/h	8-8; átszállással 1-0
Sávoly	14,0 km	32 perc	26 km/h	5-4; átszállással 3-4
Somogysámsón	11,7 km	21 perc	33 km/h	6-6; átszállással 2-0
Somogysimonyi	23,6 km	58 perc	24 km/h	3-4; átszállással 0-1
Somogyzentpál	13,6 km	33 perc	25 km/h	4-3; átszállással 4-4
Somogyzsitfa	15,3 km	44 perc	21 km/h	5-5; átszállással 2-1
Szegerdő	33,2 km	66 perc	30 km/h	1-1; átszállással 7-6
Szenyér	17,3 km	25 perc	42 km/h	23-21
Szőkedencs	22,6 km	51 perc	27 km/h	4-3; átszállással 1-3
Tapsony	21,4 km	38 perc	34 km/h	7-3; átszállással 2-4
Táska	14,5 km	20 perc	44 km/h	6-6; átszállással 3-3
Tikos	32,2 km	64 perc	30 km/h	1-1; átszállással 7-7
Varászló	46,5 km	85 perc	33 km/h	1-1; átszállással 1-5
Vése	39,7 km	75 perc	32 km/h	1-1; átszállással 9-6
Vörs	28,9 km	51 perc	34 km/h	1-1; átszállással 2-3

1.16.3.2 Kötőtpályás

2009. decemberében a MÁV megszüntette a vasúti személyszállítást menetrend változás miatt Marcaliban.

Összességében a közösségi közlekedést Marcali településen csak az autóbuszos közlekedés jelenti. A szolgáltatás színvonala nem megfelelő, mivel sok járási települést csak átszállással lehet megközelíteni. Romlott a helyzet 2011 óta a település helyi közlekedése terén, mivel a helyi autóbusz járatok megszüntették.

1.16.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Marcali települést egészében lefedő kerékpáros hálózat nincs kiépítve. Kijelölt kerékpárút Noszlopy Gáspár utca szélén vezet. A 6704 sz. Öreglak-Marcali összekötő úton Boronka és Marcali között zöldsávval elválasztott aszfalt burkolatú kerékpárút vezet végig az út szélén. Elkészült Bize – Marcali – Kéthely – Balatonújlaki leágazóig vezető kerékpárút is.

1.16.5 Parkolás

Marcali járási központban nincs kijelölt fizetős parkolás.

Ingyenes parkolók:

- Marczali Henrik utca mellett
- Móra Ferenc utca
- Rákóczi Ferenc utca
- Marcali vasútállomás
- Csomós Gergely utca
- Sport utca
- Dózsa György utca
- Széchenyi utca
- Hősök tere
- Rózsa utca (a Fürdőnél)

1.17 KÖZMŰVESÍTÉS

A város közművesítése fokozatosan épült ki. Mára a település belterületének döntő hányadán a teljes közműellátás biztosított, a perem városrészekben pedig legalább a részleges közműellátás. Ellátási hiányok a belterület peremén és a külterületen fekvő városrészekben fordul elő. A legkevésbé ellátott városrész a Gyótai, ahol jelenleg is közszolgáltatásként csak részleges közműellátás érhető el. A Horvátkúti városrész csatornázás beruházása folyamatban van.

Az elmúlt tíz évben (2001-2011 között) is ugyan jelentős közműfejlesztéseket valósítottak meg, amelynek eredményeként nőtt a teljes közművel rendelkező lakások aránya, de az egyes városrészekben még így maradtak alacsony komfortfokozatú, illetve hiányosan közművesített lakások.

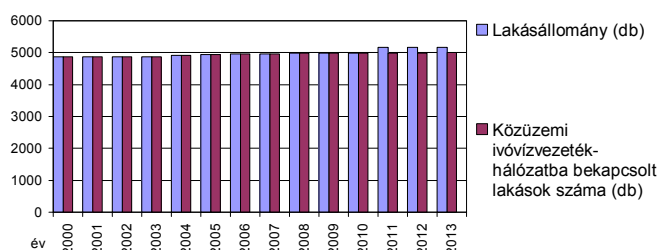
1.17.1 Víziközművek

1.17.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat a 91,9 km hosszban épült ki, ezzel a vízvezeték kiépítettsége a belterületen teljes körűnek tekinthető. A külterületen fekvő városrészekben is biztosították a vízellátást, bár nem városrész szintűen.

Az ivóvízzel ellátott lakások száma a legutolsó statisztikai adatok alapján 5001 lakás volt 2014. január 1.-én, ez a település lakásállományának 96,8 %-a. Az ellátottság jelzi, hogy Marcaliban a lakosság 3,2 %-a, 375 fő számára nincs megoldva a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátás. Ezek ellátására a közhálózatra telepített 5 db közkifolyó áll jelenleg rendelkezésre. A közüzemi vízellátásban nem részesülő telkeken élők a vízellátásukra a közkifolyókon kívül, házi kutakat is hasznosítanak, de azok vízminősége bizonytalan. Házi kutakat a fenntartási költségeik csökkentésére a közüzemű vízellátásban részesülők is használnak, elsődlegesen locsoló vízként.

Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 4878 lakás, az akkori lakásállomány 100,3 %-a rendelkezett vezetékes ivóvíz ellátással, 2014. január 1.-én 5001 lakás, a lakásállomány 96,8 %-a.

1.17-1. ábra: Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között

Forrás: KSH

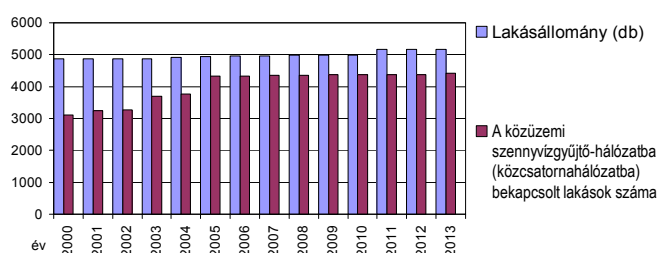
Meg kell jegyezni, hogy ez idő alatt a város népességszáma 8,6 %-kal csökkent, a lakásállomány pedig 5,7 %-kal nőtt.

reumatikus, térd-, csípő-, gerinc ízületi bántalmak és idegrendszeri panaszok enyhítésére alkalmas gyógyvizével egész évben fogadja a látogatóikat.

1.17.1.2 Szennyvízelvezetés

A településen a szennyvíz elvezetésére elválasztott rendszerű közcsontra hálózatot létesítettek. A szennyvízcsatorna hálózat a belterületen 63,3 km hosszban épült ki, ezzel a csatornahálózat a városközpontban és az ahhoz kapcsolódó városrészek nagyobb hányadában kiépítésre került, a Horvátkúti városrész csatornázása folyamatban van, egyedül a Gyótai városrész területe nincs még a hálózatba kötve.

Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között

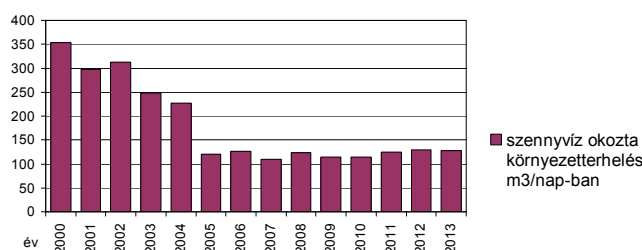

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 3124 lakás, az akkori lakásállomány 64,2 %-a csatlakozott a közcsontra hálózathoz, 2014. január 1-én 4418, a lakásállomány 85,5 %-a.

1.17-2. ábra: Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között

Forrás: KSH

Meg kell jegyezni, hogy a közcsontra hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják. Az ezzel okozott szennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként az elmúlt 14 évben jelentősen csökkent.

Míg 2000-ben 353,4 m³/nap-ra becsülhető a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége, 2014. január 1.-re ez 127,2 m³/napra csökkent.

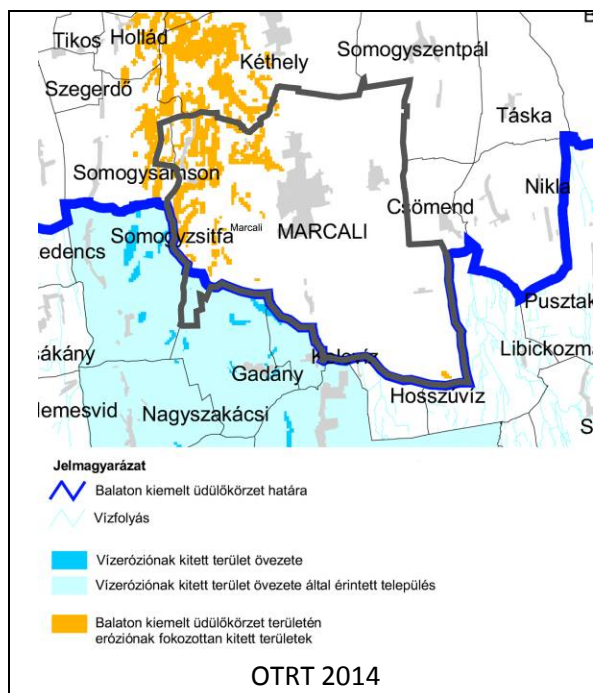
1.17-3. ábra: Szennyvíz okozta környezetterhelés

Forrás: KSH

Meg kell jegyezni, hogy az utóbbi években a szennyezés csökkentése megállt, a csökkentés növelése nagyon fontos lenne a környezeti állapot javítása érdekében.

Szennyvízelvezetés műszaki hálózati rendszere (szennyvízkezelés, hálózati rendszer)

- a Boronkai víztározó 400 ha nagyságú, a szennyvíztisztító telep befogadó tava, a tisztított víz innen kerül a Balatonba, a területre ökoturisztikai hatástanulmány készült;

A település természeti adottsága a vízérőzióknak kitettsége, amelyet az Országos Területrendezési Terv is rögzített.

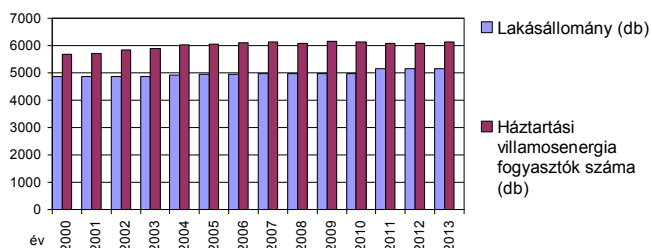
1.17.2 Energiaközművek

1.17.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

1.17.2.1.1 Villamosenergia ellátás

Marcali villamosenergia igényeit a pécsi központú E.ON Dél-Dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja.

Villamosenergia ellátottság változása 2000-2014 között

A diagram jelzi, hogy a lakásállományt jóval meghaladó a villamosenergia ellátottságot igénybevevő ingatlanok aránya.

1.17-4. ábra: Villamosenergia ellátottság változása 2000-2014 között

Forrás: KSH

A 100 %-ot meghaladó ellátottság a külterületi, nem lakáscélú, de villamosenergia ellátást igénylő ingatlanok és a belterület egyes ingatlanjában előforduló többlet fogyasztó hely kialakítása indokolja. Ebből a lakosság ellátottságára következtetni nem lehet. E vonatkozásban mértékadó a szolgáltató ellátottságra vonatkozó megállapítása, hogy az ellátottság teljes körű.

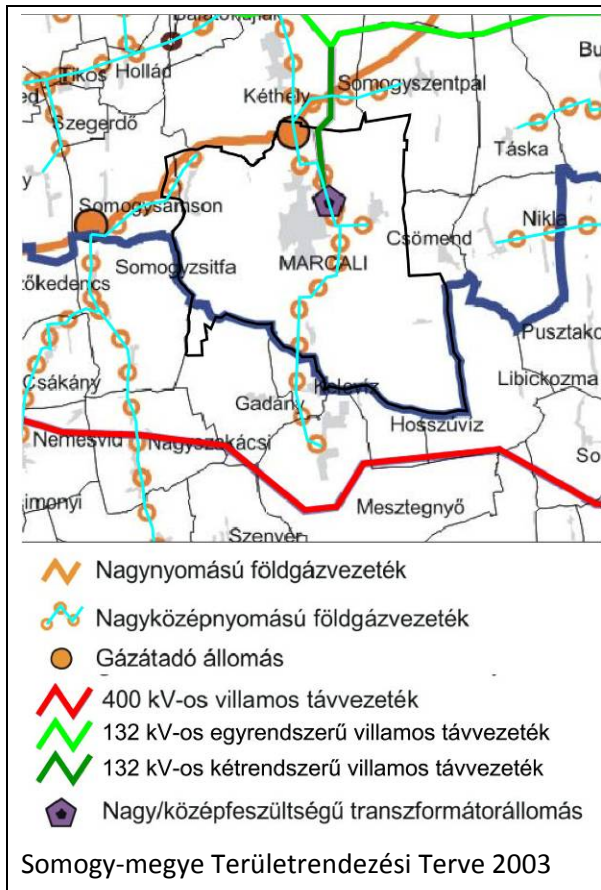
Műszaki hálózati rendszere

A Balaton déli oldalán, Inota-Hévíz között kiépített 132 kV-os főelosztó hálózatról Kéthelynél kiépített kétrendszerű leágazással északról érkezik a villamosenergia a település keleti oldalán üzemelő 132/22 kV-os nagy-/középfeszültségű alállomásra, ahonnan kiinduló középfeszültségű hálózatok fűzik fel a

fogyasztói transzformátorállomásokat. A fogyasztói transzformátor állomásokról induló kismegfeszítésű elosztóhálózatról történik a fogyasztói igények kielégítése.

A hálózatok jellemzően föld feletti vezetések.

A település közvilágítása a városközpont kivételével jellemzően a kismegfeszítésű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott. Ez a kiépített közvilágítás sem a megvilágítás mértékében, sem energiafogyasztás szempontjából, sem a település arculatának javítása tekintetében nem nevezhető korszerűnek.

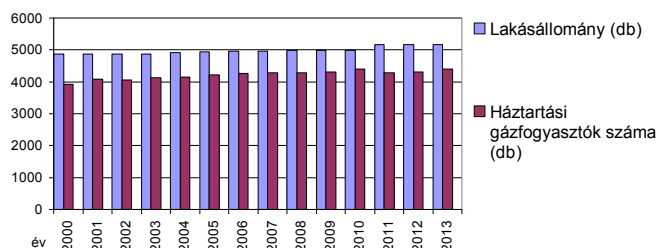

Nagyfeszültségű átviteli hálózati elem Marcali közigazgatási területét nem érinti, attól délre halad.

A város villamosenergia ellátásának tápbázisa az északi irányból érkező 132 kV-os főelosztó hálózattal táplált állomás.

1.17.2.1.2 Földgázellátás

Földgáz ellátottság fejlődése 2000-2014 között

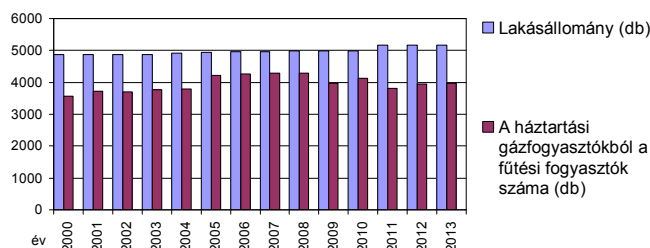

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 3927 lakás, az akkori lakásállomány 80,7 %-a rendelkezett vezetékes földgázellátással, 2014. január 1-én 4400. lakás, a lakásállomány 85,2 %-a.

1.17-5. ábra: Földgáz ellátottság fejlődése 2000-2014 között

Forrás: KSH

A földgázbekötéssel a lakások automatikus üzemvitelű termikus energiaellátását valósították meg, csökkentve a jelentősebb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozó fűtési célú hasznosítását.

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 3567 lakás, az akkori lakásállomány 73,3 %-a vette igénybe a vezetékes földgázt fűtési céllal, 2014. január 1-én 3971 lakás, a lakásállomány 76,9 %-a.

1.17-6. ábra: A háztartási fogyasztókból a fűtési fogyasztók száma

Forrás: KSH

Műszaki hálózati rendszere

Az ellátást a pécsi központú E.ON Dél-Dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja. A gázellátás bázisa a Marcali településen üzemelő gázátadó állomás, ahonnan induló nagyközép-nyomású vezeték képezi a település ellátásának gerincét. A nagyközép-nyomású gerincvezeték táplálja a körzeti nagyközép-/középnomású gáznyomáscsökkentőt, de egyes nagyobb fogyasztók ellátása közvetlenül a gerinchálózatról kiépített bekötéssel megoldott. A nagyközép-nyomású vezeték a település belső területét déli és keleti irányból övezi.

- Nagynyomású földgázvezeték
- Nagyközépnomású földgázvezeték
- Gázátadó állomás
- 400 kV-os villamos távvezeték
- 132 kV-os egyrendszerű villamos távvezeték
- 132 kV-os kétrendszerű villamos távvezeték
- Nagy/középfeszültségű transzformátorállomás

Somogy-megye Területrendezési Terve 2003

Marcali közigazgatási területének északi szélét kétszer érinti a Nagykanizsa-Adony nagynyomású szállítóvezeték.

A város földgázellátásának tápbázisa a település északi részén, külterületen haladó nagynyomású szállítóvezetékre telepített 68-as út mellett üzemelő gázátadó állomás.

1.17.2.1.3 Távhőellátás

Marcaliban távhőszolgáltatást nem létesítettek.

1.17.2.1.4 Egyéb energiaellátás

A városban kiépített vezetékes energiaellátással, földgázzal történő termikus ellátással a lakásállomány 85,2 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 14,8 %-ában azonban ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják. Ezeknél az ingatlanoknál hőtermelésre a szén és a fa használata a jellemző, bár vezetékes gázzal nem rendelkező területen a kistartályos PB gáz használata is előfordul.

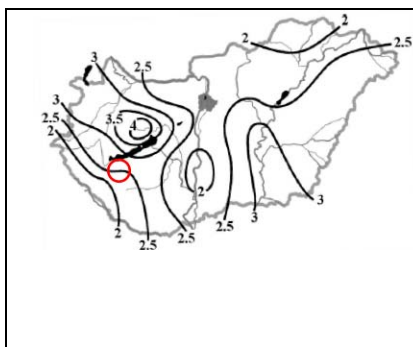
Az egyéb energiahordozóval történő ellátást érintően meg kell említeni, hogy a háztartásoknak szolgáltatott éves gázmennyiség annak ellenére csökkenő tendenciájú az utóbbi években, hogy az ellátottak száma növekedett. Az egyes gazdasági nehézségekkel küzdő ingatlantulajdonosok a fenntartási költségeiknek csökkentése érdekében rákényszerülnek arra, hogy a gázfűtést részben, vagy időszakosan, ha az ingatlan alkalmas hagyományos energiahordozó hasznosítására, költségeiknek csökkentésére a termikus hőellátásukra földgáz helyett nem vezetékes energiahordozót is hasznosítsanak. Ezzel azonban a település környezetterhelését növelik.

1.17.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmazódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is, s benne Marcaliban is elérhető megújuló energiaforrás a szélerenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

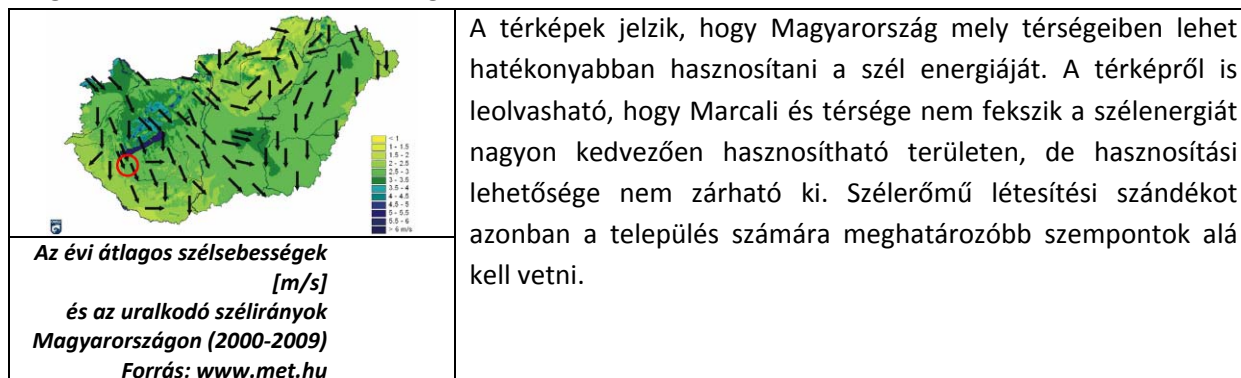
Szélerenergia

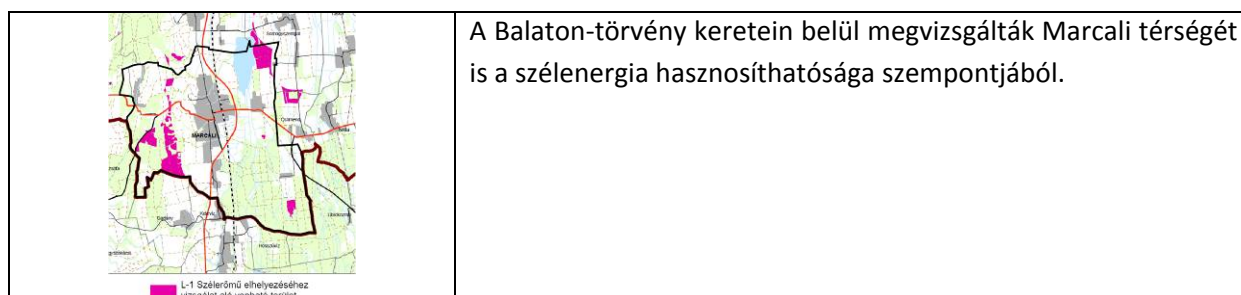
A topográfiai és légköri, meteorológiai viszonyok alapján kialakuló szélerenergiát a szélkerék alkalmazásával közvetlen mechanikai erőátvitelre lehetett hasznosítani. Az ősi hasznosítású elvek alapján kialakított „szélkerék”-ből fejlesztett szélturbinával, amivel, mint szélerőművel közvetlen villamosenergia termelhető.

**Bartholy – Radics – Bohoczky
(2003)**
**A szél energiája
Magyarországon**
**Forrás: Dr. Tar Károly
Debreceni Egyetem
Meteorológiai Tanszék &
Magyar Szélenergia Társaság**

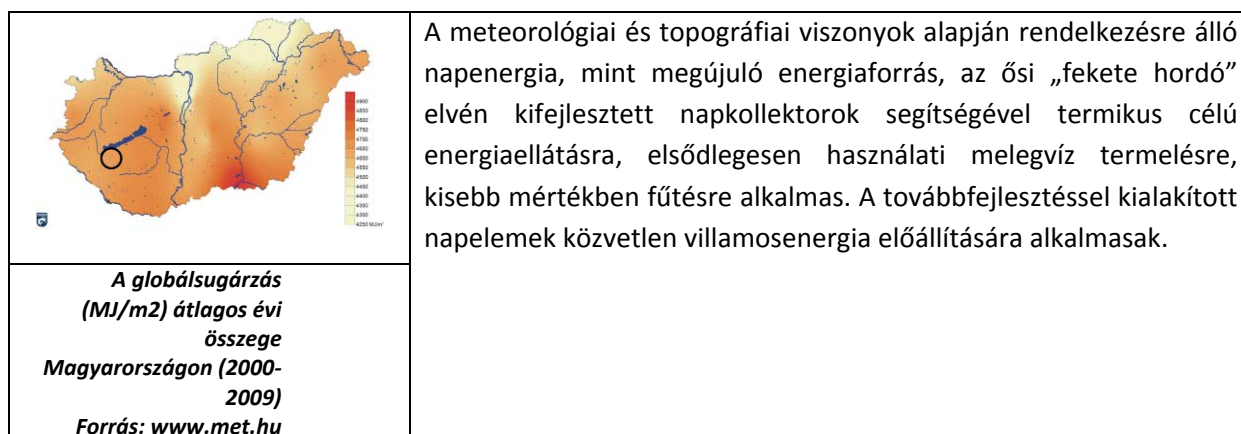
Mivel a szélenergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélenergia hasznosíthatóság mértéke. A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét

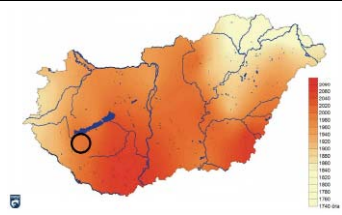

A település megjelenését, arculatát, látványát nem ronthatja, a település fejlődését biztosító távlati céljait nem korlátozhatja.

Napenergia

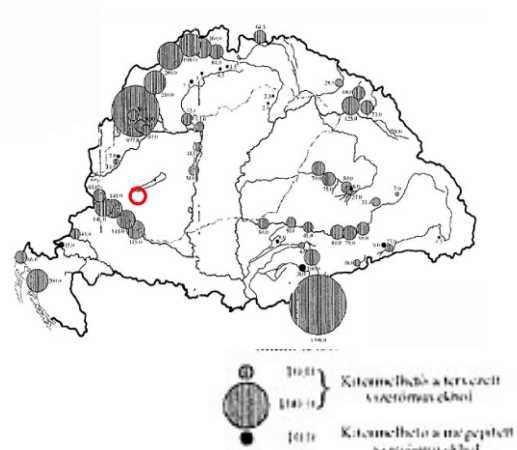
 Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján Forrás: www.met.hu	A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélenergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.
---	---

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. Marcali területén éppen 2000 óra alatti a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel, napelemmel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, intézményi szinten és házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről.

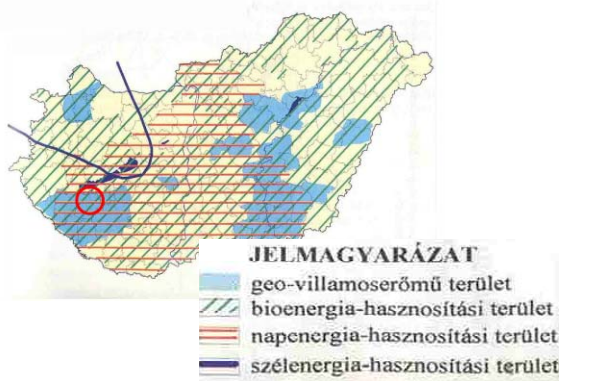
Ez az a megújuló energiahordozó, amelynek szélesebb, energiagazdálkodást is érintő hasznosítása várható Marcaliban. A fotovoltarikus energiahasznosító berendezések tömeges gyártásának az elindulása által elért ár-eséssel a megtérülésében már javulás tapasztalható, így a hasznosításának intenzív terjedése várható. Hasznosítása továbbra is célorientált lesz, így helyi jelentőségű marad.

Vízenergia

	A vízfolyások esésével mint megújuló energiaforrással lehet energiát termelni, amelynek hasznosításához vízikerek telepítése szükséges, majd annak továbbfejlesztésével kialakították a vízturbinát, amely már közvetlen villamosenergia termelésre alkalmas. Vízenergia termelésre a nagyobb vízszint-változású vízfolyások, alkalmasak, így előfordulásuk Magyarország térképéről leolvashatók.
Kogutowicz K. Vízimunkálatok Magyarország területén, 1921 (Kogutowicz két ábrája alapján szerk. Hajdú Zoltán) Forrás: Magyar Tudomány A Magyar Tudományos Akadémia lapja 1999. augusztus Tudomány és politika a magyar századokban/ A magyarországi vízi energia hasznosításának száz éve	A térkép jelzi, hogy közüzemű szintű energiatermelésre alkalmas vízerőmű létesítésére Marcaliban nincs lehetőség.

Biomassza-biogáz

A növényi termésből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, erdőgazdasági hulladékokból, energiaültetvényekből előállítható energiahordozó a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki, biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre egyaránt alkalmas, bioetanollá alakítva üzemanyagként hasznosítható.

 JELMAGYARÁZAT - geo-villamoserőmű terület - bioenergia-hasznosítási terület - napenergia-hasznosítási terület - szélenergia-hasznosítási terület Megújuló energiaforrások hasznosítására javasolt területek Forrás: Pylon Kft.	Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így Marcali területén is van lehetőség. Az elégetése során keletkező CO₂ miatt, ma már nem tekintik annyira környezetbarátnak, mert bár az elégetése előtti oxigén termelése és az elégetése során keletkező CO₂ közel egyensúlyban van, csak amíg az oxigén termelése a beépített környezettől távolabbra esik, a környezet terhelő kibocsátás az beépített területen jelentkezik.
---	--

Természetesen a biomassza hasznosítás lehetőségét Marcaliban kizárni nem lehet, de megfontolandó, hogy az általa az épített környezetben jelentkező környezetterhelés növekedés felvállalható-e.

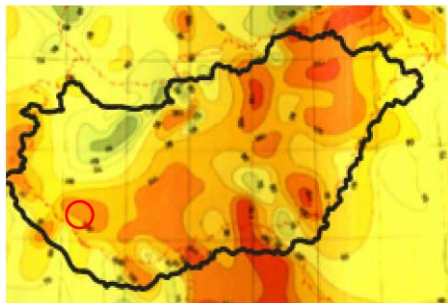
Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével, részben a földfő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség.

A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

 Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területe Összeállította: Bélteky Lajos, Dr. Körössy László Felsőpannon alapján, 1962 Forrás: dr. Barótfi István Környezettechnika (Mezőgazda Kiadó) Geotermikus energia – Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának területei	A geológiai adottságok alapján a geológusok elkészítették a termikus energia várhatóan rendelkezésre állását bemutató térképet. A térkép jelzi, hogy az ország területén hol lehet a termikus energia hasznosítását kedvezőbben megvalósítani. A földhő hasznosítására Marcali területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható, energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása.
---	---

A térkép jelzi, hogy a termálvíz kivételére csak az alacsonyabb hőfoktartományú 50-60 °C-os vízkészletből van valójában lehetőség, amely termálvíz fürdési célú hasznosítását ugyan biztosítja, de energetikailag komplexebb hasznosításra lehetőséget nem ad. A valóságban a Marcali területén felszínre hozott termálvíz hőmérséklete 40 °C körül alakul.

1.17-7. ábra Magyarország geotermikus energiahordozó hasznosítási lehetősége

A Pannon-medencének és régiójának geotermikus hőtérképe (részlet)

Forrás: PannErgy, Portfolio.hu

1.17-8. ábra Magyarországon geotermikus energia hasznosítási lehetőség a felhagyott CH meddő kutak

Magyarország CH meddő kútjainak területi megoszlása

Forrás: Pylon Kft. (Szerkesztette 2001-ben)

1.17.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

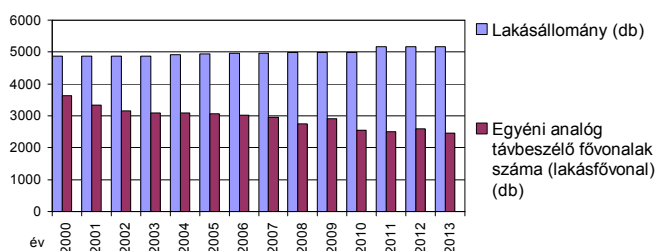
Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégitik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgáz, vagy távhő hasznosításával biztosított, helyi hőbázis segítségével.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak, de az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása nem ismert, erről információ nem áll rendelkezésre.

1.17.3 Elektronikus hírközlés

1.17.3.1 Vezetékes hírközlés

Marcali vezetékes távközlési ellátását a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki és jelenleg is a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. üzemelteti. A Marcali szekunderközpontokhoz tartozó, Marcali primer központ a település vezetékes távközlési hálózatának bázisa. Marcali a 85-ös körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

1.17-9. ábra: Egyéni analóg távbeszélő fővonalak száma

Forrás: KSH

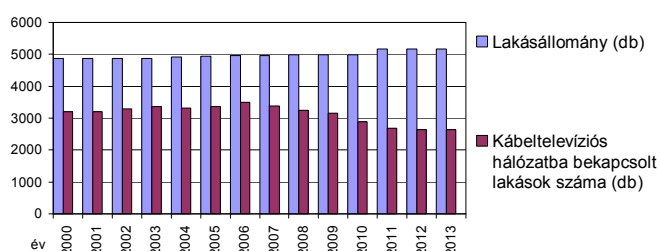
Jelenleg 2449 egyéni lakásfővonal üzemel, de ez a jelenlegi lakásállomány figyelembe vételével csak 47,4 %-os ellátottságot jelent.

Azonban ezzel is az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített. Az ellátottság korábban jelentősebb volt, jelenleg, a mobiltelefon használatának elterjedésének hatására a vezetékes távközlési igények száma csökkent. A statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2000-ben 60 db, mára csak 9 db nyilvános távbeszélő állomás üzemel.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat föld feletti elhelyezésű, a település nagyobb területi hányadán jellemzően külön oszlopokra szerelten épült. A kisvárosias emeletesházas városközponti területen már a vezeték földalatti elhelyezésű.

Az ágazati nyilvántartás szerint a településen 58 **vezetékes távközlési szolgáltató** áll rendelkezésre.

A kedvező műsorvétel számára a kábel TV szolgáltatást is kiépítették a városban.

2000-ben 3205 lakás, az akkori lakásállomány 65,9. %-a, 2014 január 1.-én 2650 lakás, a lakásállomány 51,3 %-a vette igénybe a kábel TV szolgáltatást.

1.17-10. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma

Forrás: KSH

A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 6 **vezetékes műsorelosztó szolgáltatót** tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosultat. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

Az internet-előfizetések száma 2014. január 1.-én 2570 db, a lakások 50%-a.

1.17.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette, üzemelteti.

Jelenleg az ágazat által **vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként** a térségben 7 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat. Ezek szolgáltatásukat a meglévő antennákon keresztül biztosítják.

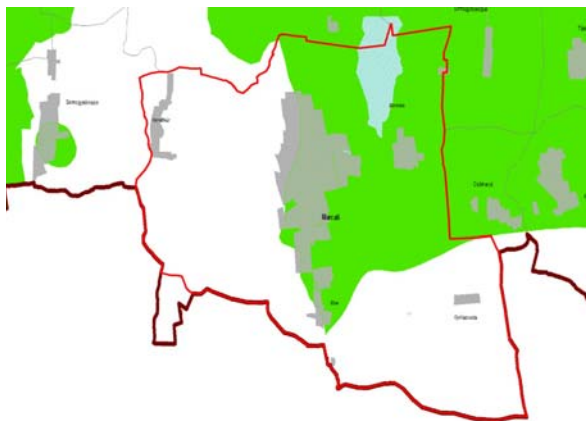
1.18 KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

1.17.1 Talaj

Az Országos Területrendezési Terv szerint a település területét a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete érinti.

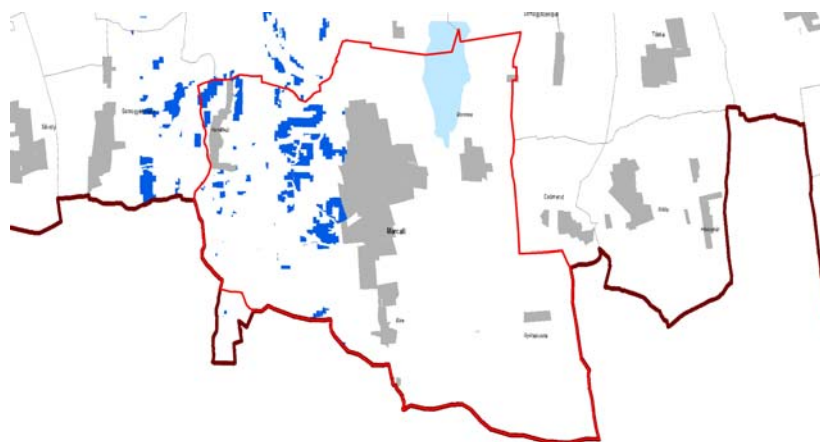
Marcali közigazgatási területét a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete nem érinti.

A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint a település közigazgatási területét északkeleten és keleten érinti a felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny terület övezete.

1.17-1. ábra: Felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny terület övezete
(BKÜ TrT, VÁTI, 2008)

A település közigazgatási területét nyugaton érinti a vízerózióknak kitett terület övezete a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési terve szerint. A nagy csapadékokból a lezúduló víz a völgytalpat is elárasztja rövid időre. A hordalékszállításra csak becsült adatok állnak rendelkezésre. A szántóterületek egy részénél a talajpusztulás mértéke meghaladja a 15 t/ha év értéket. A lemosott talaj fizikai félesége: vályog és homokos vályog. Az eróziós jelenség a külterületi-zártkerti területekre jellemző. A lesodort talaj szemcseösszetétele változó, de a finom frakció a jellemző.

1.17-2. ábra: Vízerózióknak kitett terület övezete
(BKÜ TrT, VÁTI, 2008)

Marcali szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási helyzetét vizsgálva megállapítható, hogy a szükséges tisztítókapacitások rendelkezésre állnak. A szennyvíztisztító telep kapacitása 6000 m³/d, azonban időszerűvé vált a telep teljes felújítása. A telep a felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny területen helyezkedik el. Talajszennyezéssel érintett területek: MOL, Concordia telephelye, volt Mechanikai Művek területe és a külső laktanya területe. *(Településfejlesztési koncepció; 2002)*

A település a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján Marcali az érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területét kijelölő települések közé tartozik.

1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

Marcali a vízgyűjtőgazdálkodás tervezés tekintetében a Balaton közvetlen tervezési alegységéhez tartozik, a horvátkúti városrész átnyúlik a Zala tervezési alegységre.

A város területét az alábbi felszín alatti víztestek érintik

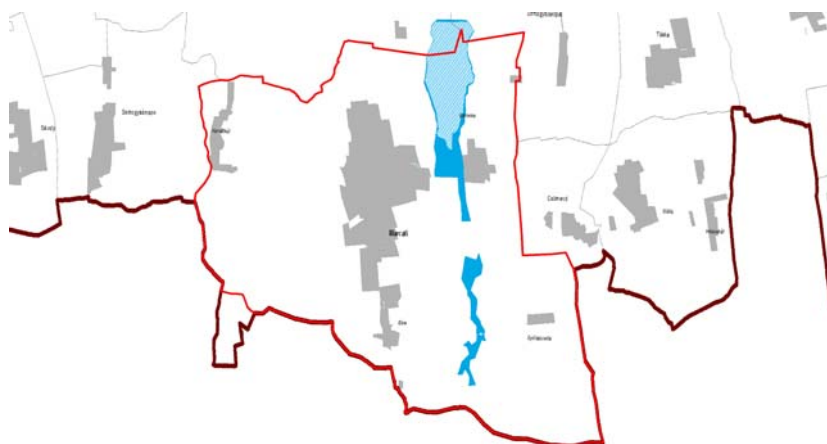
Víztest kódja	A víztest neve	A víztest jele	A víztest típusa	A víztest kémiai állapota	Víztest kódja
AIQ493	Balaton déli vízgyűjtő	p.4.3.1	porózus	jó	AIQ493
AIQ494	Balaton déli vízgyűjtő	sp.4.3.1	sekély porózus	nem jó	AIQ494
AIQ517	Délnyugat-Dunántúl	pt.3.1	porózus termál	jó	AIQ517
AIQ599	Közép-dunántúli termálkarszt	kt.1.7	termál karszt	jó	AIQ599

Forrás: Balaton közvetlen tervezési alegység Vízgyűjtő-gazdálkodási terve

Marcali település a felszín alatti vizek és a földtani közeg védettsége szempontjából szennyeződés-érzékeny területen helyezkedik el, a nitrátérzékeny települések listájában szerepel. Nitrátérzékeny területeken be kell tartani a 27/2006. (II. 7.) kormányrendelete és a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól szóló, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” kötelező előírásait.

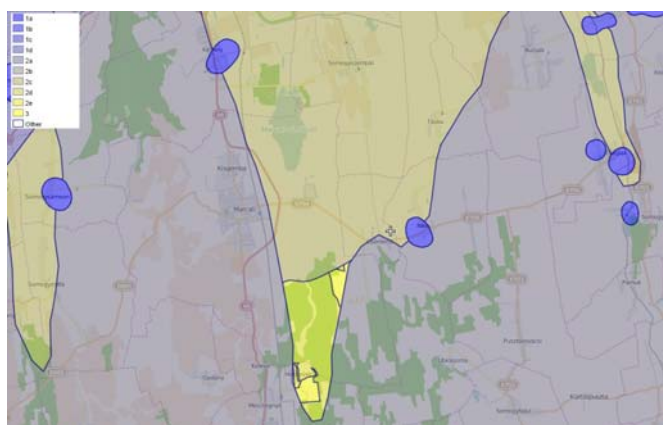
Marcali közigazgatási területét az Országos Területrendezési Terv szerint teljes közigazgatási területén érinti az országos vízminőségvédelmi terület övezete.

A Balatoni Kiemelt Üdülőtérlet Területrendezési Terve szerint a település területét érinti a felszíni vízminőség védelmi terület övezete.

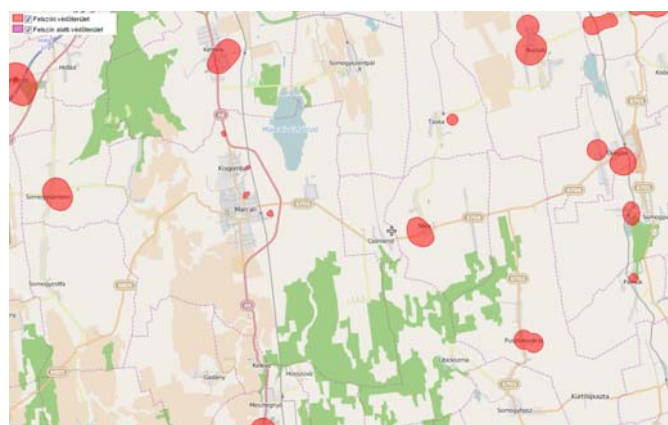

1.17-3. ábra: Felsővízminőség-védelmi terület övezete
(BKÜ TrT, VÁTI, 2008)

A tisztított szennyvizek befogadója a Sári vízfolyás. Konfliktushelyzetet teremthet a tisztított szennyvizeknek a Boronkamelléki TK bővítési területére történő bevezetése. *(Településfejlesztési koncepció; 2002)*

1.17-4. ábra: Érzékeny területek
(OKIR, 2015. február)

1.17-5. ábra: Vízbázis védőterületek (pirossal)
(OKIR, 2015. február)

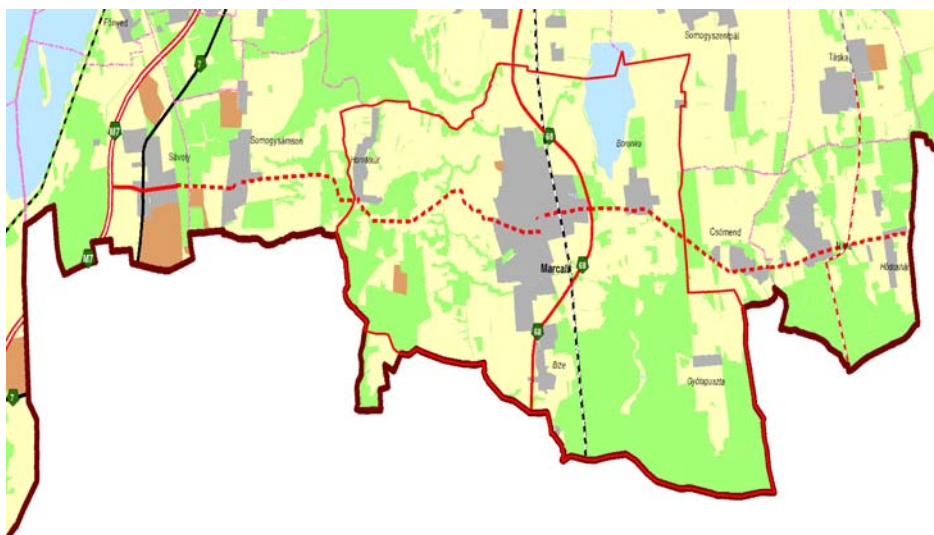
1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Marcali Város Integrál Városfejlesztési Stratégiája szerint a település a Balaton közelsége és a 68. számú közúti forgalma miatt levegőjét tekintve jelentős terhelésnek van kitéve, de a nagyobb zöldterületek közelsége, valamint a kedvező északnyugati szélirány viszonylag tisztán tartja a város levegőjét.

A település területén a legjelentősebb levegőterhelést az ipari és szolgáltató üzemek jelentik, amelyek közül több is a városközpontban helyezkedik el. A kéndioxid és korom kibocsátás a lakossági helyhez kötött pontforrásokból származik. A szénmonoxid kibocsátás fűtési idényben harmada, egyéb időszakban kétharmada a gépjárműforgalomból származik *(Településfejlesztési koncepció 2002)*.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

Marcali Város Integrál Városfejlesztési Stratégiája szerint a 68-as főút miatt a forgalom okozta zajártalom jelentős, de csak bizonyos időszakonként közelíti meg a veszélyesnek tartott környezetvédelmi határértéket. A közlekedési rendszer racionalizálásával a zajártalom megfelelően kordában tartható. 2014. decemberében a 68-as számú út marcali szakaszán az elkerülő út átadásra került, ezáltal a városon áthaladó közúti forgalom és zajterhelés is kisebb lesz.

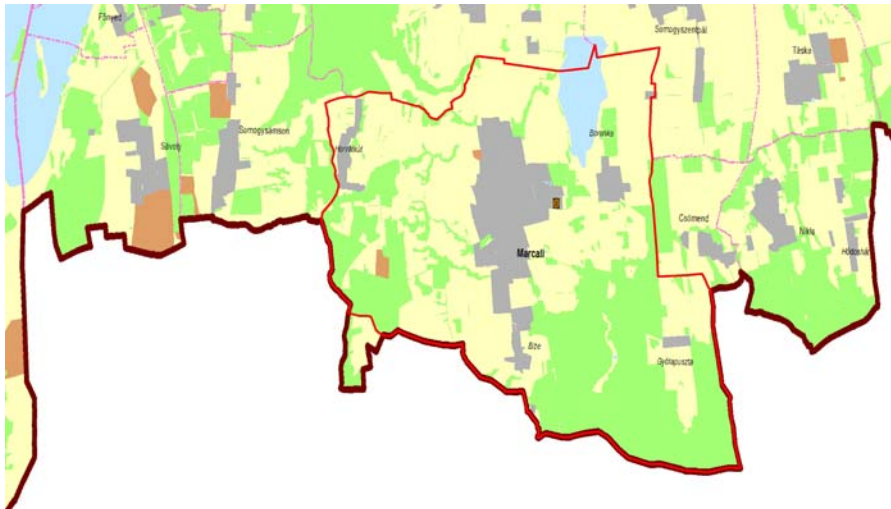
1.17-6. ábra: A települést érintő fő közlekedési útvonalak (út és vasút)
(BKÜ TrT, VÁTI, 2008)

1.17.5 Sugárzás védelem

A település területén található mobiltelefonokat kiszolgáló torony.

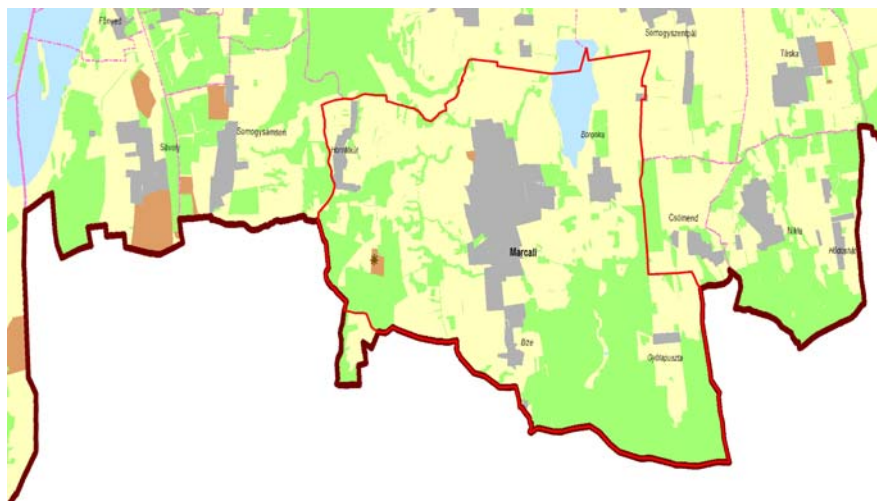
1.17.6 Hulladékkezelés

A település közigazgatási területén található térségi hulladéklerakó a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint. Továbbá a BKÜ TrT szerint Marcali térségi szennyvíztisztító teleppel is rendelkezik.

1.17-7. ábra: Térségi szennyvíztisztító telep(barna)
(BKÜ TrT, VÁTI, 2008)

A Marcali hulladéklerakó korszerű, 2000000 m³ tömörített térfogatú kommunális hulladék környezetkímélő elhelyezésére alkalmas. A telep körzeti igényeket is ellát, 34 település kommunális hulladékát helyezik el itt. Marcaliban az elszállított hulladékmennyiség 31000 m³. A település területén a regionális hulladéklerakó mellett mechanikai-biológiai kezelő is épült.

1.17-8. ábra: Térségi hulladéklerakóhely (narancssárga)
(BKÜ TrT, VÁTI, 2008)

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Jelentős vizuális problémát okoz a volt külső laktanya (egykori Petőfi Sándor laktanya) területe, amelyen a fokozatos leromlás figyelhető meg. Ezek mellett idővel potenciális balaszforrás is lehet az építmény-együttes. Szintén kellemetlen látvány a település mobilhálózat-adó tornya.

Kellemetlen látványt nyújtanak a település nyugati iparterületei, amely feltehetőleg a megépítésüket követő megfelelő tájbaillesztés elmaradásának köszönhető.

1.17.8 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Konfliktushelyzetet teremthet a tisztított szennyvizeknek a Boronka-melléki TK bővítési területére történő bevezetése. *(Településfejlesztési koncepció; 2002)*

Ezek mellett a várost elkerülő útszakaszon történő havária esetén veszélyeztetett lehet a Natura 2000 terület, amelyen a 68-as út áthalad, illetve egyes helyeken közvetlenül szomszédos azzal.

1.19 KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1 Építésföldtani korlátok

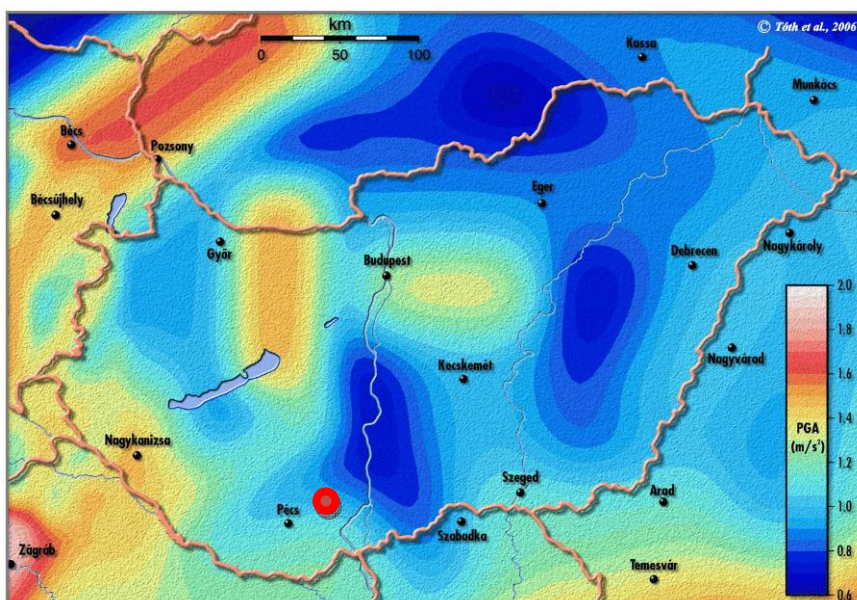
1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település közigazgatási területén ilyen terület nem ismert.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A település közigazgatási területét a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének felszínmozgásra érzékeny területek alövezete nem érinti.

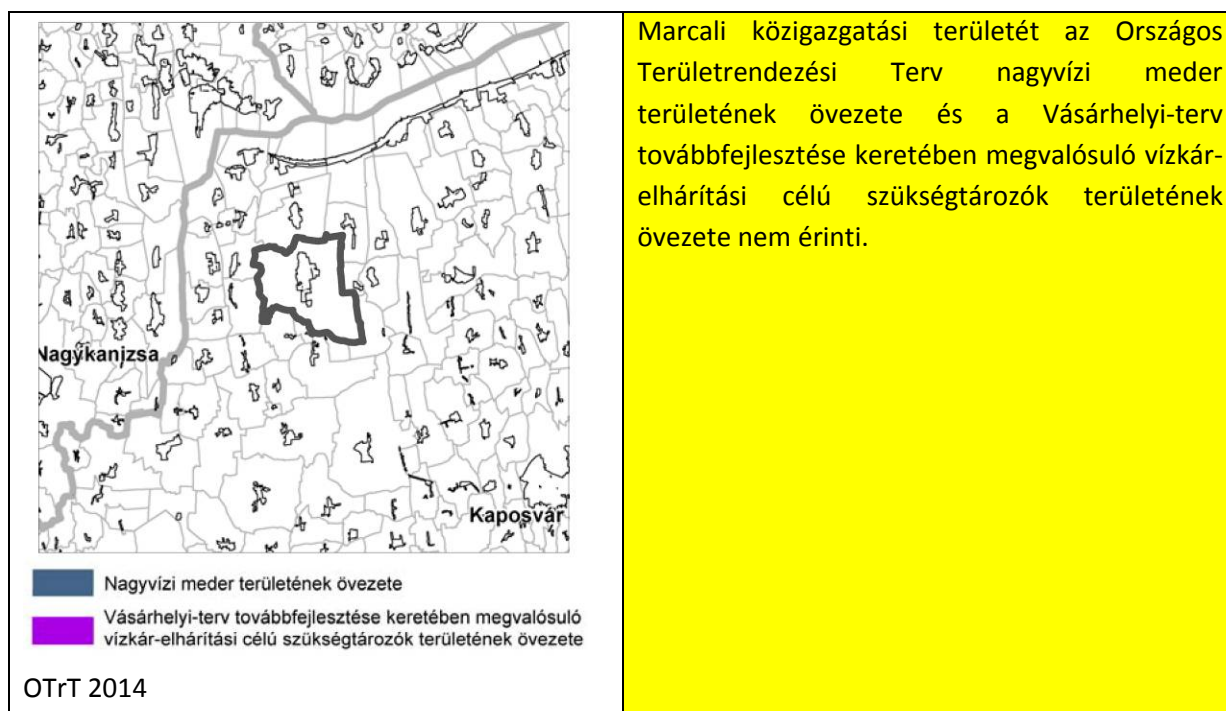
1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

1.19-1. ábra: Magyarország földrengés-veszélyeztetettsége
(Forrás: <http://mkweb.uni-pannon.hu/tudastar/ff/10-vesz/images/001.png>)

A szeizmológia egyik legfontosabb feladata a földrengés-veszélyeztetettség meghatározása, amely elengedhetetlenül szükséges a földrengéseknek ellenálló szerkezetek, épületek tervezéséhez. A szeizmológiában a veszélyeztetettséget a vízszintes talajgyorsulás maximális értékével szokás definiálni. A földrengés-veszélyeztetettségi térképen Marcali a 0,8-1,0 m/s²-es maximális horizontális gyorsulás átlag alatti, így földrengés által nem veszélyeztetett zónába tartozik.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

A megye jelentős része a belvízzel nem veszélyeztetett kategóriába tartozik, elenyésző része (Balatonboglár és Balatonlelle, valamint a Dráva mentén Somogyudvarhely és Barcs között) pedig belvízzel alig veszélyeztetett. A Dráva menti területeken foltokban belvízzel mérsékeltan veszélyeztetett területek is találhatók. Egyes völgyekben, lokális jelentőséggel előfordulhatnak kis kiterjedésű belvizes területek. A 2007-13 közötti programidőszakban a Dél-Dunántúli Operatív Programból finanszírozott szennyvízelvezetési- és vízrendezési pályázatok megvalósítása pedig még enyhített is a megye belvízproblémáin.

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

A 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet szerint:

„1. § (1) A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolását a legveszélyeztetettebb településrész határozza meg.

(2) A település:

a) erősen veszélyeztetett „A” kategóriába tartozik, ha a hullámtéren lakóingatlannal rendelkezik, illetőleg, amelyet a védmű nélküli folyók és egyéb vízfolyások mederből kilépő árvize szabadon elönthet;...”

Marcali vonatkozásában ez a megállapítás a helytálló.

Az előforduló „árvízi” elöntés a vízelvezető rendszer fokozottabb karbantartásával, a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére történő alkalmassá tételével kizárható.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

A település területét érintően belvízveszélyes területeket a vízügyi ágazat nem tart nyilván, de az alábbi területek veszélyeztetettek:

- Marcali Kossuth utca - Rákóczi utca - Liszt utca – Puskás utca által körbezárt terület
- Boronkai városrészben a Kisfaludy u. környéke

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

A település közigazgatási területén ilyen terület nem ismert.

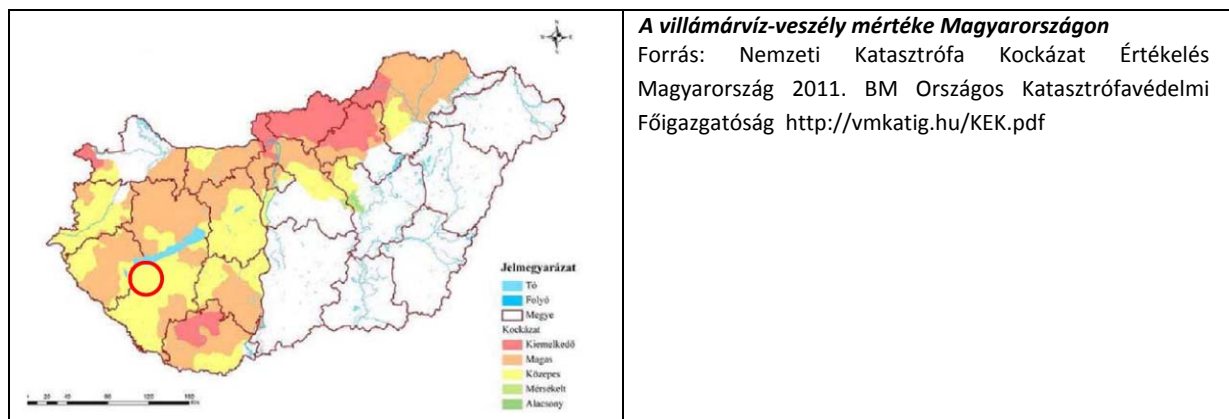
A településen mély fekvésű területek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalakon alakultak ki, ahol időszakos, vagy állandó vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások vezetnek le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a környezetének védelme biztosított.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

A település területén több vízfolyás is halad, azonban elsőrendű árvízvédelmi fővonal a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Terve szerint nem halad át.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 2. § 19. pontja és VITUKI Nonprofit Kft. által kiadott lista (1991-1995) alapján Marcali nem tartozik a magas talajvízállású települések közé.

Az előforduló vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származó vízelöntés kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében előforduló "villámárvízi" esemény hatására keletkező helyi vízkár elhárítása a katasztrófavédelem feladata. Marcali területe villámárvíz-veszély szempontjából a közepesen veszélyes területek közé tartozik.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE

A következő fejezetben témakörökre bontva megvizsgáljuk, hogy mely tényezők befolyásolhatják a jövőben a városi fejlesztéseket, illetve melyek azok, amelyek közvetlen módon befolyásolják a város középtávú fejlesztési lehetőségeit.

2.1.1 Településhálózat

A település iparosítása, várossá fejlesztése a hatvanas években kezdődött. 1977-ben Bize, Boronka és Horvátkút hozzácsatolásával – várossá nyilvánítása – közigazgatásilag is szentesítést nyert.

A közigazgatási területen belül Gyóta külterületi lakott hely, Boronka, Bize és Horvátkút községek önálló belterülettel rendelkeznek, amelyek szigetszerűen helyezkednek el. E területek továbbra is őrzik önálló községként kialakított szerkezetüket.

A 60-as évek végétől tovább nőtt a település. A Várdombon, a kórház mögötti domboldalon és Gombán is utcát nyitottak. A 80-as években a paneles lakóházak építésével a városközpont képe kedvezőtlenül alakult. Marcali lakóterületei, a település szerkezete az elmúlt évtizedek extenzív városnövekedési periódusában alakultak ki. Lakóterületeinek 4 fő csoportja van.

1. Belváros: Vegyes beépítésű terület, intézmények és lakóépületek egysége. Intenzív, városias. (Rákóczi u., Petőfi u., és Széchenyi u. belső szakasza).
2. Régi, családi házas beépítésű utcák: Ezek az utcák fokozatosan átépülnek. (Szigetvári u., Kaposvári u., Noszlopy u., Táncsics u., Bem u., Széchenyi u., Ősz u., Bize, Boronka, Horvátkút)
3. Telepszerű többszintes lakóépületek:

A lakótelepek mennyisége nem nyomasztó és többségük kellemes, parkosított környezetben található. (Berzsenyi u., Csomós Gergely u., Széchenyi u., környéke)

4. Új, családi házas területek:

Helyenként a kis telekrészek miatt zsúfolt. (Várdomb, Berzsenyi városrész, Szilvás, Gombai rész új utcái)

Marcali településképi értékét növelik szép parkjai, gondosan kezelt szép területei. A városközpont Ny-i részén elhelyezkedő kórház előtti Széchenyi öreg faóriások – tölgy, vérbükk, feketedió, platán, selyemfenyő – díszlenek. A park mögötti bekerített részen csodálatos környezetben látható a gyönyörűen felújított – neo-barokk stílusban épült volt Széchenyi kastély, amely jelenleg a kórház főépülete. Környezetében platánfák, tölgyek, vadgesztenyék, jegenyefenyők, tiszafák és szomorúfüzek váltják egymást. Különleges értéke a páfrányfenyő (ginkgo biloba), amely reliktum növény.

Kiemelkedő jelentőségű a város számára, hogy a megszüntetett egykori akkumulátorgyár s a volt belső laktanya helyén EU-s pályázati források bevonásával elkészült az új Európa-park, játszótér, szökőkutak, zenepavilon és szabadtéri színpad teszi élhetővé, egészségessé a városközpont.

Marcali hatalmas külterületekkel rendelkezik. Külterületeit a szőlőhegy, a mezőgazdasági területei és a nagy kiterjedésű erdők alkotják. A szőlőhegy a belterülettől Ny-ra, valamint a Bize és Horvátkút melletti zártkertek. E területek értéke, hogy a lakosság ellátását szolgálja, a szabadidő hasznos eltöltésének biztosít tere. Sajátos hangulatával növeli a környezet szépségét.

A település szerkezetének kialakítását a földrajzi adottságok, a várostörténeti tényezők határozzák meg. A település központja a Hősök tere és attól északra húzódóan a Rákóczi út mentén alakult ki. A település szerkezetében meghatározó a várost észak-déli irányban átszelő 68-as számú közút, a település központjából nyugati irányba leágazó 6805-ös (galamboki összekötő) és a keleti irányba vezető 6704. számú (öreglaki összekötő) út. A város keleti részén halad át észak-déli irányban a Balatonszentgyörgy – Somogyszob vasúti szárnyvonal.

2.1.2 Társadalom

A járástérési átlagos **lakosság szám csökkenése** nagyobb mértékű az országos, megyei és járásközpont települési csökkenésnél. Az **öregedési index** értéke 2010-től az országos, megyei és járástérési szintet is meghaladja.

A 2011-es Népszámlálás alapján a **háztartások** vizsgálata során megállapítható, hogy Marcaliban a házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élő háztartások aránya magasabb, ebből következően pedig az egyszülős háztartások aránya alacsonyabb, mint az országos átlag. A háztartásokra jutó foglalkoztatottsági arány az országos és megyei átlagnál is magasabb. Marcali kevésbé kedvező helyzetét mutatja, hogy bár alacsonyabb mind az országos, mind a megyei sinthez képest az általános iskola első évfolyamát sem elvégzők aránya, a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők-, legalább érettségivel rendelkezők- és az egyetemi és főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya tekintetében is elmarad az országos átlagtól.

A **munkanélküliségi ráta** 2009 óta a járás egészében, ha kisebb kilengésekkel is, de alapvetően csökkenő tendenciát mutat. A városra az országos átlagnál alacsonyabb, a térségre magasabb munkanélküliség jellemző. Marcaliban 2000 és 2012 között, ha nem is egyenletesen, de növekedett az **egy lakosra jutó nettó jövedelem**. A vizsgált időszakban az egy lakosra jutó nettó jövedelem jellemzően a megyei és országos szint alatt volt. A lakóegységek közül sok a négy vagy több szobás ingatlan, és a lakások felszereltsége, **komfortfokozata** is igen jó.

Marcaliban a közoktatási intézményekben **nincs szegregáció**. Az óvodákban, iskolákban az integráció, a segítségnyújtás határozza meg a pedagógiai munkát. Különböző médiákon megjelent hírek alapján a városban kihívás mind a droghasználattal és terjesztéssel szembeni megküzdés. A sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása mindegyik intézményben integráltan történik. Marcaliban biztosítottak a szociális alapszolgáltatások, szakosított ellátások (Idősek Otthona és Gondozóháza) valamint a gyermekjóléti, egészségügyi alapellátások és étkeztetés is. A Marcali Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott **Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ (SZESZK)** személyes gondoskodást nyújtó felnőtt- és gyermekvédelmi, valamint egyes egészségügyi alapfeladatokat ellátó integrált szociális és egészségügyi intézmény. Marcaliban fogászati ügyelet nincs, ami problémát jelent a térség betegei számára, mivel így Kaposvárra kell utazniuk rendelési időn kívül. Ennél nagyobb problémát jelent, hogy a városban nincs hétféle gyógyszertári ügyelet. A SZESZK üzemeltetésében működik bölcsőde, amely járási szinten biztosítja az ellátást. 2011-től nem jellemző zsúfoltság a bölcsődében.

Marcali lakosság számához viszonyítva színes rendezvénypalettával, épített környezeti örökséggel és aktív civil élettel rendelkezik. A város művelődési és kulturális programjainak központjai a **Művelődési Központ**, a **Berzsenyi Dániel Városi Könyvtár**, a **Marcali Városi Fürdő** és

Szabadidőközpont, valamint a **Sportcsarnok**. A civil szervezetek rendszeresen tartanak nyílt napokat, összejöveteleket a városban – ebben a Kulturális Központ segíti őket, például szervező munkával, terem biztosításával. A város erősebb és lazább külföldi testvérvárosi és partneri kapcsolatokkal rendelkezik. Marcaliban színes a sporttevékenységek palettája. A város kiváló adottságokkal rendelkezik. A civil sportélet rendkívül sokrétű. A Marcali Városi Fürdő és Szabadidő Központ a város fő sportturisztikai attrakciója.

2.1.3 Gazdaság

A civil szervezetek jelentős és aktív szerepet töltenek be a helyiek életében, tevékenységük minden korosztályt megcéloz.

A civil szervezetek működése a szociális ellátás területére jelentős pozitív hatással bír a kapcsolódó civil, önkéntes tevékenységgel. A civileknek pozitív hatásuk van a gazdaságra is, hiszen a település turisztikai vonzerejét növelik a művelődési központ, a civil szervezetek, sportegyesületek rendezvényei, programjai. A civil szféra aktivitása pozitív hatással lehet a környezetvédelemre, a települési zöldfelületekre, illetve a lakosság állapotán keresztül a demográfia területére is a lakossági akciók, szemléletformálási tevékenységek (pl. szemétyűjtés, növényültetés, egészségvédelmi tájékoztatók) szervezése révén. Az önkormányzati gazdálkodás számára közvetlen negatív hatással bír a kulturális, civil tevékenység, hiszen működésük sok esetben támogatást igényel, ugyanakkor közvetve pozitív a hatás, a települési kohézió, valamint egészségügyi, település-fenntartási és szociális tevékenységekben vállalt feladataik révén.

Marcali a funkcionális szerepköre értelmében járási funkciókat is ellát, többek között a szociális, egészségügyi feladatellátásban, oktatási intézmények (óvoda, általános iskola, középiskola) működtetésében. A város számos intézményt működtet és tart fenn, üzemeltetési körében kiemelhetők az önkormányzat tulajdonában levő gazdasági társaságok (kulturális intézmények, gyógyfürdő, stb.). A felsorolt tevékenységek célpontja a társadalom, amelyre egyrészt közvetlenül (pl. egészségügyi ellátás), másrészt közvetve (pl. városüzemeltetés) hatnak.

Marcali város gazdasági hátterének értékelésekor és elemzésekor a legfontosabb a kedvező közlekedésföldrajzi helyzet (autópálya menti fekvés, nemzetközi vasútvonal, Balaton-part, mint az ország legfontosabb turisztikai desztinációjának közelsége), mely számos gazdasági lehetőség kihasználásának teremt alapot. Marcali gazdaságát élénkülés jellemzi, amely biztató az elkövetkező tervezési időszakra vonatkozóan is. Az ipari szektor bővül, új vállalkozások telepednek meg, a közintézmények és a városkép fejlesztése folyamatos, a turisztikai kínálat szintén bővül, bár az idegenforgalmi lehetőségek kiaknázása még nem megfelelő, a turisták helyben tartása, az ehhez kapcsolódó háttérszolgáltatások fejlesztése a legfontosabb jövőbeli feladatok közé tartozik. A város kiemelt figyelmet fordít a gazdaság- és intézményfejlesztés terén is megvalósuló energetikai beruházásokra, a fenntarthatóság (pl. napenergia) jegyében működő vállalkozások megtelepedésére.

Marcaliban sor került adósságkonszolidációra, amely során az állam átvállalta a város fennálló adósságállományát és járulékainak meghatározott összegét. Az önkormányzat 2014. évi költségvetésének bevételi és kiadási főösszege 4,63 milliárd forint értékkel került elfogadásra. Az adóbevételek között az iparűzési adó 2013-ban elérte az 530 millió forintot.

Az önkormányzat likviditását befolyásolja az adók beérkezése. Ennek megtörténtekor a likviditás stabilnak mondható, egyébként a számlák késedelmesen kerülnek kiegyenlítésre. Az önkormányzati éves bevételek hullámzó tendenciát mutatnak, többek között a jogszabályi változások következtében. A helyi adók, mint bevételi források pozitív hatással lehetnek az intézmények működésére, a lakossági életminőségre, a gazdaságfejlesztésre, a természet, a környezet, közművek állapotára, a civil szervezetek támogatására, ugyanakkor forráshiány miatti jelentkezhethet a karbantartások, fejlesztések elmaradása is. Marcaliban fontos lehet az önkormányzat bérletelés állományának a helyi igényekhez igazított bővítése.

2.1.4 Táj- és természeti adottságok

A település közigazgatási területén épült a Marcali víztározó, amely fő feladata, hogy egyfajta puffert képezve tisztítsa a Balatonba érkező vízfolyásokat, valamint a Marcaliból érkező tisztított szennyvizet befogadja. A tó kulcsfontosságú a környék, valamint a Balaton számára is. A tavat körülvevő területeken azonban napjainkban is alapvetően intenzív mezőgazdasági művelés zajlik, így potenciálisan nagy lehetőség van az egyes növényi tápanyagok feldúsulására a környéken, illetve a tó vizében is. Ez a jelenség hosszútávon az értékes vízi élőhelyek degradálódáshoz, valamint a víztest eutrofizációjához vezethet. Továbbá a tó, illetve a vízfolyások mentén az eredeti galériaerdő-társulások csupán pár foltban maradtak meg, gyakori, hogy a szántó majdnem a vízpartig fut, ezáltal is erősítve a vizek zavarását.

A Natura 2000-es területeket a fentiekén kívül, havária esetén a tervezett elkerülő út is zavarhatja, a megfelelő óvintézkedések nélkül, mivel egyes szakaszokon a védett területeket az újonnan épülő út közvetlenül érinti.

A település közigazgatási területén lévő tájhasználatra nagyfokú mozaikosság a jellemző, amely nagy értéket képvisel, mind tájképileg, mind pedig a lehetséges élőhelyek potenciálisan nagy száma miatt. Az értékes tájképet azonban az újabb beépítések kedvezőtlenül is befolyásolhatják. Ez a jelenség főleg az újabb ipari létesítményekre, raktárakra a leginkább jellemző. A kedvező tájképi megjelenés érdekében ügyelni kell az újonnan épített építmények megfelelő tájba illesztésére is. Szintén kedvezőtlen tájképi hatása van a leromlott állapotú építményeknek és egyéb objektumoknak is, –ez első sorban a régi külső laktanya épület együttesére a leginkább jellemző.

2.1.5 Zöldfelületek

Marcali zöldfelületek tekintetében jó adottságokkal rendelkezik és az eddigi fejlődés mellett jelentős további fejlődési lehetőségekkel bír. A település központjában több park is található, amelyek jelenlegi állapotukban is nagy értéket képviselnek. Azonban, ezeket a zöldterületeket a belvárosban – és később a külváros, majd a külterületek felé haladva egy folyamatos rendszerre szükséges fűzni, hogy ez által egy egységesen működő minden igény kielégíteni tudó zöldfelületi rendszer jöheszen létre. Az így létrejövő zöldfelületi hálózat a külső területektől a belváros központjáig tudja vezetni a látogatókat, illetve a pihenni vágyókat, ezáltal egy egyedülálló helyé varázsolva a települést.

A település zöldfelületi rendszerének részét képezi a szőlőhegy is, amely a maga jellegzetes mozaikosságával nagy tájképi értéket képvisel. A település számára közép- és hosszútávon is szükséges ennek a különleges adottságnak a további megőrzése. Ezek mellett a keleti külterületeken

található Natura 2000, illetve a Boronka-melléki tájvédelmi körzethez tartozó területek szintén nagy értéket képviselnek települési zöldfelület szempontjából is.

Lehetőség szerint össze kell kötni a keleti és nyugati nagy növényborítású területeit a belvároson át, így egy különleges helyi arculat tud létrejönni.

2.1.6 Épített környezet

Marcali a „fenntartható fejlődés városa” kell, hogy legyen.

Az épített környezet vonatkozásában a legfontosabb feladatok:

- A szegregált területek felszámolása, a Gombai városrész hasznosítása.
- Városközpont rehabilitációja - mivel az elkerülő út átadásával kiszorult a kamion forgalom, lehetőség lenne zöld sétáló utca kialakítására a városközpontban, 2x1 sávossal, élhető, mérsékelt közlekedéssel.
- Nem új épületeket kell építeni, hanem fontosabb a meglévő épületek felújítása, korszerűsítése, az eddig még fel nem újított épületek rekonstrukciója, fűtési rendszer korszerűsítése, környezetvédelmi szempontok és költséghatékonyabb megoldások előtérbe helyezése
- A városi strand és gyógyszálló idegenforgalmi szempontból kiemelkedő elem, a gyógyszálló befejezése fontos feladat.
- Az időskorú ellátás javításához szükséges lenne kb. 50 férőhelyes, jó színvonalú idősek otthonának létrehozása.
- A volt laktanya területén kialakult piac felújítása.

2.1.7 Közlekedés

Nagytérégi kapcsolatok

Marcali a Balatontól délre helyezkedik el, a Dél-Dunántúli régió közepén. Az M7 autópálya és a 7 sz. I. rendű főút nem messze húzódik a településtől, így a 68 sz. főút segítségével könnyen megközelíthető.

Járési kapcsolatok

Marcali a járási terület közepén helyezkedik el és jó közúti kapcsolatokkal rendelkezik mind a négy égtáj felé. A települést négy részre osztja fel a 68 sz. II. rendű főút, a 6805 sz. és 6704 sz. összekötő utak, amik megteremtik jó kapcsolatot a többi járási településsel. A 68 sz. út újonnan átadott elkerülőjével a kapcsolat változatlan marad, de tehermentesítődik a város központja az átmenő forgalomtól.

Közösségi közlekedés

A közösségi közlekedést Marcali településen csak az autóbuszos közlekedés jelenti, mivel 2009-ben megszűnt a személyszállítás vasúton. A település lakói nem is tartanak igényt a vasútra, pedig a fenntartható fejlődés szempontjából jó megoldást nyújtana a vasút, mint közlekedési eszköz. A teherforgalom viszont tovább folytatódik vasúton. Az autóbusz szolgáltatás színvonala nem megfelelő, mivel sok járási települést csak átszállással lehet megközelíteni. Romlott a helyzet 2011 óta a település helyi közlekedése terén, mivel a helyi autóbusz járatok megszüntették. Gazdaságtalan volt az üzemeltetés, mert a lakosok az ingyenes TESCO járatokat használják a mai napig tömegközlekedésnek.

A településen belül fontos lenne a városközpont rehabilitálása, mivel az elkerülő átadásával kiszorult az átmenő kamion forgalom. Zöld sétáló utcát és mérsékelt közlekedéssel ez megoldható lenne.

A településen ingyenes a parkolás, bár parkolási problémák vannak, amire sürgősen megoldást kell találni. Lokális megoldás lehetne régi ABC elbontása, ahol kialakítható lehetne egy központi rendezvénytér, és általános esetben parkolóként üzemelhetne. Emellett a fenntartható fejlődés érdekében kerékpáros hálózat kiépítése is szükséges lenne, ami átmehetne az egész településen.

2.1.8 Közművek

A település helyzetfeltárásának a készítésekor elemzésre került, hogy a közműellátás milyen szinten biztosítja a településen élők komfortját és védi a település környezeti állapotát.

A településen élők életkörülményeit, a település környezeti állapotát a közmű-infrastruktúra kiépítettsége alapvetően befolyásolja. A komfortos életvitel feltétele a kedvező közmű-ellátottság, a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állása. Szinte teljes ellátottsággal rendelkezésre áll a kiépített hálózati rendszerén keresztül a villamosenergia ellátás és a vezetékes ivóvíz ellátás (a lakásállomány 96,8 %-ában). A közcatornás szennyvízelvezetés a lakásállomány 85,5 %-ában biztosított. A vezetékes földgázellátás a lakásállomány 85,2 %-ában áll rendelkezésre korszerű, környezetbarát termikus energiaellátásra, de az automatikus hőellátás komfortját csak a lakásállomány 76,9 %-ában veszik igénybe.

Összegezve a lakásállomány 76,9 %-a teljes közműellátással rendelkezik, részleges közműellátással további 8,6 %, a többi lakás hiányos közműellátású. A lakásállomány 3,2 %-ában élők és a külterületi ingatlanok számára igény esetén legfeljebb a villamosenergia ellátás biztosított.

A település közműellátottságának kedvező voltát az is jelzi, hogy vízellátását a jelentős kapacitással rendelkező Balaton parti regionális vízhálózatról vételezi. A településen gyógyvízzé minősített termálkút üzemel, amely a gyógy turizmus feltételeinek alapját biztosítja. A szennyvízkezelés vonatkozásában is saját, de regionális szerepet betöltő szennyvíztisztító telepet üzemeltet. A csapadékvizeinek befogadására a város keleti oldalán elhelyezkedő Marcali víztározó áll rendelkezésre, amelybe a mélyvonalakon haladó vízfolyások szállítják az összegyűjtött csapadékvizeket.

A környezeti állapot alakításában, a levegő tisztaságának javításában is fontos szerepet tölt be a közműellátottság mértéke. A nagyon kedvező termikus energiaellátást szolgáló vezetékes gázellátottság mutatja, hogy a település régebbi beépítésű területén is a levegőt erősebben terhelő hagyományos szilárd tüzelőanyag kiváltása megtörtént, hozzájárulva a levegő tisztaságának a javításához.

Meg kell azonban említeni, hogy az utóbbi években a háztartások éves gázfogyasztásában a csökkenés meghaladta a kedvező időjárás nyújtotta megtakarítást, továbbá az egyszerű takarékossgal, illetve korszerűsítéssel (fűtés-korszerűsítéssel, szigetelés-javítással, megújuló energiahordozó alkalmazásával) magyarázható mértéket, a családok gazdasági nehézségeinek hatására egyre többen használnak újra hagyományos nem vezetékes energiahordozót is, amely kedvezőtlen légköri viszonyoknál rontják a környezeti állapotokat.

A kedvezőbb jelenlegi és várhatóan távlati vezetékes energiahordozó ellátás lehetőségét jelzi, hogy Marcaliban üzemel iparági 132/22 kV-os alállomás, amely a nemcsak Marcali, hanem a környező települések villamosenergia ellátásának is a bázisa. Hasonlóan Marcali közigazgatási területén üzemel gázátadó állomás is, amely Marcali és a környező települések gázellátásának a bázisa. E két bázis közigazgatási területen belüli elhelyezkedése biztosítja a település energiaellátásának stabil megoldását.

A helyszíni vizsgálatok alapján megállapítható, hogy Marcaliban ugyan rendelkezésre állna a gazdaságosan hasznosítható napenergia, mégis csak szórványosan láthatók napenergia hasznosítást szolgáló napkollektorok, napelemek.

A településen élők életkörülményeinek, a település környezeti állapotának alakításában a közművek elhelyezésének is meghatározó szerepe van. A belváros és a lakótelepi környezet, valamint az utóbbi években megvalósított új beépítésű területek kivételével a föld feletti hálózatok szinte betöltik a föld feletti tereket, egyrészt közvetlenül, a megjelenésük esztétikai hatásával rontják a település arculatát, másrészt helyfoglalásukkal korlátozzák az igényes közterület alakítását és a közterületekkel történő racionális területgazdálkodás lehetőségét, az utcafásítás gondosabb (napfényhatást csökkentő, árnyékoló hatás) kialakításának megoldását.

A felszín alatti közműelhelyezésnél sem tapasztalható, hogy törekedtek volna a takarékos elrendezésre, így a közművek helyfoglalása a felszín feletti terek hasznosítási lehetőségét is korlátozzák.

A környezeti állapotot, s ezzel az életkörülményeket alapvetően befolyásolják a felszíni vízelvezetés rendszerében előforduló hiányosságok. A település jelentős hányadán a csapadékvíz elvezetésére néhol kétoldali, néhol egyoldali kialakított árok lenne hivatott, de ezek nem alkotnak hálózati rendszert, hidraulikailag rendezetlenek, sok a feliszapolódott, növényzettel benőtt szakasz. A jelentkező szélsőségesebb csapadék események zavarmentes elvezetésére a rendelkezésre álló vízelvezető rendszer nem alkalmas.

A felszíni vizek befogadója a Balaton, amelynek vízminőség védelme a Marcalira is szigorú feltételeket szab. Az élővizek védelme kiemelt feladata a településnek.

A környezeti állapot alakításában jelentős szerepet tölthetne be az utak-közterek látványát meghatározó közvilágítás. A település kertes házas területére azonban jellemző, hogy közvilágítása az esztétikus egyedi lámpatestek helyett, a kifestésű hálózatok tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott, így arculat-alakító hatása nem érvényesülhet.

2.1.9 Környezetvédelem

A település közigazgatási területének keleti része felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny terület. Azonban megjegyzendő, hogy mivel a keleti településrészen nagymértékű mezőgazdasági művelés zajlik, így a vegyszer, illetve műtrágya használat miatt nincs kizárva a felszíni, illetve felszín alatti vizek szennyeződése. A területen a vizek és a talaj védelme a Boronka-melléki TK, valamint a Natura 2000-es területek közelsége miatt is indokolt. Ezekben az esetekben helyenként a tájhasználat módjának átgondolása (például kevésbé intenzív mezőgazdasági használat) is szükséges lehet.

A nyugati részekén a felszíni vízerózió okozhat problémákat, ezek azonban csillapíthatók a mozaikos kisparcellás (jelenlegi) művelés által is, továbbá a növényborítottság növelésének elősegítésével.

A településen a 68-as (E661) út a települést elkerülő szakaszának megépítésével radikálisan csökkent a forgalom által okozott légszennyezettség mértéke. Emellett csökkent a belváros forgalmi terheltsége, ezáltal várhatóan a rezgésmennyiség, valamint a helyi zajártalom is. A település területén a legnagyobb légszennyezés kibocsátónak az ipar tekinthető, azonban az egyes határértékek betartásával, valamint a város kedvező átszellőztettségének megtartásával kezelhető. A légszennyezettség kiküszöbölését a belváros, illetve a települést körülvevő nagy mennyiségű kondicionáló zöldfelület is elősegíti.

A település területén –a külső laktanya területének kivételével– nagymértékű vizuális konfliktusforrás nincs. A külső laktanya funkciójának átgondolása, valamint a további állagromlás megelőzése szükséges, mindezt lehetőleg a laktanya területén lévő értékes dendrológiai állomány megtartásával.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Az alábbiakban tematikus bontásban csoportosításra kerülnek Marcali Város erősségei és gyengeségei, illetve a városra ható külső tényezők, vagyis a lehetőségek és veszélyek.

3.1.1.1 A társadalom SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
➤ Gazdag nemzetközi kapcsolatok ➤ Kedvező városi komfortszínvonal ➤ Erős civil szektor ➤ Szolgáltatások terén a település kiterjedt vonzáskörzettel rendelkezik	➤ Előregedés ➤ Megyei, országos szintnél alacsonyabb jövedelemszint ➤ Droghasználat és terjesztés ➤ Fogorvosi ügyelet ➤ Hétvégi gyógyszerértékesítési ügyelet
Lehetőség	Veszély
➤ A járási, megyei és országos szintnél jelentősen alacsonyabb az általános iskola első évfolyamát sem elvégzők-, illetve magasabb a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya ➤ Turisztikai szerep, civil élet, sportélet, hagyományok ➤ Testvérvárosi kapcsolatok erősítése ➤ A kulturális és egészségügyi infrastruktúrára épülő turizmusfejlesztés	➤ A járástérbeli lakosságszám nagyobb mértékben csökkent az országos, megyei és járási átlagnál ➤ Szegregáció erősödése a települési környezetben ➤ Szegregáció megjelenése az oktatásban

3.1.1.2 A gazdaság SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
1. társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
➤ a lakosság képzettségi szintjének növekedése ➤ a foglalkoztatottsági helyzet javulása és a munkanélküliség csökkentése ➤ nem jellemzőek a súlyos területi egyenlőtlenségek és konfliktusok	➤ alacsony születésszám ➤ magas halálozás ➤ csökkenő és előregedő népesség ➤ a lakosság kedvezőtlen mentális, egészségügyi és fizikai állapota (országos tendencia)

➤ szorgalmas, vendégszerető emberek ➤ erős civil szektor	
2. települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
➤ összetartó lakosság, erős belső kohézió ➤ az értékek védelme és megőrzése az itt élők és vezetők körében ➤ civil szervezetek széleskörű tevékenysége ➤ sport és kultúra egyre növekvő szerepe ➤ kulturális sokszínűség	➤ civil szervezetek támogatása erőteljesen forrásfüggő
3. intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
➤ megfelelő oktatási és kulturális intézményhálózat ➤ közszolgáltatások korszerű biztosítása a helyi lakosság és vállalkozások számára ➤ folyamatos fejlesztések az energiahatékonyság érdekében az intézményrendszerekben	➤ kapacitások csökkenése
4. gazdaság szerkezet és dinamika	
➤ Balaton közelsége ➤ ipari park jelenléte és magas szintű fejlettsége ➤ gazdag nemzetközi kapcsolatok ➤ gyógyvízre épülő turizmus ➤ szelíd turizmus kínálata (Boronkai Tájvédelmi Körzet, Kis-Balaton) ➤ a városban működő egyéni és társas vállalkozások sokszínűsége ➤ kedvező közműhálózat kiépítettség ➤ külföldi tulajdonú multinacionális cégek jelenléte, magas hozzáadott értékkel ➤ kedvező megközelíthetőség ➤ vállalkozóbarát önkormányzat, kedvezmények biztosítása ➤ folyamatos fejlesztések a gazdasági szervezetek és az önkormányzat részéről	➤ foglalkoztatottak idegennyelv-ismerete nem megfelelő ➤ minőségi szálláshelyek hiánya ➤ multinacionális cégek továbbállásának veszélye ➤ Balaton-part közelségének adta lehetőségek kiaknázásának alacsony szintje
5. önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
➤ az önkormányzati adósságállomány megszűnése ➤ növekvő bevételek a helyi adókból ➤ az iparűzési adó jelentős emelkedése	➤ szociális ellátásra fordítandó költségek növekedése a lakosság korszerkezetének változása, valamint a jövedelmi viszonyok romlása következtében

Lehetőség	Veszély
-----------	---------

1. társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
➤ fiatalok helyben maradásának elősegítése ➤ aktív korúak munkavállalási és kikapcsolódási lehetőségeinek bővítése, így helyben tartása	➤ tovább fogyó népesség ➤ a lakosság kedvezőtlen mentális, egészségügyi és fizikai állapotának további romlása (országos tendencia)
2. települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
➤ civil szervezetek erősítése ➤ térségi hagyományok újjáélesztése és bemutatása	➤ erőteljes forrásfüggőség a jövőben is ➤ hagyományörzés szerepének mérséklődése az itt élők körében
3. intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
➤ oktatási intézmények képzési struktúrájának fejlesztése a piaci igényeknek megfelelően ➤ további energetikai célú beruházások elősegítése	➤ kapacitások csökkenése ➤ források kimerülése
4. gazdaság szerkezet és dinamika	
➤ turizmus fejlesztése, minőségi szálláshelyek és szolgáltató létesítmények fejlesztése ➤ további attrakciók kialakítása, főleg az aktív turizmus terén	➤ tömegturizmus következtében társadalmi konfliktusok kialakulása
5. önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
➤ további vállalkozásösztönző tevékenységek kialakítása ➤ ipari területek tovább bővítése ➤ adókedvezmények nyújtása	➤ gazdaság és piaci viszonyok kiszámíthatatlansága

3.1.1.3 A táji- és természeti adottságok SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
➤ Mozaikos tájszerkezetből adódó kedvező tájképi adottságok ➤ Kedvező ökológiai adottságú területek és nagy arányi országos és nemzetközi védett területek ➤ Jó minőségű, értékes szántóterületek ➤ Értékes szőlőtermő területek	➤ Újabb beépítéseknél a tájba illesztés és az egységes városépítészeti arculat hiánya ➤ Csatornázások és lecsapolások miatt lecsökkent biodiverzitás ➤ Nagy kiterjedésű, szennyezésre érzékeny talaj és talajvíz övezetek
Lehetőség	Veszély
➤ Boronkai víztározó ökoturisztikai hasznosítása ➤ Termásvíz adta lehetőségek	➤ Vegyszeres, intenzív mezőgazdasági üzem ➤ Zöldmezős beruházások ➤ Nagytáblás művelési mód fennmaradásával

➤ Erdőterületek, fasorok telepítésével a talajpusztulás mértékének visszafogása és a talajok termőképességének növelése ➤ A külső laktanya területének a fejlesztése ➤ Szőlő- és gyümölcssterületek terményeire, borára alapozott helyi termékek kialakítása és piachoz segítése	porszennyezés, egészségügyi ártalmak, valamint talajszennyezés ➤ A régi laktanya területének további leromlása ➤ Az elkerülő út mentén tervezett iparfejlesztéssel ökológiailag inaktív, kedvezőtlen látványú gyűrű létrejötte a várostól keletre
--	---

3.1.1.4 A zöldfelületek SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
➤ Nagy mennyiségű települési zöldfelület, nyugati zöld gyűrű megléte ➤ Értékes növényállományok ➤ A legtöbb funkciót kielégíteni képes zöldfelületek ➤ Nagy, összefüggő zöldfelület a fürdő és a gyógyszálló környékén	➤ Az egymással szomszédos belvárosi és a külterületi zöldfelületek nem, vagy csak gyéren kapcsolódnak ➤ Elöregedő növényállomány ➤ Funkció nélküli területek a belvárosban ➤ Egységes zöldfelületi hálózat hiánya
Lehetőség	Veszély
➤ Egymással közvetlenül szomszédos zöldfelületek ➤ Egy közös rendszerre felfűződő zöldfelület-rendszer létrehozásával a városi mikroklíma javítása ➤ Az elkerülő úttal csökkenő átmenő jármű forgalom a belvárosban ➤ A belvárosi zöldterületek folytatásaként a víztározó és a város turisztikai kapcsolatának javítása	➤ Leromló közterület részek és utcabútorzat ➤ A fasorok lecserélésének elmaradásával fokozódó balesetveszéllyel és esztétikai romlással lehet számolni ➤ Alulhasznosított, kevésbé frekvenciált közterület részek ➤ A kül- illetve belterületi zöldfelületek között nincsen szerves kapcsolat

3.1.1.5 Az épített környezet SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
➤ Városi Strand és Gyógyfürdő ➤ Kórház épülete ➤ Intézmények akadálymentesítése ➤ Jelentős a családi házas környezet aránya	➤ Felújításra szoruló középületek ➤ További intézmények akadálymentesítése ➤ Felújításra szoruló lakótelepi épületek
Lehetőség	Veszély
➤ Turizmus fejlesztés	➤ Meglévő épületek további állagromlása

3.1.1.6 A közlekedés SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
➤ É-D kapcsolat megfelelő ➤ A 68 sz. főút elkerülőjével csökken az átmenő forgalom a városban ➤ M7 közelsége ➤ Autóbuszpályaudvar van a településen és a buszközlekedés teljes körű ➤ 100%-ban szilárd burkolatú utak	➤ Nincs személyszállítás vasúttal a településen (2009-ben megszüntette a MÁV) ➤ Autóbusz közlekedés problémái: • Helyi autóbusz közlekedés nincs (gazdaságtalan volt, tömegközlekedés az ingyenes TESCO busz látja el) • A megállók színvonala alacsony • Utastájékoztató és akadálymentesítés alacsony színvonalú ➤ Kerékpáros közlekedés problémái: • Hiányzó térségi kp. kapcsolatok • Hiányzó települési kp. kapcsolatok ➤ Utak nem megfelelő minősége ➤ Járdák rossz állapota ➤ Parkolási problémák
Lehetőség	Veszély
➤ A vasút újraindítása és fellendítése, vonzóbbá tétele ➤ Az autóbusz-pályaudvar és a vasút közelsége miatt, a menetrendeket össze lehetne hangolni a vasút megnyitása után ➤ Autóbusz megállók fejlesztése ➤ A kerékpáros hálózat fejlesztése, a „fenntartható fejlődés városa” keretében ➤ Az elkerülő út miatt kiszorult a kamion forgalom, így lehetséges lenne egy zöld sétáló utca kialakítása ➤ Parkolási problémák megoldása	➤ Tovább növekedhetnek a parkolási problémák ➤ Az utak állapotának további romlása ➤

3.1.1.7 A környezetvédelem SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
➤ Megépülő elkerülő úttal csökkenő városi légszennyezettség és zajártalom ➤ Alacsony környezeti terhelésű belvárosi rész ➤ Nagymennyiségű kondicionáló zöldfelület ➤ Alapvetően szép tájképi látvány	➤ Az elkerülő út érinti a NATURA 2000-es területet ➤ Felhagyott, kihasználatlan külső laktanya ➤ Felszíni szennyeződésre érzékeny területek ➤ Mezővédő erdősávok hiányában egyes területeken defláció jelentkezik

➤ Megfelelő hulladékkezelés biztosítva van	➤ Erózió érzékeny területek a szőlőhegyen
Lehetőség	Veszély
➤ Lecsökkenő gépjárműforgalmi terhelés a belvárosban ➤ Védőfásítás alkalmazásával a porszennyezés, egészségügyi ártalmak, valamint talajszenyezés veszélyeinek csökkentése ➤ Barnamezős beruházásokra alkalmas területek kihasználásával az új beépítések csökkentése. ➤ Környezetvédelmi infrastruktúra további fejlesztése	➤ A forgalom megszűnésével indokolatlanul szélessé váló közlekedési felületek ➤ Vegyszer- és műtrágya használata a mezőgazdaságban továbbra is szennyezi a talajt és a felszín alatti vizeket

3.1.1.8 Közművek és elektronikus hírközlés

A helyzetfeltárás készítésekor a közműellátás mértékének és módjának részletes vizsgálata elkészült. Megállapításra került, hogy a település kedvező közműellátottsággal rendelkezik, amelyet a város közműellátását szolgáló településen belül üzemelő bázis közműlétesítmények: saját szennyvíztisztító telep, 132/22 kV-os villamosenergia alállomás, gázátadó állomás, regionális gerinc ivóvízhálózat, saját termálvíz kút is biztosítják.

Marcali a Balaton vízgyűjtőjén fekszik, ezért a BaTrT szigorú Balaton vízminőségét és a környezeti állapotát védő előírásait Marcaliban is be kell tartani. Ennek érdekében a szennyvízelvezetés közcsatornával történő megoldását mielőbb településszintű mértékre kellene fejleszteni.

Fejlesztést igényelnek a szennyvízátelőző műtárgyak is, amelyeknek búzzáróvá és zajvédetté tétele szükséges ahhoz, hogy a környezetében ne okozzon kellemetlen bűzhatást.

A környezeti állapot javítására a levegőtisztaságát is javítani kell, amelyhez közműellátás vonatkozásában a termikus energiaellátás területén jelentkeznek feladatok. Egyrészt növelni kell a termikus energiaellátásban a vezetékes energiahordozók szerepét, kizorítva a környezetet terhelő hagyományos nem vezetékes energiahordozó hasznosítását, másrészt nagyobb teret kell adni a megújuló energiahordozóknak.

A közműveket érintően a feltáró vizsgálatok készítése során meghatározó szempontként jelentkezett, hogy az ismert és prognosztizált klímaváltozásokhoz miként tud alkalmazkodni.

A világban jelentkező klímaváltozás évek óta tapasztalható változásokat hozott a hazai időjárásban is. A településen élő számára az élıhetőséget szolgáló elvart életkörülményeket a változó környezeti és klimatikus hatások mellett is biztosítani kell, amely egyre igényesebb infrastruktúra ellátással, ezen belül közműellátással elégíthető ki. A közműellátás vonatkozásában így már nemcsak mennyiségi elvárások vannak, hanem minőségi ellátási színvonalával szemben is vannak elvárások.

A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás, a nagyobb csapadékesemények és az általános felmelegedés előfordulása mellett is az élıhetőség fenntartása a közműellátással szemben új igényeket támaszt.

Változnak a csapadék viszonyok, rövid idő alatt nagy intenzitású záporok veszélyeztetik az épített környezetet és a természeti környezetet csak úgy, mint a mezőgazdasági hasznosítású földterületeket, erdőterületeket. Marcali viszonylag sík topográfiai adottsága mellett kialakult, illetve kialakított vízvezető rendszerek a nagy záporok zavarmentes levezetését nem tudják biztosítani. A település kiterjedt területére jellemző a nyílt árkos vízvezetés. A nyílt árkok megfelelő kialakításának, illetve karbantartásának, hidraulikai rendezettségének hiányosságai miatt a nagy záporok levezetésére nem alkalmasak. A megfelelő vízvezetés kialakításának hiánya az épített környezetben elöntés veszélyeztetést, komoly eróziót okoz az utaknál és a be nem épített területeken.

A befogadó vízfolyásokba lökésszerűen érkező csapadékvizek mederben tartása nehézségeket, időnként elöntéseket okoz. Ennek elkerülésére az árkok, vízfolyások medrét is fel kell készíteni a nagyobb intenzitású záporok fogadására. Fejleszteni kell a vízvezetés hálózati rendszerét és növelni kell a víz-visszatartás lehetőségét.

A szélsőséges csapadékesemények úgynevezett „villámárvíz” előfordulását okozhatják. Ahogy az már a település közműves helyzetfeltárásában is rögzítésre került a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság elkészítettett egy országos térképet a „villámárvíz” előfordulásának valószínűségéről, amely alapján Marcali „villámárvíz” előfordulási valószínűsége szempontjából a „közepes” kockázatú területen fekszik. Ez ellen a csapadékvíz elvezetés gondos megoldásával lehet védekezni, ezért annak mielőbbi gondos felülvizsgálata is szükséges.

A klímaváltozás okozta hatás az is, hogy számítani kell arra, hogy a csapadékesemények hiánya is megjelenhet, amely nagy szárazságokat hoz, hatására a talajvízszint süllyedése jelentkezik, ami mezőgazdaságban, az erdőgazdaságban jelent komolyabb megoldandó feladatokat. Ennek kezelésére a víz-visszatartás lehetőségére is fel kell készülni.

A klímaváltozás okozta felmelegedés kezelése jelentős energiaellátási fejlesztést fog igényelni. A téli fűtési szezonban ugyan energia-megtakarítás várható, de a nyári túlmelegedés elleni klímavédelem energiaigénye meghaladja a téli megtakarítást.

A klímaváltozás kompenzálásához szükséges energiaellátással szembeni többlet igények a fenntartási költségeket növelnék. Ezért megoldást kell keresni - a komfortszint csökkentése nélkül- az energiaellátás költségterheinek a mérséklésére, amely a fejlődés fenntarthatóságát segítené elő. Az első lépést jelentősebb beruházási ráfordítás igénye nélkül lehet megtenni, az általános energiatakarékosságra való törekvésre neveléssel, szemléletformálással (pl. indokolatlan világítás csökkentésével, túlfűtés mérséklése, stb), amellyel már jelentős energiafogyasztás megtakarítás érhető el.

Az üzemeltetés költségigénye csökkenthető, a fenntarthatóság javítható optimálisabb energiahordozó szerkezet kialakításával, a hagyományos vezetékes és nem vezetékes energiahordozók mellé a megújuló energiahordozók nagyobb részarányú bevonásával. A megújuló energiahordozó hasznosításához szükséges beruházás ugyan költségigényes, de üzemeltetési

költsége a hagyományos energiahordozókhoz (hálózati gáz, hálózati villamosenergia) képest minimális.

A megújuló energiahordozók hasznosításának hatékonyságát az optimális kihasználtságával lehet elérni. Alkalmazásra elsődlegesen a napenergia vehető igénybe, napkollektorok-napelemek alkalmazásával, továbbá a föld energiája hasznosítható.

Meg kell említeni, hogy a település arculatát befolyásolja a kiépített közvilágítása, amely a településen jellemzően csak a minimálisan előírt közlekedésbiztonságot szolgálja. A vagyonvédelem, az arculatalakítás és a társadalmi közérzet javítására is a közvilágítás mennyiségi és minőségi fejlesztése szükséges.

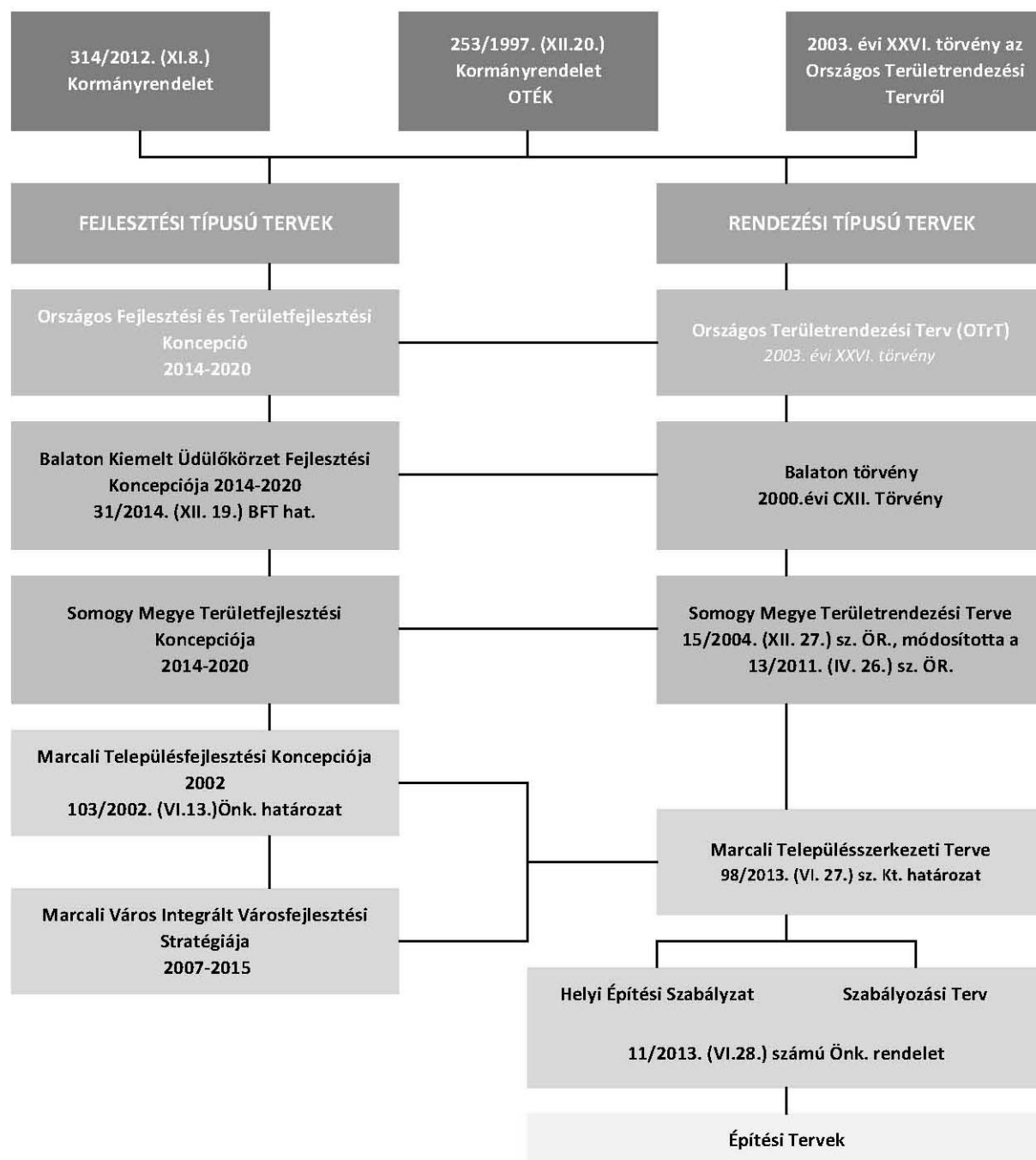
3.1.1.9 Klímabarát közlekedés:

Könnyen belátható hogy a városok környezetterhelése jelentős részben a közlekedésből fakad. Fontos tehát, hogy ezen a területen is előrelépést érjünk el. Ehhez alapvetően négy eszköz van a kezünkben:

- Az első a közlekedési kereslet csökkentése, ennek megoldása többek között a jelenlegi városszerkezetet átalakítva, több kisebb központtal rendelkező, úgynevezett policentrikus városszerkezet létrehozásában rejlik.
- A második a minőségi közösségi közlekedési szolgáltatások biztosítása elérhető áron. Egyértelmű tapasztalat, hogy ahol a lakóhelyekről a város nagy része gyorsan és kényelmesen elérhető közösségi közlekedési eszközökkel, az emberek szívesen választják ezt az alternatívát.
- A harmadik a minőségi közösségi közlekedési szolgáltatásokat elsősorban környezetbarát járműállománnyal célszerű biztosítani. Környezetbarát a vasúti közlekedésben a dízel vontatás helyett villamos vontatású járművek, míg az autóbusz közlekedés terén minimum a legkorszerűbb (most EURO6) dízelmotorral hajtott buszok beszerzése, ha lehetséges, akkor hybrid és elektromos járművek alkalmazása.
- A negyedik a környezetbarát egyéni közlekedési módok ösztönzése – ezen a területen a legfontosabb a gyalogos és kerékpáros közlekedés minél kedvezőbb feltételének kialakítása (melyeknek pozitív egészségügyi hatásai sem elhanyagolhatóak!)

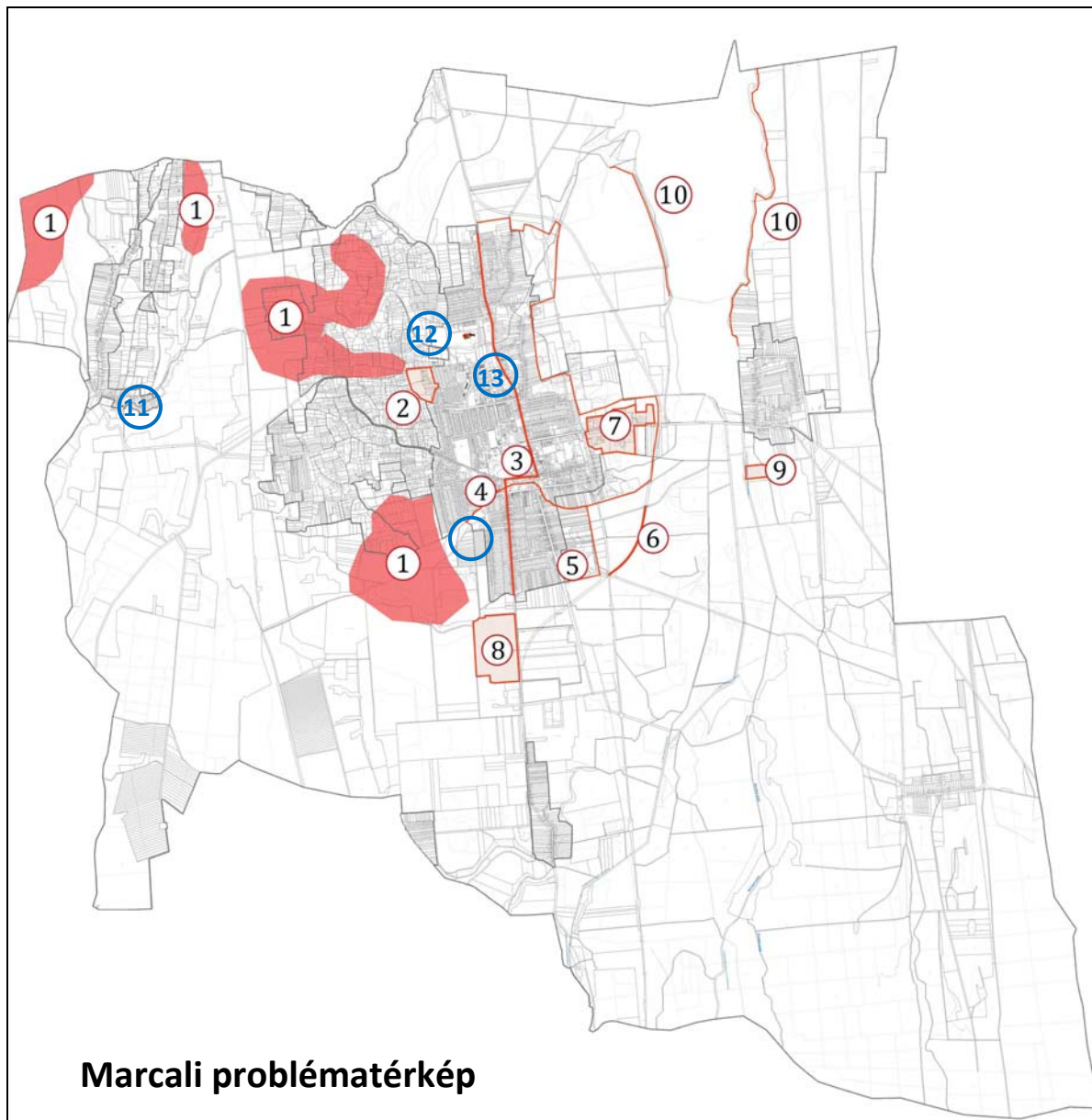
Marcali településen sajnos még nem sok alakult meg a fent említett lehetőségek közül. A településen a helyi közlekedést a Tesco buszok biztosítják. A környezetkímélő autóbuszok beszerzése így nehézkesnek bizonyulhat. A helyzetet rontja, hogy a településen megszűnt a vasúti személyszállítás, és nincs is igény rá. Kulcseleme lehetne a klímabarát közlekedésnek ez a közlekedési forma. A települési kerékpáros kapcsolatok fejlesztésével szintén elősegíthető a klímabarát közlekedés, ha az emberek biztonságos és kijelölt kerékpáros útvonalon közlekedhetnek, szívesebben választják ezt az utazási formát.

3.1.2 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

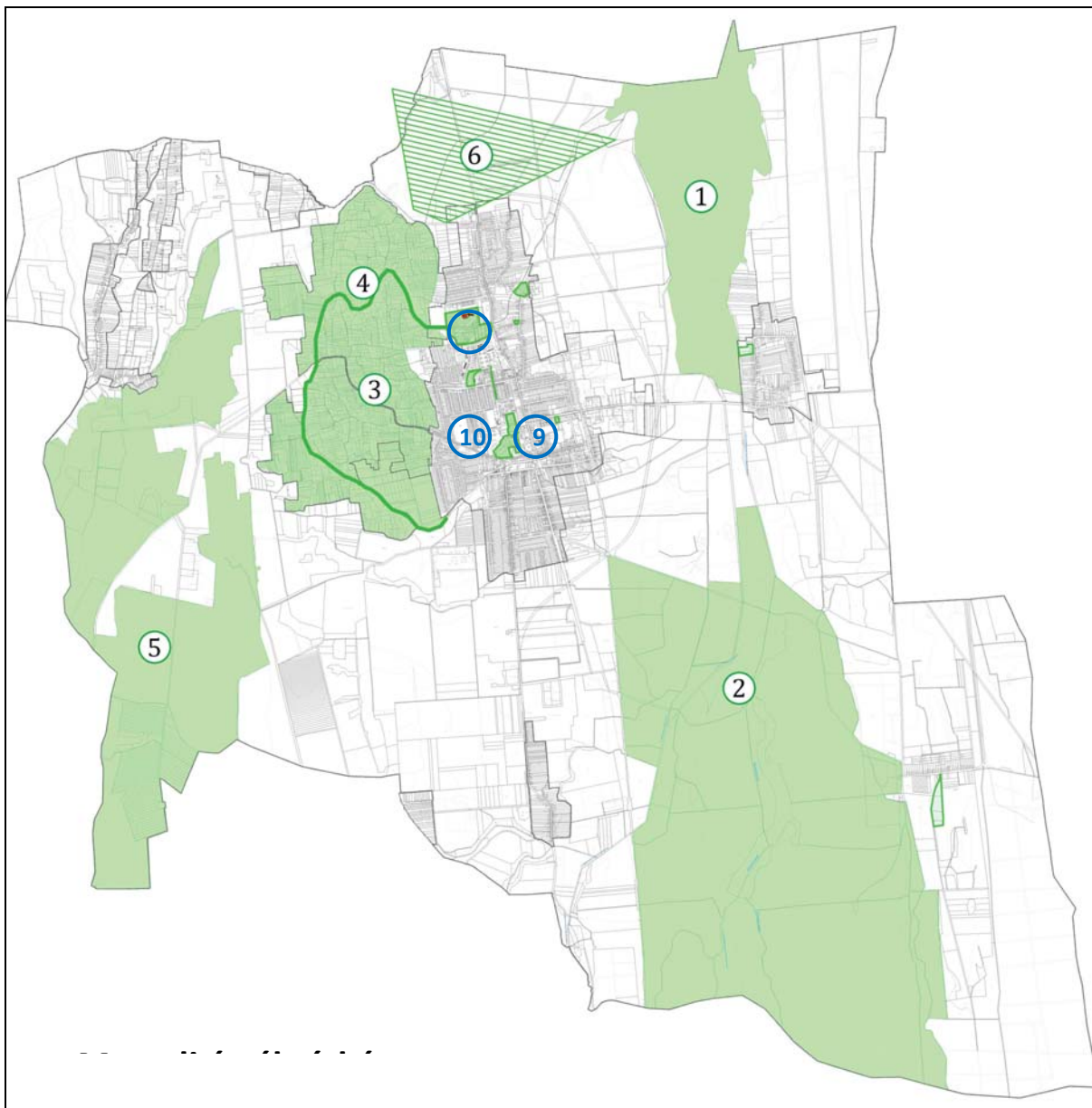
3.2 PROBLÉMATÉRKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

3.2-1. ábra: Marcali problématérkép

1. Erózióveszélyes területek	7. Iparterület vizuális konfliktusa
2. Lakóterületi terjeszkedés a zártkertben	8. Kihasználatlan, kedvezőtlen látványú laktanya
3. 68-as fűútból eredő zaj- és rezgésterhelés	9. Boronkai homokbánya
4. Kátyú-árok környezetének nem megfelelő fásítása	10. A víztározó és a nagytáblás szántóföldi művelés konfliktusa, véderdő hiánya
5. Keleti zöld gyűrű hiánya, lakóterület és nagytáblás szántóföldi művelés konfliktusa	11. Szegregátum (KSH)
6. Elkerülő út keresztül halad Natura 2000-es területen	12. Befejezetlen gyógyszálló
	13. Belső ipari területek korszerűsítése

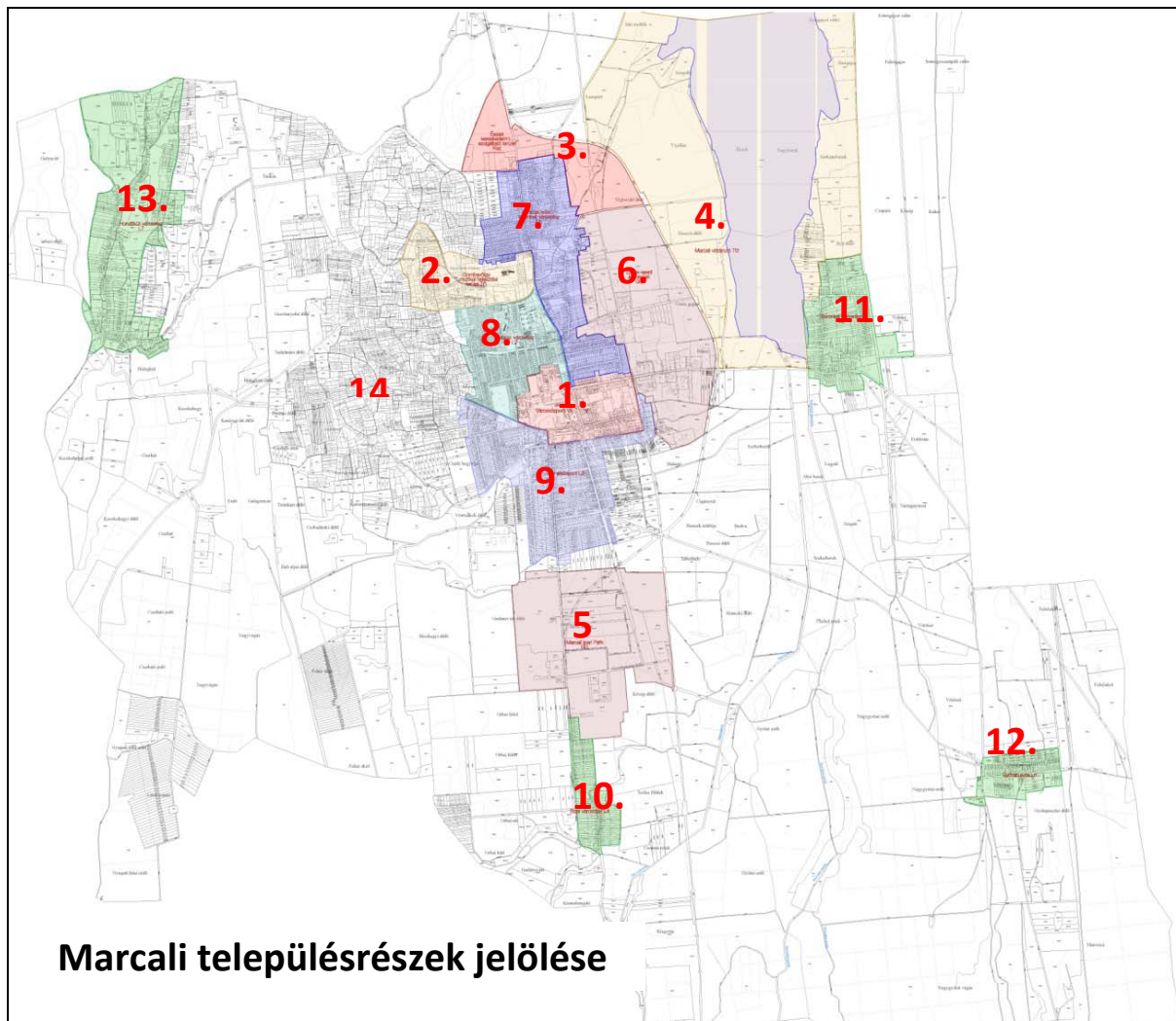

3.2-2. ábra: Marcali értéktérkép

1. Marcali Víztorozó
2. Boronka-melléki Tájvédelmi körzet
3. Marcali szőlőhegy hagyományos karaktere
4. Nyugati zöld-gyűrű
5. Nagy kiterjedésű erdőterületek
6. Szép kilátás a Balaton felé
7. Helyi védelem alá vont területek, fasorok
8. Marcali Városi Fürdő és Szabadidőközpont
9. Európa park
10. Kórház

3.3 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRESZEK

3.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

3.3-1. ábra: Marcali településrészek

1. Városközpont (Vk)
2. Gombavölgy-Turisztikai fejlesztési terület (Tf1)
3. Északi kereskedelmi, szolgáltató terület (Ksz)
4. Marcali víztározó – Turisztikai fejlesztési terület (Tf2)
5. Marcali Ipari Park – Ipari-, gazdasági fejlesztési terület (Gi1)
6. Észak-keleti iparterület – Ipari-, gazdasági fejlesztési terület (Gi2)
7. Észak-keleti (gombai) városrész - lakóövezet (L1)
8. Nyugati városrész - lakóövezet (L2)
9. Déli alközpont - lakóövezet (L3)
10. Bizei városrész (L4)
11. Boronkai városrész (L5)
12. Gyótapusztai városrész (L6)
13. Horvátkúti városrész (L7)
14. Szőlőhegy (külsőterület)

A város közigazgatásilag ötös tagoltságú belterületi részből áll (Marcali, Bize, Boronka, Gyóta, Horvátkút), azonban a városrészek funkcióját tekintve összesen 12 területileg jól elkülönülő, eltérő funkciójú városrész határolható le:

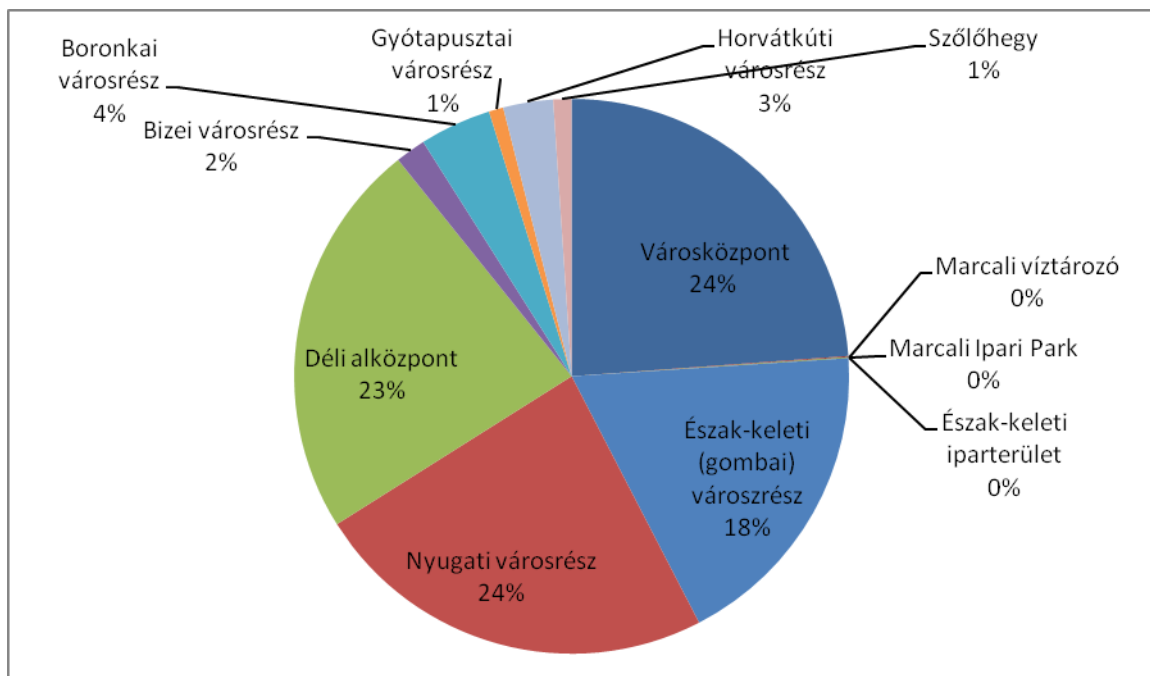
A városrészek alapvetően 3 funkciót töltenek be:

Lakóterületi fő funkcióval rendelkezik 7 terület: az Észak-keleti, a Nyugati és a Déli alközponti lakóövezetek, a Bize, Boronka, Gyóta és Horvátkút városrészek.

Turisztikai fő funkcióval rendelkezik két Turisztikai fejlesztési övezet: Gombavölgy - Turisztikai fejlesztési terület és a Marcali víztározó – Turisztikai fejlesztési terület

3 fő gazdasági terület került kijelölésre: a Kereskedelmi-szolgáltató fejlesztési, a déli és az észak-keleti Gazdasági, ipari fejlesztési terület.

Marcali szerkezetileg, városképi arculatában, karakterében és területhasználati jellemzői alapján, 14 városrészből áll, s vannak külterületi lakott részei is.

3.3-2. ábra: Marcali városrészeinek népességmegoszlása

(Forrás: Népszámlálás, 2011)

3.3.1.1 Városközpont (Vk)

A település központját alkotó városrészre a ritkább utca hálózat jellemző, két eltérő szerkezetű és beépítettségű terület alkotja. A belső városközpontban jellemzően többszintes társasházi lakótelepek, míg a külső (északi és déli) részeken a családi házas beépítés jellemző. Ebben a városrészben található a legnagyobb közterületek is, amelyek közül mindenképpen meg kell említeni a két nagy városi teret a város „fő terét”, a Künzelsau teret és a Hősök terét, valamint a két nagy kiterjedésű és jelentős növényállománnyal rendelkező közparkot, a Széchenyi parkot és az Európa parkot. Ez utóbbi a város lakóinak kedvelt sétáló és találkozóhelye, ahol szabadtéri színpad, zenepavilon, játszótér is található.

Itt helyezkednek el a város középületei, melyek közül számos épület áll országos, illetve helyi védelem alatt. E városrész ad otthont a Városi Kulturális Központ épületének, a Polgármesteri Hivatalnak, a Városi Bíróságnak, a Rendőrségnek, a Helytörténeti Múzeumnak és a Bernáth Galériának, a vasútállomásnak és a buszpályaudvarnak, bankoknak, üzleteknek, kávéházaknak, éttermeknek.

Itt található továbbá a város oktatási intézményei közül a Berzsényi Dániel Gimnázium és Szakközépiskola, a Noszlopy Gáspár Általános Iskola, a Szakképző Iskola, a Városi Zeneiskola és a Hétszínvirág Iskola. Itt kapott helyet az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, a Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ, az orvosi ügyelet. A város sportéletének jelentős része is itt zajlik, itt találjuk a városi sportcsarnokot és a sporttelepet.

A városrész központja a Künzelsau tér, a városrészt szolgáló úthálózatot különböző szélességű, változatos vonalvezetésű és forgalmi terhelésű utak, utcák alkotják, mindegyikük portalanított, szilárdburkolatú. A városközponton át húzódó 68-as úton csökkent az átmenő gépkocsi forgalom, a tervezett elkerülő út megépülését követően a központ forgalom- és zajterheltsége, légszennyezettsége jelentősen csökkent.

Sajnálatos módon kimondottan gyalogos sétáló övezet, sétálóutca jelenleg hiányzik a városközpontból. A város középtávú tervei között szerepel a 68-as út elkerülő szakaszának elkészültét követően a Rákóczi utca sétálóutcává történő átépítése, melynek a Bernáth Galériától az Európa parkig történő további bővítésével a város szívében egy „Kulturális Korzó”, sétálóutca, pihenő övezet jönne létre

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A Városközpont lakónépessége 2796 fő volt a 2011-es népszámlálás idején, ez közel a negyede a teljes lakónépességnek, ezzel a legnépesebb városrész. A fiatalok aránya kis mértékben nagyobb a városi átlagnál, miközben mind a kereső korúak, mind az időskorúak az átlagnál kis mértékben kisebb aránnyal vannak jelen a településrészen. A Városközpontnál magasabb aktív keresőkorú lakónépesség aránnyal rendelkező városrész csak egy van, a gombai városrész.

Iskolázottság tekintetében is kedvező a városközpont helyzete: a három legalacsonyabb érték között található a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. Ugyanakkor itt a második legmagasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, ami ezzel együtt sem nevezhető magas értéknek (15,3%).

A foglalkoztatottsági adatok tekintetében a városrész a városi átlagnál jobb értékeket mutat, így például a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya relatíve alacsony (30,8%), ennél

csak két városrész rendelkezik jobb adatokkal. A gazdaságilag aktív korúak foglalkoztatottsági aránya is kedvezőbb a városi átlagnál. Átlagos értékeket mutat ugyanakkor a munkanélküliek aránya, valamint a tartós munkanélküliek aránya.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A lakásállomány a városrészben kiváló állapotú a városi átlaghoz képest, elenyésző a komfort nélküli (0,9%), és az alacsony komfort fokozatú (1,4%) lakások aránya. A teljes lakásállomány 1349 db, a népességszámmal összevetve, átlagosan 2 lakosra jut egy lakás. Az egyszobás lakások a városi átlagtól kis mértékben eltérő aránya megfelel a városközponti beépítési jellegnek.

Fejlesztendő terület

- sétáló-bevásárló utca kialakítása
- egységes utcakép kialakítása

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Gazdasági, közösségi, igazgatási és humán szolgáltatási funkciók gazdagság	Sétálóutca hiánya
Teljes közműhálózat	Nem egységes utcakép
Jó közlekedési elérhetőség	
Jelentős átmenő forgalom megszűnt (zaj, légszennyezés)	
Sok, szépen gondozott zöldfelület, ligetes városrész	

3.3.1.2 Gombavölgy-Turisztikai fejlesztési terület (Tf1)

A város észak-keleti része a már meglévő gyógyfürdővel, gyakorlatilag beépítetlen területével, jó közúti megközelíthetőségével, kedvező környezeti adottságával a turisztikai fejlesztés meghatározó célterülete lehet.

A Turisztikai fejlesztési övezetben található a 2003-ban átadott Városi Fürdő és Szabadidőközpont. A fejlesztés a nyugat-európai tapasztalatokhoz igazodva nem csupán egy hagyományos gyógyfürdő, hanem olyan komplex wellness szolgáltatások kialakítására törekszik, mely a test és a szellem egyidejű megújulását eredményezi. A komplexum nem csak a város adottságaira kíván támaszkodni, hanem az egész térség lehetőségeit igyekszik kihasználni.

A víz, kiváló minőségű, gyógyvízzé nyilvánított, mely mozgásszervi megbetegedések gyógyítására alkalmas. A 8,5 hektáros területen 50 m-es versenymedence, gyógymedence, élmény-és gyermekmedence, tenispálya, kosárlabda-, homokos kézilabdapálya és játszótér várja a vendégeket. A fürdő szolgáltatási színvonalának további javítása céljából pályázatot nyújtottunk be a Dél-Dunántúli Operatív Program keretein belül új, 200 m²-es gyógyvizet medence építésére.

2008. augusztusában került átadásra a fedett uszoda, ahol 25 m-es, 4 pályás úszómedence, gyógymedence, pezsgőfürdő szolgálja egész évben a város lakóit és az ide látogató turistákat.

A gyógyfürdő szomszédságában wellness-szolgáltatásokat nyújtó gyógyszálloda épül, mely 4 csillagos szállodaként előreláthatólag pótolni fogja azt a hiányt, amely a minőségi vendéglátás területén jellemzi a térséget.

A terület határán található pincesor és szőlőhegy kiváló lehetőséget nyújt a bor-és gasztronómiai turizmus beindítására, melyet a pincék teraszáról élvezhető panoráma még különlegesebbé és egyedibbé varázsol.

Fejlesztendő terület

- Utcahálózat kiépítése
- Szálláshelyfejlesztés
- Városközpont megközelíthetőségének javítása

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Jó közlekedési elérhetőség	Utcahálózat kiépítetlen
Gyógyvíz	Kevés szálláslehetőség
Alacsony beépítettség	Városközponttól távol esik
Kiváló környezeti adottságok	

3.3.1.3 Északi kereskedelmi, szolgáltató terület (Ksz)

Az Északi kereskedelmi, szolgáltató területé lakossága 7 fő.

A település északi részén részben beépített területrészeket és nagy beépítetlen területet magába foglaló városrész. A beépített területen a főúttól keletre vámudvar, benzinkút, autókereskedő és szerviz található. A főúttól nyugatra eső területen supermarket épült. A terület az M7 autópálya közelségének és jó megközelítésének köszönhetően kiváló területe egy kereskedelmi-szolgáltató központ kialakulásának, ahol a meglévő és a betelepülő új cégek gazdasági hatása egymást erősítve jelenik meg.

Fejlesztendő terület

- Beépítetlen területen a közmű kiépítése

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Kiváló közlekedési adottságok	Beépítetlen területen közmű hiánya
Jelentős kihasználatlan terület	
Teljes közműellátottság a beépített részekben	

3.3.1.4 Marcali víztározó – Turisztikai fejlesztési terület (Tf2)

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Kiváló közlekedési adottságok	Beépítetlen területen közmű hiánya
Jelentős kihasználatlan terület	
Teljes közműellátottság a beépített részekben	

3.3.1.5 Marcali Ipari Park – Ipari-, gazdasági fejlesztési terület (Gi1)

A város déli külterületi részén, Bize városrész irányában található az Ipari Park. A területen jelenleg egy gabonátároló üzemel. A város tervei között szerepel a központban található üzemek kiköltöztetése, valamint a városba érkező ipari cégek ide történő letelepítése. Ha a külső laktanya az önkormányzat tulajdonába kerül, akkor az akcióterület kibővül a laktanya területével.

Fejlesztendő terület

- Utak kiépítése
- Kihasztnálatlan területek értékesítése

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Jelentős kihasztnálatlan terület értékesítése	Kiépített utak hiánya

3.3.1.6 Észak-keleti iparterület – Ipari-, gazdasági fejlesztési terület (Gi2)

Az Észak-keleti ipari terület a városon át húzódó 94/3. hrsz-ú vasúti pályatesttől keletre eső területet foglalja magába. A vasút és a 68-as főközlekedési út megépült elkerülő szakaszának köszönhetően jó megközelítésű, ideális terület ipari tevékenységű cégek számára. A beépített területeket kiszolgáló úthálózat szilárd burkolatú, a közművesítés teljes körű. Építőipari, elektronikai és élelmiszeripari cégek mellett gabonátároló, terményszárító működik ezen az ipari területen.

Az észak-keleti ipari területen élők között a városi átlaghoz képest magasabb a fiatalok és a középkorúak aránya, alacsony a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők aránya és az átlagnál magasabb a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya. A városrészen minden ötödik ház alacsony komfortfokozatú.

Fejlesztendő terület

- Beépítetlen területen a közmű kiépítése

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Kiváló közlekedési adottságok	Beépítetlen területen közmű hiánya

3.3.1.7 Észak-keleti (Gombai) városrész - lakóövezet (L1)

Az Észak-keleti lakókörszet (Gombai városrész) a viszonylag sűrű utcahálózat, a közepes és nagykeres telekkialakítás és a falusias hangulatú, családi házas beépítés jellemző. A városrészben egy önkormányzati intézmény működik (Táncsics utcai óvoda), és néhány, elsősorban alapvető árukat forgalmazó üzlet található.

Az utak és utcák szilárdburkolatúak, az összes közművezeték kiépített. A lakókörzetnek több kisebb központja van, ezek a Noszlopy és a Berzsényi utca kereszteződése és a mellette található üzletközpont, valamint a Noszlopy és Karikás Frigyes utcai kereszteződés.

A városrész keleti területén kisebb foltban szegregált lakónépesség telepedett meg (Táncsics utca).

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A Gombavölgyi városrész lakónépességének száma 2164 fő, ezzel a negyedik legnagyobb városrész. A városrész népességében az aktív korúak aránya a legmagasabb értéket mutatja (64,6%) a városban, ugyanakkor a nagyobb lakosszámú városrészek között itt a legkisebb a 0-14 évesek aránya.

A városrész képzettségét tekintve a második legkisebb arányt itt találjuk a városban a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányát tekintve. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a harmadik legnagyobb értéket mutatja a városrészek között, de alig több, mint a fele a legjobb ilyen arányt mutató Nyugati városrészhez képest.

A foglalkoztatottsági mutatókat tekintve szinte mindenhol az első három városrész között szerepel Gombavölgy, így a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők alacsony aránya, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya, és a foglalkoztatottak aránya tekintetében is kedvező szerkezetű lakónépességet jelez.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A Gombavölgyi városrész 885 lakással rendelkezik, amely a négy nagy lakóterületet vizsgálva kiugróan alacsony szám, itt 2,45 emberre jut egy lakás. A lakások minősítő paraméterei átlagosnak mondhatóak, a Városház és Nyugati városrészeket leszámítva a legjobb arányokkal rendelkeznek mind az alacsony komfortfokozatú lakások, mind a komfort nélküli lakások tekintetében.

Fejlesztendő terület

- Városházai megközelítésének javítása
- Közösségi funkciók bővítése
- Humán szolgáltatási funkciók arányának növelése

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Nyugodt, családi környezet	Nincs közvetlen városközponti kapcsolat
Gondozott területek	Hiányos közösségi funkciók köre
	Alacsony humán szolgáltatási funkciók aránya

3.3.1.8 Nyugati városrész - lakóövezet (L2)

A városrész a városon át húzódó 68-as főúttól nyugatra található. Ezt a lakóterületet két eltérő szerkezetű és beépítettségű rész alkotja. A lakóterület keleti részén elsősorban többszintes társasházak helyezkednek el (Mikszáth utca lakótelep, Berzsényi utca társasházak). A lakóterület másik, keleti, dél-keleti részére a sűrű utcahálózat, családi házas beépítés jellemző. Ezt a területet a Csomós Gergely utca két további részre osztja: az utcától délre található területen a nagyobb

telekkialakítás, régebbi építésű házak jellemzőek, míg az északi oldalon a szőlőhegyből kialakított kertvárosi részen a kisebb telkű, új építésű, házak jellemzőek.

A városrész központjában található a szépen gondozott Berzsényi park, működik itt általános iskola, óvoda, bölcsőde, orvosi rendelő. A város központi temetője a lakóövezet déli oldalán található. A területen elsősorban kisebb, a napi szükségletek kielégítését szolgáló üzletek találhatóak

Az utak és az utcák itt is szilárd burkolatúak, az összes közművezeték kiépített. A nyugati lakóövezet alközpontja a Csomós Gergely utcai élelmiszer és ital üzleteknél található.

A kellemes, családi hangulatú városrészben él a lakosság több mint 23%-a. A zöldövezeti családi házas, illetve a kisebb, néhány lakásos lakótelepi városrész kedvelt a fiatal felnőttek és a középkorúak körében, az ő arányuk magasabb a városi átlaghoz képest. Kimagasló a lakosság körében a felsőfokú iskolázottsággal rendelkezők aránya (16,9%), ők jellemzően a 10-15 évvel ezelőtt kialakított kertvárosias hangulatú lakóövezetben telepedtek le. A város lakásállományának közel fele található ezen a városrészen, köszönhetően a még „élhető” léptékű lakótelepi és társasházi területeknek.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A négy nagy, közel azonos lélekszámú városrész egyike a Nyugati városrész, 2775 fős lakónépességgel. A nagy városrészek között magasnak számít a lakónépességen belül a 0-14 évesek aránya (13,4%), ezzel együtt pedig az egyik legrosszabb a keresőkorúak aránya (59,7%), nem csak a négy nagy városrész tekintetében alacsony. Az idős korúak éppen a városi átlagnak megfelelő arányban képviseltetik magukat.

A lakónépesség végzettségét vizsgálva látszik, hogy a 9,2%-os aránya a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező keresőkorúaknak a város legjobb ilyen értéke, és ugyanígy a legjobb mutatóval rendelkezik a felsőfokú végzettség arányában (21,3%).

A lakosság képzettsége a városrészben pozitív képet mutat. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a legrosszabb városi értéket mutatja (28,7%), miközben a foglalkoztatottak aránya a legmagasabb városi érték (64,5%). Az összességében pozitív foglalkoztatottsági képet támasztja alá az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya, amely szintén a városrésze közötti legalacsonyabb érték (34,4%), és a munkanélküliségi rátát vizsgálva is csak egy jobb mutatókkal rendelkező körzetet találunk (7,8%).

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A városrész lakásállománya 1241 db. lakás, így 2,24 lakosra jut egy lakás, amely érték némileg magasabb a városi átlagnál. A Nyugati városrész rendelkezik a legjobb mutatókkal a lakások komfort fokozatának vizsgálatakor, a lakások 1% alacsony komfortfokozatú, 0,9% komfort nélküli, félkomfortos és szükségglakás, tehát alig 25 lakás nem felel a modern kor kívánalmainak. Az egyszobás lakások aránya 2,4%.

Fejlesztendő terület

- Közösségi funkciók arányának növelése (sport, kultúra)
- Lakótelepi épületek felújítása

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Sok zöldfelület, park	Alacsony közösségi funkciók aránya (sport, kultúra)
Jelentős a családi házas területek aránya	Lakótelepi terület épületállománya felújításra

	szorul
Új, kertvárosi területek	

3.3.1.9 Déli alközpont – lakóövezet (L3)

Az Észak-keleti lakókörzethez hasonló felépítésű, itt is a sűrű utcahálózat, a közepes és nagykeres telekkialakítás, családi házas beépítés jellemző. A Szigetvári utcától keletre eső területen kertvárosi hangulatú, új építésű házakkal, míg a nyugati területen elsősorban régebbi építésű házak találhatók. Az utak és utcák szilárdburkolatúak, az összes közművezeték kiépített. A körzet központja a Széchenyi-Szigetvári utca sarkán lévő üzletközpont.

A városrész dél-nyugati területén teleszerűen lakott, szegregált terület található. (Dózsa utca

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A harmadik legnagyobb lélekszámmal rendelkező Déli alközpont lakos száma 2721 fő. A városrészben majdnem teljesen megfelel a városi arálynak a fiatalok aránya (12,7%), miközben jelentősen kevesebb az időskorú (23,9%), és ez a keresőkorúak arányára van kedvező hatással (63,1%). Csak két településrészben vannak ennél kisebb arányban időskorúak (Városközpont, Bizei városrész).

Sem a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya, sem a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nem mutat kilengést sem pozitív, sem negatív irányban. A 11,1%-os aránya a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek összességében azonban nem igazán kiemelkedő érték, még akkor sem, ha ez amúgy a városi átlag felett van.

A főbb gazdasági aktivitást mutató számok tekintetében közel egyezik a városrész a városi átlagokkal. A kismértékű eltérések inkább pozitív irányba mutatnak, így kedvezőnek nevezhető a tartós munkanélküliek arányának (4,1%), és a munkanélküliségi rátának (8%) alacsony értékei. Továbbá szintén kedvező a foglalkoztatottak nélküli háztartások aránya is, a jobb városrészi értékek közé tartozik.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A városrész lakásállománya 1074, ami lakos számra vetítve kiemelkedően alacsony darabszám, 2,35 lakosra jut egy lakás. A komfort fokozat tekintetében a városi átlag feletti a komfortos lakások száma, ugyanakkor nem kiemelkedően magas ez az érték.

Fejlesztendő terület

- Egységes városrészi jelleg kialakítása
- Szegregációval fenyegetett terület felszámolása

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Városközpont közelsége	Nincs egységes városrészi jelleg
	Szegregált terület a lakóövezet szélén

3.3.1.10 Bizei városrész (L4)

A bizei városrész Marcalitól délre, a 68-as út mentén található. A városrész a főút mellett épült ki, nagykeres telekkialakítás és családi házas beépítés jellemző. A városrész a falusias hangulatú, a lakosság nagy része kertet művel, állatokat tart. Háziorvosi szolgálat és művelődési ház működik

Bizén. Az utak szilárd burkolatúak, a közművezetékek kiépítésre kerültek. Középtávon indokolt a 68-as elkerülő út megépítése. Ezzel a településrész lakhatási minőségének jelentős javítása várható.

Bize településrész Marcali 2. legkisebb lakónépességű városrésze. A Marcalitól elkülönül, falusias jellegű, családi házas területen magas az időskorúak aránya (22,7%), a lakosság jellemzően alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezik, mint a városi átlag. A lakásállomány kicsi, ezek közel 20%-a alacsony komfortfokozatú.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A Bizei városrész a kisebb lakónépességű területek közé tartozik, 208 lakossal, amit a teljes lakosság mintegy 2%-a. Az itt élők korstruktúrája a fiatalok felé eltolódott arányokat mutat. A legmagasabb, 17,8% a 0-14 éves korúak aránya, és az aktív kereső korúak is átlag feletti (62%), ezekből adódik, hogy az időskorúak részaránya ebben a városrészben a legalacsonyabb (20,2%).

Képzettségét tekintve kedvezőtlenül magas a legfeljebb általános iskolával rendelkezők aránya, a második legmagasabb városrészi érték egész Marcaliban (27,1%). A felsőfokú végzettséggel rendelkezők 7,7%-os részaránya ugyan nem szélsőséges érték, de semmiképp nem nevezhető kedvező adatnak.

A foglalkoztatottsági mutatók átlagosak, vagy az átlagtól a kedvezőtlenebb irányban kissé kitérnek. Ezen trendektől jelentősen csak a legfeljebb általános iskolával rendelkező és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya tér el jelentősen, negatív irányban. Ez utóbbi mutató 16,3%-os értéke a második legrosszabb városrészi mutató.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A lakásállomány mindössze 89 db.-os, az egy lakásra jutó lakók száma 2,34. Mind az alacsony komfortfokozatú lakások száma, mind a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások száma magas, bár így sem kiugró értékek. A városrészi funkciónak megfelelően itt a legalacsonyabb az egyszobás lakások száma, az összes lakás 1,3 százaléka.

Fejlesztendő terület

- Közösségi és humán funkciók javítása, bővítése
- Városközponti kapcsolat javítása

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Nyugodt, falusias környezet	Alacsony közösségi és humán szolgáltatási funkció
Családi házas terület	Nincs közvetlen városközponti kapcsolat
Gondozott közterek	

3.3.1.11 Boronkai városrész (L5)

Boronka városrész Marcalitól keleti irányban található. A barátságos hangulatú, gondozott településre itt is a nagytelkes, családi házas beépítés jellemző. Óvoda, sportpálya, római katolikus templom, művelődési ház, orvosi rendelő szolgálja az itt élők kényelmét. Az utak és utcák szilárd burkolatúak, az összes közművezeték kiépített. Itt található a Boronkai Tájvédelmi Körzet, amely turisztikai vonzerejét jelentősen növelhetné a Balatonfenyves – Mésztyenyő kisvasútvonal kiépítése,

hasonlóan fontos a Marcali-Boronka víztározó idegenforgalmi fejlesztése is. E kettő felvetheti annak gondolatát, hogy a település központjában új telkek kialakítása történjen meg.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A Boronkai városrész 489 lakossal a legnépesebb a kis városrészek közül, amely a teljes lakosság 4%-át jelenti, Gyótpusztát követően a második legöregebb korstruktúrával rendelkezik. Az időskorúak aránya kimagasló (28,2%), miközben a másik két korcsoportban kissé elmarad az arány a városi átlagtól. Iskolázottság tekintetében nincs jelentős eltérés a városi átlagoktól. A legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az aktív keresők között 19,4%, ami önmagában azonban magas érték.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A lakásállomány 223 db., ezek alapján átlagosan 2,19 ember jut egy lakásra. A komfort fokozati mutatók a lakások átlagosnál kicsivel jobb állapotát mutatják,

Fejlesztendő terület

- Közösségi és humán funkciók javítása, bővítése
- Városközponti kapcsolat javítása

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Nyugodt, falusias környezet	Alacsony közösségi és humán szolgáltatási funkció
Családi házas terület	Nincs közvetlen városközponti kapcsolat
Gondozott közterek	

3.3.1.12 Gyótapusztai városrész (L6)

A legkisebb lakosságszámú településrész, Gyótapusztát Marcalitól dél-keleti irányban fekszik, külterületi lakott hely. Utcái szilárd burkolatúak. A szennyvízcsatorna a Dél-Balatoni szennyvíz-projekt keretében fog kiépülni, a városrész minőségi ivóvíz ellátása fejlesztést igényel. Közösségi ház és sportpálya található a városrészen. Gyótapusztát Magyarország egyik legjobb adottságokkal rendelkező vadásztársaságának központja és a települést körülvevő erdők további fejlesztési lehetőséget adnak a vadászturizmus számára.

Gyótapusztát Marcali legkisebb lakosságú településrésze, lakóinak száma 110 fő. A településrész demográfiaiailag minden tekintetben alulmarad a városi átlagtól, valamint a többi városrész adataitól. Előregedő, alacsony iskolai végzettségű lakosság, magas munkanélküliség, a lakások alacsony komfortfokozata jellemző.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Gyótapusztát lakónépessége 99 fő, a jelentősebb lakóterületek közül a legalacsonyabb lélekszámmal bír, alig 1%-a a teljes lakosságnak. Az előregedő korstruktúra itt a legkiemelkedőbb, minden negyedik lakos 60 évnél idősebb, miközben a gyermekek aránya alig több, mint 7%. A lakosság a városi átlaghoz képest kiugróan alulképzett. A legfeljebb általános iskolát végzett kereső korúak aránya (19,6%) meghaladja a városi átlagos arányt, miközben a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a második legrosszabb érték a városrészek között (3,5%), messze a városi átlag alatt.

A rendszeres jövedelemmel rendelkezők aránya az aktív korú lakosságban a városi átlagos értékeknek megfelelően alakul (33,3%), szintén átlagosnak nevezhető a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya ugyanebben a korcsoportban (9,8%). Minden más gazdasági aktivitási mutató negatív képet mutat a városrészeiről, különösen kirívó a munkanélküliségi ráta (15%), és a tartós munkanélküliek aránya (10%).

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A közel 99 lakosra 50 lakás jut, ezeknek csekély százaléka egyszobás (2,3%). A városi átlagok feletti, de nem kiugró értéket mutatnak a komfort fokozat mutatók. A komfort fokozat nélküli, félkomfortos vagy szükséglakások aránya az összes 7%-a, alacsony komfortfokozatú lakások aránya 8%.

Fejlesztendő terület:

- Közösségi és humán funkciók javítása, bővítése
- Városközponti kapcsolat javítása
- Közlekedési infrastruktúra javítása
- Szennyvízhálózat kiépítése
- Minőségi vízellátás biztosítása

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Nyugodt, falusias környezet	Alacsony közösségi és humán szolgáltatási funkció
Családi házas terület	Nincs közvetlen városközponti kapcsolat
Gondozott közterek	A várostól kissé távol fekszik, gyenge közlekedési infrastruktúra
	Szennyvízhálózata nincs kiépítve
	Minőségi vízellátása nem megoldott

3.3.1.13 Horvátkúti városrész (L7)

Marcalitól nyugat felé haladva találjuk Horvátkutat. A többi városrészhez hasonlóan itt is a kertesi, családi házas beépítés jellemző. Utcái részben szilárd burkolatúak, közműhálózata a szennyvíz kivételével kiépített, a csatornázás beruházás jelenleg folyamatban van. Művelődési ház, háziorvosi szolgálat működik a városrészen, valamint temető és sportpálya is található. A településrész természeti adottságait kihasználva jövőbeli célkitűzése a Balaton megközelítése turistaúton, bakancsos és zöldturizmus erősítése.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A Horvátkúti városrész lélekszáma a 2011 népszámláláskor 341 fő volt, a teljes lakosság 3%-a. Mely korstruktúrájában nem tér el a városi átlagoktól jelentősen. Iskolai végzettség tekintetében ez már nem igaz, sőt, mind a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, mind a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya esetében kiugróan negatív statisztikai adat szerepel, előbbi 37,6%, utóbbi 1,6%, mindkét érték a legrosszabb városi szinten, messze eltérve az átlagostól. Ezzel egybecsengenek a gazdasági aktivitási adatok, melyek szinte minden jelentősebb mutató esetében a városi átlagtól jelentős, negatív értelemben eltérő eredményt hoznak, és több esetben ezek a legrosszabb városi mutatók. Ezek közül a kirívókat érdemes kiemelni, így az alacsony presztízsű

foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak arányát, amely 74%, valamint a munkanélküliségi rátát, amely 20%.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

A foglalkoztatási és végzettségi statisztikai adatokkal összhangban a lakhatási minőségi mutatók is elmaradnak a városi átlagoktól, a 177 lakás több mint fele nem felel meg a modern kor követelményeinek. 30,5% alacsony komfort fokozatú, 26,1% pedig komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás.

Fejlesztendő terület

- Közösségi és humán funkciók javítása, bővítése
- Városközponti kapcsolat javítása
- Közlekedési infrastruktúra javítása
- Szennyvízhálózat kiépítése

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Nyugodt, falusias környezet	Alacsony közösségi és humán szolgáltatási funkció
Családi házas terület	Nincs közvetlen városközponti kapcsolat
Gondozott közterek	A várostól kissé távol fekszik, gyenge közlekedési infrastruktúra
Balaton közelsége	Szennyvízhálózata nincs kiépítve
Bakancsos, zöldturizmus	

3.3.1.14 Szőlőhegy

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Külterületi elhelyezkedése ellenére jelentős lélekszámmal rendelkező városrész, 125 lakosa a teljes lakos szám közel 1%-a. A keresőkorú lakosság alacsony aránya (57,6%) mind a gyermekkorúaknál (14,4%), mind az időskorúaknál, átlagosnál nagyobb részarányt eredményez (28,0%). A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező keresőkorúak aránya ugyan nem kiugró (15,3%), de a városi átlagot meghaladja, miközben a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya jelentősen elmarad a városi átlagtól.

A gazdasági aktivitási mutatók tekintetében szinte minden esetben a városi átlaghoz képest kedvezőtlenebb a mutatók. Ezek közül kiemelendők a munkanélküliségi mutatók, mind hosszú távon (9,1%), mind rövid távon (18,2%), valamint a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is kirívóan magas, majdnem eléri az 50%-ot.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői

Szőlőhegy 63 lakása jellemzően komfort nélküli, vagy legfeljebb félkomfortos, és kiugróan magas arányban (21,7%) egyszobás, ami megfelel az inkább üdülőövezeti jellegnek.

ERŐSSÉG	GYENGESÉG
Egyedi jellegű terület	Infrastruktúra hiánya
Borturizmus lehetősége	Nincs közvetlen városközponti kapcsolat

Marcali város SWOT- elemzése (IVS 2009. szerint)

BELSŐ TÉNYEZŐK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
1. Természetföldrajzi szempontból gazdag terület 2. Sármelléki repülőtér és az M7 autópálya közelsége 3. Gyógyvízre épülő turizmus 4. Szelíd turizmus kínálata (Boronkai Tájvédelmi Körzet, Kis-Balaton) 5. Kistérségi központi szerep 6. Gazdag nemzetközi kapcsolatok 7. Kedvező közműhálózat kiépítettség 8. Erős civil szektor 9. Szolgáltatások terén a település kiterjedt vonzáskörzettel rendelkezik 10. Összetartó lakosság, erős belső kohézió 11. Városban működő egyéni és társas vállalkozások sokszínűsége	1. Makro-regionális kapcsolatok tekintetében viszonylag periférikus fekvés 2. Csökkenő és előregedő népesség 3. Vasúti közlekedés bizonytalan helyzete 4. Humán infrastruktúra nem megfelelő 5. Minőségi szálláshelyek hiánya 6. Balaton felé vezető kerékpárút hiánya – <i>(már megépült)</i> 7. Foglalkoztatottak idegennyelv-ismerete nem megfelelő 8. A térségből a munkába járás feltételei nem megfelelőek
KÜLSŐ TÉNYEZŐK	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
1. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet fejlesztéseinek részese 2. Nyelvi előkészítő képzés sikere 3. Idegenforgalmi szakképzés bevezetése 4. M7 autópálya teljes kiépülése – <i>(elkészült)</i> 5. Gyógy- és Wellness szálloda megépülés 6. Víztorozón víziturisztikai központ megépítése 7. A testvérvárosi kapcsolatok intenzívebb kihasználása a gazdasági és idegenforgalmi kapcsolatok erősítésére 8. Városközpont fejlesztések 9. Kerékpárutak fejlesztése	1. Térség előregedése 2. Kistérségen belül az alacsony iskolázottság aránya tovább nő 3. Munkába járás feltételei nem javulnak 4. Tervezett turisztikai fejlesztések elmaradása 5. Nem hatékony turisztikai és városmarketing tevékenység 6. Amennyiben a bérhez kötődő költségek nem csökkenek, a nagy élőmunka igényű vállalkozások elhagyhatják a várost

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a település szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat.

A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, autópálya nyomvonala, vízfolyás partja), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

Mivel Marcali járási székhely, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

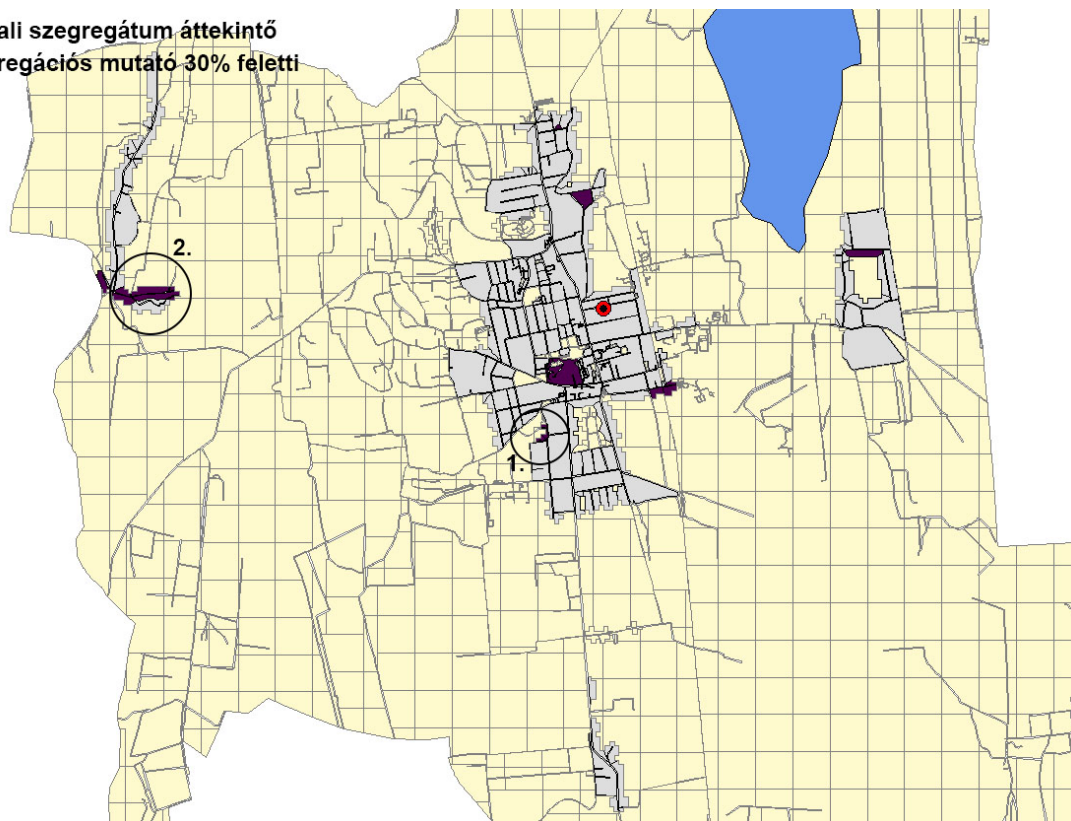
Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke:	Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke:
nagyobb egyenlő, mint 35%	nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%

Meghatározásra került a kormányrendeletben továbbá az is, hogy a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. 200 főnél kisebb települések esetében a település egészére kell meghatározni a szegregációs mutató értékét.

Marcali Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájában korábban nem került a KSH által szegregátum beazonosításra, ám 2009-ben a helyzetelemzés készítői néhány városrészben beazonosítottak olyan területeket, melyek a későbbiekben – azok magára hagyása esetén – veszélyeztetett területekké válhatnak. Ezen területek lakóinak száma nem érte el az 50 főt, ezért sem a helyzetelemzésben, sem az Anti-szegregációs Tervben nem volt szükséges kitérni rájuk: Dózsa György utca vége, Táncsics utca vége, Erdőalja utca. (IVS, 2009: 73) A 2011-es adatok már jelzik, hogy a helyzetelemzés jól jelezte a problémássá váló területeket. A Dózsa György utca vége mára szegregált terület lett, az Erdőalja utca környéke szegregációval veszélyeztetett.

A 2011. évi népszámlálási adatai alapján **Marcali városban egy a város szövetébe integrált szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület található.** (1. ábra).

Marcali szegregátum áttekintő
Szegregációs mutató 30% feletti

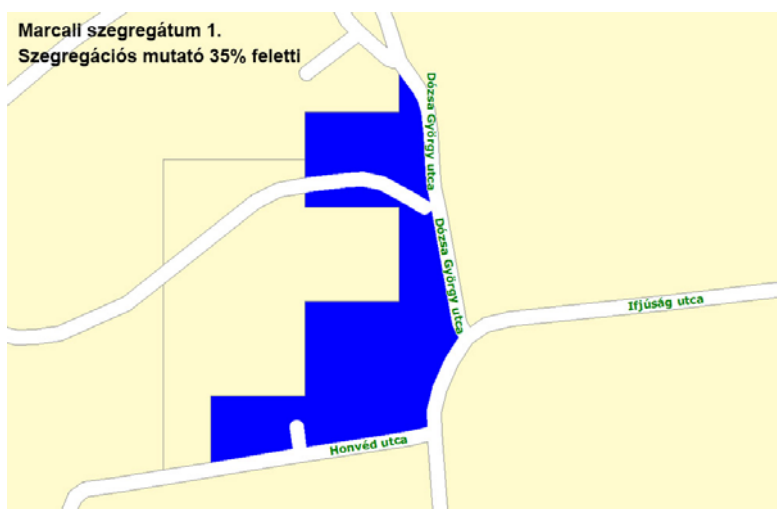

3.3-3. ábra: 1. szegregátum - áttekintő

Honvéd utca északi oldala - Ifjúság utca nyugati oldala - Dózsa György utca nyugati oldala az Arany János utca torkolatának vonaláig terjedő terület

A szegregátum az Integrált Városfejlesztési Stratégiában Déli alközpont lakóövezetként megnevezett terület szélén található. (megjegyezzük, hogy a KSH által adott területi lehatárolás itt sem esik pontosan egybe a tényleges szegregátummal: a Dózsa Gy. Út mindkét oldala érintett, az Ifjúság u. K-Ny-i irányú, így nincs nyugati oldala, a Honvéd u. Viszont É-D irányú, ezért nincs északi oldala – stb.)

A városrészre általában viszonylag sűrű utcahálózat, a közepes és nagykeres telekkialakítás, családi házas beépítés jellemző; a nyugati területen – ahol a szegregátum is található – elsősorban a régebbi építésű házak a jellemzőek, viszont a szegregátum területe aránylag rendezetlen, kevésbé beépített. A 2009-es IVS-ben már beazonosításra került a városrész dél-nyugati részén egy telepszerű szegregációval veszélyeztetett rész (Dózsa utca vége), melynek 2001-es lakónépessége még 50 főnél kevesebb volt, ezért akkor nem került be a szegregátumok közé. A 2011-es népszámlálás adatai viszont már jelezték a területet, melyen - a KSH által megküldött, a szegregátumokat jelző kartogramokhoz tartozó, automatikusan generált táblázat szerint - 22 lakásban és 67 lakó él. (2. ábra) A szegregációs mutató értéke 45,5%, ami viszonylag magas érték.

3.3-4. ábra: 1. szegregátum

A szegregátumban - a lakott lakásokon belül – az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 45,5%, ami rendkívül magas a városi átlaghoz (5,3%) képest. A 2011-es népszámlálás adatai szerint⁵ Marcali városban 5.159 lakás található. Ennek 39,2%-a összkomfortos, 55,4%-a komfortos, csak 1,4%-a félkomfortos, 3,5%-a komfort nélkül, és 0,3%-a tartozik a szükséglakások és egyéb építmények közé. Mindez azt jelenti, hogy míg a Marcali város lakásainak 4,4 százaléka tartozik a félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakás kategóriába, addig a szegregátum lakásai között ez az arány 10,8-szor akkora (47,6)! (2011.) A lakások majdnem teljes hányada (90,5%-a) egyszobás.

A 0-14 éves korú gyermekek aránya 34,3%, ami a városi átlag 2,7-szerese (12,9%). A 60 éves vagy annál idősebbek aránya (6%) jelentősen alatta marad a városi átlagnak (24,8%).

A lakhatási szegénység szoros összefüggést mutat a foglalkoztatási helyzettel és az iskolai végzettséggel. Az itt élő (lakó)népességnek jelentős része (77,6%) a gazdaságilag nem aktív népesség csoportjába tartozik, ami 25,5%-kal haladja meg a városi átlagot (52,1%). Az itt élő 15 és 64 év közöttiek foglalkoztatási aránya 35,7%, ami jóval elmarad a városi átlagtól (65,2%). Ugyanakkor a munkanélküliségi ráta 0%, és így a tartós munkanélküliek (legalább 360 napos munkanélküliek) aránya 0% volt a legutóbbi népszámláláskor.

Az itt élő népesség nagyon alacsony iskolázottságú. Az adatok szerint nincs olyan lakó, aki felsőfokú végzettséggel rendelkezne. Az aktív korúak 82,5%-a legfeljebb alapfokú végzettségű, ami majdnem 6-szor magasabb a városi átlagnál, és 1,6-szor akkor mint a szegregációval veszélyeztetett területen élők között mért érték. Minden foglalkoztatott az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokba tartozik (100%) kicsivel több mint kétszer annyian mint a városi átlag (43,3%) (2011.)

⁵

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal.
http://www.ksh.hu/nepszamlalas/docs/tablak/teruleti/08/08_4_3_4_2.xls

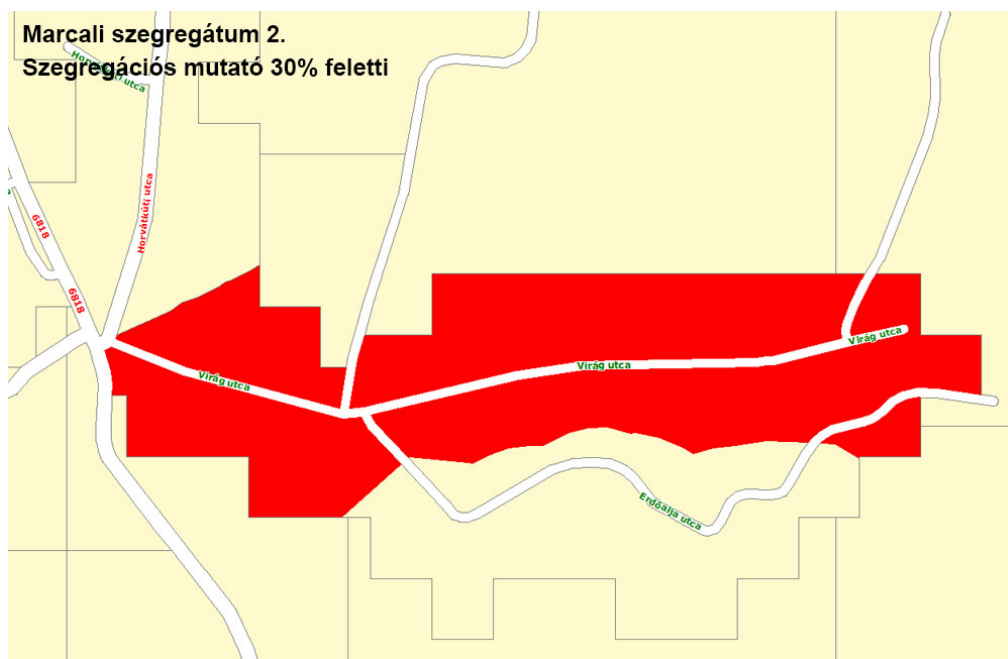
Elérhető:

2. szegregációval veszélyeztetett terület

A Virág utca (Erdőalja utca) mindkét oldala

A szegregációs mutató értéke 32,1%.

A veszélyeztetett terület a Horvátkúti városrészben Marcalitól nyugat felé található. Jellemző beépítési formája a kertes, családi házas beépítés. Városszerkezetiileg a szegregációval veszélyeztetett terület a szegregátumnál még kicsit rosszabb helyzetben van, mert kevésbé szervül a beépített családi házas övezetbe. Az áttekintő térképpel ellentétben a valóságban a Virág utca nem zsákutca, belefut (visszakanyrodik) az Erdőalja utcába. (3. ábra)

3.3-5. ábra: 2. szegregátum

A KSH adatai szerint a területen 2011-ben 32 lakás volt, melynek – a városi szegregátumhoz képest valamivel kisebb része – 34,4%-a tartozik az alacsony komfortfokozatúak közé, ám ez még mindig jóval (6,4-szer) meghaladja a városi átlagot. Az egyszobás lakások aránya viszont jóval alacsonyabb (8,3%), bár így is kétszer magasabb mint a városi átlag.

A területen 73 fő élt. A lakók 72,6%-a a 15-59 éves aktív korosztályba tartozott. A 60 éves és idősebb népesség aránya 12,3%, a 0-14 éveseké pedig 15,1% volt. Az időseké fele a városi átlagnak, illetve kétszerese a városi szegregátumban tapasztalt értéknek, a gyermekeké a városi átlaghoz közeli, a szegregátuméhoz képest a fele.

Az itt élő népesség nagyon alacsony iskolázottságú. A felsőfokú végzettségűek aránya - a 25 éves és idősebb népességben – csak 2% (egyetlen ember). Az aktív korúak fele (49,1%) legfeljebb alacsony végzettséggel rendelkezik. Ez az arány 3,4-szer magasabb a városi átlagnál, ám jóval alacsonyabb a városi szegregátumban mért értéknél (82,5%). A foglalkoztatottság szintje (47,7%) ugyan 18%-kal kisebb a városi átlagnál, de a szegregátumokhoz képest 8%-kal magasabb. A háztartásoknak csak 29,2%-a olyan, melyben egyetlen foglalkoztatott sem volt.

A foglalkoztatottak 83,3%-a alacsony presztízsű munkát végzett. A területen a 15-59 éves népességen belül 54,7% volt a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya. A munkanélküliségi ráta magas, 27,3%, a tartós munkanélküliek aránya 15,2% volt, ami majdnem négyszer akkora, mint a városi átlag.

A szegregációs mutató

(legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen 35% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt

Forrás: 2011. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	Marcali összesen*	1. szegregátum (Honvéd utca északi oldala - Ifjúság utca nyugati oldala - Dózsa György utca nyugati oldala az Arany János utca torkolatának vonaláig)	2. szegregátum (Virág utca mindkét oldala)
Lakónépesség száma	11736	67	73
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	12,9	34,3	15,1
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,4	59,7	72,6
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	24,8	6,0	12,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	14,3	82,5	49,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	14,4	0,0	2,0
Lakásállomány (db)	5159	22	32
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	5,3	45,5	34,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	32,0	62,5	54,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	7,8	52,5	32,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	62,3	35,7	44,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	35,5	50,0	29,2
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	11840		
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	43,3	100,0	83,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	52,1	77,6	54,8
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	8,7	0,0	27,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	4,2	0,0	15,2

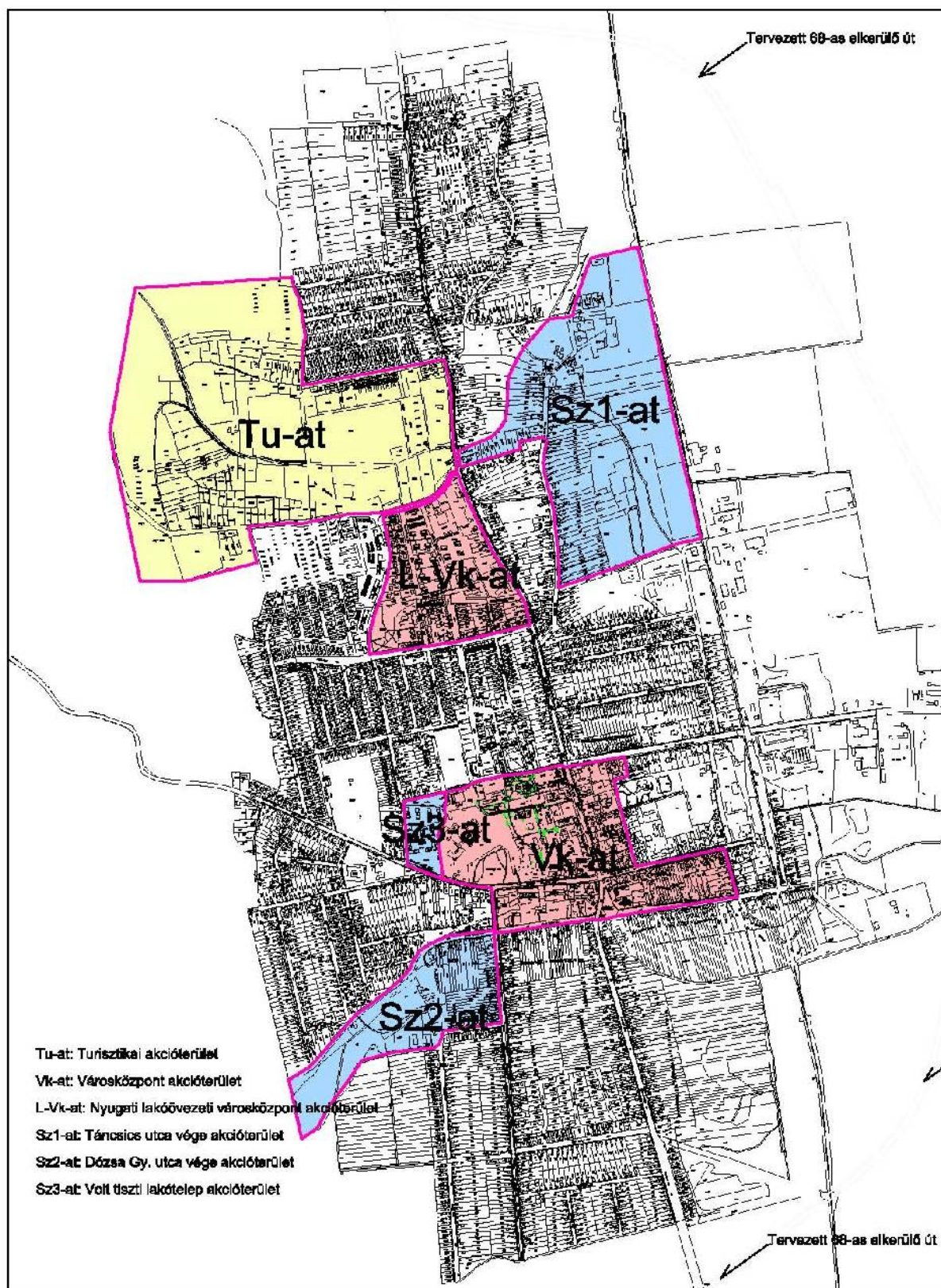
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	4,4	47,6	37,5
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,8	90,5	8,3

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (3 fő) adatait

3. terület

A Táncsics utca északi része - annak ellenére, hogy a KSH adatokból nem ez következik -, de a helyi önkormányzati nyilvántartás szerint a területen is jóval meghaladja az 50 főt a kisebbség létszáma

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek az IVS szerint, már megvalósult, illetve még megvalósulásra váró feladatok)

3.3-6. ábra: IVS akcióterületek

3.3.3.1 TU-at: Turisztikai akcióterület

Az akcióterület lehatárolása egybeesik a városrészi lehatárolással: a város észak-keleti részén, a Berzsenyi – Noszlopy – Rózsa utcák által határolt és az attól nyugati irányba fekvő terület.

Az akcióterület már meglévő létesítménye a 2003-ban átadott Városi Fürdő és Szabadidőközpont. A fürdő vize gyógyvíz, mely mozgásszervi megbetegedések gyógyítására alkalmas, de a Fürdő nem rendelkezik Gyógyfürdő minősítéssel. A 8,5 hektáros parkosított területen 4 medence, sportpályák és játszótér várja a vendégeket. A fürdő szolgáltatási színvonalának további javítása céljából pályázatot nyújtottunk be a Dél-Dunántúli Operatív Program keretein belül új, 200 m²-es gyógyvizes medence építésére, amely 2010-ben el is készült.

2008. augusztusában került átadásra a fedett uszoda, ahol 25 m-es, 4 pályás úszómedence, gyógymedence, pezsgőfürdő szolgálja egész évben a város lakóit és az ide látogató turistákat.

A térség gyengesége és turizmus fejlődésének akadálya, hogy hiányzik a minőségi szálláshely. A gyógyfürdő szomszédságában wellness-szolgáltatást nyújtó gyógyszálloda épül, mely 4 csillagos szállodaként befejezését követően előreláthatólag pótolni fogja ezt a hiányt.

A terület határán található pincesor és szőlőhegy kiváló lehetőséget nyújt a bor-és gasztronómiai turizmus beindítására, melyet a pincék teraszáról élvezhető panoráma még különlegesebbé és egyedibbé varázsol.

A turizmus szempontjából a Marcali térségére az egyik legnagyobb hatást a Balaton közelsége gyakorolja. Ez a hatás kétirányú: egyfelől a Balaton-menti turizmus is felismerte, hogy önmagában a Balaton már nem nyújt kellő vonzerőt sem a hazai sem a külföldi turisták számára, ezért a Balaton környéke biztosította egyéb látnivalók és lehetőségek jobb kiaknázása szükséges. A Balatontól távolabb eső területek számára pedig azért fontos a Balatonhoz való kötődés, mert a nyugati turisztikai trendekből látszik, hogy ma kizárólag a sokféle kínálatot felvonultató komplex szolgáltatások vonzóak kellő mértékben a vendégek számára. Marcali számára ezért fontos az, hogy a Balaton háttértelepüléseként jól gazdálkodjon turisztikai adottságaival, a gyógyvízre épülve létrehozson egy olyan komplex turisztikai terméket, amely nem csak a balatoni turizmus kiegészítő eleme, hanem önálló kínálati elemként megteremti az alapot a marcali és térsége önálló turisztikai desztináció kialakulásának és megerősödésének. Ezen turisztikai kínálat központjaként szolgál az akcióterületen már meglévő szabadtéri és fedett fürdő, amely a tervezett wellness szállodával együtt – a térség kulturális, bor és gasztronómiai kínálatával, természeti környezetével kiegészítve – olyan komplex programcsomagot jelent, amely megteremti az alapot a minőségi tömegturizmus számára.

Nem az akcióterület része, de a város turisztikai fejlesztési elképzelései között szerepel a Marcali-Boronkai víztározó vízi turisztikai fejlesztése (Tu2-at), amely 3 település közigazgatási területén található.

A víztározó fejlesztése és turisztikai hasznosítása három irányban kívánatos:

- *a Balatonról kitiltott vízsportok (jetski, vízisí) zárt, kijelölt pályáinak fejlesztése, továbbá motel és kemping építése;*
- *Marcali-Boronka: horgászturizmus fejlesztése;*

- *kerékpárút a tó körül.*

Cél: a víztározó komplex turisztikai hasznosításának előkészítése és megvalósítása

Eszközök:

- *a víztározó komplex turisztikai hasznosításának előkészítése (tulajdonviszonyok tisztázása, engedélyek beszerzése);*
- *pályák kijelölése;*
- *szálláshelyek létesítése.*

3.3.3.2 Vk-at: Városközpont akcióterület

Az akcióterület Marcali városközpontjában található. A Szigetvári – Dózsa György – Hősök tere – Templom – Szegedi – Béke park – Kossuth Lajos – Marczali Henrik – Európa park – Széchenyi István utcák által határolt területen található a városi intézmények jelentős része, található itt közpark, lakótelep, valamint szolgáltató és kereskedelmi vállalkozások egyaránt.

Marcali városközpont rehabilitációja az NFT I. keretében kezdődhetett meg, mikor is 2004 – 2006 közötti időszakban, a ROP 2.2.1 támogatással a városközpontban található barnamezős területek (laktanya, üzemi területek) kármentesítése és rehabilitációja megtörtént. A rehabilitált területeken közpark, játszótér, szabadtéri színpad, zenepavilon, utak, járdák, teljes közműhálózat épült ki.

Az akcióterület integrált fejlesztésének II. és III. üteme valósulhat meg a 2007-2013 közötti időszakban. A II. ütem akcióterületi terve a 2009 – 2010-es tervezési időszakban, míg a III. ütem akcióterületi terve a 2011-2012-es tervezési időszakban kerül kidolgozásra.

Az akcióterületen a 2009-2010 tervezési szakaszban, az alábbi integrált városfejlesztési akciók elvégzését tervezzük, a magánszféra, a lakosság, és civil szervezetek bevonásával (városközpont rehabilitáció II. üteme):

Az akcióterületen az alábbi integrált városfejlesztési akciók elvégzését tervezzük, a magánszféra, a lakosság, és civil szervezetek bevonásával (városközpont rehabilitáció II. üteme):

1. Gazdasági funkciót erősítő tevékenységek:

- Az akcióterületen található, KKV-k által tulajdonolt és üzemeltetett vendéglátó-, szolgáltató-, kereskedelmi épületek külső felújítása.

2. Közösségi funkciókat erősítő tevékenységek:

- Marcali Kulturális központ külső felújítása, akadálymentesítése, vizesblokkok felújítása,
- Marcali volt Ifjúsági-ház bővítése, városi galéria kialakítása, csatlakozva az EKF 2010 programhoz.
- X-ház (Katolikus Közösségi Ház)

3. Városi funkciót erősítő tevékenységek:

- Dózsa György utcai lakótelep közterületén, parksétányok kiépítése, park közvilágításának felújítása, utcabútorok, kerékpártárolók elhelyezése, parkban új játszótér építése,
- Hősök terén a forgalmi rend megváltoztatása, gyalogos zóna kialakítása, térburkolatok gyalogos sétányok elkészítése a Templom forgalmának kivezetése a térről, új közlekedési

csomópont kialakítása a Dózsa György – Kaposvári utcák kereszteződésben, új közlekedési híd építése a Kátyú árok felett. A Hősök terének komplex rehabilitációja.

- Az akcióterületen térfigyelő rendszer kiépítése

4. Közsféra funkcióit erősítő tevékenységek:

- Polgármesteri Hivatal földszint akadálymentesítése, akadálymentes vizesblokk kialakítás, vizesblokkok felújítása

5. Kisléptékű „soft” elemek:

- Bűnmegelőzés, közbiztonság megerősítése,
- Integrált településfejlesztési tevékenységhez kapcsolódó helyi akciók megszervezése, partnerségben a helyi civil szervezetekkel.

Az akcióterületen a 2011-2012 tervezési szakaszban, az alábbi integrált városfejlesztési akciók elvégzését tervezzük, a magánszféra, a lakosság, és civil szervezetek bevonásával (városközpont rehabilitáció III. üteme):

1. Gazdasági funkciót erősítő tevékenységek:

- Az akcióterületen található, KKV-k által tulajdonolt és üzemeltetett vendéglátó-, szolgáltató-, kereskedelmi épületek külső felújítása.
- A Széchenyi – Rákóczi utcák forgalmának csökkentése, a városközpontban forgalom csillapított zóna kialakítása (2x1 forgalmi sávra, valamint 30 km/h-os sebességre csökkentve a városközpont gépjármű forgalmát), ezzel városi korzó kialakítása, kereskedelmi-, szolgáltató üzletekkel, „korzó-teraszok” kialakítása.

2. Közösségi funkciókat erősítő tevékenységek:

- A hajdani belső laktanya alakuló-terén új multifunkcionális kistérségi közösségi ház építése
- Egyúttal a városközpontot alkalmassá tenni az EKF programsorozatainak lebonyolítására.

3. Városi funkciókat erősítő tevékenységek:

- A Széchenyi – Rákóczi utcák forgalmának csökkentése, a városközpontban forgalom csillapított zóna kialakítása (2x1 forgalmi sávra, valamint 30 km/h-os sebességre csökkentve a városközpont gépjármű forgalmát), ezzel városi korzó kialakítása,
- Tömbbelsőekben parkolók bővítése, felújítása (Rákóczi u. 6-12., Rákóczi 11,
- Postaköz 2-6, Dózsa ltp., Széchenyi 9-11.) -Kerékpártárolók elhelyezése -Városközpontban található járdák, utak felújítása, vonalas infrastruktúra felújítása -Az akcióterületen található védett épületek homlokzat felújítása (Petőfi, Rákóczi, Széchenyi utcákban)

4. Közsféra funkcióit erősítő tevékenységek:

- Polgármesteri hivatal épületének komplex akadálymentesítése, okmányiroda, kistérségi munkaszervezeti iroda részére az önkormányzat udvarában található épület bővítése - átépítése, komplex akadálymentesítés, az ügyfélfogadási rendszer korszerűsítése érdekében

5. Kisléptékű „soft” elemek:

- Bűnmegelőzés, közbiztonság megerősítése,

- Integrált településfejlesztési tevékenységhez kapcsolódó helyi akciók megszervezése, partnerségben a helyi civil szervezetekkel.

3.3.3.3 L-Vk-at: Nyugati lakóövezet városközpont akcióterület

Az akcióterület a Nyugati lakóövezetben található, s annak városrészközponti szerepét tölti be. A Csomós Gergely – Berzsenyi Dániel – Noszlopy Gáspár – Rákóczi Ferenc utcák által határolt területen található városi intézmények, ligetes közpark, lakótelep, valamint szolgáltató és kereskedelmi vállalkozások egyaránt. A kijelölt akcióterületen található (a városközponti akcióterület után) a második legtöbb intézmény és vállalkozás, amely a területet egyértelműen a nyugati lakóövet városrészközpontjává emeli.

1. Gazdasági funkciót erősítő tevékenységek:

- A Csomós Gergely utcai üzletsor külső felújítása, üzletek belső felújítása
- KKV-k által tulajdonolt és üzemeltetett vendéglátó-, szolgáltató-, kereskedelmi épületek külső felújítása

2. Közösségi funkciókat erősítő tevékenységek:

- Csibészke grund felújítása, műfüves pálya kialakítás, világításának kiépítése
- Berzsenyi park – aktív testmozgást lehetővé tevő elemekkel történő felszerelése
- Mikszáth Kálmán utcai Általános Iskola területén fedett tornaterem építése
- Katona József utca óvoda és városi bölcsőde tetőszigetelésének felújítása, homlokzatának felújítása és homlokzati nyílászárók cseréje, részleges belső felújítása

3. Városi funkciót erősítő tevékenységek:

- Berzsenyi park növényzetének megújítása, parksétányok kiépítése, park közvilágításának felújítása, utcabútorok, kerékpártárolók elhelyezése, parkban új játszótér építése
- Mikszáth utcai lakótelepen a tömbbelsőekben található parkolók felújítása és bővítése, parkolók bekötő útjainak felújítása, lakótelepen járdák építése, felújítása -Az akcióterületen térfigyelő rendszer kiépítése

4. Kisléptékű „soft” elemek:

- Bűnmegelőzés, közbiztonság megerősítése
- Integrált településfejlesztési tevékenységhez kapcsolódó helyi akciók megszervezése, partnerségben a helyi civil szervezetekkel

3.3.3.4 Sz1-at: Táncsics utca vége akcióterület

Az Észak-keleti (gombai) városrész egy területileg lehatárolható részét képezi az akcióterület. Az esélyegyenlőség javításával választ adunk a helyzetelemzésben is részletezett szociális hátrányokra. A területen (s a városrészben is) hiányzó közösségi tereket az akcióterületen, az itt fellelhető és meglévő hajdani „településrész központban” kell kialakítani.

A gombai városrész funkcióit elsősorban a közösségi funkciókkal kell bővíteni. Ennek a középtávú folyamatnak az első lépéseként az akcióterület közösségi szolgáltatásait szükséges bővíteni (szociális intézmény, játszótér, közösségi-, és találkozóhelyek fejlesztésével). Ezeket a funkciókat a területen

lakófunkció erősítésével összehangoltan integrált projekt keretében célszerű elősegíteni. Az akcióterületen található, telepszerűen elhelyezkedő 20 db önkormányzati bérlakás átépítésével, bővítésével, és komfortfokozatának emelésével a településrészen élők lakókörülményeinek javítása a cél.

Célcsoportok:

A beavatkozások célcsoportját elsősorban a helyben lakó népesség (az akcióterületen túl, a városrész lakossága) jelenti. Ezen belül az alacsony státuszú lakosságcsoporthoz egy integrált szociális felzárkóztató program elsőszámú célcsoportját alkotják. A programok meghatározásánál kiemelt figyelem illeti a gyermek-és fiatalok és az idősek korcsoportjait is.

Szociális probléma, szegregáció:

A KSH adatai alapján, az akcióterületen a szegregáció veszélye is fennáll, és a szociális mutatók alapján is szükség van a közvetett szegregációs veszélyeztetettséget oldó intézkedésekre. Így a városrészben egy integrált közösségfejlesztési, lakhatási, oktatási, fejlesztő – foglalkoztató programot kívánunk megvalósítani.

Közösségi terek, közterek: A városrész egyik legégetőbb problémáját a közösségi terek hiánya okozza. A gombai városrész történelmi hagyományokkal rendelkező hajdani központja az akcióterületen található, mely kiválóan alkalmas a városrész számára, a fejlesztés végrehajtását követően, közösségi funkciók, településközponti funkció ellátására. A Kiskastély épületéből közösségi ház, míg parkjából közpark, játszótér alakulhat ki.

Az akcióterület fejlesztési céljaiból egyértelműen kiderül, hogy azok illeszkednek a város integrált városfejlesztési stratégiájához, hiszen az abban megfogalmazott három tematikus fő cél közül, „A város népességmegtartó erejének növelése, az életminőség javítása, infrastruktúra-fejlesztés” főcélhoz illeszkednek.

Az IVS által megfogalmazott fejlesztési prioritások között szerepel az:

- Idegenforgalom és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése
- Városrendezés - az épített és táji környezet védelme, zöldfelület-fejlesztés
- A kommunális ellátottság javítása és a közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- Az emberi erőforrás tudás-és készség szintjének fejlesztése, szociális rendszer erősítése, az egészségesség és a sportélet jobbítása Fenti fejlesztési prioritások részleteikben és egészében is megjelennek a projekt megvalósításában.

3.3.3.5 Dózsa György utca vége akcióterület

Az akcióterület a Déli alközpont városrészben található, s a Kátyú árok – Szigetvári utca – Ifjúság utca – és az 1146 hrsz.-ú belterületi földút határolja. A területen jelentősebb szolgáltató-, kereskedelmi-, vendéglátó vállalkozás nem található. A terület szociális városrehabilitációja a következő tervezési időszakok feladata. A Dózsa György utca végén található telepszerűen lakott, szegregált városi terület, valamint parkos ligetes környezetének rehabilitációja, a leszakadó lakónépesség felzárkóztatása, integrált, összehangolt ERFA és ESZA típusú tevékenységekkel oldható csak meg. A

komplex rehabilitációs tevékenység optimális megvalósítása érdekében Marcali Város Önkormányzata elkészíttetett a Megvalósíthatósági Tanulmányt az akcióterületre.

A telepen található leromlott, nem felújítható épületeket el kell bontani, a jobb állapotúakat fel kell újítani, s a családok egy részét be kell integrálni a városi környezetbe, a város területén szociális bérlakások biztosításával, míg a helyben maradók részére a felújított szociális bérlakásokban kell helyet biztosítani. Mindezen tevékenységet egy erős szociális és munkába visszavezető ESZA típusú oktatási, nevelési programmal összehangoltan, partnerségben a városban tevékenykedő támogató szervezetekkel, munkaügyi központtal lehet csak megvalósítani. A rehabilitált területeken közpark, erdei tornapálya, kisebbségi közösségi épület kapna helyet, melyet a helyi kisebbségi önkormányzat üzemeltet, s felel érte.

3.3.3.6 Volt tiszti lakótelep akcióterület

Az akcióterület a városközponti városrészben található, a Móra Ferenc – Marczali Henrik – Berzsényi Dániel – Széchenyi utcák által határolt lakótelepi terület. Az akcióterületen 3 db kereskedelmi-, egy-szolgáltató-, és egy vendéglátó vállalkozás működik. A területen 10 db hagyományos szerkezetű többszintes társasház található, melyek műszaki és esztétikai állapota is egyértelműen leromlott. Alapvető probléma a területen a parkolók hiánya, illetve nem megfelelő állapota, a tömbbelsőkből a gyalogos járdák hiánya, a zöldfelületek elhanyagoltsága, valamint a területen nyomokban felfedezhető épületmaradványok megléte.

Az akcióterületen található a város egyik felújított, minősítéssel rendelkező játszótere, mely óriási kihasználtsággal üzemel, bővítése, felújítása indokolt.

Az akcióterületen tervezett tevékenységek:

- Társasházak felújítása (energetikai, épületgépészeti korszerűsítése)
- Az akcióterületen parkolók, bekötőutak építése, térburkolatok készítése, közvilágítás kiépítése, korszerűsítése
- Zöldfelületek felújítása utcabútorok, kerékpártárolók elhelyezése
- Játszótér bővítése
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- KKV-k által tulajdonolt és üzemeltetett vendéglátó-, szolgáltató-, kereskedelmi épületek külső felújítása